

Yeni demokrasi

Mart '89 Sayı: 19 Yıl: 2

Aylık Siyasi Dergi

Fiyatı: 2.000 TL (KDV Dahil)

Devrim ıgırtkanlığı ile
gelen İvan'ın trajedik
dönüşü

Demokratik Basına ve Kamuoyuna

X

Dergimiz Yeni Demokrasi'nin Şubat '89 tarihli 18. sayısında "Batman, Cizre Bismil, Kozluk'ta Estirilen Devlet Terörü" kapak konusu edildiğinden 6.2.1989 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından toplatılmıştır. "Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâhazasıyla kısmen veya tamamen kaldırmayı hedef tutan veya milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak için propaganda" yapıldığı toplatmaya gerekçe gösterilmiştir.

Ülkemizde yaşanan objektif durum, her dem basın özgürlüğünden, düşünce özgürlüğünden ve demokrasiden bahsedenleri yalanlamaktadır. Yerel seçimlerin yaklaştığı şu günlerde, yeniden süslü, cilalı demokrasi havarilerinin ortalığı toz pembe gösterme girişimlerinin arttığı, 1992'lerde Avrupa Topluluğu'na girme hazırlıklarının gündemde olduğu, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine imzaların atıldığı, ama diğer yandan emekçi halkın siyasi bilinç ve kültürünün yükseltilmesi, baskının, sömürünün, işkencenin ortadan kaldırılması, demokratik, bağımsız, özgür bir Türkiye'nin yaratılması amacıyla özverili bir şekilde yayın hayatını sürdüren başta dergimiz YENİ DEMOKRASİ olmak üzere, aylık sosyalist dergilerden günlük basına kadar bir dizi yayın kuruluşu anti-demokratik ve keyfî bu baskılarla koyun koyuna yaşamaktadır. Yeşilyurt olayını, başta Cumhuriyet gazetesi olmak üzere günlük basının önemli bir kesimi işlemişken ve son olarak Asil Nadir'in satın aldığı Nokta Dergisi konuyu kapaktan net ve ayrıntılı bir şekilde "Kürt Sorunu" diye lanse etmişken, dergimizin aynı konuyu işlemesinden dolayı toplatılmasını, sosyalist basın üzerindeki çifte standartın örneği olarak değerlendiriyoruz.

Bu anti-demokratik, keyfî durum ve uygulamalar karşısında başta aydınlarımız olmak üzere, Yazarlar Sendikası'nı, Gazeteciler Cemiyeti'ni, Basın Konseyini, demokratik kişi ve kuruluşları sessiz kalmamaya, tepkilerini dile getirmeye ve konu üzerinde ciddiyle durmaya çağırıyoruz. □

YENİ DEMOKRASİ
Sahibi Yusuf Uygun

İÇİNDEKİLER

Provakasyon ve hedefleri	4
"Devrim" çığırkanlığı ile gelen İvan'ın trajedik dönüşü	7
Afgan komünistleri Sovyet entrikalarını teşhir ediyor ...	14
Ocak fırtınası ve Büyük Proleter Kültür Devrimi	20
Kurtuluşun simgesi: Nevroz	29
ŞHP Milletvekili I.Aksoy ile röportaj	30
Yeşilyurt ve objektif gerçekler	31
Bağımsız Sosyalist Belediye Başkan Adayı Kamber Erkoçak ile röportaj	35
Mersin'de seçim oyununu boşa çıkaralım	37
Libya'da bile bile açlığa terk edilimler	38
TÜSLAD Başkanının fabrikasında 8 Şubat'ta başlayan grev sürüyor	40
Kristal-İş Sendikası'na bağlı 13.000 işçi grev aşamasında	41
Kurtuluşumuz nasırlı ellerimizdedir	42
İstanbul fırın işçileri, ocaklarını bir kez de kendileri için yaktılar	46
Yıldız Üniversitesi'nde polis terörü	52
Bir insanlık ayıbı daha	53
Florance Russel ile söyleşi ..	55
Makinaları soğutulmuş bir yayın yönetmeniyle söyleşi	57
Sergey Bondarçuk'tan on günlük bir ihtilal şöleni	59
Küçük burjuva dar görüşlülüğünün ürünü bir roman devrimciler	60
M.Çayan'ın görüşlerinin eleştirisi	66

Dünya emperyalist sistemi ekonomik ve siyasal kriz içinde debelenmektedir. Bir taraftan "barış" rüzgarlarının estirildiği, "silahsızlanma" görüşmelerinin arttığı, "soğuk" savaşın "bittiği", suların "durulmaya" başladığı bir dönemi yaşarken, diğer taraftan yoğun bir şekilde askeri harcamalar arttırılarak yeni yeni silah teknikleri icat edilmektedir.

Bir yandan İran halkının celladı Humeyni Salman Rüşdi gibileri hakkında ölüm fermanları yayınlarken, ülke içinde de sıra sıra idam sehpaları kurarak, binlerce muhalifi, devrimci ve sosyalisti katletmektedir. IMF'nin acı reçeteleri Venezuela'da olduğu gibi yoksul halkları ayağa kaldırmaktadır. 500'ün üzerinde ölünün olduğu açıklanan bu ayaklanma, emperyalist para babalarını derin derin düşündürmektedir. Peru, Ortadoğu, Afganistan, Filipin'ler, Sri-Lanka, Hindistan, Kamboçya, Latin Amerika vb. gibi ülkelerin halkları bugün dünyanın çekim merkezini oluşturmaktadır.

TC Cumhurbaşkanı, "son veda"(!) gezilerine çıkıp, Ortadoğu jandarmalığı görevinin yanı sıra, diplomatik alanda da aktif rol almakta, Pakistan, Hindistan, Malezya'yı "ziyaret" edip, Afganlı mücahitlere akıl daneliğe yapmaya çalışmaktadır.

Ülkemizde ise, çelişkiler yumağı giderek keskinleşmekte, işçi sınıfımızın ekonomik ve demokratik haklarını elde etmeye yönelik yürekli çıkışları sürmekte, fırın işçilerinden, deri işçilerine, şişe-cam işçilerinden, petrol işçilerine ve kamu sektöründeki işçilere kadar grevler yaygınlaşmaktadır. Öğrenci gençlik, akademik ve demokratik haklarını elde etmeye yönelik mücadelelerini meydanlara taşırmakta, genelde devrimci mücadele giderek yükselmektedir. Doğuda Kürt köylülerinin işkence, baskı, ve zulme yönelik çeşitli yollarla yürüttükleri mücadeleleri hız kazanmakta, toplu mezarlar bulunmakta, Siirt Kasaplar Deresi'nde olduğu gibi kamuoyu, kaybolanlar hakkında bugün daha fazla durmaktadır. Sorgusuz-sualsiz katliamlar sürmekte, işkence sesleri tüm dünyaya yayılmakta, açık bir savaş ortamı yaşanmaktadır.

Devrimci hareketlere yönelik MİT'in tertip, provakasyon ve şantajları artmakta, satınaldığı hainler vasıtasıyla katliamlar düzenleyebilmektedir. M.Curnaz'ın "imana" gelip 2000'e Doğru dergisine yaptığı açıklamalarla ortalık bir anda karışmakta, akabinde Engin Kaya isimli alçak Dev-Sol tarafından cezalandırılmaktadır. Bu olaylar karşısında devlet yetkilileri susmakta, kitlelerde ise güvensizlik, kuşku ve panik hakim hale gelmektedir.

Sonuçta; yerel seçimlerle birlikte siyasal ortam iyice ısınmaktadır. Dergimizin geçen sayısı, dağıtımaya verdiğimiz ikinci günü keyfi bir şekilde toplatılmış olduğundan bir çok okuyucumuzun eline ulaşmadı. Bundan dolayı, böylesi durumlarda belli merkezlerde dergi dağıtabilecek okuyucularımıza görev düşmektedir. Bunu, buldukları alanlardaki merkezi kitapçılar vasıtasıyla, onlar üzerinden bu sorun belli ölçülerde çözülebilir.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere, dostlukla... □

Umut Yayıncılık ve Basım San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Murat Tunç
Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş - İstanbul
Tel: 528 09 33
Ankara Bürosü:
Necatibey Cad. No: 80/12
Maltepe - Ankara
Kars Bürosü:
Kazım Karabekir İş Hanı
Kat. 2 No. 217 Kars

Dizgi:
Maraton Dizgiyevi
Baskı:
Yeni Doğu Veb Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.
Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN
Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:
Arka Kapak/SB : 400.000 TL.
Kapak İçeri/SB : 300.000 TL.
Tam Sayfa/SB : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.000 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Abone Koşulları :
6 Aylık : 9.000 TL.
1 Yıllık : 18.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:
6 Aylık 30 DM - 15 \$
1 Yıllık 60 DM - 30 \$

Provokasyon ve Hedefleri

Son günlerde boyalı burjuva basınında görülmeye başlanılan, devrimci örgütlere yönelik provokasyon ve saldırılar, son haftalardaki 2000'e Doğru dergisindeki "Sol örgütlerde MIT provokasyonu" sürmanşetiyle yeni bir ivme kazandı. Yükselme gösteren devrimci duruma paralel bütün burjuva karar-gahlarınca başlatılan yıldırma, demagoji ve iftira kampanyaları, egemen güçlerin devrimci örgütlülükler karşısında acizliğini göstermektedir. Gündeme getirilen yeni senaryolar bu çabaların bir ürünüdür.

TKP/ML içinde faaliyet gösterdiğini iddia eden Mustafa Curnaz adlı satılmış birinin Doğu Perinçek'le yaptığı basın toplantısı ve "itirafları" bir anda bütün boyalı basının sürmanşeti olup, "devrimci örgütleri ajanlar yönlendiriyor" mesajı esas alınarak bir kampanya başlatıldı. Ağız birliği edilerek başlatılan bu haçlı seferinin kapsamı ve zamanlaması önemlidir. Yaratılan hava ile tüm devrimci güçlere zarar verildiği açıktır. Devrimci değerlere karşı yaratılmak istenen inançsızlık, ekilmek istenen ihanet tohumu, devrimci düşüncelere karşı şüphelilik ve bireyin özgürlüğü adı altında dayatılan örgütsüzlük ve tasfiyecilik, devrimci yenilgi dönemlerinin kaos ortamında revaçta olsa bile, devrimci ve ML güçler açısından bu durum, normal sınıf savaşımının yürüten seyri içinde mücadele edilmesi gereken burjuva engellerdir. Geçmişin kötü örneği, 'dönemin yeni önderleri'nin aynı gayretkeşlikle bu saldırı kervanına katılmış olmaları, kimlerin kimlerle, hangi yöntemlerle proletaryaya karşı mücadele ettiğini gösterir. 12 Eylül faşizminin tüm yok etme, çökertme çabalarına rağmen, örgütlülüğünü sürdüren ve geliştiren güçlere karşı saldırısının başarısızlığı, bu türden komploların tezgahını gündeme getirir. Bunun böyle olması bile ML'lerin halen korkulan bir güç ol-

duğunu gösterir. Sınıf çelişmesi var oldukça, yürütülecek bu mücadele, bu türden saldırıların yabancı olmamalıdır.

Sınıf mücadelesinin bazı evrelerinde (devrimci mücadelenin yenilgi aldığı dönemlerde) proletarya saflarında yer almış küçük burjuva unsurlar, hızlı arayışlara ve ayrışmalara yönelirler. Saflarda başıbozukluk, inançsızlık ve felsefi alanda idealizm böyle süreçlerde gündemin ilk sırasını işgal eder. Devrimin zaferini kısa vadeli gören bu unsurlar, onun karmaşık, engelbeli gelişimi karşısında umutsuzluğa kapılıp, karşı-devrimin saflarına iltica ederler. Bu yüz kızartıcı süreç, bu hastahkların gelişmesi için mevcut olan tüm koşulları bağrında taşır. Karşı-devrim, saflardaki bu unsurların ruh halini iyi bildiğinden onları kolayca satın alır. Egemen sınıfların birer piyonu haline gelmiş bu unsurlar, denetimin görece azaldığı dönemler çok rahat çalışma imkanı bulurlar. Bunun örneklerini gerek devrim öncesi Rusya'da ve gerekse de bir dizi devrim yapmış ya da devrimci mücadelenin gelişmiş olduğu ülkelerde görmek mümkündür. (1979 yılında El Salvador'da, FPL'ye karşı girişilen komplo gibi.) Bu türden olayların gerisindeki mantık silsilesini açığa çıkarmak ve mahkum etmek, uyanıklık, uzak görüşlülük gerektirmektedir.

12 Eylül faşist darbesi, halkın gelişen mücadelesi karşısında bir hayli yıpranan devlet otoritesini tesis etmek, dünya konjonktüründeki gelişmelere paralel olarak emperyalist güçlerce kendisine yüklenen Ortadoğu jandarmalığı layıkıyla yerine getirebilmek, uzun vadede devleti militarize etmede daha ciddi adımlar atabilmek, gelişebilecek yeni devrimci dalgalara karşı daha sağlam örgütlenebilmek amacıyla 12 Mart'ta gündeme getirilen devrimci uyanışın bastırılması planının daha kapsamlı bir devamıdır.

12 Eylül süreci de devrimci örgütlerin

yedikleri ağır örgütsel darbelerin yaratmış olduğu denetimsizlik ortamından hakim sınıflar iyi yararlanabilmişlerdir. Bu hem cezaevlerinde, hem de dışarıda hayat hakkı bulmuştur. Örgütlerin (merkezlerine kadar oimasa bile) içlerine gerek satın aldıkları unsurları kullanarak ve gerekse de kendi piyon güçleriyle sızabilmişlerdir. Bu soruna A ya da B örgütünün sorunu biçiminde değil, genel devrimin sorunu biçiminde yaklaşılmalıdır. Eğer bakış açımız 12 Eylül süreciyle yaşanan acı deneylere rağmen halen "örgüt prestiji"ni kurtarma biçimli olursa, hakim sınıfların sızması kolaylaşabileceği gibi, esasen verilmek istenen "eylemleri MİT yapıyor", "örgütlerin bütün militanları polisce biliniyor" türünden demagojik mesaj, panik yaratır, devrimci örgütlere bakışta genel bir güvensizlik hakim hale gelir.

Bu komplonun hedef ve kapsamını iyi kavrayabilmek için son bir aydır boyalı basın "sol" görünümüyle yazarlarınca başlatılan panik yaratma kampanyasına bakmak gerekir. Başta "patlayan bombalar 12 Eylül öncesini hatırlatıyor", bundan da hareketle "SHP'nin yerel seçimlerdeki başarısından korkulduğu için yapıyor" biçimindeki yazılarla sürdürüldü. İyi niyetle de olsa sonuçta egemen güçlerin devrimci örgütler aleyhindeki faaliyetlerine alet olan bu düşünceler, en son 2000'e Doğru dergisinin bilinen yazısıyla uç noktaya ulaştı. Bu saldırı kampanyası neyi hedefliyor?

* Devrimci örgütlerin kitleler nezdindeki ciddiyetini zedeleyerek, kitle bağlarını zayıflatıp izole etmek.

* Hedef seçilen devrimci örgütlerde çıkabilecek panikten yararlanıp, açığa çıkmayan ilişkilere ulaşmak.

* Devrimci örgütlerin üstlenecekleri eylemlere karşı şimdiden kuşku tohumları ekerek, devrimci örgütlerle taban arasında sağlanan birliği zedelemek.

2000'e Doğru Dergisi ve Düşündürdükleri

Bir dönemin "önderleri" tarafından çıkarılan bu dergi, Doğu Perinçek, Halil Berktaş (ki şimdilerde yolları ayrıldı) gibi geçmişleri bizce bilinen 12 Eylül öncesi Aydınlik kalemlerini, devrimci ör-

gütlerin yenilmesiyle doğan boşluktan siyasal alanda radikal görünerek yararlanmaya çalışıyorlar. Ama tipik olan şu ki, bu dergi her ne hikmetse MİT içindeki raporları elde etmede, MHP içindeki "itirafçı"ların, ya da MİT'in provakatorlerini, MOSAD-MİT ilişkilerini ortaya koymada ve son olarak da M. Curnaz adlı ajanı ağırlamada "hünerli" davrandı. İşin ilginç yanı her kafası esen "itirafçının" 2000'e Doğru dergisini ziyaret etmesi...

Kuşkusuz Türkiye devrimci hareketi açısından hayati bir önem taşıyan böylesi bir sorunun kamuoyuna doğru temellerde yansıtılması çok önemlidir. 2000'e Doğru'nun son sayılarındaki yaklaşımı hem samimiyetten uzak, hem de bir siyasi örgütlenme üzerinden tüm devrimciler yara almakta, kuşku, panik ve güvensizlik had safhaya çıkmaktadır. Böylesi bir sorun da bizim yaklaşımımız devrimin genel çıkarlarını korumaya yöneliktir. Biz bunu 2000'e Doğru dergisinde göremedik. Son sayılarını incelediğimizde Tuzla olayı ile başlattığı TKP/ML aleyhindeki bilinçli ve sinsî karalamasını son olaylarla uç noktaya çektiğini görüyoruz. "TKP/ML genel sekreteri" ile yapılan röportajın aynı sayıda boy göstermesi tesadüf değildir. Kaldı ki, Sefa Kaçmaz adlı unsurun bugünkü durumunu bütün devrimcilerin bildiği gibi, Doğu Perinçek de bilir. Bu mücadele kaçınılmaz, yenilgi artışı mülteci 1982 sonlarında oluşturduğu "Mücadele Bayrağı" adlı tasfiyeci grupçukla Avrupa metropollelerinde "teori üretme" uğraşı veriyor. Peki bütün bunlar biliniyorken "Genel Sekreteri ile Röportaj" başlığı niye kullanıldı? Bu, Doğu Perinçek bey'in geçmişteki hesaplaşmasının bir ürünü değil de nedir? Doğu Perinçek'le basın toplantısı yapan M. Curnaz gibiler gerçekten halka karşı sorumluluklarının "ızdırabı"yla tutuşsalar, zarar verdiği örgüte gidip özelleştireceğine, Doğu Perinçek'i ve 2000'e Doğru dergisini seçmezdi. Yukarıda sıraladığımız nedenler gözönüne alındığında bu çabanın samimiyeti kuşku götürüyor.

Sınıf bilinçli proletarya açısından bu türden gelişimler tarihsel birer derstirler. Dost ve düşmanlarını bu tarihi kesitte daha iyi görebilme, mücadelenin gelişim seyrinde bu türden komplolara karşı başışıklık kazanacak erdemliliğe sahip olmak zorundadır. Siyasal hedefleri belirlemede göz önünde tutacağı reformiz-

min, ihanetin ve modern revizyonizmin etkinliklerini kırmada daha kararlı olmasıdır. Marksizm'in evrensel gerçekliği, bazı tarihsel kesitlerde burjuvaları dahi Marksist görmeye zorlar. Bu, devrimci mücadelede proletaryanın dost ya da düşman güçlerini doğru tahlil etmede göz önünde bulundurması gereken önemli bir kıstastır. Doğru perspektiflerle yolunu şaşırmadan hedefe varabilmenin önemli kavşaklarından birisi de bu belirlemedir. Yeter ki bu konuda uyanıklığı elden bırakmayalım.

Devrimci Tavır Ne Olmalıdır?

Küçük mülk sahibinin, küçük varlığının sömürücü sınıflarca büyük bir baskı gördüğünde, devrimciliğe kolayca kapıldığını, ama süreklilik, örgütlenme, disiplin ve dayanıklılık gösterme yeteneğinden yoksun olduğunu hepimiz biliriz. Bunların proletarya saflarında bulunacakları, sınıflı toplumlarda bilince çıkarılmalıdır. Düşünce alanında olsa dahi saf proleter saflar oluşturmak, yaşamın kendisiyle bile tezat teşkil eder. Bu yalpalayan unsurların düşman tarafından satın alınmış olmaları, karamsarlığa, paniğe sebep teşkil etmemelidir. Meselelere yaklaşım, ön yargıların ötesinde devrimin çıkarları ve zaferi için uzak görüşlü, sebatkar ve usta bir tahlilci olmayı gerektiriyor. Bu kayıtsız şartsız her kendine devrimci, demokrat sıfatını layık görenlerin görevidir. Yenilgi dönemlerinin kaos ortamı, dost ve düşmanları belirlemede proletaryada aynı zamanda önemli bir silahta verir. Kararsızlığa, nemelazımcılığa karşı amansız, Marksizm-Leni-

nizm ve Mao Zedung Düşüncesi biliminin çizdiği aydınlık güzergahta tavizsiz bir mücadeleyle başarıya ulaşabiliriz. Öte yandan, bu granit kadar sağlam temeller üzerinde oluşmuş, ML deneyim ve zenginliklerden öğrenmeliyiz. Geçmişinde Perinçek ve PDA'ya karşı "mücadelede" mangalda kül bırakmayan S.Kaçmaz gibilerinin bugün 2000'e Doğru dergisinde boy göstermeleri, zaman tünelinin karanlığında yolunu şaşırana daha nice "genel sekreterlerin" yeni karar-gahlarını da gösteriyor. Gerek geçmişi ve kimliği bizce bilinen Doğu Perinçek gibi "yeni önder"lerin, gerek M.Curnaz gibi satılmış komplocuların sınıf mücadelesi var oldukça var olacakları unutulmamalıdır. Lenin'in deyişiyle "çok çalışmak gerekecektir; kaçınılmaz olarak hataya düşülecektir; yol boyunca bir çok engel ve güçlüklerle karşılaşılacaktır. Milyonlarca insan arasında şimdiye dek yürütülen işin bundan böyle daha örgütlü, uyumlu ve sistemli bir biçimde yönetilmesini sağlayacak pratik ilkeleri gösterip ortaya koymak temel görev olacaktır." (24 Temmuz, Toplu Eserler, Cilt 31, sf: 215-216)

Sonuç olarak; tüm halkımıza, devrimci demokratlara ciğeri beş para etmez piyonları açığa çıkarıp, deşifre etmeye çağırıyoruz. Hangi yol ve gerekçeyle olursa olsun böylesi karanlık işlere girmiş hainler, halka ve devrime karşı işledikleri suçları daha fazla kabartmadan, ama bir gün mutlaka açığa çıkacaklarını da hesaplayarak devrimci güçlere teslim olmalı, yaptıklarını halka anlatmalı ve özeleştiri vermelidirler. Kendileri gelip yaptıklarını anlatanlara kesinlikle dokunulmamalıdır. Ama diğer yolda yürümekten geri durmayanlar, insan kanı satarak geçinenler, yaptıklarının hesabının bir gün mutlaka devrimcilerin soracağını unutmamalıdır. □

ACEMİNİN ÇETECİ KONUŞMALARI

*gözlerinin kamaşan yüzündekepinin üstünde durur
yakın telörgüler firardır
firardır başka kente kalkışmak*

*dağlılardır aslında direnenler
kent hiç uğraşmıyor acılarla
oysa acılar kentlerden geçer
bilirdim şiir bulmak yorgun kavgalara*

*şimdi bir armutun dibinde
mahkemelik bir kitap gibi yatar
firardır başka kente kalkışmak*

mustafa özturanlı

“DEVİRİM” ÇIĞIRTKANLIĞI İLE GELEN İVAN'IN TRAJEDİK DÖNÜŞÜ

Aralık 1979'da “ilkel bir halkı yola getirmek”, “devrimi rayına oturtmak”, “emperyalizmin oyunlarını bozmak” vb. gibi demagojilerle “ihtişamlı” yeni Rus Çar'larının Afganistan işgali, yerini arkasında binlerce ölü, yaralı ve sakat bırakarak süklüm-püklüm, şaşkın, yenikliğin ezikliği ile bozguna uğramış Rus ayılarının kaçışına bıraktı. Ve tarih bir kez daha ezilen bir ulusun haklı bir davada yer kürenin en modern işgal ordusuna karşı muazzam zafetine tanık oldu.

Rus sosyal-emperyalistleri Afganistan'ı 9 yıldır kan ve vahşete boğduktan sonra, Afgan kitlelerinin devrimci mücadelesini bastırmanın “barışçıl” yollarını aramaya koyuldu-

lar. Tek taraflı ateşkes ilanlarından, geniş tabanlı hükümet kurma önerilerine kadar bir dizi şatafatlı önerinin arkasına gizlenerek ve en sonu Cenevre “anlaşmasıyla” ordularını çektiğini söyleyip yenilgiyi maskeleyen çalışan Kremlin şefleri, Afganistan'da gerçek bir barışı sağlayamayacaklardır. Bugün barış havarisi kesilen bu zebaniler sürüsü, Afgan ulusunun kendi kaderini tayin hakkının savunulmasında kendilerini yetkili sayıp, gerçek yüzlerini gizlemeye çalışmaktadırlar. “Ulusal Birlik Hükümeti”, “Barış elçileri” “Şûra”lar Afganistan işgalinin yeni bir boyut kazandığını gösteriyor. Bütün emperyalist güçler, kabaran işahları ile yeni sofradan pay elde et-

mek için varolan ulusal çelişkileri kullanarak yeni kanlı olayların çıkmasının zeminini hazırlıyorlar.

1953'te Stalin yoldaşın ölümü, bürokrat burjuvazinin 1956'da iktidarı gasp etmesini doğurdu. Kruşçev önderliğindeki bu karşı-devrimci darbe, yukarıdan aşağıya gerek parti örgütlerini ve gerekse de üretim birimlerini bu yeni bürokrat burjuvazinin çıkarları doğrultusunda yeniden örgütledi. Lenin ve Stalin döneminden kalan kolektif üretimin zemininde hızla yükselerek uluslararası alanda genç ve istahlı bir burjuvazi olarak dünya halklarının ve ezilen ulusların karşısına dikildiler. Bir yandan sosyalist görünüyör, diğer yandan da anti-ML düşünceleri ML düşüncelermiş gibi ezilen halklara ve uluslararası proletaryaya sunuyorlardı. “Barış içinde bir arada yaşama”, “kapitalist olmayan yoldan kalkınma”, “doğmatizmle savaş” adı altında modern revizyonist düşüncelerini ayyuka çıkardılar. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki gerek ulusal ve gerekse de sosyal kurtuluş mücadelelerinin içerisine sızarak, onları peyka durumuna getirmeye çalışıyorlardı.

Emperyalist- kapitalist dünya sisteminin içinde bulunduğu derin ekonomik-siyasal kriz, sistemin bir kutubunda büyük bir emperyalist güç olarak başa oynayan Rus sosyal-emperyalistlerini de (RSE) derinden etkiliyordu. Çekoslovakya'nın işgali

ile başlayan fiili işgal ve saldırganlık, Afganistan olayı ile yeni bir boyut kazanarak yüzlerine taktileri sosyalist maskeyi de yırtıp atıyordu.

Emperyalist sistemin 70'li yıllarda yaşadığı "petrol krizi", yeni pazarlar elde etme arzusu emperyalistler arası çelişkiyi derinleştirmiş ve yeni bir paylaşım savaşının hazırlıklarını hızlandırmıştı. Bu dönemde Brejnev'in başında bulunduğu RSE'lerinin yeni bir emperyalist güç olarak pazar paylaşımından yeni pazarlar talep etmesi süreci hızlanıyordu.

Dünya halkları nezdindeki sosyalist görünümünün de verdiği avantajla, daha da saldırgan ve hırslı davranıyor, beyaz ordularına Afganistan'ı işgal emri veriyorlardı.

AFGANİSTAN İŞGALİNİN İÇ YÜZÜ

Günümüzde mali sermayenin dolaşımında büyük bir tıkanıklık söz konusudur. Yoğunlaşan sermayenin eritilmesi ve dolaşımın tekrar sağlanabilmesi, emperyalistleri yeni pazar alanları bulmaya yöneltiyor. Paylaşılmış pazarların yeniden paylaşılması arzusu ile hem yerel savaşlar körükleniyor, hem de fiili işgal ve ilhaklarla da pazar alanları genişletilmek isteniyordu. Lenin yolunun deyimi ile; "kapitalistler dünyayı paylaşmaya yöneliyorlarsa, bunu kendilerinde bulunan hain duygularından değil, ulaştıkları yoğunlaşma düzeyi (sermaye) kâr sağlamak için kendilerini bu yola başvurmak zorunda bıraktığından yapıyorlar." (Emperyalizm, sf: 90)

Bu çıkar çatışması kapitalizmin eşit olmayan gelişmesine paralel, farklı emperyalist güçlerin bu dalaşa daha fazla kar elde etmesini gündeme getirir. Bu durum emperyalistler arasındaki çatışmaların ve sertleşmelerin daha da ileri boyutlara varmasını doğurur. Yani "emperyalizm özgürlük değil, hakimiyet ister." (Lenin, age)

Afganistan, işgal öncesinde RSE'nin etki alanındaki bir yarı-sömürge idi. Daha Lenin

dönemindeki ilişkilerin ürünü olarak Afgan subayları ve öğrencileri Rusya'da eğitim görüyorlardı. Gerek Davut Han dönemindeki, gerekse de şimdiki uşak "Afganistan Demokratik Halk Partisi"nin başı Necibullah RSE'lerinden bağımsız değildi. Askeri ve ekonomik alanda RSE'ne bağlı olan Afganistan, uranyum madenlerinin zenginliği ile de emperyalistlerin iştahını kabartıyordu. Stratejik bir konumda olan Afganistan merkezi krallığın kurulduğu 1747'den bu yana sürekli bir dalaşma alanı olmuştur. Afganistan tarihini incelediğimizde dikkati çeken ilk özellik; (köylülerin feodallere karşı mücadelesini bir yana koyarsak) Afganistan halkının feodaller ve feodaller ile ticaret burjuvazisi önderliğindeki İngiliz sömürgeciliğine karşı mücadelesi olacaktır. Küçük Afganistan yüzyıllar boyu kuzeyden Orta Asya'yı pençesi altına almak isteyen Rus Çar'larının, Güneyden ise İngiliz sömürgecilerinin ve uşaklarının tasallutundan kurtulmanın yollarını arayıp durdu. Çeşitli defalar ünlü İngiliz ordularının burnunu sürtmesini beceren Afganlı'lar, ülkelerinin sınırlarını "Durand hattı" adıyla belirleyerek bunu İngilizlere de kabul ettirdiler. Afganistan halkı Ekim Devriminden aldığı cesaretle feodallerin ve ticaret burjuvazisinin önderliğinde silaha sarılarak Emanullah Han önderliğinde 1919'da "bağımsızlığını" kazandı. Emanullah Han, 1929'da büyük feodallerin, tefecilerin ve molların önderliğindeki bir darbeye tahttan alaşağı edilerek yerine Nadir Şah geçti. Nadir Şah'ın 1933'de öldürülmesi üzerine yerine oğlu Zahir Şah geçti. Zahir Şah'da babası gibi İngiliz işbirlikçisi sınıfların temsilcisiydi. 1953'te Zahir Şah'ın yeğeni Davut Han kansız bir darbeye krala dokunmadan başbakanlık koltuğuna oturdu. Davut Han İngiliz ve ABD uşağı kompradorları ve ticaretle uğraşan feodalleri temsil ediyordu. Sovyetler'le ekonomik ilişkilerin daha da geliştirilmesine isteyen birisiydi. 1963'te batılı emperyalistlerin ve büyük feodallerin baskısıyla Da-

vut Han başbakanlıktan uzaklaştırıldı. Yerine Muhammet Yusuf getirildi. 1964'te Rusya ile "yeraltı gazları ve kimya maddelerinin geliştirilmesi" için bir anlaşma yapıldı. Afganistan'ın doğal gazlarının biricik efendisi olan Rusya, bu dönemde Afgan hakim sınıflarıyla yeni-yeni yağma anlaşmaları imzalamaya koyuldu. Afganistan 1965'lerden sonra Rusya'nın giderek boyunduruğu altına girdi.

Zahir Şah'ın yeğeni Davut Han ve taraftarları artık kralın suyunun iyice ısındığına inanıyorlardı. Rus'cu bürokrat burjuvalar tek başlarına bir darbe tezgahlayabilecek durumda olmadıkları için de tekrar Davut Han'ın sırtını sıvazlıyor, onun kulağına monarşinin artık devrilmesi gerektiğini fısıldıyorlardı. Nihayet 40 yıllık Zahir Şah'ın saltanatına Temmuz 1973'te son verdiler. Davut Han hem cumhuriyeti ilan etti, hem de kendisini Cumhurbaşkanı ve Başbakan ilan etti. 1747'den beri hüküm süren monarşinin "yıkıcısı" haşmetli general Davut Han, iktidar döneminde zaman zaman ABD'nin başını çektiği emperyalist blokla, zaman zaman da Rus sosyal-emperyalistlerine doğru kayan bir politika izledi. Esas olarak batılı emperyalistlerin uşağı olan Davut Han, içte giderek Rus'cu bürokrat burjuvaların uşaklarıyla sıkıştırılıyor, dışta da RSE'nin baskısı altında kalıyordu. Davut Han darbesinden sonra Afganistan Demokratik Halk Partisi legal faaliyete geçti. Davut Han dönemi bu partinin palazlanma ve iki kanadı arasındaki mücadele dönemidir. Bu dönemde özellikle Taraki ile Amin'in başını çektiği Halki'ler Rusya'da eğitim görmüş subayları ordu içinde örgütleyerek bir cunta oluşturular. Babrak Karmal'ın başını çektiği Parçam'cılar ile Taraki ve Amin'in başını çektiği Halki'ler arasında Davut Han'a karşı izlenecek politikalar konusunda birbirleriyle mücadele halindeydiler. Rus büyükelçisi'nin araya girmesiyle Terakki ve Babrak'ın birleşmesinden sonra Nisan 1978'de Terakki'nin önderliğinde Davut Han

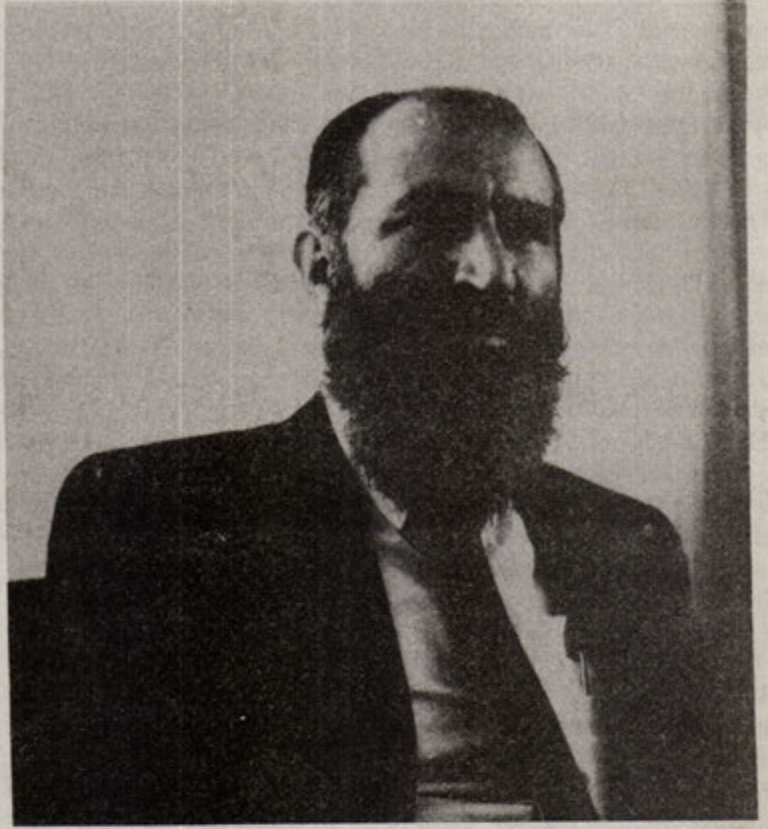

ve 30 aile mensubunu ortadan kaldırarak kanlı bir darbe gerçekleştirdiler. Geniş tabanlı feodal faşist diktatörlüğün yerini Rus sosyal-emperyalizminin piyonu sosyal-faşist bir diktatörlük almıştı.

Gözünü Rus danışmanlarının işaret parmağından ayırmayan ve efendisi gibi aç gözlü olan bu Taraki hükümeti, Davut Han'ın kanıyla lekelenen koltuğuna oturur oturmaz anayasayı iptal etti ve 35 kişilik "Devrim Koneyi"nin kararnamele-riyle ülkeyi yönetmeye koyuldu. Dünyanın en yoksul 11 ülkesinden birisi olan bu ülke, kanlı yeni bir döneme girmişti. Feodal boyunduruk ve beş kuyruklu kırbacın altında inim inim inleyen 20 milyonluk ülkenin Hocatül İslam'ları, Paşpu, Türkmen, Özbek, Beluci ve Tacik'lerden oluşan çeşitli milliyetleriyle Davut Han'ı yıkan Kabil'deki Rus şeytanını çok geçmeden anlamışlardı.

Taraki Babrak Karmal ve Parçam gurubunu tasfiyeye yöneldi. Bunların tümü de Rus uşağı olmasına rağmen, daha çok parsa toplama ve devlete tam hakim olma amacıyla Taraki Amin'i de yedeğine alarak çeşitli oyunlara başvurdu. Parçam'ın siyasi liderlerini tasfiyesinden sonra orduda da tasfiyeye yöneldi. Ekim ayı geldiğinde, Taraki iktidar içindeki en yakın ve kendisi için en tehlikeli düşmanlarının hesabını görmüştü. Şimdi ortak o, Rus planları çerçevesinde tüm dikkati ve gücüyle direniş kuvvetlerine yüklenebilirdi. Ama bu onun tüm rakiplerini yok ettiği anlamına gelmedi. Yanıbaşında zararsız görünen, bilinmez ecel bıçağı Amin vardı.

Taraki darbe gününden itibaren bir yandan devlet cihazı içindeki rakiplerini temizleme eylemini yürütürken diğer yandan da hem başında bulunduğu sosyal-faşist diktatörlüğe karşı silaha sarılan halkla, hem de muhalefetini silaha dökmüş olan ABD ve yandaşı diğer emperyalistlerin uşaklarıyla savaşıyordu. Ekim ayının başında Taraki'nin üç renkli Afgan milli bayrağını değiştirmesi tüm halkı direnişe çağıran bir ajitasyon

rolü oynadı. Artık büyük İskender'e, Keyhüsrev'e, Dara'ya ve İngiliz sömürgecilerine dağlarda ve geçitlerde "tövbe-billah" dedirten Afgan köylülerinin büyük savaşı başlamıştı.

Sınıf savaşımına susayan geniş köylü yığınları kendi feodal ve tüccarlarının önderliğinde de olsa Afgan dağlarında Taraki'ye karşı dövüşebilirlerdi. Buna karşı Taraki herşeye en kısa zamanda hakim olmak isteyen Rus sosyal-emperyalistlerinin kadın-erkek, genç-ihtiyar ayrımı yapmaksızın her türlü muhalefeti vahşiçe ezme hattını sadakatla uyguladı. Sosyal-emperyalistler Afganistan'da ABD'nin Vietnam'da davrandığından daha aptalca ve vahşiçe davrandı. Kitle kırımılarıyla kitlelere boyun eğdirebileceklerini sanan sosyal-emperyalistler ve kuklaları, hiçbir dini ve ahlaki değere saygı göstermeden halka saldırıyorlardı. Ordu içinde büyük huzursuzluklara yol açan, ana ve babalarını, hocalarını vurmaya zorunda bırakılan köylerini, camilerini basmak, bombalamak durumunda kalan askerler,

yer yer ayaklanarak direnişçilere katılmaya başladılar.

Rus danışmanlar ve Terakki, terörün, binlerce, onbinlerce insanı direnişe sevk ettiğini görünce, yığınları aldatmanın ince taktiklerine sarıldılar. Direnişçileri destekleyen köylülerin sempatisini ve desteğini kazanmak için alelacele gösterişli reformlarla gittiler. Kendilerine karşı silaha sarılan toprak ağalarının ve zengin köylülerin topraklarını köylülere dağıtmaya çalıştı. Camileri yıkmanın ve halkın dini inançlarına saldırmanın sonlarını yaklaştırdığını görür görmez büyük bir sahtekarlık ve yüzsüzlükle dine sarıldılar. Kıralık hocalar televizyonu işgal etmeye başladı, dua ve ezan sesleri radyolar-dan yükseldi.

Kartallar gibi yalçın dağlara yerleşen, çoluk çocuğu ve tüm aile-siyle mağaralara, ormanlara tüneyen halk, bu çetin direnişte kendi ince zekasını, maharetini, usta kavgacı mi-zacını, dağlı tabiatını, araziyi tanımanın verdiği anavantajla esneklik ve şaşırtıcı manevra kabiliyetini

yine gösterdi. Tim, manga, takım, bölük ve tabur büyüklüğünde hareketli çekirdekler haline gelen, köylere, kasabalara kadar uzanan direniş kuvvetleri, Rus'ların T-62 tanklarına, MİG-21-23 avcı jetlerine, SU-20 bombardıman uçaklarına ve roketatarlarına, M-24 helikopterlerine, anti-gerilla birliklerine karşı inatla savaşıyorlardı. Onlar, ya düşmandan aldıkları silahlarla, ya da dede yadigarı çakaralmazlarla umulmadık anda ve yerde hükümet kuvvetlerinin tepesine yıldırım gibi iniyor, onları dağıtıyor ve dağ silsilelerinin ergenliklerinde kayboluyorlardı. ML bir partiden yoksun olmalarına rağmen, halk inatla savaşıyor, mucizeler yaratıyordu. "Şahin küçüktür ama, zarbı büyüktür" sözü tam da bunlar için söylenmişti.

1979'un ortalarında Afganistan'daki durum sosyal-emperyalistler için endişe vericiydi. Afganistan'ın % 80'ine, nüfusun ise yarıdan fazlasına direnişçiler hakimdi. Taraki'nin iktidarını ayakta tutan ana payandalardan hemen hepsi Kremlin markalıydı. Küçük yerli payandalarda teker teker düşüyordu. İktidarın başındakiler kendi kabilelerini bile karşılarına almışlardı. Kontrolün en sıkı olduğu Kabil'de bile çatışmalar oluyordu. Durum öyle bir noktaya gelmişti ki; Taraki "halkevi" adını verdiği bir askeri kampa sığınmak zorunda kaldı. Ailesini ise Moskova'ya gönderdi. Bu durum Moskova'nın iyice canını sıkıya başlamıştı. Hint Okyanusu'na ineyim derken Afganistan "bataklığına" batmıştı. Kremlin bu durumdan çıkışı, Doğu Avrupa'da bekleyen diğer uşağı Babrak Karmal'ı başa geçirerek, kendisi içinde bir işgal planı hazırlamakta görüyordu. Bunu sezen Amin, şeytani kabiliyetini göstererek Rus danışman ve ajanlarının istihbarat ve denetim ağından bir anda sıyrılıp cüretli bir hamleyle kendisini tuzağa düşürmeye çalışan "yasal başkan" Taraki'nin ecel beratını yazdı. 14 Eylül 1979'da Taraki'nin koltuğuna oturan Afganistan Demokratik Halk Partisi Yeni-

Başkanı Amin, Taraki için "çaresi olmayan bir hastalığa" yakanlandığını açıklıyordu.

Ayakta kalmak için gerilla kuvvetlerine karşı başarılı olması gerektiğini bilen Amin, Rus danışmanlarla birlikte halka karşı çok kanlı saldırılar planlayıp uyguladı. Kremlin, Amin ve ekibini "nasıl olsa devrilecek" anlayışı ve gelecek yeni hükümetin ve işgalci birliklerin yükünü hafifletmek için çok hor bir şekilde kullandılar, kitle kırımalarının vahşi aracı haline getirdiler. Diğer tarafta büyük bir gizlilik içinde Afganistan'a silah ve asker yığmaya başladılar. Tüm hazırlıkların tamamlandığı sırada "devrim" başladı. Rus operasyon birlikleri saraya, radyo-e vine ve çeşitli stratejik mevkilere yıldırım gibi indiler. Amin'i ve en gözde adamlarını anında yok ettiler. Ve geniş çaplı bir tutuklamaya giriştiler. Darbenin fiilen başladığı andan daha önce, sınırdaki Rus mekanize tümenleri istilaya başlamışlardı bile. Kuzeyden ilerleyen "panzer tümenleri" Afganistan ordusuna ait garnizonları ve kilit mevkileri işgal ede ede kısa zamanda Kabil'e ulaştı. Şehre giren sosyal-faşist beyaz ordunun ilk işi - güvenilir olanlar hariç- Afgan ordusunu silahsızlandırmak oldu. Bir hafta içinde karadan ve havadan Afganistan'a 50 binden fazla asker sokuldu. Bu durum, Hitler'in Çekoslovakya'yı istilasını andırıyordu.

Gerilla kuvvetleriyle işgalci ordu arasında çatışmaların sürdüğü bir sırada, yani darbeden bir müddet sonra Çekoslovakya'dan alelacele getirilen Babrak Karmal Amin'den boşalan koltuğa oturtuldu. Aynı dönemde sosyal-emperyalistler büyük bir yüzüzlükle Afganistan'a, Afgan hükümetinin çağrısıyla girdiklerini açıklıyorlardı.

Bir haftada 4 binden fazla insanı yok eden sosyal-emperyalist istila, Afganistan'ın geçitli milliyetlerini yığınlar halinde dirinişe itti. "Devrimi rayına oturtmaya" gelen tanklara karşı halk, taş, demir çubuk, ve sopalarla saldırdı. Sırtlarındaki bebekle-

riyle kadınlar, ihtiyarlar yollara taş, toprak ve kayalar döşeyip, tanklara, zırhlılara yolları kapayıp baskının hızını önemli ölçüde yavaşlattılar. Sokaklarda direnen ama ilkel silahlarla zırhlıların karşısında tutunamayan, mevzilerde kaybeden binlerce, onbinlerce Afganlı, karınca yığınları gibi dağlara çekilmeye başladılar. Geçitleri tutmak, kayalarla yolları kapamak, köprüleri uçurmak, haberleşme hatlarını kesmek, Taraki ve Amin döneminde ele geçirdikleri tanksavarlarla zırhlı konvoylara saldırmak şeklinde bir gerilla savaşına giriştiler. "Devrimi yeni bir aşamaya" sokan Rus generalleri, umduklarından da çetin ve inatçı bir direnişle karşılaşmışlardı. Afgan ordusunun tank ve zırhlı araçlarla birlikte tugay tugay direnişçilere katılmaları, havaalanlarında, garnizonlarda Rus'larla yer yer çatışmaları işlerini bir hayli güçleştirmişti. Kuzey Bölge Askeri komutanı olan Amin'in kardeşi Abdullah Amin kuvvetleriyle birlikte direnişçilere katılmıştı. Binlerce asker savaşmayı reddetmişti. Ordunun en az %40'ını kaybettikleri bizzat Karmal hükümetinin kendisi tarafından açıklanıyordu.

"Kreml'i ni kible sanan bir çok insan "Afganistan'ın işi bitmiştir. Gayri bu defter de kapandı" şeklinde düşünüyordu. Bu defterin kolay kolay kapanmayacağı kendisini bizzat gösterdi ve bugünde kapanacağı benzemiyor. Afganistan'ın Kao Ky'si Babrak Karmalda, Rus generalleri tarafından görevinde alınmış, yerine gizli polis şefi Necibullah getirilmişti.

Hintlilerin haklı olarak "kobranın zehiri Afganlı'nın kini" diye andığı Mücahit Kartal, bugün ülkenin yüzde seksenini kontrolü altında tutuyor. Ülkenin en önemli iki kenti Kabil ve Kandehar bugün kırlardan kuşatılmanın huzursuzluğunu yaşıyor. Ve böylesi bir zamanda Gorbaçov'un başlattığı geri çekilme tamamlandı. Emperyalistler bataklığa gırtlaklarına kadar gömülmedikçe, bu bataklıktan çıkmaya teşebbüs etmezlerdi. Kabil'de görev yapan emperyalistlerin

danışmanları, elçileri, büyükelçileri birer birer bugün Kabil'i terketmeye başladılar.

İşgal'den bu yana 9 yıl geçmiştir. Bu işgale karşı başta Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi bilimiyle donanmış proleter devrimciler olmak üzere, demokrat ve yurtsever kesimler tavır koydular. Ancak her olayda olduğu gibi bu olayda da orta yolcu akımların küçük burjuva pragmatist mantıkları, sınıfsal kökenlerine tekabül eden siyasal körlük ve çıkmazları bir kez daha ortaya çıktı.

"Devrim" diye lanse edilen bu işgal gerçekten devrim mi? Afganistan'daki subaylar grubu söylendiği gibi "ilerici" mi?

Biz olayların gelişimini yukarıda kısaca da olsa anlatmaya çalıştık. Devrim, tabandan gelen muazzam bir dalga ile mevcut eski yapının bütün kurumları ile yıkılması olayıdır. Mevcut kurulu düzene karşı başlayan bu başkaldırı, proleter devrimleri ve emperyalizm çağında devrimi sonuna kadar götürebilecek tek güç olan proletaryanın önderlik damgasını taşır. Yani bütün devrimden menfaati olan kesimlerin ortak bir isyanıdır. Devrim, ülkelere göre gerek bileşimde ve gerekse de önderlikte farklılıklar gösterir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, proletarya önderliğindeki sınıf ve katmanlar devrimde yer

alırken, emperyalist kapitalist ülkelerde proletarya küçük burjuvaziye de yedeğine alarak devrimi gerçekleştirir. İşte bundan dolayıdır ki farklı farklı ülkelerdeki devrim tipleri o ülkenin kendi özgülünü belirler.

Afganistan, yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkedir. Burjuva demokratik devrim sürecini yaşamamış, toprak sorunu çözülmemiş bir ülkedir. Ülkedeki devrimin karakteri milli demokratik devrimdir. RSE'nin işgalinden önce baş çelişmeyi feodalizmle geniş halk yığınları arasındaki çelişki oluştururken, işgalle birlikte milli yön ön plana geçmiştir. Emperyalizmin uşağı, Afgan komprador burjuvazisi belirli bir kesimi (RSE yanlıları) işgali desteklerken, batı yanlısı kompradorlar işgale karşı silaha sarıldılar. Bu anlamda gerek ulusal sorunun çözümü gerekse de demokratik devrimin görevleri ancak ve ancak milli demokratik devrim perspektifi ile çözülür. Devrimin bileşkesi proletaryanın önderliğinde köylülük, şehir küçük burjuvazisi ve milli burjuvazinin sol kanadıdır.

Afganistan'da bugün olan bir devrim değil, RSE'nin yerli uşakları ile birlikte tezgahladıkları darbe ve işgaldir. RSE'nin "kapitalist olmayan yol" tezinin bir ürünü olarak bir avuç uşak subayın darbesi ve işgali destekleyen tavırları "devrim" diye yutturamaz. Anti ML olan bu tez;

"kapitalist olmayan kalkınma yolunu benimseyen bütün ülkelerde iktidar, nüfusun orta tabakalarından ve yurtsever subay ve aydınlar arasından gelen devrimci demokrat öğelerin elindedir." (SBKP tarafından geliştirilen devrim teorisi, sf: 239)

Orta yolcu ve modern revizyonistler tarafından "ilerici" görülen iktidarın sınıf bileşimi işte budur. Utanmazcasına da bu "yurtsever subay ve aydınlar" darbesi, "devrim" diye lanse ediliyor. Bu tezin saçmalığı Marksizm-Leninizm biliminden haberdar her kes tarafından görülebileceği gibi, ilerici ve devrimci hiç bir yönünde yoktur. Sosyal-emperyalistlerin işgalci yüzünü gizlemek için ortaya atılmış bir teoridir. Ama ne ilginçtir ki, 1978'lerden bu yana Afganistan'da bir türlü devrimler tükenmemiştir. Taraki önderliğinde Nisan devrimi, Amin'in devrimi, Babrak Karmal'ın devrimi, "yurtsever aydın" Necibullah'ın devrimleri kanlı bir biçimde uşakların bir birlerini temizlemesi biçiminde olmuştur. Bu devrimler serisine göre önümüzdeki süreçte yeni bir "yurtsever" çıkarsa şaşmamak gerekir. İşte bu kuklaların klik dalaşı sosyal-emperyalistlerce "devrim" diye lanse edilip, bütün sosyal emperyalist çirkefler gizlenmek istendi. Ama görünen o ki, yeni Çar Petro'ların "barışçıl" tezleri de iflas edecektir.

İŞGAL OLAYINA TAKINILAN TAVIRLAR VE ML PERSPEKTİF

Küçük burjuva orta yolcu akımlar, her olayda olduğu gibi, işgale ilişkin tavrı alışlarında da "politika"nın ortasını bulma gayretine giriştiler. Yeni Çözüm dergisinin Temmuz 1988 tarihli sayısında da, "Sovyetlerin Afganistan müdahalesini işgal olarak değerlendirmek, emperyalizmin güdümündeki Afgan gericilerini olumlamak ve objektif olarak emperyalizmin politikasına angaje olmak demektir." tesbitinde bulunuluyor.

Gevelemeye gerek yok. Bu emperyalist bir işgaldir. Bu tesbiti yapanların "emperyalizmin politikasına angaje" olmaları saçmalamasına gelince; emperyalizmi salt ABD emperyalizmi ile sınırlayan mantık silsilesi, emperyalizmin genel yasalarından bi haberdir. Bu konuda başkalarını suçlamaya hiç gerek yok. 1980 Nisan'ında İzvestia gazetesinde Aleksandr Bovin imzalı yazıyla, sizin tavrınız arasında ne fark var? O'da "meselenin özüne bakalım, müdahale etmemek iyi birşeydir ama" deyip sonunda işgalciliğini haklı göstermek için sizinde canı gönülden katıldığınızın, "devrimci Afganistan'a yardım yapılmasına karşısanız, karşı-devrimin zaferinden yanasınız" tesbitini yapıyor. Sonuçta "revizyonist devrim modelci"lerle aynı yerde konaklıyorsunuz. Emperyalizmin politikasına angaje olan ML'ler mi? Yoksa bu modern revizyonist tezleri aklamaya çalışan sizler misiniz? Her fırsatta Kemalizmin "devrimciliğinden", "ilericiliğinden", "anti-emperyalistliğinden" dem vuran sizler, emperyalizme angaje olmuyor da ML'ler mi angaje oluyor?

Orta yolculuğun diğer bir kutbundaki Dev-Yol'un "Devrimci Yol" adlı dergisinde işgalin başlarında takındığı tavrı, "hakimiyet alanlarının genişletilmesi, revizyonist üst yapının iflasi" gibi işgalin görüntüsünü kurtarma derdindeydiler.

RSE'nin uşakları TKP, TİP, TSİP gibi örgütler, "Afganistan devrimini

selamlıyoruz" çılgınlıkları atarak, kraldan çok kralcı kesildiler. Kremlin saraylarının gönüllü bekçiliğine soyunmuş bu satılmışlar topluluğu bir dönemler Etyopya gericiliğinin Eritre Ulusal Kurtuluş Hareketinin Rus tankları eşliğinde bastırılmasını selamlıyorlardı. Dün Brejnev'e uşaklık eden bu mandacılar, "Brejnev doktrini" gereği işgal-ilhak-tehdit-şantaj gibi olayların bir numaralı şakşakçılığını yaparlarken, bugün de "Gorbi"-nin ağzından işgalin haksızlığından dem vuruyorlar. Bu nedenle mide bulandırıcı efendi uşak ilişkisi üzerinde daha fazla durmaya gerek yoktur.

ML'lerin tavrına gelince:

İşgalin RSE'nin bir saldırganlığı olduğunu ta başından ortaya koymuştuk. RSE'nin bu işgalle stratejik bir alanda konumunu güçlendirmeye çalıştığını ve bunun devrim ile hiç bir ilişkisinin olmadığını net bir şekilde ortaya koyduk. Ulusal imtiyaza ve ulusal devlet bütünlüğüne yönelen bu işgalin sosyalist dayanışma ile hiç bir ilişkisinin olmadığını vurgulayarak nefretle kınadık.

BAZI DÜŞÜNCE VE SAPMALAR ÜZERİNE

Ulusal soruna ilişkin tavrı, ML olmanın en önemli kıstaslarından birisidir. Öyle ki, Afganistan olayında bu soruna bakış açısı cübbe ve sakallara göre belirlenmeye çalışıldı. Ve hatta günümüzdeki bütün ulusal kurtuluş mücadelelerinin emperyalizmin damgasını taşıdığını vurgulayanlar bile ortaya çıktı. ML olmayla revizyonist kalma arasında bu ikilem dün olduğu gibi bugünde halen geçerlidir.

Her şeyden önce ulusal sorun yükselen kapitalizm koşullarında burjuva sınıfların kendi aralarındaki bir savaşımın sonucudur. Yeni harekete damgasını vuran proleterya değil burjuvazidir. Stalin bunu şöyle formüle eder; "Bu söylenenlerden açıkça yükselen kapitalizm koşullardaki ulusal savaşımının, burjuva sınıfların kendi aralarındaki bir savaşım olduğu sonucu çıkar. Bazen burjuvazi proleteryaı da ulusal hareketin içine sü-

rükleme başarısını gösterir. Ve o zaman ulusal savaşım görünüşte ve ama ancak görünüşte bir genel halk hareketi niteliği kazanır. Ama özünde ulusal savaşım her zaman burjuva nitelikte, yalnızca burjuva yararlı ve istenir olarak kalır." (Marksizm'de Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, sf: 25)

Bunun (ulusal) proleter bir hareket olmadığı ta başından açıktır. Böyle burjuva nitelikli hareketi desteklemek burjuvazinin kuyruğuna takılmak anlamına mı gelir? Biz buna hayır diyoruz. Burada desteklenen emperyalizm koşullarında kendi ulusal pazarlarını korumaya çalışan ve ulusal burjuvazinin emperyalist tahakküme karşı verdiği mücadelenin demokratik muhtevasıdır. Onun kendi iradesi dışında da olsa somut o tarihi kesitte vurduğu darbedir. Ve yine proleteryanın büyük öğretmenlerinden Stalin'in deyişi ile "ezilen ulusun dört bir yandan sıkıştırılan burjuvazisi elbette harekete geçer. Kendi halkına başvurur ve kendi sorununu tüm halkın sorunuymuş gibi göstererek avaz avaz vatani yardıma çağırmaya başlar. Kendi yuttaşları arasında kendisi için vatan yararına bir ordu toplar ve halk çağrılara her zaman kayıtsız kalmaz, onun bayrağı yörüngesinde toplanır. Yukarıdan gelen baskı onu da ezer. Ve onda da hoşnutsuzluk uyanır. Ulusal hareket işte böyle başlar." (age, sf: 23) Görüldüğü gibi, ulusal sorunu sahiplenen burjuvazi, dönem dönem diğer halk katmanlarını da peşine takarak büyük bir hareket oluşturur. Onun emperyalizme karşı mücadele yürütmesi, onun ilerici oluşundan kaynaklanan bir olay değil ulusal sorunun özünü oluşturan pazar sorunundan kaynaklanan bir olaydır. "İşte genç burjuvazi için ana sorun, genç burjuvazinin ereği, metasını pazara sürmek ve bir başka milliyetin burjuvazisi ile rekabetten zafer kazanmış olarak çıkmaktır. Kendi öz ulusal pazarını sağlama bağlama isteğinin nedeni budur. Pazar burjuvazinin ulusalcılığı öğrendiği ilk okuldur." (age, sf: 22) Burjuvazinin kendi yaşamsal mücadelesi olan ulu-

sal soruna ilişkin Stalin devamla; " (ulusun) kendi kaderini tayin etmesi demek, ulusun istediği biçimde örgütlenmesi demektir. O, kendi yaşamını özerklik ilkesine göre örgütlenme hakkına sahiptir. O, öbür uluslarla federatif bağlar kurma hakkına sahiptir. O, büsbütün ayrılma hakkına sahiptir. Ulus ege-mendir ve bütün ulusal eşit haklara sahiptir." der. Bu ilke Vietnam için geçerli olduğu kadar Kamboçya için de geçerlidir. Grenada için olduğu kadar Afganistan için de geçerlidir. Eritre için geçerli olduğu kadar Kürdistan için de geçerlidir. ML'ler, ulusların kimliklerine, giyimlerine, sakal ve cübbelerine göre ulusların kendi kaderlerini tayin haklarını belir-lemesler. Bu haktan Afganlıların yararlanmamaları gerekir gibi bir düşünce ileri sürmek, RSE'lerinin bu naksız işgalini onaylamaktır.

Bugün Afganistan direnişine hala bir çok aydın kuşkuyla bakmakta, natta bu entarili, sarıklı, namazlı direnişi gericilikle suçlayabilmektedir. Bugün Afgan direnişine önderlik eden ruh, hangi ruhtur. Bu ruh, islam ülkelerinde, emperyalizme, sosyal-emperyalizme karşı mücadele bay-raqını kaldıran, orta sınıfların, küçük toprak ağaları ve aşiret reislerinin, es-nafların, milli burjuvazinin önderliğindeki bu sınıf ve tabakalar; "Zahir Şah'a Hayır!", "Rusya ve Amerika'ya Hayır!", "İsrail ve Mısır Yardımına Hayır!", "Yaşasın Afgani-stan İslam Cumhuriyeti!" diye bağırın, Çar'a, Osmanlı'lara, Musoli-ni'ye ve İngiliz emperyalizmine karşı güçlü savaş naraları olarak ortaya çıkan Şeyh Şamil'in, İmam Yah-ya'nın, Ömer Muhtar'ın Şeyh Mah-mut'un ruhudur. Geleceğin Afganlı çocukları, bugünün Afgan direnişini, bağımsızlık savaşını gericilikle dam-galayan aydınlar ve sözde ML'ler için ne diyecektir.

Gelelim bir başka sapmaya: Bilin-diği gibi ulus ve halk kavramları farklıdır. Halk devrimden menfaati olan sınıf ve katmanların birliğini oluşturur. Ulus ise devrimci sınıf ve katmanların dışında karşı-devrimci

olan burjuvazinin tümünü kapsar. Bundan çıkan sonuç, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ile halkın ken-di kaderini tayin hakkının bir ve aynı şey olmadığıdır. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ulusal sor-un bir pazar sorunu olarak ortaya çıkarken, halk hareketi ise, devrimci sınıf ve tabakaların iktidar mücadelesi olarak ortaya çıkar. Proletarya önderliğindeki halk hareketleri de-mokratik görevlere bağlı olarak ulu-sal sorunu çözerken, ulusal temelde ortaya çıkmış bir hareket her zaman ulusal soruna bağlı olarak demokratik sorunu çözemez. Bu bağlamda UKKTH'nın halkın kendi kaderini tayin hakkına indirmekle sapla sa-manı karıştırmaktır. Bu halk hareket-lerinin ilerici yönünü bilinçli olarak karartmak olduğu gibi ulusal sorunu da inkar etmektedir. Lenin "Ulusların kendi kaderlerini tayin etmesini reddetip onun yerine emekçilerin kaderini tayin etme hakkını geçirmek çok yanlıştır. Sorunu bu yolla çözmeye kalkışmak, güçlükleri, milletlerin içindeki farklılaşmanın içerdiği yollu hesaba katmamak olur. Her millet kendi kaderini tayin etmelidir. Bu, emekçilerin kaderini tayin etme hakkını da kolaylaştırır. (abç, UKKTH Üzerine Bir Tartışma) tesbi-ti ulusal soruna bakıştaki anti-ML düşüncelerin ve tavırların panzehiri-dir. Afganistan olayı da bu genel doğruların perspektifi ile ele alınmalıdır. ML'ler kayıtsız şartsız bütün ulusların mücadelelerini de-steklemedikleri gibi, her ulusal mücadelenin desteklenmesi için kriter olarak saf proleter yön aramazlar. Türkiye proletaryasının önderi İbrahim Kaypakkaya'nın belirlediği gibi destekleme kriterimiz, o hareke-tin güdükte olsa emperyalizme darbe vuran demokratik muhtevasıdır. Len-in'in İbrahim Kaypakkaya ile birlik teşkil eden "emperyalizm altında ulu-sal savaşların her olasılığını yadsımak, teorik olarak yanlış, pratik olarak Avrupa şovenizmi ile eşittir." (Proleter Devrimin Asgari Programı, C. 23, sf: 159) doğrularını gözönünde bulundurarak, genel yönelimini

"elbette bu, sosyal-demokrasinin ulu-sal olanaklı ve düşünülebilir alışkı ve kurumlarını destekleyeceği anlamına gelmez. Ulus üzerinde uygulanan zor-balıklarına karşı savaşım veren sos-yal-demokrasi, sözkonusu ulusun emekçi katmanlarının onun zararlı alışkı ve kurumlarından kurtulmasını sağlamak için savunacaktır." (Mark-sizm'de Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, Stalin, sf: 27)

RSE'lerinin Afganistan işgalini ne-fretle kınıyor, bağımsızlık savaşını yürekten destekliyoruz. Afgani-stan'daki milli güçlerle işbirlikçi güçler arasındaki ayrım çizgisine dik-kati çekiyor ve bağımsızlıktan yana olan ulusal güçlerin direnişlerini de-stekliyoruz. Afganistan devrimci pro-letaryasının doğru bir önderliğe kavuşması halinde güçlenebileceği ve önderliği ele geçirebileceği inancını taşıyoruz. Bu durumda, Birleşik Cephe ile demokratik devrimi başarıya ulaştıracağı günlerin uzak olmadığını düşünüyoruz. Demokra-tik halk iktidarı ile sosyalizme geçişin maddi zeminini hazırlayacak, emperyalizme karşı ulusal bağımsızlığını kazanacaktır. Tüm bunlarla birlikte mevcut durumun önderlik açısından hiç de iç açıcı ol-madığını, bu durumun sürmesi halinde proletaryanın bu savaşta önder-liği ele geçiremeyeceğini, tarihi fir-satı bugün kaçıracağını görmek mümkündür. Gelecek açısından ML'lerin Afgan halkına gösterdiği tek alternatif yol budur. Ve son sözü Lenin'e bırakıyoruz; "Sosyalizmin amacı yalnızca insanlığın küçük devletlere bölünmesine ve ulusların herhangi bir şekilde tecrit edilmesine son vermek değildir. Amaç yalnızca ulusları birbirlerine yaklaştırmak değildir, onları bütünleştirmektir. Nasıl ki insanlık sınıfların ortadan kalktığı dönem ancak ezilen sınıfın diktatörlüğünün sürdüğü bir geçiş dönemini aşarak ulaşabilirse, ulus-ların kaçınılmaz olan bütünleşmesine de ancak bütün ezilen ulusların, yani ezen ulustan ayrılma özgürlüğüne kavuştuğu bir geçiş dönemini aşarak varabilir." (UKKTH, sf: 144-145)

Afgan Komünistleri Sovyet Entrikalarını Teşhir Ediyor

Bu yazı, Afgan Komünistleri Devrimci Hücresi yayın organı *Nedai Englab* (Devrimin Çağrısı)'ndan alınarak *Kazanılacak Dünya'nın* (A World Tovin) 1987 tarihli 9. sayısında yayınlanmıştır.

• İdealleri farklı da olsa, ulusal kurtuluş mücadelesinde, Vietnam halkının mücadelesinden ilham alan Afgan halkı RSE'ni "Go Home" ile uğurladılar!

Gorbaçov Afganistan'ı kanlı bir yara olarak niteledi.

Bu nitelendirme, Kremlin liderlerinin Afganistan'daki mevcut durumdan duydukları hoşnutsuzluğu, hayal kırıklığını ve bir çıkış yolu bulmak için ne kadar sabırsız olduklarını açığa vurmaktadır. Geçen yıl boyunca, Gorbaçev birkaç kez bu problemi bir koalisyon hükümetinin kurulmasıyla çözümlenmesi önerdi. Reykya-
vik görüşmeleri sırasında Gorbaçev, stratejik nükleer silahların kısıtlanmasına ek olarak, Afganistan'ı da konu etmiş ve Sovyetler'in geri çekilmek istediğini belirtmişti. Vladivostok'a yaptığı ziyaret sırasında Gorbaçev, sadece Çin ile olan sınır anlaşmazlıklarına ilişkin tavizler verme niyetini belirtmek ve Moğolistan'dan 60.000 Sovyet askerini geri çekeceğini ilan etmekle kalmamış, aynı zamanda, Afganistan'dan da 8.000 Sovyet askerinin geri çekileceğini ilan etmişti. Hindistan'a ziyareti sırasında, Gorbaçev, Afganistan'da uzlaşmacı bir çözüme varmak için Sovyetler'in hazır olduğunu bir kez daha belirtmiş, Sovyetler'in geri çekilmeye gönüllü olduğuna dair Hindistan hükümet liderlerine güvence vermişti. Bundan önce de, Pakistan Dışişleri Bakanlığı'nda yüksek bir yetkili olan Abdul Satar, Afganistan sorununda anlaşılabilir bir çözüme varmak için görüşmeler yapmak üzere Sovyetler Birliği'ne davet edilmişti.

Tüm bu faaliyetler ardından, Sovyet-sosyal emperyalistleri, milli uzlaşma planlarını açıkça ortaya koymak için durumu elverişli bularak Afganis-

tan'daki satılmış rejimin başındakileri Moskova'ya çağırılmıştı. Yüksek-dereceli Sovyet parti ve hükümet yetkilileri ile yüksek-dereceli Kabil kuklaları arasında yapılan bir toplantıda, bu satılmışlar, sosyal-emperyalistlerden talimatlarını almışlardı.

Sosyal-emperyalist şefler tarafından dikte edilen planlar, bu revizyonist satılmışların kötü-ünlü partilerinin (iktidardaki Demokratik Halk Partisi'nin - K.D.) yaptığı bir toplantıda onaylanmış, Najib'in o toplantıda yaptığı konuşmanın bir özetiymiş gibi yayınlanmıştı. Talimatlarını almış bulunan kukla hükümetin "Devrimci Konseyi", derhal bir "Milli Uzlaşma Komisyonu"nun kurulduğunu, ayrıca hükümet silahlı güçleriyle Afganistan'daki Sovyet birlikleri tarafından bir ateşkes kararı alındığını ilan eden bir açıklamada bulundu.

Bu plan, Saur darbesinin (Demokratik Halk Partisi'ni iktidara getirip bugünkü rejimi tesis eden 1978 darbesi), Sovyet sosyal-emperyalistlerinin Afganistan işgalinin ve onların bundan önceki tüm planlarının mantıklı bir devamı mıdır? Yoksa, Afganistan'daki savaşın basıncı, Sovyet sosyal-emperyalistlerini ve Afganlı dalkavuklarını büyük yenilgiler almış olduklarını kabul etmeye mi zorlamıştır? Bu planda Sovyet işgali başarısızlığa mı mahkumdur, yoksa Sovyet sosyal-emperyalistlerine ve Afganlı satılmışlara zafer mi getirecektir? Bu plan karşısında direniş güçlerinin durumu nedir, sorumlulukları ve görevleri nelerdir, ve bunlar nasıl yerine getirilmelidir?

Milli Uzlaşma- Parçam'ın "Milli Demokrasi"sinin Yeniden Cilalanmış Bir Biçimi

Afganistan'ın Kruşçev'ci revizyonistleri arasında, uzun zamandır Parçam fraksiyonunun "milli demokrasi" çizgisi ile Halk fraksiyonunun "halk demokrasisi" çizgisi etrafında dönen bir anlaşmazlık mevcuttur. Başından itibaren Parçam, Halk'ın "halk demokrasisi"ni maceracı ve aşırı solcu olarak nitelendirmişti. Bu iki program, (1978 darbesiyle devrilen - K.D.) Davud hükümetinin son dönemlerinde, iki fraksiyonun da yayınladığı bir dizi karşılıklı suçlayıcı mektuplarda tartışılmıştı. Revizyonist partisi içerisindeki bu bölünmeler partiyi Davud hükümetinin saldırıları karşısında oldukça zayıflatmıştı, ta ki sosyal-emperyalist patronları her iki fraksiyonu da birleşmeye zorlayana dek. Ancak, aralarındaki benzeri tartışmalar gibi, bu sorunlar da çözülmemiş olarak kaldı.

Saur darbesinden ve her iki fraksiyonu da içeren bir hükümetin kuruluşundan sonra, bu sorunlar üzerindeki anlaşmazlıklar bir üst seviyeye vardı. Parçam'ın "milli demokrasi" çizgisi, hükümet "reformlarının" daha yavaş yürütülmesini, milli ve demokratik güçler diye adlandırdıklarının hükümete dahil edilmelerini içeriyordu. Elbette Parçam'ın milli ve demokratikten kastettiği, yalpalayan ve tutarsız güçlerdi. Ancak, darbe ile birlikte Halk fraksiyonu inisiyatif ele geçirdi ve zafer sarhoşluğu içerisinde, kendi sözümlerine halk demokrasisi programını gerçekleştirmeye karar verdi, yani hükümet Demokratik Halk Partisi'nin tekelinde bulunacak ve partiyi Halk fraksiyonu yönetecekti. Parçam fraksiyonu bu yalpalayan unsurlarla ilişkilerini sürdürünce, açık anlaşmazlıklar kaçınılmaz olarak açık fraksiyon çatışmalarına dönüştü. Parçam önderlerinden Babrak, Najib ve diğerleri sürgün edildi, Kadir, Rafi, Keshmand vb. ise tutuklandı. Devlet yayın organları, onların, Halk fraksiyonuna karşı bir darbe düzenlemekte olduklarına ilişkin itiraflarını yayınladı; iktidardaki fraksiyonun propa-

gandasına göre, kendisine karşı düzenlenen darbe, "dar milliyetçi" ve "aşırı sol" unsurları içeriyordu. Halk fraksiyonunun Parçam'lı rakiplerini bastırmasıyla birlikte, hükümetin basıncı sadece daha radikal siyasi güçlere karşı değil, aynı zamanda hükümete muhalefetleri içlerinden bazılarının silahlı mücadeleye katılmalarına dahi yolaçan orta yolculara karşı da şiddetlendi.

Darbeden sonra, kısa bir süre için rejime karşı pek ciddi bir muhalefet yok gibiydi, ve bu nedenle Sovyetler, Halk fraksiyonunun politikalarını onaylayarak onları Parçam programına karşı destekledi. Halk fraksiyonunun programı, gerçekte, toplumumuza ekonomik ve siyasi olarak en hızlı bir şekilde Sovyet sosyal-emperyalizmine tamamen bağımlı kılmayı amaçlıyordu. Rejime bu program hakim oldu, ve Parçam programı bir kenara atıldı. Ancak bu politikalar uygulandıkça, bunlar, çok geçmeden rejime karşı kendiliğinden hoşnutsuzluk gösterilerine ve daha sonra da silahlı mücadeleye yolaçtı. Bu bağımlı rejim, kendiliğinden gelişen silahlı mücadele tarafından sıkıştırıldıkça, Sovyet-emperyalist amirleri de, Halk fraksiyonunun politikalarını ancak Afganistan'ı istila ve işgal ederek düzelterdiler. Halk fraksiyonunun lideri Nur Muhammed Traracki bunu hayatıyla ödedi. Babrak Karmal, taşkentten

yayınlanan ilk radyo konuşmasında, Afganistan halkının Amin çetesinden artık kurtulduğu "iyi haberi"ni bildirdi ve tüm "milli, demokratik ve ileri güçlerin" bir birleşik cephesinin kurulmasını önerdi.

Sosyal-emperyalist birlikler Afganistan'ı işgal ettikten sonra, darbenin ilk günlerinde Halk ve Parçam fraksiyonları arasında çarpışmalara yolaçan anlaşmazlıklar, esas olarak Parçam lehine çözümlenmişti. Bu anlaşmazlıkların sürüp gitmesine karşın, artık hakim olan, sovyetler'in koruması altındaki Parçam politikalarıydı. Mağdur orta yolcular, şimdi dost ilan edilerek bir dereceye kadar parti içine çekilmiş, özellikle Milli Anavatan Cephesi Programı etrafında seferber edilmişlerdi.

Feodaller ve Hanları (feodal zorbalı) kazanmak amacıyla, içlerinden hükümetle işbirliği yapanların topraklarına dokunulmaması yönünde toprak reformu kanunu tashih edilmişti. Aynı şekilde, kukla partinin onaltıncı oturumu, özel yatırımcıların, tüccarların ve kabile liderlerinin imtiyazlarını koruyan, din adamlarının imtiyazlarını yeniden teyit eden, Devlet Din Adamları Cemiyeti'ni bir devlet başkanlığına çeviren ve hükümetin daha çok cami inşa edeceğini, kutsal yerlerin onarımını devralıp hızlandıracağını ilan eden "On Tez" adlı bir belge onayladı.

Rejimden soğumuş olan feodal önderler ve Hanlar, bu politikalar aracılığıyla giderek Milli Anavatan Cephesi'ne çekildiler.

Aynı zamanda, rejim, hem direniş cephelerinin teslimiyetçi önderleriyle ilişki kurmaya ve onları görüşmelere çekmeye, hem de direniş içerisine sızmaya başlamıştı. Rejim, direniş cepheleri içerisinde iç kavgayı kışkırtmak ve mevcut çelişkileri kızdırmak, böylece bu teslimiyetçi unsurları cezbetmek için daha elverişli şartlar yaratmak amacıyla özel çaba sarfetti. Rejim belirli bir gerilla grubuyla böylesi bir ilişkiye geçmeyi başarır başarmaz, attığı ilk adım derhal bir ateşkes ilan etmek, daha sonra da bu ilişkileri geliştirmeye çalışmak, ve mümkünse onları tamamen hükümetin yanına kazanmaktı.

Ekonomik açıdan, rejim, sosyal-emperyalist istiladan sonra, kurtarılmış alanlarla, rejimin kontrolü altındaki bölgeler ve şehirler arasındaki ticareti kesmek şeklindeki eski politikasını terketti ve yerine, ekonomik ilişkileri ve serbest ticareti teşvik etme politikasını başlattı. Bu ekonomik ilişkilerin restore edilmesindeki gaye, kendi-kendine-yeterli köy ekonomisini za-

yıflatmak ve köylerin şehirlere bağımlılığını arttırmaktı.

Bugünkü ateşkes ve milli uzlaşma çizgisi, Sovyet partisinin son 27. Kongre kararlarında da örneklenen, Sovyetler'in uluslararası alanda siyasal inisiyatifi ele geçirme çabaları ile uyum içerisinde, Parçam fraksiyonu tarafından uzun süredir savunulan eski "milli demokrasi" çizgisinin beraklaşmasını ifade etmektedir. Artık bu politika, iki fraksiyon arasında yıllarca süren çatışmadan sonra, rejimin resmi politikası olarak Halk fraksiyonu tarafından da zorla kabul edilmiş bulunuyor. Bu nedenle, planın beklenmedik ya da sürpriz bir şey olduğu pek söylenemez.

Önerilen Uzlaşmanın İlkeleri ve Amaçları

Satılmış revizyonist partinin Merkez Komitesi, son yaptığı özel oturumda "Bu koalisyonun ilkeleri basittir ve kolaylıkla uygulanabilir" diye ilan etti. "Bu, bir ateşkesi, Afganistan'ın bugünkü ve gelecekteki sorunlarının silahlı mücadeleye başvurul-

madan ve kan dökülmeden çözümlünü, siyasal kurumlarımızda ve iktisadi yaşantımızda eşit temsilciliği, geçmiş siyasal faaliyetlerin ve bugün halen tutuklu bulunanların genel affını, kültürel, tarihi ve ulusal mirasımızın, kutsal İslam dinine olan saygının ve pratiğinin muhafaza edilmesini ve güçlendirilmesini içerir.

Bu uzlaşmanın amaçları nelerdir? Esas amaç, Saur devriminin başarılarının yaygınlaştırılabilmesi için barış ve güvenlik, Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin programının tamamlanması, ülkemizin bağımsız ve ilerici bir şekilde gelişmesi, rejimimizin ve onun Sovyetler Birliği ile olan sadık dostluğunun güçlendirilmesidir."

Askeri Yönler

Bu önerilen koalisyonun ilk ve temel şartı bir ateşkes imzalanması ve silahlı mücadeleye son verilmesidir, ancak bugünkü silahlı mücadeleyi doğuran esas faktörler hakkında, yani kukla rejimin hakimiyeti ve özellikle onu ayakta tutan Sovyet sosyal-emperyalizminin işgalci güçleri hakkında hiçbir değişiklik önerilmemektedir.

Bu nedenle, önerilen ateşkese ve halen Afganistan'da bulunan sosyal-emperyalist ordulara ve kukla rejime karşı silahlı mücadeleye son verilmesini kabul etmek, direniş için yenilgiyi kabul etmek anlamına gelir. Sovyetler veya rejim ile yapılacak herhangi bir çeşit ateşkes, her zaman, düşmana teslimiyetçilik olarak tanımlanır.

Düşmana teslim olan bir avuç gerilla cephesi, işe önce ateşkese kabul ederek başlamıştır, ve bugün rejim bu süreci ülke çapında genelleştirmeye çalışmaktadır. Temelde, rejim, halkın senelerdir sürüp giden savaş konusunda duyduğu bezginliğe ve barış arzuna bel bağlamaktadır.

Ancak bu, her şeyden önce, rejimin hayal kırıklığının ve kendi askeri güçlerinin bitkinliğinin bir itirafıdır. Ülkemizdeki 150.000 kişilik Sovyet işgal güçlerine rağmen, kukla rejim hiçbir zaman etkili ve yeterince kuvvetli bir askeri güç geliştirememiştir. Bugün, kukla ordudaki birçok birimin gücü, yeterli seviyeden çok çok düşüktür; kitlesel ve durmak bilmeyen firarlarından ötürü bazı birimlerde subaylar erlerden daha çoktur. Sadece gerilla cephelerinin pasifleştiği ve hiçbir çatışmanın olmadığı bölgelerde, kukla ordu herhangi bir istikrar sağlayabilmiştir. Rejimin, şehirlerde yerel garnizonlar kurarak kısmi başarılar sağladığı doğrudur, ancak buralar esas

olarak, rejimin askeri amaçlarını desteklemeyen ve sadece eyleme gönderilme ihtimali çok az olmasından dolayı katılan insanlardan oluşmaktadır. Uşak rejimin, kukla ordu güçlerine ve devlet güvenlik görevlilerine ödül vermek, ya da onları "Demokratik Afgan Cumhuriyeti"nin kahramanları ilan etmek gibi çabalarına rağmen, bu subayların morali olabilecek en düşük seviyededir. Halk'çı subayların hatırı sayılır bir çoğunluğu ve çok sayıda Parcham'cı subay, savaştan bıkmış durumdadırlar. Bu bitkinlik, uyuturucu alışkanlığı ve alkol tüketiminin yüksek oluşunda kendisini göstermektedir. Kukla rejimin askeri iflasının bir başka işareti de, yolsuzluk ve rüşvetin subaylar arasında kol gezmesidir. Bu o kadar yaygın hale gelmiştir ki, Rus subaylar dahi buna katılmakta ve sürekli değişik türden rüşvetler peşinde koşmaktadırlar.

Kısacası, kukla rejim, askeri olarak Sovyet ordularının varlığına bağımlıdır ve onlar olmaksızın ayakta duramaz. Dolayısıyla, bugünkü koşullarda, bu orduların Afganistan'ı terketmeleri mümkün değildir. Önerilen milli uzlaşma programı, bu orduların, güvenlik sağlandıktan, bir milli koalisyon hükümeti kurulduktan ve milli birlik oluşturulduktan sonra terkedeceklerini söylemektedir. Bu, Sovyet ordularının geri çekilmesi için yeni bir

resmi ön şart eklenmesi anlamına gelir - artık talep edilen, yalnızca dış müdahalenin, yani direnişe yapılan askeri ve diğer yardımların durdurulması değil, daha ziyade savaşın kendisinin son bulması ve rejimin güvenliğinin teminat altına alınmasıdır.

Rejimin ateşkes çağrısı, birkaç farklı açıdan ele alınmalıdır. Ateşkes oldukça rağbet görmüştür ve direniş içerisinde bazı daha gerici güçlerin başını çekenlerin gözünü korkutmuştur, ancak böylesi bir ateşkes bir dereceye kadar zaten pratikte uygulanmaktaydı. Ya bir anlayışa vardıklarından hatta belki bir anlaşma imzaladıklarından, ya da birtakım gerilla cephelerinin iç problemlerinden dolayı faaliyetlerini kesmiş olmalarından dolayı, kukla ordu ve işgalci Sovyet orduları uzun zamandır bazı gerilla cephelerine saldırmaktan sakınmaktadırlar, ki bu fiilen ateşkesten başka bir şey değildir. Örneğin Nuristan'da, Hazaracat'ın büyük bir kesiminde, Ghur ve Arzegan'ın bazı bölgelerinde durum budur. Nuristan'da sözümona kurulan İslam Cumhuriyeti, gerçekte kukla rejimin polis ajanı Sarvar Tank'ın esridir. Orada, bu sözde İslam Cumhuriyeti, uzun zamandır Sovyet ve kukla rejimin güçlerine karşı hiçbir askeri eylem gerçekleştirilmemiştir, bu güçler ise, bazı tesadüfi bombardımanlar haricinde askeri eylemlerini durdur-

muşlardır. Ghur ve Arzegan'ın bazı bölgelerinde de, rejime ve Rus işgalcilere karşı çok az faaliyet vardır, onlar da buna uygun bir şekilde karşılık vermişlerdir.

Rejimin, Rus ve kukla Afgan ordularına üslerine dönmeleri için çağrı yapması da yeni bir şey değildir. Hemen hemen hepsi bu anda zaten üslerine kısırılmış, direniş tarafından kuşatılmış durumdadırlar, ve sadece rejimin kontrolü altındaki birkaç şehir onlar için emniyetli sayılabilmektedir. Hatta, bu ateşkes çağrısından önce bile, serbest hareket edememekteydiler, yaygın direniş tarafından elleri kolları bağlanmış durumdaydılar.

Ateşkes önerisinde, kukla rejim, sınırlara ve anayollara hakim olma hakkına sahip olduğunu iddia etmektedir - bu, gerçeklerle taban tabana zıttır. Afganistan'ın İran ve Pakistan ile olan 3.500 km.'lik sınırından, hükümet sadece 200 km kadarını kontrol edebilmektedir. Bu bölgelerde gerillaların silah ve malzeme sevkiyatını durdurma ve buraların hükümetin denetimi altına girmesine izin verme önerisi, direnişin 3.500 km.'lik sınırı hükümete teslim etmesi anlamına gelir. Hükümet aynı zamanda, anayolların da kendi kontrolü altında bulunduğunu iddia etmektedir, oysa gerçekte, hükümet büyük askeri güçler sevk etmedikçe, çoğu, gece gündüz direnişin kontrolü altındadır. Rus ve kukla rejim ordularının kontrolü altındaki şehirlerden geçen ana yollar dahi, düşman sadece sürekli çarpışmaya girerek kullanabilmektedir.

Kukla rejim, sınırları ve anayolları kontrol etmesine izin verilmesi sorununu ateşkesin ana noktalarından biri, hatta bir ön şartı olarak görmektedir. Dolayısıyla, bu açıdan da görülebilir ki, önerilen ateşkes direnişin teslim olması anlamına gelir. Direniş güçleri ile düşman orduları arasındaki çatışmaların büyük bir kısmı bugün sınır bölgelerinde ve ana yolların etrafında gerçekleşmektedir. Rejimin planına göre, ne gerillaların ne de rejimin tam kontrolü altında bulunmayan bölgeler de hükümete bırakılacaktır.

Bu planın amaçlarından birisi, cepheye sevkiyat sonucu şu anda sürekli bir kargaşa içinde bulunan ve firarlarla daha da zayıflayan kukla silahlı güçler arasında, sosyal-emperyalist güçlerin himayesi altında, bir barış havası yaratmaktır. Kukla askeri güçler

içerisinde oluşacak nisbi sükunet ve istikrarla birlikte, sadece bu firarlara bir son vermeyi değil, aynı zamanda

zaten firar etmiş ve esas olarak başka ülkelere kaçmış olan gençlerin bir kısmını yeniden kazanmayı ümit etmek-

tedirler. Ne yazık ki, gerilla direniş güçleri arasında birlik yoksunluğundan, yerel nitelikte olmalarından, ve en önemlisi, gerici politikaların hakimiyetinden dolayı, bu şehir gençleri, direnişin kontrolü altındaki köylerde barınmayıp dışarı iltica etmek zorunda bırakılmaktadırlar.

Sosyal-emperyalizmin ve satılmış rejimin ateşkes ilan etmelerinin ardından yatan bir diğer amacı ise, bastırılmalarını mümkün kılmak amacıyla aktif direniş cephelerini tecrit etmek ve diğer cephelerin onlara yardım etmelerini önlemektir.

Sovyet sosyal-emperyalizmi ve kukla rejim, her zaman, Afgan direnişinin esas olarak dış yardımı dayandığını ve onsuz ayakta duramayacağını iddia etmişlerdir. Kukla rejimin, Pakistan'la yaptığı dolaylı görüşmelerde dış yardımın kesilmesini Sovyet ordularının geri çekilmesini ön şartı olarak ileri sürmesi de, böylesi yardımın Afganistan'daki direnişin temeli olduğu iddiasından kaynaklanmaktadır. Bu görüşmelerin kritik bir aşamaya varmış olabileceği şu dönemde de, sosyal-emperyalistler ve kukla rejim, bir ateşkes ilan ederek, Pakistan ve onun vekillerini direnişe yaptıkları askeri yardımı kesmeye teşvik edebileceklerini ve böylelikle direnişin varlığını temeli olduğuna inandıkları şeyi ortadan kaldıracabileceklerini ümit etmektedirler.

Siyasi Yönler

Taraki ve Amin'in mollalara baskı yapma politikası, rejimin ve sosyal-emperyalistlerin çıkarına hizmet etmesi gayet olanak dahilinde olan bir tabakayı yabancılaştırdı. Şimdi bu politika bir kenara atılmıştır ve rejim büyük bir gayretle onları kazanmaya çalışmaktadır. Şimdi söylenebilir ki, İslam İşleri Bakanlığı'na bağlı olan ve uşak devlet tarafından mali yönden desteklenen mollaların sayısı, hükümete muhalefet eden İslam güçlerine bağlı mollaların sayısından az değildir. Rejim, planladığı ulusal koalisyonda, mollaların önemli bir rol oynayacaklarını hesaba katmaktadır ve kitelerin dini duygularından yararlanmada direniş içerisindeki gerici güçlerle yarışmak amacıyla, din adamlarını koalisyon komitelerinde kullanmaya çalışacaktır. Unutulmamalıdır ki, uşak rejim feodalizmle ta başından itibaren uzlaşmıştır. Bu, her toprak ağa-

sına toprakların en iyi % 14.3'ünü veren toprak reformu politikasında sergilenmişti, ve "on tez", bu uzlaşmanın derinleştirilmesinde önemli bir adımı temsil etmektedir. Şimdi de, kukla rejimin sahte devrimci konseyinin yönetimine göre, feodaller ve Hanlara daha çok imtiyaz tanıma hedefiyle, tüm ülkede toprak ve sulama reformları milli uzlaşma komiteleri tarafından yürütülecektir. Dolayısıyla, Sovyet sosyal-emperyalizmi feodalizme ciddi bir saldırıdan kaçınmakta ve feodalizmin sınıf imtiyazlarını kayda değer ölçüde tanımaktadır. Sovyet sosyal-emperyalizmine bağımlı komprador ve bürokrat burjuvazi, feodalizmle birleşmek için heveslidirler ve komprador bürokrat burjuvazinin hakimiyeti muhafaza edildiği sürece, savaşa son vermek için onlarla "milli uzlaşma" ve "eşit" iktidar dağılımı temelinde bir hükümet kurmaya hazırdırlar.

Özetlersek, Sovyet sosyal-emperyalizmi ve kukla rejim, feodalizmin kalıntılarını bürokrat komprador burjuvazi ile ittifaka çekmeye ve Afgan feodalizminin Batı emperyalizmi ile olan geleneksel bağlarını koparmaya çalışmaktadır.

İktisadi Yönler

Maalesef rejim, iktisadi politikalarını (köyleri şehirlere daha da bağımlı kılma) uygulamada az da olsa başarılı olmuştur, çünkü direniş, birçok gerilla cephesinde gerici önderlik bulunmasından ve çoğu kumandanlar, direniş için dini fon, para ve başka malzeme toplamak ve ceza kesmek gibi, sadece bir tek çeşit iktisadi görevle uğraştıklarından dolayı, kontrolü altındaki bölgeler için bir ekonomik programa sahip değildir.

Bu pazarların gelişmesi, bazı kırsal bölgelerin bir dereceye kadar rejimin iktisadi denetimi altına girmesini sağladı. Bu pazarlarda ortaya çıkan küçük tüccarlar ve küçük dükkân sahipleri ekonomik olarak bağımlı bir tabakayı teşkil etmektedir ve toplumsal olarak köylerde milli teslimiyet çizgisinin merkezini oluşturmaktadırlar. Bu tabakanın başlangıç sermayesi bile esas olarak hükümetten gelmektedir. Bu tabaka, kukla rejimin sadece köylerdeki iktisadi kontrolünü güçlendirmekle kalmamakta, aynı zamanda, bu bölgelerde rejimin istihbarat ağı olarak da vazife görmektedir.

Direniş İçerisinde Sapmalar

Birçok faktör gerçek bir Afgan Komünist Partisi'nin kurulmasını engellemekle birlikte, hareket içerisindeki siyasi ve ideolojik sapmalar, mücadelelerinde binlerce şehit vermelerine rağmen, partiyi inşa etme çabalarında Afgan komünistlerini zayıflatan esas faktör olarak görülmelidir. Son birkaç yılda halk kitlelerinin sosyal-emperyalizme ve uşak rejime karşı vermiş oldukları yiğit mücadeleler, Afganistan komünistleri için böylesi bir parti oluşturmaya zeminini hazırlamıştır; bu elverişli fırsatlar, hareketimiz içerisinde, Afganistan komünistleri arasında kafa karışıklığına yol açtı ve onları dağınık tutup saldırılara karşı korumasız bırakan sapmalardan dolayı kaçırılmıştır. Son birkaç yıl içerisinde, revizyonist Üç Dünya Teorisi'nden etkilenen tasfiyeciler, baş düşmana karşı savaşa kisvesi altında İslam Cumhuriyeti'nin gri bayrağı altında toplanmayı tercih etmiş, böylece sosyalist ideolojiyi sağdan tasfiye ederek ve feodallerin çıkarına ülke Marksist-Leninistlerinin savaşım enerjisini çarçur ederek, hem teoride hem de pratikte baş düşmana hizmet etmişlerdir. Hoca'cı revizyonizme eğilim gösteren ve revizyonistlerin programlarını benimseyenlerle Sovyet sosyal-emperyalizminin orta yolcu uşakları ise, Mao Zedung'a karşı saldırılar ürettik, ve son tahlilde sosyal-emperyalizme ve onların Afganlı satılmışlarına hizmet eden ve hizmet edecek olan kafa karışıklığı yaratarak, ülke sosyalist hareketine zarar vermiş ve sosyalist ideolojiyi "sol"dan tasfiye etmişlerdir.

Mücadelenin bugünkü aşamasında, Afganistan komünist partisinin kurulması acil, ivedi ve esas ihtiyaçtır. Bu, Sovyet sosyal-emperyalizmine ve onun Kruşçevci uşak revizyonistlerine karşı mücadele çerçevesi içerisinde üç dünyacı ve hocacı revizyonizme ve bu iki türden sapmayı körükleyenlere karşı etkin ideolojik ve siyasi mücadele verilmesini talep eder, bu şekilde Afganistan ve Komünistleri, ellerindeki problemleri çözerek Afganistan Komünist Partisini kurmaya ve halkımızın silahlı mücadelesini sürdürmek, geliştirmek ve uzun süreli halk savaşı yoluyla onu muzaffer kılmak olan tarihi görevlerini yerine getirmeye muktedir olacaklardır. □

OCAK FIRTINASI VE BÜYÜK PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİNİN IŞIKLI YOLUNDA İLERLEYEBİLMEK..

X

Cihangir Doğan
İnsanlığın sınıfsız topluma doğru ilerleyişinin önemli bir devrimci kilometre taşı olan Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin (BPKD) en önemli aşamalarından biri olan "Ocak Fırtınası"nın 22. yıldönümünü yaşamaktayız. Sınıf mücadelesinin en yüksek biçimi, insanlık tarihinin "güneş zaptetme" mücadelesinin en görkemli muharebesini teşkil eden BPKD ve bu devrimde özel bir yeri olan "Ocak Kasırgası"nın yıldönümü vesilesiyle bu devrimin siyasal kazanımlarını bir kez daha yeni nesil devrimci güçlere aktarabilmek önemli bir yere sahiptir. Kasım 1965'te başlayan Ocak Fırtınasıyla madde gücüne gelen ve 1969'da 9. parti kongresi ile taçlanan zaferin ML bilimi yeni ve nitel olarak ileri bir aşamaya sıçratan kazanımları ile donanabilmek devrim yapmada ısrarlı olan bütün güçler açısından bir zorunluluktur. Bu zorunluluk bilimin eriştiği en yüksek aşamanın bahsettiği güçlü silahların kabzasını sıkı sıkıya kavramadan hem devrimin yapılmasının mümkün olmayacağı (kastedilen proletarya devrimidir) hem de devrimi devam ettirmenin mümkün olmayacağı gerçeğinden kaynaklanmaktadır.

Emperyalist burjuvaziden, modern revizyonistlere, AEP revizyonist cephesinden tasfiyeci güçlere kadar geniş bir cephenin Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi'ne azgın bir şekilde saldırdığı dönemde dünyada hâlâ Marks, En-

gels, Lenin, Stalin ve Başkan Mao'nun yolunda yürümekte ısrarlı olanların olduğunu gösterebilmek için, yine bu devrimin kazanımları ile silahlanmak daha da büyük önem kazanmaktadır. Çünkü bilimin üst noktası savunulmadan daha dip noktalarını savunmak imkânsızdır.

Milyonluk beyaz ordu birliklerinin saldırısı ile yenilgi almış olan devrimci hareketimizin yeniden derlenip toparlanması ve merkezi görevi olan işçi-köylü iktidarları için mücadele görevini başarı ile icra edebilmesi açısından da BPKD'nin dersleri ile silahlanmanın büyük bir anlamı vardır. "Hareketimiz BPKD'nin ürünüdür" diyen Kaypakka-ya'nın eğittiği kuşaklar olarak bizlerin sınıf mücadelesi içinde daha fazla fonksiyon oynayabilmemiz, revizyonist ve her türden oportünistlerle aramıza kalın ayırım çizgi çekebilmemiz için yine bu büyük devrimin kazanımları doğrultusunda silahlanmamız gerekmektedir.

O nedenle "Ocak Fırtınası'nın" 22. yıldönümü vesilesiyle BPKD'nin gelişimi, bu devrimin ML'nin ortak hazinesine yaptığı yeni ve nitel olarak ileri katkıları ve devrimin bu katkıları ışığında geliştirdiği siyasal stratejisi üzerine durmak istiyoruz. BPKD nasıl bir gelişim izlemiştir? Bu devrimin ML bilime yaptığı yeni ve nitel katkıları hangi noktalardadır? Bu devrimin katkıları ışığında siyasal stratejisi nasıldır? Sorularına yanıt bulmaya çalışacak ve bugünkü görevler açısından BPKD'nin ne anlam taşıdığı üzerinde duracağız.

Büyük Siyasal Muharebe Başlamak Üzere Sosyalist Bir Ülkede Proletarya Yeniden Devrime Karar Veriyor

İlk kez bir sosyalist ülkede kapitalist yol ile sosyalist yol arasındaki "büyük kapışmanın" ilk raundu için "gong" bir "piyes" ile çalınmış oluyordu. "Hai Liu Görevinden Alındı" adındaki bu yeni "tarihi piyes", uzun süreden beri siyasal iktidara egemen olma yarışı sürdüren güçler arasındaki mücadeleyi Çin'in derinliklerinden su yüzüne çıkarıyordu. Çünkü Pekin Belediye Başkan Yardımcısı'nın bu piyesi Çiang Çing ve Yao Ven Yuan'ın sert ve geniş çaplı eleştirilerine çarparak tüm Çin tarihinde sansasyonel bir siyasal meselesi haline gelmekteydi. Piyeste 1959'da görevinden alınan bir zamanların savunma bakanı Pen Ten Huai'nin tekrar görevine iadesi açıktan dile getirilmekteydi. Pen Ten Huai "Büyük İleri Atılım" döneminde halk komünlerinin kurulmasına, halk milislerinin yaratılmasına karşı çıkmış, köylülerin ileri atılımda diz-

ginlerinden boşalması için destek verme yerine bu hareketi geriye çekmeye çalışmış sağcı bir unsurdur. Bu unsurun görevine iadesinin sağlanması ya da bahsi geçen "piyese" ciddi bir tepki gösterilmemesi durumunda sağ daha bir dizi yeni girişimi gündeme getirecekti. O nedenle Yao Wen Yuan'ın bu piyesi eleştiren makalesi kapitalist yolu tutmuş "sağcı"lara ilk önemli reaksiyonu teşkil etmekteydi. Bu reaksiyon aynı zamanda devrimin başlangıç sinyaliydi. Mao bu konuda "Yao Wen Yuan'ın makalesi BPKD'nin bir sinyaliydi. Bununla birlikte, Ben Merkez Komitesi'nde 16 Mayıs genelgesinin ortaya çıkmasına çalıştım, ordum. Düşman çok duyarlı olduğu için sinyal bir verildi mi harekete geçeceğini biliyorduk. Tabiki bizimde harekete geçmemiz gerekiyordu. Genelge çizgi sorununu ve iki çizgi sorununu ortaya çıkarmada gayet yerinde olmuştu. O zamanlar çoğunluk benim görüşlerimi paylaşıyordu. Bu yüzden ben bir süre yalnız kaldım. Görüşlerimin modası geçmiş olduğunu söylüyorlardı. Birkaç tartışmadan sonra yoldaşların yarısından biraz fazlasının desteğini kazandım." (Devrimci Enternasyonalist Hareket Merkezi Yayın Organı A Word To Win'in 6. sayısından aktaran Yeni Demokrasi) demektedir. Yao Wen Yuan'ın makalesi devrimci proleter güçlere cesaret verirken, sağında karşı harekete geçmesine neden olmaktadır. Başkan Mao Yao Wen Yuan'ın sinyaliyle birlikte çıkarmaya çalıştığı 16 Mayıs genelgesiyle partiye "solucan" gibi süzülen revizyonistlerin kapitalist yolu tuttukları, onların uygun koşullar beklediğini ve şartların olgunlaştığı takdirde sosyalist rejimi yıkmak için saldırıya geçeceklerini vurguluyor. Çizgi meselesinin önemi belirtilerek revizyonistlerin dört yanlı eleştirisini yapıyordu. Genelge, yine açığa çıkmış kapitalist yolculardan daha fazlasının hâlâ partinin yanbaşındayken duyurarak bu güçlerin de deşifre edilmesine işaret ediyordu. Genelge ayrıca revizyonistlerin deşifresinde onların görüşlerini açığa ortaya koymaları için düşüncelerini özgürce ifade etme ortamının sağlanmasının önemine de değinerek yönetimin "herşey açığa çıksın" olması gerektiğini vurguluyordu. Bu genelgenin başlatılacak muharebenin hedeflerini berrak olarak belirtmesi muharebenin stratejisi ve taktiklerini doğru bir siyasal çizgi ile net olarak ortaya koyması ve problemleri doğru tahlil etmesi kısa sürede onun kitleler içinde maddi güçte dönüşmesine neden oldu.

Mayıs 1966 Pekin Üniversitesi ilk çalışmaya tanık oluyordu. Genç üniversitelerden bir grup Pekin Belediye Başkanı, üniversite rektörleri bir kısım "üst

düze"yi" acıktan eleştiren ilk duvar afişini üniversiteye asmışlardı. Mao'nun da Çin'in ilk Marksist-Leninist duvar afişi olarak tanımladığı bu afiş, kısa sürede büyük bir etki yarattı. O nedenle Mao, bu afişin radyodan okunmasını ve gazetelerde yayınlanmasını talep etti. Bu afişte: "Siz ne biçim insanlarsınız gerçekten? Büyük toplantılar düzenlemek, büyük harf duvar afişlerini asmak kitlelerin muharebe yürütmesinin en iyi yollarından biridir. Sizler kitlelere büyük toplantılar yapmama, büyük harf duvar afişleri asmama yönünde "rehberlik" ederek ve çeşitli "tabular" yaratarak kitlelerin devrimini bastırması mümkün müdür? Devrim yapmalarını yasaklamış oluyorsunuz? Devrime karşı çıkmış oluyorsunuz? Bunu yapmanıza asla izin vermeyeceğiz" (Aynı eser) şeklinde sözler yazılıydı. Bu afiş, kısa sürede Çin'de yankılanmaya başlamış, diğer üniversiteler de benzer girişimler başlatmıştı. Ortaokul ve liseli gençler, kafa ile kol, kır ile kent arasındaki farklılaşmayı kapsayan revizyonist eğitim politikasını eleştiren mektuplarını birbirleri sıra Merkez Komitesi'ne ulaştırıyorlardı. Bu arada Pekin Belediye Başkanı ve Üniversite rektörü MK talimatıyla görevinden alındı. Sağın birinci sınıf mimarları Deng Siao Ping, Liu Şao Şi gibileri ise hâlâ partinin başındaydı. Sağcılar her fırsatta karşı saldırının yapılması için ellerinden geleni yaptılar. Çünkü onlar ML kanat tarafından yönlendirilen muazzam devrimci eylemliliğini kendi başlarını yiyeceğini iyi biliyorlardı.

Onun için sağ, hareketine hız katarak devrimi boğmak için kolları hemen sıvadı, onlara bir yandan büyük toplantı ve tartışmaları yasaklarken, bir yandan da büyük fabrikalara "çalışma grupları" adı altında gruplar göndermeye başlamışlardı. Çalışma grupları, bütün olumsuzlukların kaynağını sıradan öğretmenlerin, öğrencilerin, işçilerin ve teknik elemanların üzerine yıkarak ML kanadın eleştirilerinin asıl hedefine yönelmesine engel oldular. Sağcıların MZD maskesi kullanarak "devrim yanlısı" görülmeleri kitlelerde ciddi kafa karışıklıkları neden olmaktadır. Bu sırada ayrıca ABD'nin de Vietnam'a saldırılarını Çin sınırına yaklaşıyordu. ABD, Hanoi ve Haiphong'u bombalamış, dolayısıyla durumda iyice kritik bir vaziyete almıştı.

Mao Pekin'den ayrılmaya yaklaşık iki ayı geçmişti. Mao'nun Pekin'den ayrılması sağcı unsurların daha rahat hareket edebilecekleri bir ortam hazırladığından meydanlarda daha fazla boy göstermeye ve deyim yerindeyse "boyunlarını" daha fazla uzatmaya başlamışlardı. Ancak Mao, bir süre sonra yeniden kamu-

ovu önüne çıkmaya başlamıştı. 25 Temmuz'da Halkın Günlüğü'nde Mao'nun büyük bir fotoğrafı yayınlandı. Fotoğraf Mao'nun Yangze Irmağında akıntıya karşı saatlerce yüzdüğünü tespit ediyordu. Mao 73 yaşında ve sapa sağlamdı. Ve O, Yangze kıyısında çektiği bu fotoğraf ile büyük bir muharebeye hazır olduğunu sinyalizetmekteydi. Nitekim Mao, kısa bir süre sonra MK'ni toplantıya çağırıldı. Toplantı esas olarak BPKD'nin temel sorunlarını halletmeyi amaçlıyordu. 16 Mayıs Genelgesi'nden sonra yaşanan pratiğin sorunları ışığında, devrimin hedefleri, amaçları ve metodlarının yeniden net bir şekilde ortaya konulması bir zaruriyet haline almıştı. Nitekim 5 Ağustos oturumu ardından Mao'nun hazırladığı 16 madde diye tabir edilen oturumun temel belgesi ortaya çıkarılmıştı.

Ağustos 1967'de çıkarılan 16 madde kararları devrimin yeni dönemine ilişkin bir manifesto, BPKD'nin temel programı niteliğindedir. 16 madde kararlarında devrimin hedefinin kapitalist yolu tutan revizyonistler olduğu bir kez daha belirtiliyor, temel meselenin hâlâ siyasal iktidar meselesi olduğu ısrarla vurgulanıyordu. 16 madde kararları "yıkım olmadan yapıp olmaz" diyerek, sosyalist ekonomik temel ile uyum halinde olmayan bütün üst yapı kurumlarının devrilmesi, alaşağı edilmesine işaret ediyordu. Yine bu kararlar devrim için hesapta olmayan gençlerin katılımı dikkate alınarak "kadroların cesaretini kamçılayın" talimatını veriyordu. Bu kararlar, kitlelerin inisiyatifinin önemine dikkat çekerek, yöntemini kitlelerin kendi kendilerini kurtarmaları olmasına parmak basıyordu. Huzursuzluktan ve kargaşalıktan korkulmamasını belirten 16 madde kararları, proletarya partisinin müfretad programında yenilgilerle zaferin yan yana olduğu vurgulanıyordu. Yine 16 madde kararlarında düşüncelerin devrimleştirilmesinin önemine dikkat çekiliyor ve mücadele-eleştiri-dönüşüm çerçevesinde kitlelerin iktidarı icra etmelerinin gerekliliği vurgulanıyordu. Yine bu manifesto mızrağın sivri ucunun yöneleceği hedefin iyi belirlenmesinin önemine dikkat çekiliyor. "Anti sosyalist sağcılarla" hata yapmış olanları, "otokrite sahipleri" ile sıradan burjuva akademik görüşlere sahip olanları ayırtmanın gerekliliğini vurguluyordu.

Mao 16 madde kararları ile birlikte parti organlarına üstüne bas basa "parti merkez komitesinin her düzeydeki partii komitelerinden istediği şey, bu komitelerin doğru bir önderlik göstermede sebat etmeleri, cesareti her şeyin üstünde tutmaları, kitleleri cesaretle ayaklandırmaları, ortaya çıktığı her yerde zayıflık

ve yetersizliği değiştirmeleri, hata yapmış olan fakat zihinsel yüklerinden kurtulmak ve mücadeleye katılmak için hatalarından kurtulmak isteyen yoldaşları teşvik etmeleri, kapitalist yolu tutan bütün yetkili kimseleri mevkilerinden kovmaları ve proleter devrimlerin önderliğini yeniden ele geçirmelerini sağlamalıdır" demektedir. (Aynı eser) Mao'nun 16 madde kararlarında berrak bir şekilde ortaya koyduğu temel program devrime yeni bir ivme kazandırmış, kitleleri daha fazla iktidarı icra etme mücadelesine seferber ediyordu. Mao, bu manifesto yanında bir de büyük harf duvar afişi hazırladı.

Burjuva karargâhları bombalayın! Mao'nun MK Ağustos oturumu devam ederken hazırladığı duvar gazetesini "Benim kendi büyük harf duvar afişimdir" diyerek bu afişi bütün Çin sathına yaydı. Afiş, genç asillerden büyük ilgi görüyordu.

5 Ağustos'daki MK oturumu ve 16 madde kararlarının kabulü, Mao'nun kendi duvar gazetesi devrimci kitlelere daha fazla dizginlerinden boşalmaları talimatını veriyordu. Daha önce üniversite olayları ardından kurulmaya başlanan gizli ve yarı-gizli direniş grupları, şimdi yerini kızıl muhafız birimlerine bırakıyordu. Yine üniversite ve gençlik içindeki isyankâr eylemlilik giderek daha geniş bir işçi kesimine nüfuz etmeye başlıyordu. Mao harekete işçi sınıfının önderlik etmesi gerektiğini her fırsatta vurgulamaktaydı. Kızıl muhafız birimlerinin ülkenin her yanında yerden mantar gibi yüzeye fıskırmaları baş döndürücü bir hızla olmaktadır. Kızıl muhafız birimleri, askeri tugaylar şeklinde kitle örgütleri niteliğindedir. Bu birimlerde askeri disiplin yoktu. Kızıl muhafızlar sabit olmayan dama taşı gibi ülkenin dört bir yanına dağılıp tekrar toplanan, bölgeler arasında ciddi tecrübe alışverişi yapan devrimci kitle çalışmasının birer araçları idiler. Gittikleri yerlerde 16 madde kararlarını dağıtıyor, propaganda yapıyor, e ski kapitalist ve yeni burjuva unsurları kitleler içinde tartışmaya çekiyorlar, onları her yönlü teşhir ediyorlardı. Mao'nun Kızıl Kitap (Seçme Sözler)'taki önemli makaleleri kitlelere kavratıyorlardı. Bu tür propagandalar yanında kızıl muhafızlar, mitingler, gösterilerde düzenlemekteydiler. Pekin'de Mao'nun bizzat selamladığı kızıl muhafız mitinginin bir milyonu bulan kitleseleliği sağcılar çileden çıkartmaktaydı. Kızıl muhafızlar aynı zamanda ABD'deki zencilerin ve Hindî Çin'i halklarının şanslı mücadeleleri Çin'de yapılan gösterilerle selamlanmaktaydı. Sağcılar bu gösteriler için "iş kaydı" oluyor gerekçesiyle vazgeçilmesini telkin

ediyorlardı. Oysa bu tür mücadeleler emekçileri daha da pişirip büyük muhabelelere hazırlıyordu.

Kızıl muhafız eylemliliğinin yaygınlaşmasıyla işçi sınıfının devrime katılışı da muazzam artışlar gösterdi. Fabrikalarda artan bir etkinlik kurulmaya başlandı. İşçilerin fabrika örgütlenmeleri, Kültür Devrimi'nin işçi sınıfının bünyesinde daha fazla nüfuz etmesiyle daha da gelişti. İşçiler genelde tüm toplumsal katmanlarda olup bitenler hakkında da tek tek fabrika yönetiminin devrimin bastırılmasına ilişkin çabalarını teşhir eden duvar afişleri yapıyorlardı. İsyan haklıdır! şiarı geniş işçi kesimlerinde ideolojik olarak kavranıyor, bu şiarı madde güce dönüştürmeye çalışıyorlardı. İşçilerin kültür devrimi örgütlenmeleri, "proleter devrimciler" olarak adlandırılmaktaydı. Mao ve MK-Kültür devrimi grubu işçilere propaganda ve ajitasyon materyalleri ve her türlü desteğin verilmesi talimatını her yönüyle ilettiler. Harekette işçilerin rolü daha fazla artmaya başladı ve işçi, öğrenci örgütleri ortaklaşa yönetici organlar oluşturdular.

Devrim hızla yayılırken sağcı revizyonistler boş durmuyorlardı, onlarda karşı saldırılara geçmekte gecikmediler. Liu Şao Şi ve Deng Siao Ping resmen, açıktan isim vererek teşhir edilmelerine rağmen, yapılan çağrılarının muhatabı oldukları anlaşılmaktaydı. Bazı kızıl muhafız bildiri ve afişlerinde bu isimlerden de açıkça söz ediliyordu. Liu ve Deng'in yakın çevresindeki sağcılar devrimin ilerlemesiyle yeni bir taktik değişikliğine başvurdu. Onlar mızrağın sivri ucunun revizyonizmin kalbine saplanmasını engelleyebilmek için "herkesten şüphelen, herkesi devir!" Çağrısında bulundular. Bu çağrılar yanında kapitalist yolcular sahte devrimci komiteler kurmada gecikmediler. Yine onlar hareketin işçi içinde yayılmasını engellemek için işçilerin ücret artışı ve prim talebiyle grevler yapmaya teşvik ettiler. Karşı devrimin bu üçlü saçağı çerçevesinde başlattıkları "karşı akım" esas olarak işçileri büyük siyasal muharebelerden alıkoymayı amaçlıyordu. Ne var ki sağcılar bunu başaramadılar. Hareket, "karşı akım"ın inadına sanayi merkezlerinde daha büyük bir mevzi kazandı. Ekonomizmin kâr dürtüsünü kamçılayan prim artışı vb. türünden "elma şekerleri", isyancı asilerin siyasal iktidarı zaptetme isteklerini bastıramadı.

Üstelik işçiler devrime daha fazla önderlik edebilmek için ileri atılıyordu. Bu durum onun tarihi misyonundan kaynaklanan yanlarından gelmekteydi. Mao bu durum için "Burjuva gerici çizginin eleştirisini başlatan aydınlar ve geniş öğrenci kitleleri olmasına rağmen, devri-

mi sonuna kadar yürütmede esas güç olarak hizmet etmek zamanının efendilerine, geniş işçi, köylü ve asker kitlelerine düşüyordu." (Aynı yerde) demektedir. İşçilerin bütün engellemelere ve "karşı akım"a rağmen iktidarı ele geçirme ihtirasları sağcılar çileden çıkarmaklakalmadı, ayaklanmalar düzenleyerek, revizyonist yöneticileri devirerek, sosyalist alt yapıya uyumluluk arz etmeyen bütün kurumları hallaç pamuğuna çeviriyorlardı. Sağcılar yalnızca protesto mitingleri ve teşhir afişleriyle değil, ayaklanmalarla birer birer devrilmekteydiler. Nitekim, işçi sınıfının iktidarı alttan zaptetmesi Ocak 1967'de yeni bir aşmaya büründü.

Ocak Fırtınasının Uğultuları Panik İçindeki Gericiliği İnine Sokuyor

Şanghay, Ocak 1967'de, okyanusun sazın dalgaları üzerinde beşik gibi sallanan bir gemiyi andırıyordu. Her şey alt üst olmanın eşliğinde muazzam kargaşalıklarla temas halindeydi. Karşı devrimin sık aralıklarla inşa ettiği dalga kıranlar, şiddetli dalgalara gücü yetmiyordu. Ocak fırtınası kopmuştu Şanghay'da. Proleter devrimin kızıl topları Şanghay'ı bütün şiddetiyle dövmeye başlamıştı. Proleter asiler ayaklanarak Şanghay şehir yönetimini devirdiler, şehrin stratejik noktalarını kontrolleri altına aldılar. Okullar, işyerlerinde ve şehir düzeyinde de Devrimci Komiteler kuruldu. İlk kez bir sosyalist ülke de eski otorite sahipleri "sıcacık" koltuklarında bir şehir düzeyinde de olsa-alaşağı ediliyor böylece...

Ocak fırtınası siyasal iktidarı ele geçirmeyi birincil görev olarak gördü. Ve temel sorunu "büyük ittifaklar" kurarak Şanghay'daki proleter iktidarı pekiştirme ve daha da önemli diğer alanlarda harekete yaymayı başarabilmektir. Partinin proleter önderliği, birçok farklı örgütlerinin birleştirilmesi önemliydi. Ancak "büyük ittifaklar" -henüz- kurulamıyordu. Mao'nun deyimini ile vakit henüz erkendi. Devrim büyük güçlüklerle ilerliyordu. Karşı akım önemli ölçüde bastırılmıştı. Ancak sağ tamamen tükenmemişti. Sağ özellikle ordu içinde belli mevizlere sahipti. Nitekim Wuhan'da sağcılar ordunun desteğinde birkaç gün süren kanlı çarpışmalar düzenlediler. Yine sağın ayaklandığı dönemlerde

"Aşırı sol" görünümlü reformist çıkışlar da aynı amaca, devrimin yayılması- ni engelleme amacına yönelikti.

Mao Ocak fırtınasından iki önemli tecrübe çıkardı. Bunlardan birincisi, siyasi iktidar sorununun tayin edici sorun olduğunda ısrarlı olmanın gerekliliği, ikinci ise sosyal pratikte kanıtlandığı gibi ordunun desteğinin devrimin ilerlemesine ivme kazandırdığının görülmesidir. O nedenle Mao, iktidarın Şanghay dışındaki yerlerde de alınmasını zorunlu gördüğüne görecek "proleter devrimci- ler birleşin ve iktidardaki kapitalist yolcu bir avuç partinin elinden iktidarı alın" çağrısını yaptı. Bu çağrı kitlelerin derinliklerinde özellikle Şanghay dışındaki alanlarda yankısını buldu. Yine Mao ordunun kazanılmasının önemini görerek "Halk Kurtuluş Ordusu soldaki geniş yığınları desteklemelidir" çağrısını da ikinci bir çağrı olarak yaptı. Halk Kurtuluş Ordusu askerleri çeşitli birimler haline getirilerek ekipler halinde propaganda ve üretim faaliyetleri için köylere, fabrikalara gönderildiler. Gerçekten de ordu birimleri aynı Japonya'ya karşı milli devrimci savaş yürütürken hem propaganda hem üretim hem savaş yürütmeleri gibi bir görevi yeniden icra etmekteydiler. Ama bu kez çok daha değişik koşullarda ve çok karmaşık görevler başarmaktaydılar.

İktidara doğru yürüyüşün temposu daha da artarken Mao'da ülkenin birçok yöresini dolanarak devrimi teftiş ediyor. Ülkenin dört bir yanından gelen raporların en çarpıcı niteliğe sahip olanları hareketle yaygınlaştırılması talimatını veriyordu. O devrimin durumunu, 1967 yazı sonlarına doğru "Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin durumu iyi değil, fevkaladedir. Genel durum ise şimdiye kadar olmadığı kadar iyidir." (Aynı yerde) şeklinde değerlendiriyordu. Bu değerlendirme oldukça yerindeydi. Çünkü Şanghay dışındaki en ücra alanlarda bile devrim büyük mevzi kazanmış, ordunun desteğinde ciddi artışlar olmuş, işçi sınıfının önderliği her tarafta daha da gözlenir şekilde tesisedilmiş, sağ ciddi ölçüde inine sokulmuştu. Devrimin sonlarına doğru geliniyordu. 1968 sonlarında Tibet ve Sinkrang'da da dışarıya proleterler iktidarı alıp devrimci komite- ler kurunca BPKD noktalanma aşamasına geldiği her yönlü hissediliyordu. Ve zafer 9. parti kongresiyle taçlandırılıyordu.

1965'te başlayıp 1969'daki 9. Parti Kongresi'ne kadar büyük siyasal muharebelerle devam eden bu büyük devrim kapitalist yolun bir komplosunu daha bastırılmış, proleter siyasetin kumanda- da kalmasını sağlamıştı. Ama Mao, "hâlâ kavgaya bitmedi, kimin kazanacağı hâlâ

belli değildir" demekteydi. Çünkü bu devrimin en önemli dersleri işaret etmekteydi ki, sosyalist üretim ilişkileri varolduğu, gücünü ve gidasını sosyalist üretim ilişkileri içindeki burjuva öğelerden alan yeni burjuvazi de var olacaktı. Dolayısıyla geriye dönüşlerde hâlâ bir tehlike olarak varolacaktı. Yine bu devrim o nedenle proletaryanın uyanıklılığını yüz katına çıkarması ve yeni burjuvazi- yi yaratan toprağın değil temizlenmesi- ni ısrarla vurgulanmaktadır.

Görüldüğü gibi insanlığın sınıfsız topluma doğru "uzun yürüyüşü" nün en önemli devrimci kilometre taşlarından biri olan BPKD sınıf mücadelesinin fırtınalı barikatlarında büyük muharebeler ile savaşa ulaşabilmiştir. Kapitalist yolla sosyalist yol arasındaki mücade- lenin alevleri içinde çelikleşen bu büyük devrim kapitalist yolu tutan "otorite sahiplerinin" her türlü baskı, yaptırım, entrika ve eknomizm engelinin aşarak ilerlemiştir. Yine görüldüğü gibi BPKD "sosyalizmin dinamizmi ve sınıf mücadelesinin diyalektiği" ne dair izah muhtaç bir dizi temel soruna bilimin görece seviyesinin üzerine basarak ancak onun yeni ve nitel olarak ileri bir aşamaya sıç- ratan çözümler sunması bakımından kendisinden önceki bütün devrimlerden nitel farklılıklar taşımaktadır. Sosyalist üretim ilişkilerinin temel karakteristik özellikleri, yeni tip burjuvazinin iktisadi, siyasi, sosyal plandaki kökleri, geriye dönüşlerin nedenleri vb. noktalarda marksizm-leninizm biliminin o günkü tarihsel koşullardaki seviyesinin çözemediği bir dizi temel soruna BPKD bilimsel çözümler sunmuştur. Yine bir kez daha görüldüğü gibi bilimin gücü ile kitlelerin gücünü muhteşem bir biçimde birleştiren bu büyük devrim siyasal strateji bakımından da diğer devrimlerden köklü farklılıklar taşımaktadır. Çünkü bu büyük devrim siyasal stratejisi sosyalist ekonomik temel ile uyum halinde olmayan bütün üst yapı kurumlarında karşı-devrimcileri devirmek, alaşağı etmek ve hayatın her alanında eskiyi sö- küp atma, yeniyi inşa etme, devrimi sonsuz helezonlar şeklinde sürekli hale sokmak biçimindeki bir stratejidir. O nedenle BPKD tarihte ilk kez bir sosyalist ülkede proletaryanın siyasal iktidarı yeniden devrim yaparak karşı devrimcilerden geri almaya muktedir olduğu emsali görülmemiş bir muharebe özelliği taşımaktadır.

Bu büyük devrimin diğer devrimlerden ayrılan yeni ve nitel olarak ileri farklılıklar, bu farklılıkların nedenlerini ortayakoyabilmek büyük bir öneme sahiptir. Çünkü BPKD'nin enternasyonal proletaryaya bahşettiği güçlü silahların kabzasının sıkı sıkıya kavranabilmesinin

yolu bu farklılıkların berrak bir biçim- de bilince çıkmasından geçmektedir.

Büyük Devrimin İki Temel Bileşkeni: Madde Düşünceye, Düşünce Maddeye Dönüşür Diyalektiği ve Leninist Kitle Çizgisi

Sınıf mücadelesinin en yüksek biçimi, SML'in yeni ve nitel ileri bir aşamasını teşkil eden BPKD iki temel bileşen, madde düşünceye, düşünce maddeye dönüşür diyalektiği ve tarihsel kitle çizgisi bileşenleri üzerinde yükselmıştır. Bu her iki bileşen büyük devrimin güçlü bilimsel köklere sahip olmasında muazzam rol oynamaktadır. Madde düşünce diyalektiğinin BPKD'nin ideolojik siyasi çizgisinin sınıf mücadelesinin rafinerisinde süzülerek şekillenmesindeki payı oldukça büyüktür. Çünkü bu devrimin ideolojik siyasi çizgisi maddenin yeni ve karmaşık problemleri üzerinde ve üretim mücadelesi, bilimsel deney, sınıf mücadelesi içinde şekillenmiştir. Yine maddenin yeni ve karmaşık problemleri üzerinde ve üretim mücadelesi, bilimsel deney, sınıf mücadelesi içinde şekillenmiş devrimin çizgisinin tekrar maddeye hükmedip en küçük parçalarına kadar nitel değişimlere uğratmasında takip ettiği Leninist kitle çizgisinin tayin edici payı mevcuttur. Tabiatıyla bu büyük devrim aynı zamanda hem yaşanan sosyal pratiğin bilimsel teorisinin oluşumundaki payını hem de bilimsel teorisinin de devrimdeki muazzam rolünü de çarpıcı bir biçimde anlatmaktadır.

BPKD'nin 1963 polemikleriyle embriyonik olarak şekillenmeye başladığı dönemde sosyalizm dünya ve Çin ölçeğinde yeni ve derin problemler ile karşı karşıya gelmiştir. 1956'da Sovyetler Birliği'nde Kruşçev önderliğinde gerçekleştirilen modern revizyonist darbe ardından dünyanın üçte birine egemen olan sosyalist kamp büyük bir bölünme geçirmiş, bu bölünmeden modern revizyonizm oldukça güçlü çıkmıştır. Kruşçev modern revizyonizmin "halkın partisi", "halkın devleti", "Barışçıl geçiş", "barış içinde yerleş" vb. gibi anti-marksist tezleri kapitalizmin yeniden restorasyon-

nu için "rehber ideoloji"nin temel direklerini oluşturmaktaydı. Nitekim darbe kısa sürede etkisini göstermeye, modern revizyonizm ürünlerini birer birer sergilemeye başlamıştı. Parti ve sosyalizm bünyesi içinden çıkan darbenin ele başını bürokrat burjuvazi kapitalizmi restore etmek için kolları sıvamıştı. Bürokrat burjuvazi yukarıdan aşağı parti ve devlet mekanizması (ordu, bükrasi, kooperatif, kitle örgütleri vb.)'ni kendi sınıf çıkarları doğrultusunda yeniden reorganize etmeye, kendi iktidarını pekiştirmeye başladı. Bürokrat burjuvazinin egemenliği tamamen tesis edilmesiyle birlikte adım adım üretimde gerilemeler ve ekonomik sıkıntılar kapıyı çalmaya başladı. Sanayi de üretimi düşüklüğü ilkeze görülmeye başlandı. Dünyanın en önemli tarım sektörüne sahip olan bu ülkede tarım alanında rekolte ve kalite düşüklüğü hissedilir derecede arttı. İçerideki değişimlere bağlı olarak sömürge ve yarı-sömürge edinme uğraşları giderek artma eğilimine girdi. Ulusal topluluklar arasında burjuva milliyetçi eğilimlerin "filizler" halinde belirlenmeye, rüşvet yolsuzluk gibi eski hastalıklarda artışlar gözlemleyen başladı. Darbe ile birlikte görülen bu eğilimler daha sonra artarak kapitalizmi yeniden restore etme eylemliliğine dönüştü. Gorbaçov'un, bugün dört milyon sanayi işletmesinin iflas eden tarım sektörü hantal yapısıyla bir işe yaramayan Afrika'daki kitleğin ön gününü yaşayan halkların burjuva milliyetçiliği ile birbirini kırdığı, kolektif sosyalist kuruluşların özel sektöre devredilmeye başlandığı, rüşvet, yolsuzluk, uyuşturucu, alkol vb. toplumsal yozlaşmanın had safhaya vardığı "Prestroika"lı, "Glasnost"lu sosyalizmi ideolojik gıdasını bu darbeden almaktadır.

Dünya çapında sosyalist kampı ikiye bölen ve kapitalizmi yeniden restore etmeye koyula Kruşçev darbesinin Çin'i etkilemesi elbette düşünülemezdi. Ideoloji gümrük tanımadığından bu darbe Çin'de kısa sürede "yeni nesil Kruşçev"ler yaratmış, Moskova patentli revizyonist çizgilere büyük bir güç kazandırmıştır. Çin'de modern revizyonizm "Birleşik Ekonomik Tez", "Üretici Güçler Teorisi" temelinde bir ideolojik siyasi çizgi Deng Sio Ping, Liu Şao Şi gibi eski parti "otoritelerine" sahipti. Güçler dengesinin Sovyetler Birliği'nden oldukça farklı vaziyeti, tabiatıyla revizyonizmle Marksizm arasındaki mücadelenin daha derin ve karmaşık bir görünüm kazanmasına neden olmaktadır. Nitekim Çin'deki bu mücadele 1963 Polemiklerinde Sovyetler Birliği'nin mahkûm edilmesiyle daha da hızlanmaktaydı. Sovyetler'e yönelik eleştirilerden Çin'deki

revizyonistlerden "canının acıması" bu mücadeleyi daha da kızdırmaktaydı. Revizyonistlerle proletarya arasında parti ve devlet mekanizmasına "egemen" olma yarışı açık bir biçimde gözlenmekteydi. Parti Merkez Komitesi'nde Eyalet, İl, Yöre organlarına kadar bütün kademelerde bu yarış daha da karmaşık ve çetin bir biçimde devam etmekte, her iki kesimin etkin olduğu alanlarda ciddi farklılaşmalar açıkça görülmekteydi. PTT, belediye hizmetlerinde aksamalar, tren seferlerinde düzensizlikler, üretimde gerilemeler vb. gelişmeler günlük olaylar haline gelmekteydi.

Mao, Çin'deki bu durumu "ülkemizde bazı kademeler ve bölgeler revizyonizmin etkisi altındaydı. Revizyonizm o kadar yoğun ki su bile sızmaz ve bir iğne bile geçmezdi" şeklinde izah etmekteydi. Gerçekten de hem üretim alanındaki olumsuz gelişmeler, hem de yönetim alanındaki büyük yarış ancak böyle izah edilebilir. Parti ve devlet mekanizmasının her kademesi iki güç tarafından bölünmüş, adeta "ikili iktidar" dönemi bütün ürünlerini sergileyerek yaşanmaktaydı vb. Sosyalizm Çin'de de ciddi problemler içindeydi.

Sonuç itibarıyla, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm geriye dönmüş, Çin'de de modern revizyonist darbe kapıyı çalmaya başlamıştı. İkili iktidar dönemi bütün özellikleriyle yaşanırken kuvvetlerin devlete ve partiye "egemen" olma yarışı da daha "azılı" bir "bir biçim almaktaydı. vb.,

Bütün bu olup bitenlerin bir tahlili görmektedir. Sosyalizmin dünya ve Çin ölçeğinde karşılaştığı bu yeni ve derin problemlerin nedenleri ve çözüm yolları konusunda bilimsel bir izahata şiddetle ihtiyaç duyulmaktaydı. Sosyalizmin başına gelenlerin bilimin o günkü söyledikleriyle izah etmekte mümkün değildi. Bu durumun böyle olması da tamamen bilimin gelişim diyalektikliğine uygundu. Karşılaşılan problemler yeni ve tamamen farklı cinsten problemlerdi. Tabiatıyla yeni ve derin problemlere denk düşecek tahliller talep etmekteydi. (Marks, Engels, Lenin, Stalin dönemlerinde daha önce yaşanmış ve geriye dönmüş bir sosyalizm deneyimi sözkonusu değildi) sosyalizmin bu yeni ve karmaşık problemleri şayet ML biliminin o günkü söyledikleriyle izah edilmeye kalkılınsaydı, soruna eski bilinenler düzeyinde bir "çözüm" sunulmaya çalışılınsaydı "çözumsuzlük" dışında bir sonuca ulaşamayacaktı. Çünkü eski bilinenlerle hareket edildiği takdirde geriye dönüşlerde asıl faktör olarak ya eski kapitalistler, ya uluslararası sermaye, ya da eski kapitalist alışkanlıklar ve küçük üretimle uğraşan deyim yerindeyse "gari-

ban köylüler" gösterilecekti. Halbuki gerçek planda bu "sorumlu elemanlar"dan hiçbiri geriye dönüşlerde asıl unsur olamamış, olmamışlardı. Tarihsel tecrübeler göstermiştir ki, bahsi geçen faktörlerin "sorunlu eleman" olarak gösterilmesi geriye dönüşlerde rol oynayan asıl faktörün gözardı edilmesine yol açmıştır. Tabiatıyla bu tahlillerin enternasyonal proletaryaya öğdettirdiği siyasi fatura oldukça ağırdır. Çünkü BPKD'nin kuşakları olarak biliyoruz ki, geriye dönüşlerin nedenlerinde bahsi geçen "sorumlu elemanları" görenler bu elemanların birer birer ortadan kalkması ve etkisinin azalmasıyla "sınıfların kalmadığı", sınıf farklılıklarının tamamen ortadan kalktığı sonucuna varmışlardır. "Bu tahliller çerçevesinde bir ideolojik siyasi çizgiye sahip stalin ve Sovyet Komünistleri (Bugün hâlâ bu hatalı tahlillere sarılmakta ısrar eden AEP doğma-revizyonizmi hatta maksat bazı "Mao"cu gruplarda dahil)nin "Artık sınıf farklılığı kalmamıştır" sonucuna varmaları oldukça doğaldı. Çünkü Sovyetlerde sosyalizm yerleştikçe sorumlu eleman olarak görülen bütün öğeler ortadan kalkmış bir kısmının da etkisi son derece zayıflamıştı. Uluslararası sermaye yerli dayanaklarından yoksun bırakılmış, eski kapitalistler, hatta zengin köylülük tamamen tasfiye edilmiş, eski alışkanlıkların gıdasını alıp yeşerdiği maddi ortam önemli ölçüde geriletilmiş, köylüler kapitalizmi sevk ve idarecisi olabilecek iktisadi ve siyasi bir etkinliğe sahip olabilmelerine izin verilmemiş tersine önemli ölçüde proleterleştirilmişlerdir vb. Oysa durum farklıydı. Sosyalizm onlarca yıl başarılı bir biçimde inşa edilmiş olsada, üç beş kuşak komünist partisinin beşliklerinde dünyaya gözlerini açıp, K.P.'nin okullarında militanlar olarak şekillendirilmiş olsalar halis muhalis komünistler sevk ve idare mekanizmasında da olsa sosyalizm oldukça geriye dönüş koşulları da var olacaktır. Çünkü gücünü ve gıdasını sosyalist üretim ilişkileri içindeki burjuva öğelerden alan, eski kapitalistlerle hiçbir kan bağı olmayan, tamamen sosyalizmin ürünü olan yeni tip burjuvazi bu toplumu kapitalizme geri döndürme uğraşını hiçbir zaman elden bırakmayacak ve geriye dönüşlerde asıl unsuro lacaktır. İşte BPKD'nin büyüklüğü tamda burada yatmaktadır. BPKD geriye dönüşlerde asıl rolü hangi sınıf oynamaktadır. bu sınıfın iktisadi, siyasi, sosyal plandaki kökleri nerelerdedir? Sınıflar arasındaki cebelleşme nasıl bir dinamige sahiptir? vb. şeklindeki çözüm bekleyen temel sorunlara berrak bir çözüm sunabilmiştir.

BPKD ve bu devrimin önderi başkan

Mao sosyalizmin üretim mücadelesi içinde ortaya çıkan problemlerin, Sovyet, Çin ve diğer ülkelerdeki deneylerini bilimi laboratuvarında bir analizi ve sınıf mücadelesinin ardı arkası kismiyen devam eden helezonları içinden bu toplumun temel karakteristik özelliklerini açık ve net bir biçimde ortaya koydu. Bu tahlil ışığında sınıfların iktisadi siyasi sosyal plandaki köklerini ve sınıf mücadelesinin dinamiğini gözler önüne serdi. O bu tahlilleri bilimin daha önceki söyledikleri üzerine basarak ancak onu yeni bir aşamaya sıçratarak yaptı.

Mao Zedung sosyalizmi için yararak bir hücreyi alıp bu hücreyi Marksizm-Lenizm mikroskobu altında inceleyerek bu toplumun temel karakteristik özelliklerini açık bir biçimde ortaya koydu. Mao, Marx'ın üretim ilişkilerinin üç ögesini (üretim araçları üzerindeki mülkiyet biçimi, gelir dağılımı, insanlar arasındaki ilişki), birbirleriyle olan ilişkisini, sosyalizme aldığı biçimi bilimsel olarak ortaya koymuş ve bundan hareketle sosyalist toplumun ikili bir karaktere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. O, Marx'ın bütün üretim biçimlerinde üç ögeden üretim araçları üzerindeki mülkiyet biçimini tayin edici öge olduğu tezinin üzerine basarak Sosyalist üretim ilişkilerinde diğer iki ögeninde tarihsel bir rolünü ortaya çıkarmıştır. Mao gelir dağılımı ve dolayısıyla insanlar arasındaki ilişki faktörleri bütün toplumlardan farklı olarak sosyalizmde daha etkin hatta bazen (gelir dağılımındaki dengesizlikler ve toplumun diğer eşitsizlikleri kontrol altına alınmadığı zaman) belirleyici hale gelebileceğini vurguladı. Çünkü sosyalizmdeki "Herkesten yeteneğine göre herkese emeğine göre" şeklinde formüle edilen "Emeğe göre dağılım" sistemi ve diğer dengesizlikleri meta, değer yasası, kafa kol farklılıkları, vb. rahminden çıktığı kapitalizmin doğum lekelerini temsil etmektedir. Bu eşitsizlik ve burjuva hukuk doğru bir siyasal çizgi önderliğinde kontrol altında tutulur (ortadan kaldırılması uzun bir tarihsel süreci alır) adım adım eritilmediği takdirde gelir dağılımındaki dengesizlik toplumda bir açının iki kolundan kümelenmiş, farklı toplumsal kategorilerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Tabiatıyla o zaman üretim araçları üzerindeki "kollektif" mülkiyetin sadece adı kalacaktır. Özü tamamen ortadan kalkacaktır.

Dolayısıyla bu durum, sosyalist toplumun bir yandan üretim araçları üzerindeki kollektif mülkiyetinden ötürü sınıfsız topluma giden özelliği, öte yandan gelir dağılımındaki burjuva hukuk ve diğer dengesizlikler (kafa ile kol arasında, şehir ile kır arasındaki dengesizlikler me-

tanın varlığı ve dolayısıyla değer yasasının mevcudiyeti vb.)inden ötürü kapitalizmi temsil eden özelliği bir arada tutmasına neden olmaktadır. Sosyalist toplumun bu ikili karakteri bu toplumun komünizme ya da kapitalizme dönüşmesi gibi bir zorunluluğu doğrudan gündeme getirmektedir.

50 Yıldır Enternasyonal Marşını Yan Yana Söyleyenlerin Birbirini Alt Etme Uğraşı

Başkan Mao sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalizmin doğum lekelerini temsil eden yanının burjuva virüsünün ürüyebilmesi için muazzam birkültür ortamı oluşturduğunu burjuvazinin bu ortamda üreyip geliştirdiğini tahmin etti. O, bahsi geçen "kültür ortamının" yani iş bölümü ve burjuva hukukun sosyalizmin diğer dengesizlikleri ile birleşerek burjuva sosyal ilişkilerin İKTİSADİ TEMEL'ini oluşturduğunu bilimsel bir şekilde ortaya koydu. Sosyalizm içindeki kapitalizmin doğum lekelerini temsil eden bu iktisadi temel yeni tip burjuvazi sınıf olarak ortaya çıkmasına neden olurken, bu sınıfı da doğrudan proletarya ile karşı karşıya getirmektedir. Tabiatıyla aynı üretim ilişkileri (sosyalist üretim ilişkileri içinde) ancak birbirlerine karşıt yönlere sosyalizmi dönüştürme mücadelesi doğrudan bu toplumun gündemine girmektedir. Sosyalist üretim ilişkilerinin burjuva-proleter çelişik niteliğinin neden olduğu kapitalist yol ile sosyalist yol arasındaki bu mücadelede yeni burjuvazi bu toplumu kapitalizme, proletaryada sınıfsız topluma dönüştürmeyi temel hedef olarak önlere koymuşlardır.

Aynı üretim ilişkileri içinde (sosyalist üretim ilişkileri) ancak birbirine karşıt yönlere bu toplumu dönüştürmeye çalışan bu güçler, kendi rehber ideolojileri kumandasında bu fiili gerçekleştirilmeye çalışmaktadırlar. Yeni tip burjuvazinin bu toplumu kapitalizme, proleteryanında sınıfsız topluma dönüştürmelerine kılavuzluk eden rehber ideolojiler revizyonizm ve marksizm leninizm olarak ayrışmaktadır. Her iki sınıf kendi dünya görüşleri doğrultusundaki dönüştürme

mücadelesinin yolu ise sosyalist üst sınıf kurumları yukardan aşağıya kendi sınıfçıkarları doğrultusunda ele geçirme ve yeniden düzenlemeden geçmektedir. Dolayısıyla, sosyalizmin içinden çıkıp sosyalizmi dönüştürmeye çalışan güçler, sosyalist üst yapı kurumlarında kendi "egemenliğini" tesis edebilmesi, kendi hasmıyla kıyasıya bir rekabete girmesidir. Bu durum alt yapının burjuva proleter çelişik niteliğinin kendi niteliğine uygun revizyonist, proleter çelişik bir üst yapı kurumu yaratmasını doğrudan bir sonucu olarak gündeme gelmektedir. O nedenle sosyalizm boyunca kapitalist yol ile sosyalist yol arasındaki mücadelenin ateş hattı sosyalist üst yapı kurumları özellikle de bu kurumlara yön veren komünist partisinin kendisi olmaktadır. Onun için BPKD'nin başlanmasından bir yıl sonra Başkan Mao'nun gençlere "devrim yapıyorsunuz ama burjuvazinin nerede olduğunu bilmiyorsunuz, onun yeri komünist partisinin içidir" (yayınlanmamış yazılar) dediği zaman oldukça önemli bir gerçeği dile getirmiş olmaktadır. Başkan Mao'nun bu tespiti 50 YILDIR ENTERNASYONAL MARŞINI PROLETARYA İLE YAN YANA SÖYLEYEN P. saflarındaki kapitalist yolcuların defalarca tekrar ettikleri komploların da nedenini izah etmekteydi. Başkan Mao'nun bu tespiti 50 yıldır enternasyonal marşını proletarya ile yan yana söyleyen proletarya saflarındaki kapitalist yolcuları çeşitli defalar tekrar ettikleri komplolarının nedenlerini de iyi izah etmekteydi.

Devamla, Mao sosyalist üretimi ilişkileri içindeki burjuva ögeler zeminden doğup kapitalist yolu tutan revizyonistler olarak komünist partisinin göbeğinde yuvalanan, yani burjuvazinin sosyal plandaki köklerini de berrak bir biçimde ortaya koydu. İktisadi ve siyasi kökleriyle deşifre olan burjuvazinin sosyal plandaki köklerinin de deşifre edilmesi kapitalist yola karşı mücadelenin önemli bir noktasını teşkil etmekteydi. Başkan Mao kapitalist yolu tutmuş revizyonistler partinin göbeğinde örgütlenirken sosyal zeminin "eski otorite sahipleri olduğunun önemine dikkat çekmiştir Mao" BPKD'ne karşı direniş partiyeye soluncan gibi süzülmesi "otoriteye sahip"lerinden gelmektedir, dediği zaman kapitalist yolu tutmuş yeni tip burjuvazinin sosyal tabanı hakkında bir bilgi sunmuş olmaktadır.

Gerçekten de geçmişte KP saflarında şanlı mücadeleler yürütmüş ve bu yürütükleri şanlı mücadelelerden ötürü de parti ve kitleler içinde farklı bir "prestij" sahibi olmuş bir dizi partili devrimin ilerlemesiyle yeni devrimlere ayak bağı olmuş ve bu kez eskinin ta-

kipçileri konumuna düşmüşlerdir. Yeni devrimlere karşı olan bu unsurlar eskiden kazandıkları haklı prestijlerini bu kez devrime karşı "silah" olarak kullanmaya, bu otoritelerin kapitalist yolu güçlendirmenin bir aracı haline getirmeye başlamışlardı bu bahsi geçen eski demir otorite sahipleri kendi emekli özelliğini devrime karşı silah olarak kullanması elbette kitleleri, sıradan partilerden daha çok etkilemekte ve kitlelerin kafasını daha fazla bulandırabilmektedir.

BPKD ve Başkan Mao'nun bu tespitlerinin devrim öncesinde de muazzam, önemi söz konusudur. Bunlardan en önemlisi sömürge, yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde komünist partisi saflarına küçümsenemeyecek oranda devrimci demokrat sızabilmektedir. Özüde komünizmden yana olmayan, ancak bıçkı ve terörün canına tak etmesinden ötürü azami hedefi baskı ve zulme karşı mücadele olan bir dizi devrimci demokratlar KP saflarına sızabilmekte ve belli bir etkinlik kurlmalarıyla da KP'sinin, komünizme gidiş ruhunu önemli ölçüde zayıflatmaktadırlar. Yine devrim yapmaya aday genç KP'lerde geçmiş mücadelesinde haklı prestij kazanmış bir dizi partilinin oportünizme çark ettikleri zaman partinin bütünü açısından küçümsenemeyecek zararlar verebilmektedirler. O nedenle gerek partiye sızan devrimci demokratların partiye transfer ettikleri ideolojiklerinin teşhiri gerekse eski otorite sahiplerinin oportünizme çark ettiklerinde partiyi en az etkilemesi ve hiç etkilememesi için devrimci militanların BPKD'nin kazanımları doğrultusunda eğitilmesinin önemi büyüktür.

Görüldüğü gibi Başkan Mao'nun önderliğinde BPKD sosyalizmin temel karakteristik özellikleri, yeni burjuvazinin iktisadi, siyasi, sosyal plandaki kökleri vb. konusunda yaptığı taliller tamamen yeni ve nitel olarak ileri bilimsel talillerdir. Bu talillere BPKD öncesinde rastlamak maalesef mümkün değildir. Çünkü hem bilimin o günkü görece seviyesi bu talilleri yapabilecek durumda değildi hem de sosyalizm benzeri problemleri yaşamamıştı. O nedenle tamamen yeni ve nitel olarak ileri bilimsel öğretinin Marx, Engels, Lenin, Stalin döneminde de olduğu "kasıkların zorlayarak" iddia edenler, bu iddialarını hiçbir zaman kanıtlayamayacaklardır. AEP DOĞMATİK REVİZYONİZMİNİN manyetik alanından ya da Stalin ve Sovyet komünistlerinin hatalarına "erdem" olarak sarılanlar hâlâ iddialarını kanıtlamak (!) istiyorlar ise (eğer cüreti gösterebilirlerse tabii) haydi, hodri meydan! demekten de başka bir şey gelmemektedir elimizden.

Bilimin Yıkıcı Gücü İle Kitlelerin Yıkıcı Gücünü Birleştirebilmek

BPKD meselesinin yalnızca sosyalist üretim ilişkilerinin temel karakteristik yapısı yani burjuvazinin iktisadi, siyasi, sosyal plandaki kökleri hakkında yeni ve nitel olarak ileri bilimsel haliyle sunmakla kalmamış aynı zamanda meselesinin "sınıf mücadelesi" kesitinde de nitel olarak ileri ve yeni çözümler sunmuştur. Tabiatıyla bu büyük devrim, maddenin yeni ve karmaşık problemlerini tahlil etmesi yanında bu problemlerine hükmedip onu dönüştürmeye de muktedir olabilmektedir. O nedenle bilimin gücü ile kitlelerin gücünü muhteşem bir biçimde birleştirerek sosyalizmin karmaşık ve yeni problemlerine hükmedip, bu problemleri çözmeyi başaran bu büyük devrimin izlediği siyasi strateji bakımından da kendisinden önceki bütün devrimlerden nitelik farklılıklar taşımaktadır. Çünkü bu büyük devrim sosyalist ekonomik temel ile uyum halinde olmayan bütün üst yapı kurumlarından yeni burjuvaziye devirmek, alaşağı etmek, hayatın her alanında eski sökpü atmak, yeni inşa etmek, devrimi sonsuz helezonlar halinde sürekli hale sokmak için de bir siyasal stratejiye sahiptir. BPKD'ni diğer devrimlerden ayıran bu siyasal stratejinin zafer kazanarak maddi güce dönüşmesi ise bu devrimin izlediği Leninist kitle çizgisi tayin edici önemde rol oynamıştır. Maddenin karmaşık problemleri üzerinde ve üretim mücadelesi, bilimsel deney, sınıf mücadelesi biçiminde edinileni tekrar maddeye hükmederek bunu dönüştürmeye Leninist kitle çizgisini takip ederek vakıf olabilen bu büyük devrim bir anlamda lenin'in ekonomizme karşı 1902'lerdeki ünlü mücadelesinin 1960'lı yıllara da taşımıştır. Tabiatıyla ne yapmanın tazeliği canlılığı ve söktürücü niteliğinin yarım asırdan fazla bir süre sonra yeniden boy verip yeşermesinin de bu büyük devrim önemli bir fonksiyon oynamıştır.

Lenin, bilincin madde üzerindeki dönüştürücü etkisini göreberek bir devrim için bilincin unsurnun tayin edici derecedeki önemine dikkat çekmişti. O işçi sınıfının kendi davasına sahip çıkabilmesi ve bu dava uğruna seferber edilmesi için, işçi sınıfına dışardan bilincin taşıma-

nın şart olduğunu döne döne vurgulamaktaydı. Yine Lenin, işçi sınıfına bilincin sosyalistler tarafından dışarıdan verileceğini belirtirken işçi sınıfının ve emekçilerin geniş çaplı siyasal teşhir faaliyetleri içinde devrime seferber edilebileceklerine işaret etmekteydi. O, bilincin unsurunu öncünün kitleleri ancak ileri-orta-geri ayrımı yaparak öncünün ileri kitlelerle kucaklaşması, orta kitleleri ilerletmesi, geri kitleleri orta seviyeye çıkarılması şeklinde bir çizgi izleyerek devrim kazanabileceğinin önemine dikkat çekerek, öncünün kendisinin yetkinleşmiş bir öncü kurmayına sahip olmasının ve siyasi merkezinin bilim üreten bir laboratuvar olması gerektiğine ısrarla parmak basmaktaydı. Lenin, bu bakış açısından hareketle ekonomizmin elle tutulur sonuçlar vaadeden "en geniş uygulanabilirliğe sahip olan", "iktisadi mücadeleye siyasal karakter kazandırma" gibi mücadele biçimlerini takip ederek kitleleri seferber (!) etmeye çalışan "ekonomizmin aşamalı bilinçlendirme" teorilerini mahkûm etmişti.

BPKD'nin de Lenin'in 1902'lerdeki ekonomizme karşı mücadelesinin 1960'lı yıllara taşınması onun bilimin gücü ile kitlelerin gücünü muhteşem bir biçimde birleştiren özelliğinden gelmektedir. BPKD bilimin yıkıcı bir güce sahip olduğunu kabul etmektedir. O bilimin girdiği her yerde gerçeğe aykırı, ilkel, köhnemiş, tutucu vb. bütün değer yargılarının "bakire"liğine bir son verecek, adeta bu öğelerin gururunu ayaklar altına alıp rencide ederek birer birer öldürüp temas ettiği her şeyde nitel dönüşümler sağladığını iyi bilmektedir. Yine BPKD kitlelerde yıkıcı bir güce sahip olduğunu bu gücün de dikkatli ve boyun eğmez özelliğe sahip ezilenlerin eskiyi yıkma yeni inşa etme meyzetlerinden kaynaklandığını kabul etmektedir. O kitlelerin dizginlerinden boşaltıldığı yerde hiçbir baskı ve zor unsurunun gücünün başkaldıran kitlelerin mücadelesini bastırmaya yetemeyeceğini iyi bilmektedir. O nedenle bu iki önemli unsurun birleştirilmesi bu büyük devrimin başından itibaren en önemli meselesi olmuştur.

BPKD, bilimin güçlü ile kitlelerin gücünü madde bilincin diyalektiği çerçevesinde bilincin maddeye hükmederek onu nitel değişimlere uğratabilmesi temelinde birleştirmiştir. O bakımdan bu büyük devrim, bilincin yer kürenin üçte birinin bünyesine nüfuz ederek bu bünyede yaptığı muazzam değişiklikleri de oldukça iyi anlatmaktadır. BPKD ve Başkan Mao, bilincin bu denli etkisinden hareketle devrimin temel meselesinin siyasi

çizgi meselesi olduğunu her fırsatta dile getirmektedir. O, "siyasal çizginin doğruluğu ya da yanlışlığı her şeyi tayin eder" diyerek bir devrim için her şeyden önce doğru bir siyasal çizginin gerekliliğini önemle vurgulamaktadır. Çünkü, siyasal çizgi doğru olduğu takdirde kadrosu olmayanın kadro, ordusu olmayanın ordu, siyasi iktidarı olmayanın siyasal iktidara sahip olabileceği, siyasal çizginin yanlış olması halinde ise iktidarı olanın iktidarı, ordusu olanın ordusunu, kadrosu olanın kadrosunu kaybedeceği sosyal pratik tarafından kanıtlanan tarihsel bir gerçekliktir. Bu gerçeklikle ML siyasetin kitlelerin derinliklerine inerek ezilenlerin bünyesinde "saklı" duran "isyan" dürtülerini "uyarıcı" bir etki yaparak bu dürtülerin dışarı dökülmesini sağlayıp yığınları devrime seferber etmedeki canalıcı rolünü ortaya koymaktadır.

Mücadele-Eleştiri- Dönüşüm Ve Kitlelere Kendi Bulunduğu Merkez Komitesini Bombalattırmayı Öğretebilmenin Önemi

BPKD, ML siyasal çizgi etrafında milyonları devrime seferber etmeyi geniş çaplı siyasal teşhir faaliyeti içinde başarmıştır. Bilimsel kökleri güçlü, gayet berrak ve çarpıcı biçimde yürütülen siyasal teşhir faaliyeti devrimin hedeflerini açık ve net bir biçimde ortaya koyarken kapitalist yolcuların daha yakından tanınmalarına yardımcı olmaktadır. Mitingler, protesto gösterileri, büyük siyasal tartışma toplantıları, büyük harf çuvar afişleri ve parti basını kitlelere devrimci bilinç taşıyarak onları nitel dönüşüme uğratarak büyük kavganın içine çekmekteydi. Büyük kavganın temel meselesi siyasal iktidar meselesi olduğundan siyasal teşhir faaliyeti esas olarak sosyalist üretim ilişkilerin devrimleştirilmesi önünde engel olan revizyonist üst yapı kurumlarının yıkımı ve proleter ik-

tidarın inşasının önemli aracını teşkil etmekteydi. İşçi sınıfına öncü tarafından taşınan devrimci bilinç kitleleri sınıf mücadelesinin ocağında, kapitalist yol ile sosyalist yol arasındaki mücadelenin alevleri içinde çelikleştirmekte ve onların devrimci atımlarını dizginlerinden boşaltmaktaydı. Dizginlerinden boşalan kitleler kapitalist yolcuları ve eskiyi temsil eden her şeyi devirme, alaşağı etme, yeniyi inşa etmede muazzam başarılar göstermekteydi. O nedenle revizyonist parti şeflerinin işçileri bir takım "ekonomik talepler" ileri sürerek büyük muharebelerden alkoyma uğraşları hiç de umulduğu kadar başarılı olamamıştır. Revizyonist elebaşlarının "daha fazla prim için grev" çağrılarını karşı işçilerin adeta "biz ellerine elma şekeri verilen, iktisadi mücadele lapasıyla beslenen çocuklar değil. Prim değil iktidarı istiyoruz" dercesine kararlı tutum almaları siyasal teşhir faaliyetinin etkili gücünden kaynaklanmaktadır. Yine Mao'nun hedef gösterdiği yerlerde bir müddet sonra patirtimin kopması da bu yüzden.

BPKD "sosyalist ekonomik temel ile uyum halinde olmayan revizyonist üst yapı kurumlarının devrilmesi, alaşağı edilmesi ve proleter iktidarın tesis edilmesinin yolunu da mücadele-eleştiri, dönüşüm olarak formüle etti. 16 madde kararlarında belirtilen bu formülasyon tesadüfen bir araya gelmiş basit bir üç kelimecik" değil, tam aksine eskiyi sökülüp atma, devirme, yeniyi inşa edebilmenin bütünsellikle dinamiğini anlatan bir siyasal perspektiftir. Çünkü Mao'nun deyimiyile "Mücadele" yıkım demektir. "Eleştiri" yıkılanın alternatifi anlamına gelmemekteydi. "Dönüşüm" ise yıkılanın enkazı üzerinde yeni alternatif çerçevesinde nitel değişiklik demektir. "Mücadele, Eleştiri, Dönüşüm" perspektifindeki "Mücadele" 16. madde kararlarında belirtilen "yıkım olmadan yapım olmaz" ML bakış açısının sonucu olarak "Dönüşüm"ün de temeli olmuştur. Yıkım olmadan yapım olmaz. ML bakış açısı bir yapının oluşumundaki diyalektik gelişimi izah etmektedir. Bu bakış açısına göre bir yapının oluşumu başka yapıların yıkımı sayesinde almaktadır. Eski bir yapıyı yıkmadan onun enkazı üzerinde yeniyi inşa edebilmek mümkün değildir. Çünkü her yeni yapı eskinin rahminden çıkmaktadır. Bu bakış açısı başkan Mao'nun "Sovyet İktisadının Eleştirisi" adlı eserinde daha berrak açığı çelişmenin kategorisine ilişkin felsefi bakış açısının BPKD'ne armağanıdır.

Mao, bu eserinde çelişmenin iki zat kutbu arasında ortak bir "Uyum" noktasının olamayacağı, çelişmenin iki zat kutbunun bir noktada anlaşarak, "ahenk" içinde yoluna devam etmesinin mümkün olmadığını, tam tersine kutuplardan birinin diğerini yiyip bitirerek alt etmesinin zorunlu olduğunu ısrarla vurgulamaktaydı. Onun için "nerede görülmüştür uzlaşır çelişki?" dediğinde bahsi geçen noktayı dile getirmekteydi. Bu bakış açısıyla hareket edildiği takdirde yapımın bahsedenerin yıkımı gerçekleştirilmelerinin şart olduğunu söyleyebiliriz. Açık ki "yıkım" deyince "Kelle yeme" anlaşılmalıdır. Kafalarda, üretim ilişkilerinde, toplumsal üst yapıda, hayatın her alanında eskiyi temsil eden her şeyin sökülüp atılması anlaşılmalıdır. Bu kazanım BPKD'nin bize bahsettiği önemli bir kazanımdır. BPKD sırasında 16. madde kararlarının bu, bilimsel, keskin ve oldukça berrak bir anlamı olan, bu bakış açısını revizyonistler "eleştirerek düzeltme" hem onarım hem eleştiri olarak değiştirmeye çalıştılar. Açık ki, revizyonizm onarılmazdı, yıkılması gerekmektedir. Mücadele - eleştiri - dönüşüm perspektifindeki "mücadele"nin yıkımı temsil etmesinden yukarıda anlatmaya çalıştığımız hareket anlaşılmalıdır. Mücadele - eleştiri - dönüşüm, insanlığın sınıfsız topluma doğru uzun yürüyüşünün emin bir biçimde ilerleyebilmesinin temel anahtarıdır. Bu anahtar, eskinin yıkılması, yeninin inşasının yolunu açmaktadır. Eski devirme, onu yıkma, yeni bir alternatif ortaya koyma ve bu alternatif temelinde yeni bir yapı inşa edebilme perspektifine sahip olmak oldukça önemlidir.

Açık ki, bu perspektifin başarı ile icra edilmesinin yolu insan malzemesinin devrimleştirilmesinden geçmektedir. Eskinin sökülüp atılması, yeninin inşası için devrimin sonsuz helezonlar şeklinde ilerletebilmek için temel aracın insan olmasından ötürü düşüncenin bu meselede can alıcı önemi vardır.

BPKD insan malzemesinde, düşüncenin devrimleşmesine büyük önem vermesi, hem kitlelerin yıkıcı gücünü kapitalist yolculara karşı etkili bir silah haline getirebilmek, hem de proleter iktidarı bir avuç partili (bunlar halis muhlis komünist olsalar da fark etmez) nin eline terk etmemek, iktidarın geleceğini güvence altına alabilmek ihtiyacından kaynaklanmaktadır. O nedenle bireylerin ve kitlelerin kafasında devrimleşmeyi sağlamak, bu kafalarda proleter siyaseti kumandaya getirmek bu devrimin en önemli sorununu teşkil etmektedir.

İnsan unsurunda düşüncenin devrimleşmesi toplumsal altyapıda ve üstyapıda, hayatın her alanında eskiyi söktüp atma, yeniyi inşa etme, devrimi sonsuz helezonlar halinde sürekli hale sokma mücadelesi içinde proleter siyaseti kumandaya getirmekle sağlanmaktadır. Devrimlerin sürekli hale getirilmesi ve bireylerin kafasında proleter siyasetin kumandaya getirilmesi aynı zamanda kitlelerin iktidarı icra etme becerisini de geliştirerek iktidarın geleceğini de güvence altına alınmasına yardımcı olmaktadır. Proletarya iktidarının geleceğinin güvence altına alınması için kitle inisiyatifinin geliştirilmesi ve devrimin sürekli hale sokulmasının bir yoluda parti merkezinin gerektiği zaman kendi kademesinin bombalattırma kitlelere kavratmasından geçmektedir. Öncünün devrim ilerlemesine ayak dirdiği koşullarda kitlelerin bu karargâhı bombalaması gerektiğini kavrayabilmesi canalıcı bir öneme sahiptir. Onun için BPKD "kitlelerin devrim yapma hakkını" anayasanın en önemli maddesi haline getiren emsali görülmemiş bir devrimdir. Yine devrimin önderi başkan Mao kendi bulunduğu kademeyi kitlelere bombalattırma öğretene tek büyük öğretmendir.

Mao'nun kitlelere gerektiği zaman kendi bulunduğu kademeyi bombalattırma kavratması bir anlamda kendine karşı ML esaslar çerçevesinde (ML çizgiyi terk ettiği koşullarda) "muhalif" yetiştirmeyi öğretmesidir. Kitlelerin gerektiği zaman öncüye "muhalif" olması ise devrimin geleceği için önemli bir güvencedir. Dahası Mao'nun bu bakış açısı aynı zamanda gerektiği zaman bireyin kendi kendine "muhalif" olabilmesini de öğretmektedir. Bireylerinde, proleter siyasetin kumandasından çıktığı zaman kendi kendine "muhalif" olmadığı takdirde ikâmet edeceği yerde bir değişme gündeme gelecektir. (Bu tespitler için meseleyi karikatörize ediyor diyen dostlarımızın kulakları çınlasın)

Güçlü bir merkeziyetçilik, muazzam bir adem-i merkeziyetçiliği şahane bir biçimde birleştiren BPKD aynı zamanda bölgeler ve kitleler arasında ayırım yapararak ileri bölgelere yerleşmek, ileri kitleleri esas almak orta bölge ve kitleleri ileri seviyeye çıkarmak, geri bölge ve kitleleri de orta seviyeye çıkarma şeklinde bir siyaset izlemiştir. O devrimin Şanghay'a karargâhı kurması onun için tesadüfi değildir. Mao karargâhı bu bölgeye kurarken "Pekin ossuruk kokuyor" demekteydi. Yine devrim başlangıcında kendisine sosyal taban olarak asker, öğrenci işçi gençliği seçmesi de basit bir tesadüf değildir.

Devrimi Kavra Üretimi İlerlet

Mücadele- eleştiri - dönüşüm çerçevesinde düşüncenin devrimleşmesi ve sosyalist ekonomik temel ile uyum halinde olmayan revizyonist üst yapı kurumlarının devrilmesiyle birlikte Çin'de her şeyde muazzam değişimler olmuştur. Eğitim, üretim ve yönetim alanındaki değişimler Çin tarihinin en önemli sıçrama noktalarını teşkil etmektedir. BPKD'nin sağladığı üretim ilişkilerindeki devrimleşme sosyalist üretim ilişkilerinin eskimiş yanı içine hapsolmuş üretici güçleri zincirlerinden kurtararak muazzam ölçüde gelişmesinin önünü açmıştır. Yine eğitim alanında kafa ile kol meği, kiri le kent arasındaki farklılaşmayı öngören sisteme bir son verilmiş; eğitimin hem sosyalist bilince hem de sosyalist kültüre sahip "İşçiler yetiştirilmesi"nde önemli başarılar sağlanmıştır. Yine bilimsel araştırma ve kitlelere hizmet götürmede eğitim orduları önemli fonksiyonlar oynamaları sağlanmıştır. Sözelimi tıp öğrencileri, profesörlerin inisiyatifinde yılın belli bir bölümünü kırlarda geçirecek hem kitlelere hizmet götürme, kitlelerin sağlık sorunlarını giderme hem de teori ile pratiği birleştirerek azbeye dayanan eğitimden kurtulmuşlardır. BPKD ile birlikte köylerde "Çıplak ayaklı doktorların çabaları ile birçok hastalığın teşhis edilmesi ve ortadan kaldırılması sağlanmıştır.

Sinayi kesimde işçi - yönetici - teknisyenden oluşan kollektif yönetimler, bireysel yönetimi yıkararak fabrikalarda işçilere dayalı idare mekânizması oluşturular. İşçilerin üretimde söz sahibi olması, kollektif yönetimin tesisi, üretimde büyük ilerlemeye zemin hazırlamıştır. Yine kırlarda tarımda kollektif dönüşüm önündeki engelleri ortadan kaldırarak büyük atılımı sağlanmıştır. Sanat ve edebiyat alanında da önemli mesafeler kaydedilmiştir. Tiyatro, bale ve operalarda işçiler sahneleri fethedip muazzam etkinlikler sergilediler. Sahnelerde de proleter siyasetin kumandaya getirilmesiyle örnek bale, opera, tiyatro eserleri yaratıldı. Profesyonel ve amatör müzik gruplarının sayısız eserler yaratması bu döneme tekbül etmektedir. BPKD arkasından sanat ve edebiyat alanında böylesi olumlu gelişmeler olmasına rağmen bazı "sosyalist sanatseverler" hâlâ BPKD'ni sanat ve edebiyat düşmanlığı(!) yapmakla eleştirilmesi oldukça ilginçtir. (Bu güçlerin eleştirisi konumuz olduğundan geçiyoruz)

Çin'de BPKD ile kazanılan bu geliş-

meler 16 madde kararlarında belirtilen "devrimi kavra, üretimi ilerlet" perspektifi ile olmuştur. Bunun anlamı her alanda doğru siyasal çizgi önderliğinde iktidar problemini hallet, iktidar problemini hallettiği oranda da üretimi ilerlet demektir. Bu perspektif Liu Şao Şi'nin revizyonist "üretici güçler teorisi"ne bira çık kapı bırakmako nunla devrim arasında kalan bir ayırışım çizgisi çekmesi için oldukça önemlidir. Çünkü revizyonistler "artık temel sorun teknolojiyi geliştirmek, ağır sanayi fabrikaları kurmak, halkın refahını yükseltmektir" temel sorunu "ileri üretim ilişkileri ile geri üretiler güçler arasındaki çelişmeyi çözmek"tir demektedirler. Başkan Mao hep "dünya görüşü probleminin hallinden yanaydı. Onun için asıl mesele fabrika yapmaktan çok, fabrikalara kimin sahip olacağını halletmektir. Yani iktidarkimin olacaktır sorununu halletmektir. Çünkü o, birinci elden iktidar problemi halledildiği zaman teknolojinin de buna bağlı olarak dev boyutlarda gelişeceğini iyi biliyordu. Üretim ilişkilerinin devrimleşmesi aynı zamanda üretici güçlerin dizginlerinden boşalmasının önünü açmaktaydı. Dolayısıyla hâlâ temel sorun, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmenin halliydi. Revizyonistler daha sonra 16 madde kararlarında bu perspektifi "üretimi ilerletmek için devrimi kavra" diye değiştirmelerine rağmen o da para etmedi. Onun da revizyonist özelliği yine gözler önüne serildi.

Sonuç itibari ile BPKD, sınıf mücadelesinin en yüksek biçimini temsil ederek ML biliminin üzerine basıp ancak onun yeni ve nitel olarak ileri bir aşamaya sıçratmıştır. Sosyalizmin dinamizmi ve sınıf mücadelesinin diyalektikliğine dair bu devrimin enternasyonal proletaryaya hem devrimin yapılması hem de devrimin devam ettirilmesi bakımından oldukça ciddi kazanımla sağlamıştır. BPKD'nin kazanımları ile donanmayanlar devrim yapamayacakları gibi, devrimi de devam ettirebilme olanağından yoksun olacaktırlar. (Kastedilen devrim proletarya devrimidir.) O nedenle 22. yıldönümünü yaşadığımız Ocak Fırtınasının ve tabiatıyla BPKD'nin siyasal ideolojik kazanımları çerçevesinde yenilgi almış sınıf bilinçli proletaryanın inşası ve devrimci kitle çalışmasını ilerleterek daha ileri mevziler kazanabilmemiz her zamankinden daha fazla önem kazanmaktadır. Bugün BPKD'nin adına layık kavgaları olabilmemizin biricik yolu Çing Kang dağlarındaki görkemli muharebeyi ülkemiz dağlarına yaymak, proletarya hareketinin işçi-köylü siyasi iktidarları için mücadele merkezi görevini başarı ile icra etmekten geçmektedir. □

Kurtuluşun Simgesi

Nevroz!

X

Yüz yıllar öncesine dayanan bir efsane var. Veya efsaneleşen, tarihsel bir dönemin gerçekliğini günümüze taşıyan bir efsane. Artık, efsane olmaktan çıkıp, bir halkın özgürlük mücadelesine dönüşmüş bir tarihsel gerçeklik: 21 Mart, NEVROZ Bayramı.

Efsaneye göre, M.Ö: önce 612 yılında, Mezopotamya'da Dehak diye bir kral yaşarmış. Kral, zalim mi zalim, kan emici bir vampir, ve de insan beyni yiyicisi. Dehak'ın egemenliğini kurduğu, insanları köleleştirdiği bu ülkede Kürt'ler yaşarmış. Dehak'ın kendisi gibi çok vahşi hayvanları ve yılanları varmış. Bunlar da tıpkı kendisi gibi acımasız ve kan emiciymiş. Zalim Dehak, her gün iki gencin beynini yer ve vahşi hayvanlarına yedirirmiş. Emir salmış dört bir yana, boyun eğdirmiş mazlum Kürt halkına, teslim olmuş sonunda. Halk kendi eliyle, kendi gençlerini sunar olmuş. Ama bu pek iyi bir iş olarak görünmemiş halka. Zalimin zulmü bu işi zorla yaptırmış onlara.

Halk Dehak'ın ufak bir boşluğunu bulur bulmaz aksatıvermiş bu işi. Bunu farkedene Dehak, halkı kaleye toplatma emri vermiş. Kralın askerleri halkı zorla kaleye toplamaya başlamış. Halk günlerce işkenceye tabi tutulmuş, bir kesimi öldürülmüş, bir çoğu sakat bırakılmış, çocuklarını koruyanlar boğazlanmış. Neticede, çocuk beyinlerinin getirilmesi yeniden emredilmiş. Bu işe bir süre daha devam eden halk, bir çıkar yol bulmaya ve bunun için kafa yormaya başlamış. Halktır, elbet bulur bir çıkar yolunu. Onun elinden kurtulan bir şey olmaz. Çocuk beyni yerine kuzu ve oğlak beynini Dehak'e götürme yolunu benimsemiş.

Zalim Dehak halkın bir kurnazlık

yapabileceğini düşünerek, askerleri vasıtasıyla ülkedeki bütün çocuk sayısını denetlemeye koyulmuş. Halk ise kurtardıkları çocuklarını dağa çıkarıp, orada askeri eğitim yaptırmaya başlamış.

Zamanın birinde, Dehak'a getirilen beyinlerin içinde bir kuzu kılı işi arap saçına çevirmiş. Halkın kendisine üçkâğıt yaptığını anlamış artık. Zalimliğini on kat daha arttırmış, iştahı daha da büyümüş. Beyin getirme görevini askerlerine devretmiş. Böylece genç beyinleri yemeye devam etmiş.

Zalim Dehak'ın o güçlü kalesinin pek yakınında Demirci Kawa denilen biri oturmuş. Kawa'nın gözlerinde umut ışığı ve bileklerinde güçlü bir kurtuluş umudu gün geçtikçe filizleniyormuş. Bu güçlü adamda çaresiz tam yedi çocuğunun o körpeçik beynini istemeye istemeye Dehak'a sunmuş. Çocuklarının acısı bir kor gibi yüreğini sarmış. Akıtılan bunca kana tahammülü kalmamış. Kimseciklere görünmeden hem demirini dövüyor, hem de türküler mırıldanmış. İşin tuhafı, bir de kral için savaş malzemesi yaparmış. Sıra son çocuğunun beynini Dehak'a sunmaya gelmiş. Birden yüreği kozlanmış Kawa'nın. Örsle çekiş arasında örslediği demiri fırlatmış bir kenara. Her gün demir döven bu koca adam, bir kartal gibi şahlanmaya başlamış. Yüreğine gömdüğü acısını türkülerle dökmüş, sesi her yanda yankılanmaya başlamış. Kral için savaş malzemesini halka dağıtmış. İsyan için, sevdasını dağlara taşımış ve binlerce sevda birleşerek yıkılmaz bir duvar oluşturmaya başlamış.

Dağlar, zalim Dehak'ın zulmüne son verilmesi gerektiğinin naralarıyla çınlamış. Beyinler bu bilinçle donatılmış. Kükremiş Demirci Kawa, gürlemiş halk, söz sırası bize geldi diye. Ansızın geçilmez gibi görünen ve yıkılması mümkün görünmeyen Kral, sarayı, o kudret ve inanılmaz güç tarafından zaptedilmiş. Önde demirci Kawa olmak üzere tüm halk kaleyi

kuşatmış. Zalim Dehak'ın askerleri kılıçtan geçirilmiş. Zulmün kara nidalarının kökü kazılmış ve zalim Dehak öldürülerek taht-ı revanına son verilmiş.

Kale ateşe verilmiş. İsyanı halk, büyük bir sevinç ve coşkuyla yakılan kalenin önünde türküler söylemiş, halaylar çekmiş. Dağlarda kurtuluşu simgeleyen ateşler yakmaya başlamış. Artık halk için yeni bir gün -NEVROZ-'un başlangıcı kabul edilmiş. M.Ö.612 yılının 21 Martı, Kürt halkının zalim Dehak'tan kurtuluş günü olarak kutlanagelir.

İşte bir halkın zalimin zulmüne başkaldırdığı, saltanatına son verdiği ve kurtuluş meşalesini yaktığı gün olarak tarihe geçer. İşte bunun için 21 Mart, Kürt halkı için tarihsel bir öneme sahiptir. Her 21 Mart geldiğinde, halkın bağrında kurtuluş ateşi daha da kormuş olur. Tüm yürekler, kurtuluş gününü yakalamak için yanar durur. Yüz yıllardır süren köleliği son vermek için umutlar, sevinçler, coşkular birleştirilir. Tek bir yürek oluşturulur. Dağlarda güzel günlerin müjdecisi ateşler yakılır.

Kürt'lerin, çeşitli tarihi dönemlerde zalimin zulmüne son verdiği, isyan ateşini körükleyip bağımsızlıklarını kazandıkları günler olmuştur. Ama her keresinde Kürt'lerin bu mutlu günleri kısa sürmüş, zorbalara buna tahammül etmemiş, devletlerini yerle bir ederek zorbalıklarını Kürt halkı üstünde sürdürmeye devam etmişlerdir. Şimdi ise yüz yılların getirdiği tecrübe ve deneyim Kürt'ler daha bilinçli, daha organize bir biçimde özlenen mutlu güne hazırlanıyor. Özgürlük meşalesinin dağlarda yanacağı gün pek uzak değil.

Özgürlük ve mücadele günü olan 21 Mart kutlu olsun! □

Yeşilyurt ve Objektif Gerçekler

X

Sosyalist Parti'nin düzenlemiş olduğu "Yeşilyurt halkıyla dayanışma" paneline dergimiz Yeni Demokrasi'nin sahibi Yusuf UYGUN, 2000'e Doğru Dış Haberler Sorumlusu Faik Bulut, İHD İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Av. Kamber Soypak ve SP İstanbul İl Yönetim Kurulu üyesi İsmet Öğütücü'nün konuşmacı olarak katıldıkları bu toplantı, kanayan bir yaraya parmak basıyordu. Panel sonunda bugün ne yapmamız gerekir sorusuna olumlu cevaplar vererek noktalandı. Önce Faik Bulut gözlemlerini sundu:

Yeşilyurt'taki olayları yerinde incelemek üzere Cizre'ye gittiğimizde hemen yakın takibe alınmaya başlandı. Takibi, Batıda olduğu gibi gizli yapıyor polis, bunu açık açık yapıyor. Bizimle birlikte yabancı basın mensupları da vardı. Kaldığımız otelin lobisinde sabaha kadar çifte silahla nöbet tutuldu. Tedirgin olmamız için sabaha kadar koridorlarda gezindiler.

Diğer gün Yeşilyurt'a gitmek için hazırlandığımızda, "Gidemezsiniz" denildi. Bunun gazetecilik ve basın özgürlüğü açısından doğru bir tutum olmadığını, engellendiğimizi yazacağımızı söyleyince, "Talimat yanlış anlaşılırmıştır, siz gidebilirsiniz ama yabancılar gidemez" denildi.

Cizre'de göze çarpan ilk şey; ölüm ve hayatın birarada oluşu. İnsanlar her an ölmeye ihtimali ile karşı karşıydılar. O an ölmeklerine şükrediyorlardı. Herkes birbirine kuşkuyla bakıyor, kim şimdi silah çekecek diye tedirgin bir ortam yaşanıyor.

Cizre'de her taraf sakin ve tenha olmasına karşın, Avukat bürolarının onunde büyük kalabalıklar vardı. Sümerbank önlerinde oluşan uzun kuyrukları andırıyordu. Bu da haksızlıkları kuyruklarda ifade eden bir ortamı sergiliyordu. Hükümet binasının etrafının boş olması dikkati çeken bir başka unsurdu. Dört tarafından, 500 metreye kadar kimse yaklaşmıyordu

bu binaya. Bu, hükümetle-devletle halk arasındaki büyük bir kopukluğun, kopuşun ifadesiydi.

Cumhuriyet'te ve diğer basın organlarında burada yaşanan olaylar yazıldı. Ama bizim halk arasında yaptığımız araştırma olayların farklı boyutlarını meydana çıkarttı. Örneğin; şu ünlü marangozla arkadaşının PKK'lı diye öldürülmesi:

Her şeyden önce öldürülen bayanın kim olduğu açıklığa kavuşmuş değil. Konuştuğumuz çevrelerde bu bayanın kim olduğunu tesbit edemedik. Henüz kimliği de tesbit edilmiş değil. Kimliği tesbit edilemeyen bir kişi nasıl PKK'lı diye gösterilir. Bu bir çelişkidir tabii. Muhtemelen, bir gazetede yansıdığı şekliyle; evlenme veya kuma olarak getirilen bir gönül ilişkisiydi. Fakat, marangozun durumu çok daha vahimdi. Marangoz; herkesin tanıdığı, sevip saydığı, yıllarca bir emekçi olarak kıt kanaat geçinen bir kişi. Çok bilinçli bir insanda değilmiş. Yani, PKK veya herhangi bir siyasi harekette yer alabilecek düzeyde bir kişi de değilmiş.

Galiba, gönül ilişkisi nedeniyle bir ihbar yapılıyor. Güvenlik güçleri mahalleyi kuşatıyor. Vurucu timler, komandolar, üniformalı ve sivil polisler dört bir yandan etrafı kuşatıyor. "Kaldır ellerini" deniyor, adamcağız kaldırıyor. "Yere at" deniyor, yatıyor. Daha sonra elleri arkada diz çökertiliyor. Bunları, olayı kapı aralıklarında gören insanlar anlatıyordu. Ve ense köküne kurşun sıkılarak hayatına son veriliyor. Burada çatışma denen bir olay yok. M.Emin Elçitorun teslim alındıktan sonra öldürülüyor. Hemen orada "güvenlik" güçleri bir senaryo düzenleyerek, karşılıklı ateş etmeye başlıyorlar. Böyle yapılmasının nedeni: Çatışma çıktı, direndiler ve çatışmada öldüler. O sırada, bayan, çatışmanın çıktığı söylenen yerin 500 metre uzağında bir yerde yaralıymış. Daha sonra oradan alınıp, iddia

edilen eve götürülüyor. Ondan sonra, çeşitli malzemeler de eve bırakılıyor. Ve ertesi gün resmi bir demeçle, "çıkan bir çatışma sonunda iki terörist ölü olarak ele geçirildi" denilerek kamuoyuna olay yansıtılmış oldu.

Cizre'deki resmi polislerin özelliği çifte silah taşımaları. Biri normal bilinen tabancalar, diğeri G3 veya benzeri uzun namlulu silah. Hatta Kaleşnikof'lar sizin mi, hükümet bunları resmen size alıyor mu? diye sorduğumda, "Hayır, satın almıyor. Bunlar ganimet." Ganimeti kullanmak serbest mi? sorusuna da, "Hayır, yasak" diyorlardı.

Buradaki vurucu timler, bereli ve bıyıklıdır. Bunların bankalarda açık hesapları vardır. Yanılmıyorsam, 40 milyona kadar varan bir hesap. Ve belli bir hareket alanları yoktur. Eğer Mardin'delerse hareket alanları Mardin'le sınırlı kalmıyor. Mardin'den Siirt'e, D.Bakır, Ağrı, Kars, Hakkari ve Tunceli'ye kadar uzanan bir alanı kapsıyor. Vur-öldür emrine istinaden bu timlerin hesap vermeden adam öldürme yetkileri vardır. Bunlar halk arasında anlatılan konulardan biri.

İkincisi: Yeşilyurt olayı: Bu olay, toprak ihtilafından kaynaklanan bir ihbardan kaynaklanıyor. Birisinin Müş-tak ailesiyle ihtilafı var. Bundan dolayı PKK'lı diye ihbar ediliyor. İhbardan sonra "Güvenlik" güçleri köyü sarıyor. Köy sarıldığında şu anons yapılıyor: "Herkes dışarı çıksın." Kısacası; çoluk-çocuk, kundaktaki bebekten, 100 yaşındaki ihtiyara kadar herkesin dışarı çıkması isteniliyor. Ardından, "İçerde gördüğümüz her canlıyı kurşunlarız" anonsu yapılıyor. Gece saat 2-3 suları. Herkes dışarı çıkıyor. Herkes dışarı çıktıktan sonra, erkeklerin üst giysileri çıkartılıyor. Yaşlı, genç demeden herkese yat kalk emri veriliyor. Şınav çekiriliyor. Yaşlılar bayılıyor, gençler elleri şişip morara-

• Yeşilyurt: Onları artık dünya tanıyor..

na kadar sınav çekmek zorunda kalıyor. Yaklaşık bir buçuk saat sınav çektiriliyor. Bu ana kadar küfür, dayak yok.

Saat 7.30-8.00 suları olduğunda Binbaşı Cafer Çağlayan geliyor. Asayiş binbaşısı olarak, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nce Cizre'ye tayin edilmiştir. Binbaşı gelir gelmez buradaki insanları asker usulü sıraya geçiriyor. Baştan başlayarak sonuna kadar herkesi dayaktan geçiriyor. Daha sonra sopa getirterek, bu kez de sopayla dayığa devam ediyor. Herkes yarı çıplak. "Yatın" diye emir veriyor. Hepsi yatıyor. Orada bulunan ne kadar asker varsa bu insanların sırtları üzerinde, bir-iki, bir-iki talimini yaptırıyor.

Bu arada Kamil Müstak'a "Haydi seninle okula gideceğiz" diyor. Bu okula bir yıl önce bir öğretmen tayin edilmiş ve daha sonra öğretmen geri alınmış. Okul bir yıldan beri boş duruyor. Köylüler, dilekçe vermelerine rağmen yeni bir atama yapılmamış. Kamil Müstak kendisini götürüp öldüreceklerini zannediyor. Götürmesinler diye yalvarıp yakarıyor. "Götürürseniz hepimizi götürün" diyor. Yalvarmalar, yakarmalar kâr etmiyor. Alıp okula gidiyorlar.

Okuldan geri dönerlerken yolda, duvar diplerinde insan pisliklerini görüyorlar. Görevlilerden biri "Bunları topla" diyor. Kamil Müstak, Kürtçe "Komutanım ez bexte te kefime", "Dest ü nigete dı rasımın meke" yani; elini ayağını operim, bahtına düş-tüm vb. şeklinde yalvarıyor. Ama yalvarmak sonuç vermiyor. Pislikleri, kendisine toplatıp, cebine koyduruyorlar. Bu sırada binbaşı boş durmu-

yor. Gençleri yarı çıplak bir vaziyette bir ağacın dallarına astırıyor. Asılı gençlerin elleri ağacın üzerine çıkan askerler tarafından ezdirilirken, aşağıdaki askerler de alt taraftan vuruyorlar. Gilgamsı destanında olduğu gibi işkence yapılıyor. Kamil Müstak insan pisliğiyle getirilir getirilmez, görevlilerden biri "Komutanım, bakın ne getirdim." Komutanın kafasına şimşek çakıyor. Ve hemen emri veriyor. "Yedir ulan" diyor. Yine Kamil Müstak, Kürtçe yalvarıp yakarıyor. "Elini ayağını öpeyim, bu insanlık değil" diyor. Komutan insanlıktan anlar mı hiç!

Daha önce okulda özel işkenceye tabi tutulan K. Müstak'ın kaburgaları kırılmış, perişan bir vaziyettedir. Komutanın emri kesin. Döverek, zorla oradaki insanlara insan pisliğini yedirtiyor. Daha sonra Kamil Müstak'ın oğluna dönerek pisliği babasına yedirmesini söylüyor. Zor karşısında o da babasına yedirmek zorunda kalıyor. Biz oradayken Kamil Müstak'ın durumu oldukça kötüydü. D. Bakır Hastahanesi'ne gitmek için hazırlanıyordu. Artık, ölür mü kalır mı orasını Allah bilir. Binbaşı "Şimdilik size bu yeter. Yarın yine geleceğim. Çatışmada vurulan teröristi yakalanmış istiyorum, silahlarıyla birlikte" deyip gidiyor.

Diğer gün tekrar geliyorlar. Binbaşı muhtar çağırıyor, "Yakaladın mı muhtar" diyor. Muhtar da "Yakaladık komutanım." Binbaşı nerede diye soruyor. Muhtar da "Ahırda" Ne? "Eşek yaralı ve yanında iki sıpası var" diyor. Buna kızan Binbaşı muhtarı iyicene dövüyor. Daha sonra, muhtarın in denilen bir yere götürüyor.

İn dediğim; tavuk kümesi gibi bir yer. Zemini beton, taştan yapılan küçük bir yer. "Muhtar çuvala yanaş" diyor, çuvala yanaşılıyor. "İçine elini sok, bak ne var içinde" diyor. Muhtarın başından 1980'den buyana böylesi işler geçtiği için, yani; dövülüp asıldığı, kesildiği için, adamcağız sezgileriyle anlıyor kendisine oyun oynadığını. "Ben bakmam" diyor. Komutan, "Niye bakmıyorsun" diye soruyor. Muhtar da, "Bu torbada silah ve bomba var, siz de bunları bana yüklemek istiyorsunuz" diyor. Muhtarın dediği gibi bir oyun olduğu açık. Altı beton, kümes gibi bir yere hiçkinse silah bırakmaz. Köylülerin silahı olsa bile öyle açık yere bırakmaz, götürüp gömerler. Gömmezse bile uzak bir yerlere götürüp atarlar. Zeminine kazma ucu bile değmemiş, küçük bir kulübenin orta yerine hiç silah bırakılır mı? Olayın hemen bir gün sonrasında böylesi bir yere köylülerin silah bıraktığını hangi mantık kabul eder ki! Köylülere sorduğumuzda, "Biz aptal değiliz. Adamlar yarın geleceklerini söyleyecekler, biz de silahları götürüp buraya bırakacağız, onlar da hemen gelip bulacaklar. Üstelik Binbaşı yeri kendisi gösterecek, komplo olduğu açık!" diyorlardı.

Üçüncü gün olmasına karşın köyde kuşatma devam ediyor. Olayları duymayan kalmamış. Yakın çevreden, bu köylülere akraba olan insanlar, akrabalarının durumunu öğrenmek için Yeşilyurt'a gitmek için yola koyuldular. Tabii, "güvenlik" güçleri boş dururlar mı hiç! Yeni oyunlar tezgahlamak için, yeni planların hazırlanmasına girişirler. Plan: Yakın çevreden gelen Cizre'lileri köye girerken etrafını kuşatmak, dışardan köye baskını yapıldı süsü vermek ve kamuoyuna bu şekliyle duyurmak. Tesadüfen, o gün köye gelenler içinde Cüneyt Canver'ler var. Topluluk köye yaklaşır yaklaşmaz silahlar üstlerine çevrilir. "Dışardan gelen yardımı, baskını yakalamış olduk" derler. Bu sırada Cüneyt Canver öne çıkıp, "Ben milletvekiliyim" der demez donup kalırlar. Böylece planları da suya düşmüş olur.

Bilindiği gibi, artık, köylüler sorunlarını dile getirmeye, çeşitli girişimlerinde bulunmaya başlarlar. Neticede olay mahkemelik oldu ve devam ediyor. Yeşilyurt, oldum olası demokratik niteliğe sahip bir köy. Hep sol partilere oy vermiştir. Köye baskı yapılmasının birinci nedeni bu. İkincisi ise; ka-

çakçılık olayı. Ayrıca, köy dokuz mezradan oluştuğu için, denetimin sağlanması zor. Mezraların bir araya toplanması isteniyor. Ama köylüler bunu kabul etmiyor. Baskı yapılmasının bir nedeni de bu. Yanılmıyorsam, olayın arkasında geniş bir döviz kaçakçılığı var. Bize anlatılan, Binbaşının da bu şebekenin içinde olduğu. Bu bir iddiadır. İleri getirecek durumda değiliz?

1982'de bu köyde bir olay yaşanmış. PKK'nın ve silahlı mücadelenin olmadığı bir dönem. Ve devletin çok serbest zulüm yaptığı bir dönem. O zaman yetkili bir subay köye gider. "Bak muhtar, sizin köyde 180 hane var. Bana 180 tane silah vereceksin. Silahları teslim edersen sizin köyü, iyi köy ilan ederiz" der. Muhtar, "Bizde belli ölçüde silah var. Bu silahları size teslim ederiz, hatta üç beş fazlasını da veririz. Yani gider üç-beş koyunumuzu satar, bir yerlerden silah satın alıp size veririz. Ama 180 adet silah teslim etmemiz mümkün değil. Hem bu kadar silah bulamayız, hem de köy gittikçe boşalıyor. 180 hane kayıtlı görünmesine rağmen, bu kadar hane mevcut değil" der. Teslim eder misin, etmez misin derken, Muhtara işkence yapmaya başlarlar. Ve bir ağaca Filistin askısı şeklinde asarlar. Birkaç saatlik işkence sonunda muhtar bayılır. Ayıldıktan sonra tekrar işkenceye başlanır. "Muhtar silah var mı, yok mu?" Muhtar, "Yok" der. İşkence bu şekliyle epeyce devam eder. Uzun bir süre sonra "Muhtar, inandık sizde silah yoktur" derler. Onlara göre gerçek; yapılan işkence-den sonra kişilerin kabullenip, kabul-lenmeme tavrına bağlıdır.

Bu köyde tehcir olayı yaşanıyor. Benzeri olayı Bingöl'de, Muş'ta, Adıyaman'da gördüm. Kademeli zulüm ve baskı yoluyla insanlar yerlerinden, yurtlarından uzaklaştırılmaya mecbur bırakılıyor. Nesnel olan ekonomik baskının yanında, milli zulüm ve işkenceyle tehcir olayı yaşatılıyor. Resmî olarak böyle bir direktifin olup olmadığı bilmiyorum. Ama, şurası bir gerçek; Doğu Anadolu'da sistemli bir tehcir olayı yaşanmaktadır. Yezidi'lere baskı yapılmakta ve bunlar göç etmektedirler ki, genellikle Avrupa'ya gidiyorlar. Süryani'lere baskı yapılmakta, keza bunlar da Avrupa'ya göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Kürt'lere baskı yapılmakta, İstanbul'a, Ankara'ya İzmir'e ve Avrupa'ya göçmek zorunda kalmaktadırlar. Bu bas-

kılar, Adıyaman vb. yerlerde köy koruyucuları vasıtasıyla yapılmakta. Mardin, Urfa, D.Bakır ve özellikle Hakkari gibi yerlerde, sistemli devlet baskısıyla tehcir olayı yaşanmaktadır. Köylerdeki nüfus yavaş yavaş yarıya inmekte. Belki de birkaç yıl sonra bu köyler tamamıyla boşalacak duruma gelmiş olacak. Bazı evler devlet eliyle yıktırılırken, bazıları da kendiliğinden yıkılmaktadır.

Urfa'dan Mardin'e, Hakkari'ye kadar gezdiğimiz yerlerde, her köy bu uygulamaların kendilerine yapıldığını söylüyordu. Ama bütün olaylar yan yana getirildiğinden, bunun genel siyasetin bir parçası olduğu görülüyor. Boyutu da çok geniş. Sindirme, korku, baskı ve aynı zamanda sürgün anlayışının bir ürünü. Binbaşının zihniyeti bunu açıkça ortaya koymuştur. "Siz Kürt'sünüz. Sizi sınırın ötesine süreceğiz" demiştir. "Bu topraklarda size yaşama hakkı yok" demiştir. Bu, devletin en yetkili adamı tarafından ifade edilmiştir. Bunu sivri bir örnek olarak görebiliriz veya görülebilir. Ama devlet hâlâ bunu korumakta. Demek ki, devlet, bunu şu veya bu şekilde ifade etmiştir. Zaten, mantık da budur. Cumhurbaşkanı ne diyordu, "Asmayıp da besleyecek miyiz." Mantık budur. Bu mantığın uzantısı buraya varır. Çözümü sürmekte görüyorlar. Bir başkası da çözümü yapıp yıkmakta görür. O halde resmi baskıya neden olmaktadır. Baskı da isyan getirecektir. Bu ziyniyet böyle devam ederse çok geçmeden kendiliğinden bazı şeylerin patlak vermesine yol açacaktır. Bunun bilinmesinde yarar var.

Nasıl patlak verir. Niçin verir? Bunu günlük gazetelerde de görürüz. Komplolar yaşanmakta. Şöyle ki; Bir bakıyorsunuz, Muş'ta bir gecede 10 Türk bayrağı yırtılmış, üstüne pislenmiş. Aynı Muş'ta bir gecede birkaç bomba patlatılmış vb. Böylesi komplolar bir çok yerde yapılmaktadır.

Cizre'den ayrıldığımızda yabancı gazetecilerle konuşuyoruz. Kendilerine çok baskı yapılmıştı. Yolda yabancı gazetecilerden biri (Bayan) sınır krizleri geçirdi. Bu bayan gazeteci, Filistin'de bir ayını geçirmiş. Bir ay öncesine kadar Filistin'de bulunuyordu. "Nasıl bir fark gördünüz?" diye sorduğumuzda, cevabı, "Filistin'de olaylar daha ehveni şerdi" dedi. "Neden" dediğimizde, "Orada bir İsrail var, barikat var, askerler var. Barikatların ötesine aşarsanız Arapların, Filistinlilerin arasındasınız. Size güven duyarlar, duymazlar, sizi alırlar, almazlar, yedirirler içerirler veya içirmezler, bilgi verirler veya vermezler ama siz serbestsiniz. Bir yerde rahatsızsınız. Burası öyle değil. Afedersiniz, neredeyse tuvalete gitmeniz bile kontrol ediliyor. Özel yaşamınıza giriyorlar. Burada sınırlar yok olmuştur artık. İnsan haklarının sınırları ortadan kaldırılmış." "Demokrasinin olmadığını görmüş olduk" denildi.

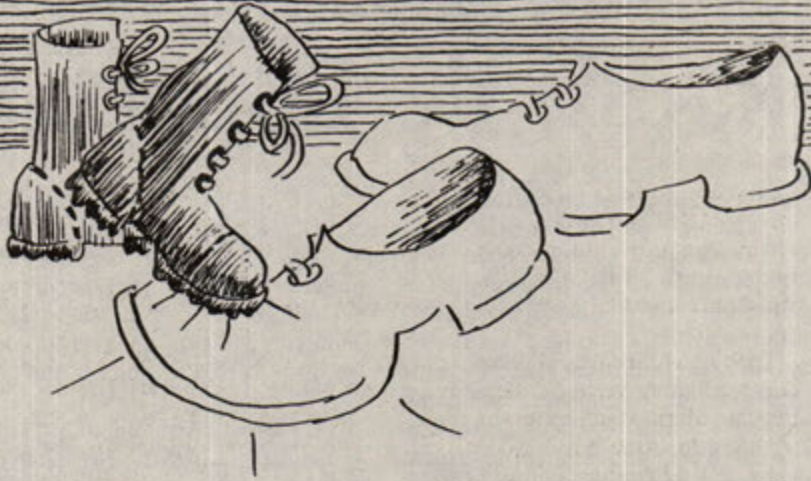
Yabancı basın mensuplarına bunlar yapılıyorsa, baskı ve zulmün nedeni yaygın olduğu ortaya çıkmış oluyor.

SONUÇ:

Yeşilyurt Halkıyla Dayanışma panelinin yarattığı olumlu havadan bizler şu sonuçları çıkarıyorduk.

Gazeteci arkadaşımız Faik Bulut'un da aktardığı somut gözlemlerden de anlaşılacağı gibi, Doğu sorunu artık hiçbir engellenmenin ve münferit bir olay gibi gösterme çabalarının gizlemeyi başaramadığı bir sürece girmiştir.

Dünya'da eşi benzeri görülmemiş uygulamaların denendiği bir bölgede yaşayan insanların kendilerine has farklılıklardır ki; egemen sınıfların çaresizliğini, iğrenç, onur kırıcı insanlığın haysiyetine yönelik uygulamalara sahne olabiliyor. Doğuda olanlar, sıradan bir sınıf çelişkisiyle ifade edilemeyecek boyutlar taşır. Her şeyden önce burada yaşayan milyonların maruz kaldığı zulüm, önce onların Kürt oluşundan ve farklı bir dil, kendilerine has bir kültür yaşamından ve kendilerine has bir ruhi şekillenme ayrıcalıklarına sahip olmaktan kaynaklanır. Bu, tarihsel bir olgudur, yıllara değil, asırlara, doğru düzgü olunca ve insanlık tarihinin yapraklarında yeri olan bir olgudur. Ama bunu anlamak için ikibin yıl öncesine gitmeye gerek yoktur. Cumhuriyet tarihinin kendisi bu ayrıcalığa canlı kanıttır. Bu ayırt edici özelliğin maruz kaldığı zulme kanıt olan sadece kaydedilmiş tarih sayfaları da değil, Şeyh Sait, Ağrı, Zilan, Koçgiri ve en son olarak da Dersim ayaklanmaları, bu başkaldırının nefeslerinin yaşıyor olmalarındaki tanıklığı, tarih sayfaları arasında, boğulmamamızın canlı şahitliğini dinletiyor bize. Ve bu şahitleri dinlediğimizde, Doğunun çektiği zulmü daha rahat anlar ve neden sonuç diyalektiğini daha da rahat kavrayabiliriz. Burada yaşayan halk resmi dili pek bilmez. Kendi dilleriyle haykırır, türkü söyler, nalay çeker, yaygın olmazsa da kendi dilleriyle okur-yazar. İletişimi kendi dilleriyle gerçekleştirir. Bütün zulüm arza ve metodlarıyla, hiçbir hukuk ku-

ralı tanımaksızın üzerine yürüyen hakim ulus egemenleriyle olagelen mücadelesini kendi diliyle anlatır. Özcesi; bu halkın kendine özgü bir dili, kültürü, yaşam biçimi vardır. Hiçbir şey bu tarihi gerçeği değiştiremez.

Evet, buradaki uygulamaların zulme dönüşmesi, bu insanların "karda yürürken, çıkartıkları kart-kurt sesinden" aldıkları dahiyane nitelermeleri dolayısıyla değil, tarihsel süreçteki kimliklerinin Kürt oluşunun sonucudur. Her aklı başında insanın, "kart-kurt" sesinde hareketle buradaki insanlara Kürt diyecekse, onlardan önce "kart-kurt" sesine neden olan nesnenin koca Sovyetler Birliği ülkesinin, İzlanda'nın Alpler'in ve Doğu Avrupa kıtasındaki ülkelerde çokça var olduğunu, Doğu Türkiye'sinde mevsimlik, sözkonusu ülkelerde de nerdeyse 4 mevsim var olduğunu, bundan hareketle esas Kürt'lerin buralarda yaşayanlar oluşunun daha mantıklı olacağı sorusunu sorabilir. Sadece böyle basit bir mantık dahi "kart-kurt" biçimindeki rezilhane icadı rezil etmeye yeterlidir.

Doğu halkının yaşamı üzerine akıl almaz riyakarlıklarla uygulanan baskı gerçeği gizlenmeye çalışılıyor. Bugün, Kürt'lerin resmi dairelerde konuşması yasakken kendi dillerinde türkü çağırmaları dahi suç sayılırken, bütün yasaların yürütücüsü olan bir başbakanın basın danışmanı Peşmergelere, başbakanın önünde "biji Peşmerge" diye bağırabiliyor; köy bekçisi ve polisten Kürt'lerin söylediklerini yetkililere çevirsin diye "tercüman" yapabiliyorsa kendine demokratım, aydınım, insanım diyen herkesin bu riyakarca tutumun çifte standardına karşı sesini yükseltmesi vazgeçilmez bir zorunluluktur.

Egemen sınıflar, kendi çıkarları söz konusu olunca doğruyu benimserken

çıkarları zedelenince, bütün bir ulusun hayatı pahasına onlara zulüm getirme pahasına, yanlışta ısrar edebiliyorlar.

Bu ısrar sadece zulmün uygulanmasında ifadesini bulmuyor, uygulanan bu zulmün, deşifre edici demokratik dinamiklerine karşı da engelleme politikası uygulanıyor. Bu sebeptir ki, Kürt sorununa gerçekçi ve kalıcı bir çözümün yolunu isabetle tesbit eden dergimiz, '88'de 11. sayısına, '89'da da 18. sayısına konuyu kapak yapınca, egemen sınıfların telaş ve korku dolu hüsnüne uğramış, daha dağıtımdayken dergimiz toplatılmıştır. Ne çare ki sorunu koyuş tarzımız, çözümünü için ısrarla savunduğumuz devrimci yöntemimizin dergimizin toplatılmasıyla ortadan kalkmayacağını da bilmesi gerekir.

Burada bir kez daha tespit ediyoruz; Sadece gelinen noktada değil, Cumhuriyet dönemi boyunca ve şimdi, Kürt sorununun tek gerçekçi ve kalıcı çözümü devrimdir. Toplu imha politikasının, sefaletin, tarihin lanetle kaydedtiği en zalim faşist yönetimlere bile rahmet okutan, insan onurunu bütün dünyanın ve Türkiye halklarının gözü önünde ayaklar altına alan sistematik baskının, bir daha geri gelmemek üzere kasaplar deresine, Diyarbakır zindanına gömülmesi, Kürt Hiroşima'sının bir daha ve başka Halepçe'lerde zuhur ettirilmemesi ve tüm haksızlıkların Munzur suyunun boyun eğmez kükreyişine verilerek okyanusların derinliğine gömülmesinin teminatı Kürt'lerin kendi kimliklerine uygun bir yaşam sürdürmeleri, özgürlüklerin tadını endişesiz ve bir ömür boyu tatmanın tek ve biricik teminatı radikal bir yöntem ve devrimci bir çözümdür. Bu çözüme, Kürt'lerin olduğu kadar, Türk halkının da ihtiyacı vardır. Halklar arasındaki kardeşliğin ve kader birliğinin zorunlu bir sonucu olarak yeni demokratik temeller üzerine oturtulmuş bir devrimin ilk basamak alınarak altın çağının doruklarına yükselişin özlemi için bu gereklidir. Asırlardır, dağların zirvesinde, ovaların uçsuz bucaksız genişliğinde, mağaralarda, sokaklarında ve onlar için inşaa edilen zindanlarında, mitolojik devin iniltisine dönüşmüştür Kürt'lerin çığlıkları. Ve onlarla paylaşılmadık, herhangi bir şekrimiz, fabrikamız, mahallemiz, okulumuz, devlet dairemiz ve hapishanemiz, kalmamışken, bu çığlıklara kulak tıkamanın insani sebepleri kalmış mıdır sorarım size? □

İstanbul Ümraniye'de, Bağımsız Sosyalist **Kamber Erkoçak ile Röportaj**

26 Mart Yerel İdare Organları seçimi yaklaşırken, ülke siyasal konjoktürünün de içinde bulunduğu kritik durumunun da etkisiyle adaylar arasındaki yarış hızlandı. "Yerel İdare Organlarını devrimin kürsüleri haline getirmek için ileri!", "Hep beraber omuz omuza, halk demokrasi saflarına!", "Üreten biz, yöneten de biz olacağız!", "Demokratik halk iktidarı yolunda örnekler yaratmak için ileri!", "Yaşasın bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelemiz!" şiarları altında Ümraniye Bağımsız Sosyalist Belediye Başkan adayı **KAMBER ERKOÇAK** ile yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

Yeni Demokrasi: Bugünkü Türkiye gerçekliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kamber Erkoçak: Türkiye, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin ezilen kutbunda yer alan, bağrında ortaçağ kalıntılarını bulunduran yarı-sömürge bir ülkedir. Bugünkü aşamada üretici güçlerin özgürce gelişmesini engelleyen, emekçilerin refah ve mutluluğunun karşısına dikilen güçler; emperyalizm, işbirlikçi burjuvazi ve feodal güçlerdir.

Bu gerçekten hareketle bugünkü Türkiye gerçekliğini değerlendirecek olursak; ülkenin 1980 öncesi ve sonrasına şöyle bir bakmak gerekir. 1980 öncesi, hakim sınıfların içinde yaşadığı derin bir kriz vardı. Hem siyasi, hem de ekonomik bir kriz. Bunun yanında, gelişen bir halk muhalefeti ve devrimci mücadele vardı. Yani, yönetenlerin yönetemez, yönetilenlerin yönetenlerden hoşnut olmadığı bir du-

rum mevcuttu. Hakim sınıflar bu bunalımdan çıkışın yolunun açık bir askeri müdahalede gördüler. Neler yaptı 12 Eylül'cüler: Krizin faturasını işçi sınıfına, gençliğe ve sosyalistlere çıkardılar. Partiler kapatıldı. Sendikalar, yayın organları, derneklerin kapısına kilit vuruldu. Yüzbinlerce insan hapis-hanelere tıkıldı. İşkence tezgahlarından geçirildi, idam sehpaları kuruldu. İnsanlar jurnalcılığa, ihanete ve teslimiyete zorlandı. Generallerin istediği dikensiz bir gül bahçesi yaratmaktı. Özellikle ülkemizin doğusunda bir kat daha fazla baskı ve zulüm uygulandı. Oradaki halk yurtlarından zorla sürgüne yollandı. "Yakala öldür" emirleri çıkartıldı, sorgusuz-sualsiz katliam yapan infaz mangaları oluşturuldu. Bütün bunlara rağmen, bugün gelinen noktada sopanın ve dipçiğin, kardelenlerin varoluşlarını engelleyemediğini, halk muhalefetini bastıramadığını ve krizi çözemediğini görüyoruz.

Yeni Demokrasi: Siyasi boyutu bu, ekonomik yanında ne var?

Kamber Erkoçak: Ülkemizin, esas olarak bir ekonomik çıkmaz içinde olduğu ve hakim sınıfların da bu bunalımın içinde olduğu çok açık. 50 milyar dolara varan dış borcu ve bu bağımlılığın getirdiği ülke üzerinde oynanan pazarlıklar ve ilgili anlaşmalarla, bağımsızlığın ayaklar altına alınmış olması, ABD emperyalistlerinin Ortadoğu ve Basra Körfezi üzerindeki kaybedilen prestiji ve hegemonyasını Türkiye kanalıyla korumaya çalışması, dolayısıyla ülkenin Ortadoğu Jandarmalığı söz konusu. 82 Anayasasıyla birlikte çıkan bütün karar-nameler, sermaye sahiplerinden yana. Ekonomik krizin faturası, emekçi halkın sırtına bindiriliyor. Holdinglere, patronlara, papatyaların kapitalist kocalarına refah, emekçilere yoksulluk ve baskı layık görülüyor.

Özgürlüklerin ve demokrasinin olmadığı bir ülkede, gerçekten emekçilerin seslerini, özgürlük, bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm perspektifinde yükseltmek gereklidir. Çünkü hakim sınıflar boş durmuyor. Yükselen halk hareketini, çeşitli maskelerle bastırmaya, reformlarla söndürmeye çalışıyor. İnsanlarda sağcılaşma, düzene tabi olma belirtileri

gözüküyor. Yani reformculuk, devrimcilik ayrışımı yaşıyor dünya ve Türkiye. Emekçilere, uluslara "devrimler çağı kapanmıştır, karşılıklı bağımlılık ilişkileri başlamıştır" çağrılarını yapıyor. Bu revizyonist düşüncelerin karşısında emek ve emekçi radikalizmini öne çıkarmak lazım.

Yeni Demokrasi: Bugünkü Türkiye koşullarında devrimciler hangi halkayı yakalayıp, hangi çelişkileri çözmeye yönelmeli ve hangi hatta yürümelidirler? Mücadele yöntemlerinden hiçbirini reddetmezken, hangisini esas almak gerektiği, çelişkilerin hangi noktalarda yoğunlaştığını ve bu konulardaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Kamber Erkoçak: Esas olarak halka temel çelişmeleri kavratmak ve bunun çözümünü için çalışmak gerekir. Yani ezenle ezilen arasındaki çelişkiyi, bağımsızlığın ne anlama geldiğini, emperyalizmi ve emperyalist rekabeti, devrimi ve sosyalizmi kavratmak ve emekçi inisiyatifi, alternatif politikaları doğrultusunda mücadele yürütmek gerekir diyorum. Sosyalistlerin kendi kimlikleriyle arenaya çıkıp emekçiler içinde hayat bulması çok önemlidir. Bunun için bütün mücadele yöntemlerini kullanmak gereklidir. Önemli olan politikalarımızın günün koşullarına uygun, gerçeği yakalayan, kitleleri kucaklayan olmasıdır. Sonuç olarak Bağımsızlık, devrim, sosyalizm diyorum.

Yeni Demokrasi: ANAP iktidarının çıkmazı, hakim sınıflar arasındaki çelişkileri daha da yoğunlaştırdı. Hakim sınıflarla halk arasındaki çelişkilerde derinleşiyor. Özellikle doğuda halkın devlete güveni kalmamış, en ufak bir sorununu dahi devlet kurumlarına yansıtmayıp, kendi aralarında çözmeye çalışıyorlar. Bu da halkın bir alternatif bir arayış içerisinde olduğunun somut bir ifadesidir. Bugün bu bağlamda da yerel yönetimlerin önemi, işleyiş biçimi ve devrimcilerin, sosyalistlerin bu yönetimlere bugün geldiklerinde ve ilerde ele geçirdiklerinde nasıl bir yol izleyecekleri ve nasıl bir alternatif sunmalıdırlar?

Kamber Erkoçak: Türkiye'de 4-5 senede bir halkın önüne bir seçim sandığı konularak, daha sonra tribünlerle çekilip seyirci olması isteniyor. Her

Belediye Başkan Adayı

dönemde böyle olmuştur bu. Seçim sandıklarındaki adaylar halkın temsilcileri değil, burjuvazinin çeşitli kesimlerinin temsilcileridirler. Bugün de böyledir. Belediyeler iktidarlar tarafından birer yemlik olarak görülmüştür. Kapalı kapıların ardında pazarlıklar yapıldığı, 3-5 haraminin cebini doldurduğu yönetimler olmuştur. Ortada halkın alınteriyle ödediği değerlerden oluşmuş, pastadan el değiştirme yoluyla hep para babaları yararlanmıştır. Bu bazen ihale mafyası, bazen de hazine topraklarının çok ucuza kapatılıp emlak vurguncuları şeklinde oluşmuş yönetimlerde bürokrasi ve kırtasiyecilik artırılıp, rüşvet teşvik edilmiştir. Yerel yönetimler yerel olmaktan uzaklaşmış, merkezi yönetimin vesayeti altına sokulmuştur. Halk, yönetimlerden uzaklaştırılıp yabancılaştırılmıştır. Şimdi bu yerel seçimlerden yararlanmak ve kitlelere sosyalistlerin gerçek alternatiflerini, yerel yönetimlerle ilgili düşüncelerini anlatma fırsatı doğmuştur. Sosyalist bir iktidarda da yerel yönetimler, halkın doğrudan yönetime katıldığı, denetlediği, kolektif çalışmanın olduğu yönetimlerdir. Halk, seçtiği yöneticisini istediği zaman görevden alma yetkisine sahiptir. Bugünkü yönetimlerin tam tersine, merkezi idarenin vesayetinde değil, özerk ve bağımsızdır. Yöreyle ilgili alınacak kararlar, mahalle komisyonlarının oluşturduğu heyetle birlikte alınacaktır. Sosyalistlerin iktidarında, HALK YÖNETİMİN EFENDİSİDİR. Güvenlik güçleri belediye başkanının emrindedir. Belediye hesapları halka açıktır. Sokaklarda ve mahallelerde demokrasi panoları vardır. Eleştiri ve fikir zenginliği yerel yönetimce desteklenir, özendirilir.

Gerçek bir halk iktidarı ve halk demokrasisi, yaşadığı sokaktan başlayarak, merkezi iktidarın doruklarına kadar emekçilerin yönetim süreçlerine, organlarına katılımı, söz ve karar sahibi olmasıdır.

Yeni Demokrasi: Demokrasinin kırtısından dahi bahsedemeyeceğimiz şu ortamda yerel yönetimlerin şu halyle zorlayıcı, kitleleri harekete geçirci ve en önemlisi de güç biriktirme açısından bir fonksiyonu olabilir. Bağımsızlığı savunmak, yerel yönetimlerin özerkliğini savunmak ve bunu bugün hayata geçirmek mümkün mü?

Kamber Erkoçak: Bugün yerel yönetimler, anayasa ve diğer yasaların anti-demokratik olmasından bu müm-

kün değil. Yönetimler merkezi idarenin vesayetinde, halkın yabancılaştırıldığı yönetimlerdir. Fakat bugün sosyalistler yerel yönetimleri kazandıklarında, belediye kaynaklarının halk yararına kullanılmasında, mahallelerde komisyonların oluşturulmasında, ihale mafyacılığının ve arsa spekülasyonunun önlenmesinde, kültür zenginliğinin oluşturulmasında yararlar sağlayabilir. Yani emekçi insiyatifi, özgürlük ve halk demokrasisi barikatları oluşturulabilir.

Yeni Demokrasi: Bugün 26 Mart yerel seçimleri yaklaşırken dönen dolaplardan da bahsedebilir misiniz?

Kamber Erkoçak: Öncelikle düzen partilerinin kendi içindeki seçim dolaplarından bahsetmek gerekir. ANAP'ından, DSP'sine kadar hepsi kendi il ve ilçe örgütlerindeki partilerin özgür iradesiyle değil, başkan ya da merkez atamasıyla tek seçici konuma gelmiştir. Özü itibarıyla kendi parti içi demokrasiyi uygulamayan, nasıl topluma demokrasiyi uyguluyor? Bir takım partilerde de aday adaylarından 8-10 milyona varan paralar alınmış ve böylece kimlerin halk adına yerel yönetimlere talip oldukları anlaşılmıştır. Diğer bir yanıyla da yönetimdeki belediyelerin seçim dönemlerinde sözüm ona hizmetleri sözkonusudur. Yaygın, halkımız tarafından da bilinen çamur üstüne seçim asfaltı, gene seçim dönemlerinde iktidarlarca gecekondulara tapu dağıtılıp göz boyamaktadırlar. Halbuki bilinen; holdinglere, işadamlarına, yeşil alanlarda ruhsat, gecekondulara ise zorbalık ve yıkım ekipleri geçmiştir. Gene seçimlerde hanedanlık, halka yaptıklarını unutturacakmış gibi, bazı yörelerde çikolata ve cumhuriyet altınlarıyla göz boyamaktadır. İşin bir de seçim yasası boyutu vardır. İktidar partisi istediği gibi seçim yasasıyla oynamaktan ve 3/1 azınlıkla meclise 3/2 çoğunluk sağlayabilmektedir. Ana muhalefet partisi de buna alet olmuş, anti-demokratik yasanın altına imza atmıştır.

Yeni Demokrasi: Bugünkü belediyelerin durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kamber Erkoçak: Türkiye'nin yönetim modeli, belli şekli değişikliklere rağmen Osmanlı'nın izlerini taşıyan köhne bir erkdir. Yönetilen, yöneten ilişkisinin temelinde, halkın kendi kendini yönetmesi değil, iktidarı ellerinde tutan hakim sınıfların halka hükmetmesi vardır. Bu yönetim tarzının köhnemişliği ve çürümüşlüğü sü-

rekli yamalarla ayakta tutulmaya çalışılmasından da bellidir. Yamalar yerli olmayınca, askeri müdahalelerle payandalanmaktadır. Demokratikleşme bir yana giderek militerleşmekte ve ceberrutlaşmaktadır. Merkezi iktidar ve yerel yönetim ilişkileri çorbaya dönmüştür. Yetkiler, görevler, sorumluluklar da kamu yönetimi uzmanlarının bile içinde zor çakabildikleri bir karmaşa yaşanmaktadır.

Belediyeler tam bir yemlik olarak görülmekte, yönetime gelenler kısa sürede köşeyi dönmenin hesaplarını yapmaktadır.

Yeni Demokrasi: Alternatif yerel yönetim programınız nedir?

Kamber Erkoçak: Önceki sorularınıza verdiğim cevaplarda özü itibarıyla söylemişim. Başlıklar altında biraz açayım isterseniz?

1. İktidar yerel yönetimlere.
  2. Etkili ve yetkili halkın temsilcisi tek yerel yönetim.
  3. Halka karşı yönetim değil, halkın yönetim ve denetimi.
  4. İsrafın, iyiciliğin, rüşvetin olmadığı, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin kalmadığı, halkçı, üretimi yönetim.
- Bu perspektifler doğrultusunda ele alınacak sorunlar şunlar olacaktır.

a: Trafik ve ulaşım, b: Herkese konut, c: Temiz ve yeşil çevre, sağlıklı kentleşme, d: Alt yapısız tek sokak kalmamalı, e: Herkese eğitim, herkeşe sağlık, f: Kültürel zenginliğin ve sanatın gelişimi için olanak, g: Halkın güvenliği ve adil yargı, h: Üretimin artırılması ve tüketicinin korunması, ı: Spor faaliyetlerinin özendirilmesi ve spor sahalarının oluşturulması, j: Her semtte kreş ve yuvalar, k: Gençlik ve kadın komisyonlarının oluşturulması, l: İlçe merkezinde herkesin faydalanabileceği büyük bir kültür merkezinin inşası. Öz itibarıyla bugünkü belediye başkanlığının yönetim alternatifini böyle düşünüyorum.

Yeni Demokrasi: Ümraniye belediye başkanlığına Sosyalist Bağımsız Aday olmanızdaki amacınızı açıklayabilir misiniz?

Kamber Erkoçak: İnsanlarını ve sorunlarını yakından biliyorum. İlçedeki emekçilerin ve bazı sosyalist arkadaşların tavsiyesiyle emekçilerin yönetebileceğini göstermek, seçim dönemi boyunca hanedanlığın ve düzen partilerinin gerçek yüzünü göstermek için aday oldum.

Yeni Demokrasi: Teşekkür ederiz.

Kamber Erkoçak: Ben de teşekkür ederim. □

SHP Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy ile röportaj

• SHP Malatya Milletvekili İBRAHİM AKSOY.

Y.Demokrasi: Avrupa Karma Parlamento Komisyonu'nda bir konuşma yaptınız. Bize, bu konuşmanızı ana hatlarıyla aktarabilir misiniz?

İbrahim Aksoy: Karma Parlamento Komisyonu'nda yaptığım konuşma, Türkiye'de insan hakları ve demokrasi ile ilgiliydi. 12 Eylül faşizminin ortadan kaldırdığı, insan hak ve özgürlüklerinin tablosunu çizmeye çalıştım. Bu arada 12 Eylül faşizminin, Kürt halkı üzerindeki baskılar; bugün de gün gibi tazeliğini koruyor. Bu arada bunları da dile getirdim. O bölgede hâlâ görev yapan İkinci Ordu, Hava İndirme Tugayı, Özel Jandarma Timi, onikibin köy koruyucusu, elli bin ruhsatlı silah ile silahlandırılmış sivil milisler ve çifte maaşla ödüllendirilen bölgedeki bütün devlet memurları, Kürt halkını baskı altında tutmaktadır. O bölgedeki işkence günlük ve alışılmış bir yöntemdir. Hatta artık insanlar işkenceye bağımsızlık kazandıkları için yöntemi değiştirip, oğlunun eli ile babasına zorla bok yedirme yöntemi başladı. 15 yaşındaki çocuk, profesörler kurulunun müşahadesi altında tutulmakta ve bu çocuğun komünizm propagandası yapabilir mi, kararını vermeleri beklenmektedir. İş-

te bunlara rağmen Türkiye'de demokrasi var diyenler nerede? Neden 15 yaşındaki çocuk için seslerini çıkarmıyorlar? Bir insanın ana dilini konuşabilme isteği kadar, daha haklı bir istek olamaz. Ama Kürtçe konuşmak, okumak, yazmak ve kendi çocuklarına diledikleri isimleri vermek yasaktır. Cezası işkence ve zindandır. Kurtuluş Savaşı'nı birlikte yapmadık mı? Cumhuriyet'i birlikte kurmadık mı? Bu bizim ortak malımız değil mi? Nerede kaldı ortaklık? Bu ortaklıkta son askeri dönemlerde Kürt halkına düşen, zulüm ve işkence oldu. Yeşilyurt köyü muhtarının çok güzel bir sözü vardı; "ölümden öte korku varmış". Öyle ise Kürt halkı bugün ölümden ötesini yaşıyor.

Y.Demokrasi: Konuşmanızdan sonra parti Merkez Disiplin Kurulu sizi geçici olarak iki yıllığına SHP'den ihraç etti. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

İbrahim Aksoy: Sayın Baykal'ın demokrasi anlayışından kaynaklanan bir anlayışla Disiplin Kurulu'na sevk edildim. Yine sayın Baykal Disiplin Kurulu üyelerini baskı altında tutarak bana ceza verilmiştir. Aslında bu ceza, sayın Baykal tarafından bana verildiği için, şeref madalyası olarak ka-

bul ediyorum. SHP'nin demokrat bir programı vardır. Yeter ki bu programı hayata geçirecek kadrolar iş başına gelsin.

Y.Demokrasi: Bu ihraç edilişiniz sol milletvekillerine bir gözdağı amacı da taşıyor mu? Uslu uslu oturun, biz ne dersek onu yapın mı demek isteniyor?

İbrahim Aksoy: Bu ceza yalnız bana veya sol kanat milletvekillerine değil, bütün demokrasi güçlerine bir gözdağı, bir tehdittir. Bu cezadan sonra bazı milletvekillerinin istifa edeceğini düşünen Baykal yanlıdır. Demokrasi, mücadelesine SHP'de devam edeceğiz.

Y.Demokrasi: SHP'nin Kürt halkına karşı olumlu bir tavır takınabileceğini bekliyor musunuz? SHP demokrat olabilir mi?

İbrahim Aksoy: SHP'nin Kürt meselesine ilişkin belirli bir programı yoktur. Bu, sadece Baykal'ın kafasının içindedir. SHP iktidarında halkımıza hangi demokratik hakların sağlanacağını hiç kimse bilmiyor.

Y.Demokrasi: Sizce Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı savunulmadan demokrat olunabilir mi?

İbrahim Aksoy: Zaten demokrat olabilmenin kistaslarından bir tanesi, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını savunmaktır.

Y.Demokrasi: T.C. Devleti'nin Doğu ve Güneydoğu'da estirdiği dizgin-siz bir devlet terörü var. Bu devlet terörünün son bulması için sizce neler yapılabilir? Devlet terörünün teşhiri için sol kanat milletvekillerine düşen görevler nelerdir?

İbrahim Aksoy: Genel olarak demokrat güçler bu terörün farkında. Bu terörün son bulması için demokrat güçlerinin daha aktif olması gerekir, bu teröre karşı seslerini yükseltmeleri gerekir. Sol kanat milletvekillerini mücadelesine devam edecekler, mücadele etmek için buradayız.

Y.Demokrasi: Sohbetiniz için teşekkür ederiz.

İbrahim Aksoy: Ben de teşekkür ederim. □

S ayın dergi yöneticileri, Türkiye'de ekonomik kriz siyasi krizle at- başı ilerlemektedir. Gelişen bu krizin yü- künü ise işçi sınıfı, köylülük ve ezilen katman- lara yükletilmeye çalışılmaktadır. Dış ve iç borç- lanmanın alabildiğine kabardığı, ödemedesi aşırı zorlandığı, onbinlerce vergi toplama ekiplere- yle, günlük zamlarıyla devlet bütçesindeki açığı kapatmaya, bunun önündeki engelleri de zor baskı metodlarıyla sindirmeye çalışılmaktadır. Siyasal arenada burjuva partileri her seçimden seçime birbirlerinin kirli çamaşırlarını piyasaya sürmeye başlamışlardır. Bu bir yönüyle iyidir. Özellikle kitle eylemlerinin ivme kazandığı bir dönemde seçimler, yığınların dikkatini siyasal iç sorunlardan bu tür oyunlara çekme ve sürük- leme senaryosudur. Hoşnutsuz olan kesimleri bu oyun içerisine çekme mücadelesidir. Özal'ın özellikle üzerinde durduğu seçimlere katılımın sağlanması için YSK'ya bütün olanakların sağlanması gerektiğini belirtmesinin nedeni de budur. Kısacası yığınları takım tutar gibi parti tutma ve bu zeminde -siyasal sorunlardan uzaklaştırma- eritmeye çalışılmaktadır. Genelin bir parçası olan Mersin'de de aynı oyunlar sergilenmektedir. ANAP'ın adayı O.Merzeci geceleri çakallarını mahallelere dağıtıp, para dağıtma, vaadlerde bulunma, adam ayartma, kısacası oy toplamak için her oyuna girişmektedir. SHP'de "sol" adına ortaya çıkan altı aday eski SHP belediye başkanı Kaya Mutlu'nun "sal- tanatına" son vermek için kendi aralarında bir protokol imzaladılar, adayı bire indirmek için delegeleri seçime çağırdılar. Seçimde SHP İçel milletvekillerinin ayak oyunları kimden yana olduklarını gösterdiler. Sandıktan M.Gazi çıktı. Fakat genel kanı M.Gazi'nin Kaya Mutlu'nun adamı olduğu, dolayısıyla "muhalefeti" satacağı kanısındadır. F.Sağlar ve tayfası Mutlu'nun reis olması için elinden geleni yapmaktadırlar. Mutlu hakkında yığınlarda, cuntanın adamı olduğu, 12 Eylül'den sonra görevden alınmayan tek reis, danışmanda görev verilen adam gözüyle bakıldığından olumlu görülmemektedir. SHP "muhalefet" adayı M.Gazi'nin ise genel seçimlerde oyları Mutlu'ya sattığından ve onunla ortak çalıştığından Mutlu'nun adamı gözüyle bakılmaktadır. Bu seçimlerde de oyları satacağı yönündedir. "Muhalefet" in protokolü bozma yönünde faaliyetlere girişme ihtimali mevcut ve seçimin adil olmadığı yönünde savunmaya geçmektedirler. Büyük olasılıkla, 12 Şubat aday belirleme tarihinde Mutlu; Gazi'nin yanısıra kazanamayan adaylar kendileri girmeseler bile yeni isimle aday gösterme ihtimali mevcuttur. Büyük ihtimalle 12 Şubat'ta Kaya Mutlu'nun -üyelerin durumu gözönüne alındığında- kazanacağı yönündedir. Seçimler Merzeci ve Mutlu arasında geçeceğine kesin gö-

züyle bakılıyor. Yazının kaleme alındığı sırada, SP'nin de içinde bulunduğu birkaç grup, "bağımsız" aday belirleme faaliyetleri de yoğunluk kazanmaktaydı. Hâlâ kesin olmamakla beraber bu ekibin bir aday çıkarmasının olasılık dahilinde olduğudur. Bu ekipte "devrimci demokrat platformu" yığınlara ulaştırmak iddiasında. Kısacası, ANAP'tan SP'ye kadar hemen hemen hepsi de seçim atmosferi içerisine girmiş bulunmaktadır.

Tablo böyle olmasına rağmen, yığınlar her iki adaydan da hoşnut değil ve bir bekleme içerisine girmiş bulunmaktadır. Yukarıdaki tablo bu mücadelenin daha da kızışacağı, halkın üzerindeki pazarlıkların yoğunlaşacağı, seçim simsarlarının ve kalpazanların piyasayı yalan, iftira, rüşvet, vaad laflarıyla oy kapma yarışına girecekleridir.

Gerek bu siyasal konjonktürde, gerekse de yığınlardaki bu bekleme ve durum karşısında devrimci demokratların tavrı ne olmalıdır? Şunu belirtmekte fayda var ki, olay genel milletvekili seçimi değil, yerel seçimler olduğundan biraz daha yakinen ilgilenilmesi gerektiği kanısındayız. Buraları devrimci demokrat adayların desteklenip veya bağımsız adayların çıkarılması tezi doğru olmasına rağmen, böyle şartların olmadığı yerlerde tavrı ne olmalıdır. Yani desteklenecek bir aday yoksa, geriye devrimci demokrat il meclis, encümen ve mahalle muhtarlarının desteklenmesi gündeme gelmektedir. Kısacası, devrimci demokrat adaylara evet, (bunlar da platformumuzu benimsediği, savunduğu oranda) diğerlerine hayır olmalıdır. Kısaca toplayacak olursak;

- 1- Yığınlara seçimlerin gerçek yüzünü teşhir etmek,
- 2- Tek tek adaylar somutunda burjuva partilerini teşhir etmek,
- 3- Kitleyi bu oyunlara alet olmamasını ve devrimci alternatifler sunmak,
- 4- Düzen partilerinin kitleyi böyle bir atmosfere çekme çalışmalarını açığa çıkarmak,
- 5- Kendi bağımsız örgütlerini kurmaya yönelmek,
- 6- Devrimci çevreyi toparlamak ve birliğine sağlamak olmalıdır.

Ayrıca, YENİ DEMOKRASİ'nin seçim konusunda tavrını kitleye ulaştırmada geç kalındığını, nedenini bilmemekle beraber eleştirmek- teyiz. Kendi platformunu Ocak sayısında ortaya koysaydı bu yöndeki faaliyetler daha iyi olurdu kanısındayız.

Son olarak diyoruz ki, Mersin'de kendisine devrimci, demokrat, yurtsever ilericiyim diyen bütün birey, grup, ekipleri devrimci platformu savunmaya çağırıyoruz. □

Libya'da bile bile açlığa terkedilenler

Her şeyden evvel daha önce göndermiş olduğumuz yazımızı yayımlayarak kamuoyuna bu sesimizi duyurduğunuzdan dolayı 174 Türkiye'li işçilerin sizlere duymuş olduğu güven ve yakınlıktan ötürü kucak dolusu selamlar iletir, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Bizler şu anda Trablus Belediyesi Medina Kadıma bölümünde çalışan Türkiyeli 174 işçi olarak savaş esirlerinin tabii tutulduğu muameleleri görmekteyiz.

İşvereni mahkemeye verdiğimiz için kalmakta ve yatmakta olduğumuz hücre tipi fabrikadan da atıldık. Her ne kadar Trablus Merkez Emniyet Amiri başta olmak üzere savcılığa, yabancılar polisine başvurduysak da hepsinden de ilgisizlik görüp defedildik. Bunun üzerine çaresiz bir şekilde Türkiye'li işçiler olarak Trablus Türk Konsolosluğu'na topluca gitmek zorunda kaldık. Ama ne yazık ki oradan da gerekli ilgiyi göremedik. Üstelik Konsolosluk görevlisi polis memuru tarafından da azarlandık. İsrarımız üzerine Büyükelçilik görevlileri 5 arkadaşımızı içeri çağırdı ve durumu öğrenir öğrenmez de bizi Türk şirketlerine dağıtacaklarını söylediler. Fakat yağmur altında iki saat beklememize rağmen o gün arabalar gelmedi. Gelmeyince kovulduğumuz yerden valizlerimizi almak üzere yola düştük. Bir saat yağmur altında yaya yürüdük. Ne ki fabrikaya gelir gelmez bizi işverenin getirdiği polis karşıladı. Dolayısıyla valizlerimizi alamadık. Ve o geceyi aç, susuz, yataksız dışarda geçirdik. Sabah olduğunda kapıları üstümüze kilitlediler. Ekmek almamıza dahi müsaade etmediler. Bu durum hapis bir şekilde iki gün boyunca sürdü. Bizde insanlık dışı bu muameleden kurtulmak için ne yapıp edip iki arkadaşımızı 5 metrelik bir duvardan aşağı indirdik. Bazı yerlerinden yara almalarına rağmen Konsolosluğa ulaşım durumu bildirdiler. Ve Konsolosluk görevlileri Osman Olcay ve Mehmet Göv'le geri döndüklerinde ilginç bir manzarayla karşılaştılar. Dizi dizi polislerin elinde işçilere çevrilmiş silahlarla adeta bir katliam provası yapıyordu çünkü. Devreye giren Konsolosluk yetkilileri, "Siz bunları esir mi, yoksa işçi olarak mı getirdiniz?" diyerek duruma hemen müdahale etti ve işçilere dönerek çalışmak

isteyip istemediğimizi sordu. Biz de hep birlikte çalışmak istediğimizi belirttik. Ve hakkımızı versinler ülkemize döneceğiz dedik. Osman Olcay işverenle tekrar konuştu. Yatakların geri verilmesi ve gidene kadar da aynı yerde kalınması konusunda anlaşta. Fakat, aynı akşam işveren bizleri toplayarak yeniden tehditkâr bir nutuk çekti: "Allah, kitap, kanun, devlet burada her şey benim. Sizin Konsolosluğunuzdan da çekinmiyorum." dedi. Bu durumu sabahleyin biz de aynen Türk Konsolosluğa ilettik. Aradan 5 gün geçtikten sonra işverenle Konsolosluk yeniden görüştü ve uzlaşmaya vardı. Anlaşmaya göre, günde 20 arkadaşın çeki verilecekti. Ama aradan 20 gün geçmesine rağmen kimseye çek filan verilmedi. Bunun üzerine biz işçiler aldatıldığımızı anladık ve işi bütünüyle bıraktık. Çıkış dilekçemizi yazdıktan sonra Osman Olcay yerine Konsolosluk tercümanı Mehmet Göv geldi ve Müdürümüz Salim Mağrubi'yle konuştu. Arapça bilen arkadaşların anlattığına göre Mehmet Göv müdüre aynen şunları demiş: "Sen hürsün, bunlara ne yaparsan yap." Müdür Salim de tercümanın bu sözlerine dayanarak ertesi gün onlarca asker ve polis getirerek içimizden 30 arkadaşımızı ayırdı ve hapse götürmeye çalıştı. Ancak kararlı tutumumuza dış geçiremeyeceğini anlayınca caymak zorunda kaldı. Daha sonraki günlerde durumu görüştük ve topluca yürüyüş kararı aldık. 29.1.1989 sabahı haberi alan Müdür, bu kez bizzat elinde kalesnikofla kendisi önümüze dikildi: "Sizi Türkiye'ye göndermeyeceğim, yuvalarınızı yıkacağım." diyerek iki saat vaaz verdi. Gelen Dişişleri Konsolosluk görevlileri, "Bunların hakkını ver gönder." dediklerinde aynı şeyi onlara da tekrarladı. Yapılan görüşmeden sonra da 10 gün içinde yollanacağımız söylendi.

Biz işçiler verilen 10 günlük süreyi sabırla beklemekteyken altıncı günü akşamı çek yapmak üzere bankaya gidileceği söylendi. 174'ümüz de öğleden sonra toplanarak saat beşte bankaya gittiğimizde bizden başka kimsenin olmadığını gördük. Banka personeli ve Müdürümüz Salim elinde silahıyla pasaportların arasına Arapça yazılı bir kâğıt koyuyor ve tek tek imzalamamızı söylüyordu. Tartışmalar sonucu kâğıdı imzalamak zorunda kaldık. Çekleri sabah aldığımızda kimimize 500 dolarlık, kimimize 1500 dolarlık olduğunu gördük. Duruma itiraz ettik. Ancak silahlı müdür ve polis "çeklerinizi almazsanız sizi burada öldürürüz" tehdidinde bulundu ve kavga doğuş kendimizi dışarı atmaya başladık. Bu olayda Konsolosluktan Mehmet Göv ise, hiçbir araştırma yapmadan "Alacaklarınız bu kadar" diyerek işverenle aynı paralele düştü. Üstelik bizleri bir senelik hak-

kımızı alacağımız mahkeme davasından da vazgeçirdi. Sizin bir senelik hakkınızı biz alıp yollarız dedi çünkü. Oysa hiçbir vaadini tutmadı Konsolosluk.

Bundan ötürü biz 174 Türk işçisinin hak ve hukukunu gaspeden Trablus Belediyesi Medina Kadıma üçlü şeytan ve Mafya çetesinden hakkımızın alınması için girişimde bulunmayan Konsolosluktan toplu olarak davacıyız. Devlet

yetkililerince hesap sorulmasını istiyoruz.

Bu arada çoğunluk olarak iade ettiğimiz çekleri bazı arkadaşlarımız çaresizce almak zorunda kaldı. Diğerlerine de polis zoruyla verildi. Ve o gün kalınan fabrikadan polis nezaretinde eşyalarımız alınarak Tripoli limanına götürülüp ayrı ayrı odalara 50'şer kişilik gruplar halinde yerleştirildik. Ve akıl almaz hareketlere uğradık. Yılmaz Gülenç isimli arkadaşımızın bıyıkları yolundu. Hemen hemen hepimize dayak atıldı. Bununla da yetinilmeyip valizlerimiz içinden ipliğe arandı. Son olarak da çırılçıplak soyundurulup arandıktan sonra gemiye bindirilerek üç günde İzmir'e vardık.

Ve şimdi burada tüm ilgililere sesleniyoruz. Suçumuz insan ve işçi olmak mı? Çalışmak mı? İnsan hak ve hukukunu hiçe sayan bu uygulamalar karşısında gururu kırılmış, onuru zedelenmiş, bıyığı yolunmuş akli dengesini yitiren Behçet Canbaz arkadaşımızın sorumlusu kimdir? Kim olacak? Libya'da nice Behçet'ler var. Daha da varolacak. Çünkü Libya'da bulunan Türk işçilerinin geneli çok kötü ve zor şartlar altında çalıştırılıp hak ve hukuku zamanında ödenmeyerek aileleri burada kendileri de Libya'da mağdur duruma düşürülmektedir. Bu anlamda devletten Türk vatandaşı ve işçileri olarak Libya'da çalışan işçilerimize sahip çıkmalarını istiyoruz.

Ve 174 Türk işçisi olarak Libya makamlarınca gaspedilen haklarımızın devlet eliyle aranması için gerekli girişimlerin yapılmasını kamuyu önünde duyuruyoruz. □

**174 Türk İşçisi ve Bir Grup
Yeni Demokrasi Okuru**

Amasyalı Teknik Pres'te atılan yüzlerce işçinin davası

Kartal İş Mahkemesi'nde hâlâ sürüyor

Yaklaşık bir senedir "Beyaz eşya" üzerine (Fırın, Aygaz, Soba v.b.) üretim yapan İsmail Amasyalı'nın sahibi bulunduğu Amasyalı Teknik Pres Sanayi Limited Şirketi'nde atılan 120 işçi maaş ve tazminatlarını hâlâ alamadı.

Bundan 1 sene önce hileli iflasla işyerini kapatıp isim değişikliği yaparak başka illerde fabrika açan (Adapazarı'nda ERPA) İsmail Amasyalı, 120 işçiyi sudan sebeplerle işyerinden atmış ve ne maaş ne de tazminatlarını

12 Eylül'ün fobik atmosferinden istifade ederek servet üstüne servet katan İsmail Amasyalı, Bostancı'da ve Karasu'da "Villalar" kurmuş olmasına rağmen, işçilere "neyim var ki size ne vereyim" diye diye onları mahkeme kapılarında 1 yıla yakındır süründürmekte ve geleneksel emek düşmanlığını devam ettirmektedir.

12 Eylül'den önce de işçileri solcu diye mimleyip fabrikadan atan Amasyalı'ya karşı işçiler, "mahkemelerde de olsa hakkımızı almadan yakasını bırakmayacağız" diyorlar. □

TÜSİAD Başkanı'nın fabrikasında 8 Şubat'ta olaylı bir şekilde başlayan grev sürüyor

sloganlarla başlayan grev, daha sonra gösteriye dönüştü ve 150 işçinin gözaltına alınmasına kadar vardı.

264 kişinin çalıştığı işyerinde Deri İş Sendikası Genel Başkanı Yener Kaya, "işverenin 'aylık ücret zammı' olarak işçiyeye 'bir çift ayakkabı parasını bile çok gördüğünü' belirtti ve işverenin idari maddelerdeki katı tutumu yüzünden greve gitmek zorunda kaldıklarını" söyledi.

201 işçi adına sürdürülen görüşmeler Ekim ayında "Deri işyerinde disiplin kurulması, iş ve işyeri değişikliği sırasında işçinin onayının alınması, temsilcilerin yetkilerinin artırılması gibi idari düzenlemelerin toplu sözleşmede yer almasını, ayrıca erzak yardımı, yıpranma zammı gibi yeni parasal haklar verilmesini" istemekle başlamış, ancak işveren tarafı "toplular sözleşme hükümlerinin eskisi gibi kalması ve yalnızca parasal konuların görüşülmesi" konularındaki ısrarından vazgeçmeyerek bunun bir 'prensip sorunu' olduğunu savunmuş ve böylece uyuşmazlık başlamıştı.

Bunun üzerine İstanbul Topkapı'da bulunan ve Türk Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) Başkanı Cem Boyner'e ait bu fabrikada işçiler grev ilan etmişti.

Büro personelindeki 86 kişinin "hayır" oyuna karşı, işçi statüsündeki 172 kişinin "evet" oyuyla başlayan grev caddelere taşmış daha sonra da polis müdahalesiyle karşılaşmıştı. İşçilerin önce kimlikleri teker teker toplanmış, sonra grevciler 5'er 10'ar polis araçlarına bindirilerek Merkez Efendi Karakolu'na götürülmüştü. İkinci gün ise salınan işçiler için 18'i savcılığa sevk edilmişti.

"En lüks ayakkabıların üretildiği, orta kalitede bir ayakkabının 90-100 bin liraya satıldığı" bu fabrika da bütün baskılara rağmen işçiler hâlâ direnişte.

Kendileriyle grev başlangıcında yaptığımız bir görüşmede "işvereni TÜSİAD Başkanı olması kaydı kusura ki mücadelemizi çeşitli baskılarla yüzüze getirecektir. Ama biz hakkımızı sonuna kadar aramak kararlıyız" dediler. □

• TÜSİAD başkanının fabrikasındaki işçiler yaşamını sürdürece kadar bir ücretin kapılarını zorluyor şimdilik...

Deri-İş Sendikası'na bağlı Cem Boyner'e ait Alboy-Beymen Ayakkabı Fabrikası'nda işçiler 8 Şubat'ta işyeri kapı-

sına grev pankartı asarak yürüyüşe geçti. "İşçiler el ele, genel greve", "Grev bizim hakkımız, söke söke alırız", "İşçiler birleşin" şeklinde

KRİSTAL-İŞ 'SENDİKA'SINA BAĞLI 13.000 İŞÇİ GREV AŞAMASINDA.

1 3 Aralık 1988 tarihinde başlayan ve on üç bin işçiyi bağlayacak olan, Kristal-İş Sendikası ile Şişe ve Cam İşverenleri Sendikası arasında başlayan toplu iş görüşmesi anlaşmazlıkla sonuçlandı. İşveren sendikasının katı tutumu ve işçi haklarıyla alay edencesine keyfi, vurdum duymaz tavırları toplu iş görüşmelerinin kilitlenmesini doğurdu.

Görüşmelerin anlaşmazlıkla sonuçlanmasıyla birlikte, işçiler toplu halde işveren sendikasına telgraf çekerek protesto eyleminde bulundular. Ardından Ocak ayı içerisinde 21 işyerinde 13.000 işçiyi kapsayan yemek boykotu eylemi gerçekleşti. Ama işverenin keyfi tutumunda bir değişiklik olmadı.

Bunun üzerine işçiler daha değişik eylem türlerine başvurmak zorunda kalmış oldu. Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikalarında çalışan işçiler toplu sözleşme görüşmelerinin gidişatını öğrenmek ve sendikanın işçi sorunları karşısında daha duyarlı olmasını sağlamak için, 1500 işçi toplu halde sendika şubesine doğru yürümeye başladı. Polis toplu halde yürüyen işçileri dağıttı, çevik kuvvet müdahalesi ile sokaklarda kovalamaca başladı. Sendikaya giden işçiler polis zoruyla dışarı çıkarıldı. Ve 65 işçi gözaltına alındı. Gözaltına alınan işçiler ertesi gün serbest bırakıldı. Daha sonra Paşabahçe ve Topkapı Şişe ve Cam fabrikalarında çalışan 2700 işçi ücretlerin yaşam standartlarının çok altında olduğunu belirterek alkışlı toplu gösteri yaptılar. Alkışlı yürüyüşlerden sonra Kristal-İş Topkapı Şube Başkanı İsmet Konuk ve Paşabahçe Şube Başkanı Ahmet Tokuyan'ın da aralarında bulunduğu 60 işçi gözaltına alındı. Bir gün sonra işçiler ve sendikacılar serbest bırakıldı. Yürüyüş sonunda Topkapı Kristal-İş Şube Başkanı yaptığı ko-

• Kristal-İş Sendikasına bağlı işçiler grev hazırlığında.

nuşmada, "Ücretlerimiz yaşam standartlarının çok altındadır. Ekonomik ve demokratik haklarımızı alana kadar mücadelemizi sürdüreceğiz" diyerek, işçilerin görüşünü kısaca dile getiriyordu.

Yine Türkiye Şişe ve Cam fabrikaları A.Ş.'ye bağlı işyerlerinde çalışan işçiler işverenin katı tutumunu protesto etmek ve "1 yıllık sözleşme isteklerini" dile getirmek amacıyla, Topkapı, Paşabahçe'nin yanı sıra, Çayırova, Lüleburgaz, Mersin, Sinop ve Bursa'da servislerden erkinen işçiler, üzerinde "1 yıllık sözleşme istiyoruz" yazılı şapkalar giyerek fabrikalara topluca yürüyerek eylemler zincirini sürdürmüş ol-
dular.

Bugüne geldiğimizde hâlâ anlaşma sağlanmış değil. Görüştüğümüz işçiler, haklarını kazanana kadar mücadelesini sürdüreceklerini, tavizkâr davranmayacaklarını vurguluyorlardı. Topkapı Kristal-İş Şube Yönetim Kurulu ise; "daha önce işyerlerinde taslak komisyonu oluşturmuştu. Taslakta, saat ücreti: 3200 TL., diğer demokratik haklar, yıllık sözleşme istemi vb. oluşturulmuştu. 1 yıllık sözleşmedeki amaç; ülkede varolan enflasyona ulaşmak gayesiyle bu talep ortaya çıkmıştı. Geçici işçi çalıştırılmaması, yarım saatlik dinlenme süresinin iş saatinde sayılması ve daha başka talepler. Belirttiğimiz istemler, işverenin katı tutumu sonucu sözleşme görüş-

meleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Bütün işçiler sessiz kalmayıp toplu telgraf çekme, yemek boykotu, toplu yürüyüş vb. şekilde bugüne kadar mücadele ettiler. Bundan sonra da, işverene karşı ekonomik ve demokratik haklarımızı almaya kadar mücadelemizi sürdüreceğiz. Amacımız: İnsanlık onuruna yaraşır ve geriye dönük kaybettiğimiz hakları toplu sözleşmede almaktır. İşveren isteklerimizi kabul etmezse yasal hakkımız olan grev silahımızı kullanmaktan geri kalmayacağız" şeklinde genel görüşlerini dile getirdiler.

İşçilerin taleplerinden biri ise, "İşçi sınıfının bayramı olan 1 Mayıs'ın kabul edilmesi ve bugünün resmî tatil olması"ydı. İşçi sınıfının canı kanı pahasına kabul ettirdiği 1 Mayıs'ı, egemen güçler ilk etapta kır bayramı olarak çarpıtmış ve tatil günü olarak ilan etmişti. Daha sonra bunu da ortadan kaldırmıştı. Egemen güçlerin bütün çarpıtmalarına, engellemelerine karşın işçiler 1 Mayıs'ı işçi sınıfının mücadele ve dayanışma günü olarak kutlamaya kararlılar.

İşçiler Mart ayının 10'una kadar işi yavaşlatma vb. eylemlerle mücadelesini sürdürecekler. Eğer işveren Mart ayının 10'una kadar haklarını vermezse işçiler tüm işyerlerini kapsayacak şekilde grev silahlarını kullanmaya kararlı ve azimlidirler. □

Kurtuluşumuz, nasırlı ellerimizdedir!

1 2 Eylül'le birlikte, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçi halkımızın ekonomik, demokratik, akademik, siyasi hakları gaspedildi. Halkımızın yenilgi tanımayan mizaçı, katliamlara, işkencelere, zulümlere, zorunlu göç politikalarına rağmen ayağa kalktı. Komprador patron-ağaların tüm rehabilitasyon, depolitasyon politikaları boşa çıktı ve çıkmaya devam edecektir. Özal'ın direktiflerine rağmen bozulan ekonomi batıyor. İşsizlik, yoksulluk dizboyu, sömürü alabildiğine azgın, enflasyon tırısra kalktı. Komprador patronlar toplantı üstüne toplantı yapıyorlar. Kendi açmazlarını aşamıyorlar. Yapay önlemlerle, polisiye tedbirlerle idare ediyorlar. Kitleler homurdanıyor, enflasyon altında eziliyorlar, yaşayamaz hale geliyorlar ve tencerenin kapağı iç basınçtan yerinde durmuyor. Türk-İş, SHP kapağın üzerine taş koymaları sürüyor. Kapağı açmaktan, açılmasından korkuyorlar. Tabii içindekilerin kendilerini açacağından korkuyorlar, boşuna değil. Kitlelerin eskisi gibi yaşayamaz hale gelmesi, komprador patron-ağaların düzeni istikrara kavuşturamamaları, ekonominin rayından çıkması bütün bunlar objektif duruma etkin müdahale edilmesini gerektiriyor. Basitten karmaşığa, küçükten büyüğe mücadele önümüzde somut olarak duruyor. Sınıf bilinçli proletaryanın görüşlerinin kitleler nezdinde yankı bulabilmesi, maddi bir güç haline gelmesi için enerjimizi üst katlarına çıkararak çalışmalıyız. Reformizme, parlamentarizme, modern revizyonizme ve her türden anti ML-MZD akımlara karşı mücadele bayrağını yükseltmeliyiz. Yenilgilerden korkmamalıyız. Vurmaz isek hiçbir şey yıkılmaz, vurmaz isek biz de hatalarımızı göremeyiz. Çünkü esas olarak savaşarak öğreneceğiz. Emekçi halkımızın çeşitli kesimleri arasında koordinasyonu sağlamak için, onların birbirlerinin sorunlarını yakından tanımaları, sorunların kaynağının ve çözümünün bir olduğunu göstermek için her okur kendi çevresindeki fabrika, üniversite, köylülük vb. yerlerdeki şartları dergimiz YENİ DEMOKRASİ'ye ulaştırmalıdır. Bu görevden hareketle bu

yazımızda 500 işçinin çalıştığı Ceytaş İplik Fabrikası'nı tanıtacağız.

Fabrikada Tekstil işkolunda Türk İş'e bağlı Teksif Sendikası etkilidir. Baştemsilcisi atama ile gelen Celal AYKUL'dur. İşverenin sağ koluudur. Ve işçilerin istemediği kişidir. Baştemsilci yemek boykotunda "Bizim fabrikaya mahsus değil", "İşverenle buz anlaştık" diyerek yemek boykotunun karşısında olmuştur. Buna rağmen yemek boykotu % 100 katılım ile gerçekleşti. Baştemsilci işçi-işveren anlaşmazlıklarında tamamen işveren yanındadır. Hiçbir işçi baştemsilciye derdini anlatamaz, ki anlattığında işçiyi işverene gammazlar.

İşyerinde tesbit edebildiğimiz sorunlar, somut olaylar şunlardır, 1- Viziteye çıkma kuralları, işletme müdürü Ali KIVANÇ tarafından yazılı belgelerle panolara astırıldı. Viziteye çıkmanın yasak olduğunu ve rapor alan işçiler hakkında gerekli işlem yapılacağı duyurunun içeriğidir. İşverenin amacı işçiyi gözdağı vermektir.

2- Fabrika doktoru Hüseyin DEPDEP hiçbir hasta ile ilgilenmiyor, muayene etmiyor ve azarlıyor. Durumu kötü olanlara rapor vermiyor, nitekim şu somut olayda bunu görebiliriz. Kısa bir zaman önce bayan işçi çocuğunu fabrika doktoruna götürüyor, doktor ilgilenmediğinden hayali bir teşhis koyuyor. İşçi çocuğunu özel doktora götürüyor ve doktor gerekli teşhisi, tedaviyi ve ilaçları yazar. Bayan işçi ilaçları yazdırmak için Depdep'e çıkar, Depdep yazmam der. Ertesi gün işçi viziteye tekrar çıkar, işçi düşmanı DEPDEP işçiyi kovar, "başının çaresine bak" der. İşçi vizite kağıdını alır personel şefi Salih SÖZER'e gider. SÖZER kendisini Ceyhan SSK Dispanseri'ne gönderir. DEPDEP büyük ihtimalle SSK'

ya telefon ederek işçiyi doktorların bakmamasını sağlar ve işçi yorulur, işyerinde çalışmaya devam eder. Emekçi düşmanı DEPDEP'e hipokrat yeminini hatırlamasını bir an önce dileriz. Ayrıca TTB'nin de demokrat niteliğinin lekelenmemesi için duruma el koymasını bekliyoruz.

3- Yazın fabrikada enerji sarfiyatı olur diye işletme içerisinde soğutucu klima çalıştırılmıyor. Sıcaktan bayılmalar olağan hale gelmiştir.

4- Sawgın bölümünde kışın geceleri soğuk şartlarda işçi çalıştırılıyor. İşçiler şikayetçi olduklarında işletme şefi Celal SARMAN ve Üzeyir KARACA "zorunlu çalışacaksınız" demektedirler.

5- Eylül askeri darbesiyle birlikte ikramiye 5'ten 4'e düşürüldü. Ücretler enflasyon karşısında eriyip gitmiştir. İşçi çıkarılması olağan hale gelmiştir. Toplu sözleşmelerde açık hüküm olmasına rağmen (ilk giren sonra çıkar) toplu sözleşmeye uyulmamakta, işveren kârını yükseltmek için işçi çıkarımını amaçları haline getirmiştir. Yeni alınan işçiler tabii düşük ücretle çalıştırılmaktadır ve kıdem tazminatından kaçmak için işveren her türlü yolu uygulamaktadır. Üç işçinin yaptığını iki işçiyeye yaptırmaktadırlar. İşçileri jokey gibi kullanmaktadırlar, sürekli işletmede yerleri değiştirilmektedir. Evli işçiler ayrı vardiyalara verilmektedir. □

— Bütün bu olumsuzlukları yok etmek için insiyatifi ele alalım!

— Bütün bu olumsuzlukları yok etmek için örgütlenelim!

— Kurtuluşumuz nasırlı ellerimizdedir!

— Özgürlük mahkûmlarının onurlu direnişini SELAMLIYORUZ!

**Başarılar,
Yeni Demokrasi Okuru**

• Çolakoğlu Metalurji Fabrikası işçilerinin grev nöbeti.

Çolakoğlu metalurji fabrikasında Otomobil-İş Sendikası'na bağlı 730 işçinin 25 Ocak'ta başlattığı ve kararlılıkla sürdürdüğü grev 9 Şubat'ta işverenin anlaşmaya oturmasıyla sonuçlandı.

900 işçinin çalıştığı bu işyerinde, sorunların bir türlü çözülmemesi işçileri grev noktasına getirmişti. Başta iş güvenliği, ücret anlaşmazlığı, keyfi işten atılmalar vb. gibi birçok sorunla karşı karşıya bulunuyordu işçiler. Bütün girişimlere rağmen işverenin sorunların çözümüne yanaşmıyor, bu da sorunların boyutlanmasına yolaçıyordu. Gelinek nokta işçileri grev silahını kullanmak zorunda bırakmıştı. Grevin başlamasıyla birlikte işveren, grevin çeşitli yollarını aramaya koyulmuştu. Bundan dolayı da jandarma zoru ile grevçileri tehdit etmekten, astronomik ücretler vererek geçici işçi çalıştırmaktan tutun da, fabrika önünde 30 civarında jandarmaya nöbet ettürerek grevi fiilen kırmamanın, işçileri yıldırmanın yollarını aramıştır. Jandarma denetiminde astronomik ücretlerle çalıştırdığı işçileri güven-

ceye almaya çalışmıştır.

En basitinden işçilerin yanyana gelmesini engellemek amacıyla işyerinin yanındaki kahveleri para zoru ile kapattırma, yine aynı yöntemle işçilerin alış-veriş yapmalarını engellemek için dükkânları açtırmama gibi yollara da başvuran işveren, çalışmayan işçilerin iş hakkını kaybedecekleri, herhangi bir hak alamayacakları tehditlerine başvurması, çalıştığı döneme ait ücretleri ve vergi iadelerini ödememe gibi yöntemlere de başvuruyordu. Amaç; işçilerin direncini kırmaktan başka bir şeyi içermiyordu. Bütün bu oyunlara rağmen işçiler ilk günkü azim ve kararlılıkla grevlerini devam ettirdiler.

İşçilerin başta gelen sorunları: Sağlıklarını ciddi bir şekilde tehdit eden toz. Yıllardan beri herhangi bir tedbirin alınmaması sonucu toz, başlıbaşına bir sorun teşkil eder olmuştu. Yoğun toz işçileri çalışamaz hale getirmişti. İş kazaları kapanmayan bir yara haline gelmişti. Peşpeşe birçok iş kazası olmasına karşın işveren sağır sultan rolü oynanarak duymamazlık ve görmemezlikten gelme tavrını sürdürüyordu. Öyle

ki; grevi kırmak amacıyla işe yeni alınan geçici işçilerden birkaçı iş kazasına uğramaktan kurtulamaz olmuştu. İşveren yeni meydana gelen iş kazalarını titizlikle saklamaya çalışmasına rağmen başarılı olamıyordu. Bacağından yaralanan mühendis Aslan Ünal bunun en son örneği. İş kazalarının önlenmesi için gerekli tedbirler alınmadığı gibi, iş kazasına uğrayanlara da gerekli ilgi gösterilmiyor. Diğer önemli bir sorunda gülünç denilecek ücretlerdir. 12-13 yıllık bir işçi 120 bin, yeni işçiler ise 85-90 bin lira aylık ücretle çalıştırılıyor.

Egemen güçlerin kendi araştırmaları dahi 4 kişilik bir ailenin aylık mutfak masrafı en az 400 bin liranın üstünde olması gerektiğini gösterirken, işçilere ödenen ücretlerin ne denli komik olduğunu vurgulamaya gerek kalmamaktadır. Patronların tek düşüncesi: Sömürmek, daha çok sömürmek, elden geldiğince daha çok artı değer gasp etmek. İşçinin hakkıymış, sağlığıymış, geçimlerini sağlayabilecek bir ücretmiş vb. vb. onları hiç mi hiç ilgilendirmez. Böyle olmazsa bu denli sem-

Türkiye'den Haber

• Grev dolayısıyla ödenmeyen vergi iadesi askerlerin denetiminde. Toplatılan Zarflar (2)... (3) İşçiler grev başlangıcında toplu halde fabrikaya yürüyor.

rip-palazlanır mıydılar?

İşçiler; haklarını elde etmenin yolunun birlik-dayanışma ve mücadeleden geçtiğinin bilincindedir artık. Direnmeden, mücadele etmeden hiçbir haklarını kazanamayacaklarını, başlattıkları direnişleriyle göstermiş oldular. Bunun için el ele, omuz omuza vererek grev kararı alıp yürürlüğe koydular. İşverenin çevirdiği tüm entrika ve oyunları boşa çıkararak, ilk günkü azim ve kararlılıkla eylemlerini sonuna dek sürdürdüler.

Bu arada seslerini kamuoyuna duyurmak, kamuoyunun desteğini sağlamak amacıyla, 1500 civarında işçi ve destekçilerle birlikte fabrikanın önüne kadar sessiz yürüdüler. 6 Şubat günü yapılan toplu yürüyüşle fabrika önüne gelindikten sonra bir-iki kısa konuşma yapıldı. Fabrika önündeki toplantı esnasında "İşçinin onuru sermayeyi yenecek!", "İşçiler el ele genel greve!", "Yaşasın işçilerin birliği!" vb. sloganlar atarak coşkuyla amaçlarını vurgulamış oldular. Jandarma, işçilerin toplu yürümesine, fabrika önünde birikimin olmasını engelle-

mesine rağmen işçilerin disiplinli, düzenli, organize hareketleri herhangi bir olaya meydan vermedikleri eylemlerinin gerçekleşmesini sağlamış oldu.

Toplantı ve yürüyüş esnasında SHP'nin bazı milletvekilleri ile belediye başkan aday adayları da bulunuyordu. Burada bulunmalarındaki amaç; işçi haklarını savunuyor olmalarından, eylemlerine destek vermek vb. değildi elbet. Yaklaşık yerel seçimler nedeniyle işçilerin oylarını almak ve bu nedenle kendilerini şirin göstermekti.

Çolakoğlu işçileri, örgütlü, disiplinli, tutarlı ve inançla sonuna dek sürdürdükleri eylemlerinin sonucunda işverene boyun eğdirerek kısa bir zaman içinde taleplerini kabul ettirmiş oldular. Varılan anlaşmadan sonra işçiler 9 Şubat günü davul-zurna eşliğinde işbaşı yaptılar. Çolakoğlundaki grev; kararlılıkla sürdürülen bir mücadelenin nasıl başarıya ulaştığının örneğidir. Örgütlü mücadelenin başarısının temel taşı olduğunun, birlik ve mücadeleyle nasıl başarıya ulaşılabilineceğinin somut izdesidir. □

• İşverenin grev kırmak amacıyla(!) kapattığı kahvehane.

Güçsüzlüğümüz, Örgütsüz Olduğumuzdandır!

1 2 Eylül, artırılan baskı ve gerici politika kendini hayatın her alanında hissettirirken, üniversitelerimiz bundan ayrı kalamazdı. Nitekim çeşitli uygulamalarla öğrenciler arasına ekilmek istenen ayrılık tohumları, faşist ve gerici öğrencilere tanınan imtiyazlar, çevrimci-demokrat öğrenciler üzerinde cınanan bastırma, tutuklama, okuldan uzaklaştırma v.s. bugün kendini daha bir net gösteriyor. Amacımız bilinen konuların bir tekrarını yapmak değil. Türkiye üniversitelerinden biri olan Antalya Üniversitesi'nde uygulanan anti-demokrat uygulamalardan halkımızı ve tüm devrimci-demokrat öğrencileri haberdar etmek, onların desteğiyle mücadelemizi yükseltmektir.

Üniversitemiz 2000'i aşkın bir öğrenci potansiyeline sahiptir. Yurtta 1000 civarında erkek, 200 civarında kız öğrenci vardır. Sayı olarak azımsanmayacak sayıya sahip olmamıza rağmen henüz en doğal ve yasal hakkımız olan bir öğrenci derneğinden yoksunuz. Bu örgütsüzlüğümüz idarenin her türlü keyfî uygulamasına karşı sessiz kalmamıza neden olmaktadır.

Üniversitemiz öğrencilerinin % 80'lik bir kesimi Antalya ve yakın illerinin gençliğidir. Yörede etkin olan tarikatlar bu arkadaşların azımsanmayacak bir kesimini etkisi altına almış durumdadır. Bu arkadaşlar devrimci-demokrat düşünceden uzak, kendi akademik sorunlarını dahi savunamayan, kendilerine uygulanan baskı, küfürlere varan hakaretleri "uslu bir çocuk" gibi kabullenmektedirler.

Öğretim üyeleri ise bilimsel bir öğreti vermekten çok, bizlere dini propagandalar yaparak bilimden koparmaya çalışmaktadırlar. Öğretim üyeleri ve öğrenciler arasındaki ilişki emir-komuta şeklindedir. Genelde gerici bir kafa yapısına sahip olan öğretim üyelerinden bazıları işi, dersi bırakıp camilerde vaaz vermeye kadar götürmüşlerdir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ruhsal ve fiziki hastalıklar nedeniyle hastanelerdedir. Bunun nedeni araştırılmadığına temelde öğrenciler üzerinde uygulanan kişisizleştirme politikası ve okulda, yurtta verilen yemekler olduğu anlaşılmaktadır.

Okulda ve yurtta tek öğün yemek 1500 liradır. 5800 lira olan yurt aylığı % 100 bir zamla 10.000 liraya çıkarılmıştır. Bu durum ekonomik yönden zayıf olan bizleri ve ailelerimizi zor durumlara düşürmektedir.

Okulda ve yurtta her türlü keyfî uygulamalar, aramalar vardır. Eşya dolap-

larımızın anahtar yedeği idarededir. Günlük gazeteyi takip etmek bizim için lükstür. Kitap, kaset v.s. gibi malzemelerde idarenin verdiği liste dışına çıkmak yasaktır. Bu listenin niteliği de malumdur.

Öğrenci derneği ile ilgili çalışmalar çok geri bir platformda henüz "kurulsun mu, kurulmasın mı" tartışmasındadır. Biz bu tartışmanın çok geri olduğunu idarenin keyfî uygulamalarını ancak ve ancak örgütsel bir güçle -ki bu yasal hakkımız olan öğrenci derneğidir- karşı koyacağımızın bilincinde olarak bu tartışmayı sona erdirip derneğin kurulması yönünde çalışmalara başlamamız gerektiğini, bunun zorunlu olduğunu düşünüyörüz.

Bizler devrimci-demokrat öğrenciler

olarak üstümüzde oynanmak istenen oyunların bilincindeyiz. Buna karşı koymanın tek yolu -başta kötü de olsa- bir öğrenci derneğinin kurulmasıdır. Akademik sorunlarını dahi savunamayan bir gençliğin idarenin yaratmak istediği tek tip gençlik olduğunu biliyoruz.

Genelde tüm devrimci-demokrat halkımızı, özeldede üniversitemizde uygulamalara karşı koyan üniversite gençliğini derneğimizin kurulmasında katkıya çağırıyoruz.

Güçsüzlüğümüz, örgütsüz olduğumuzdandır.

Atacağımız her tohum, yeşerip, gelişecektir.

Antalya Üniversitesi'nden
bir grup Yeni Demokrasi okuru

İstanbul Fırın İşçileri bir kez de ocaıkları kendileri için yaktılar(!)

“İşçi sınıfı içinde en çok sömürülen biziz, kim ne derse desin” diye hayıflanma gösteriyordu işçi temsilcisi. Anlaşılan, bir Pazar günü, çalışmama hakkını kullandı diye yaka paça karakola çekilmesi onun ufkunu genişletmişti. Olayın sebep ve sonuç ilişkileri konusundaki yorumları başka bir temsilcinin düşüncelerinde şöyle şekilleniyor-

du: “Bundan sonra bunun üzerine (yapılan haksızlıkların, baskıların-YD) gideceğiz. Kararlıyız. Kesinlikle fırın işçileri bu mücadeleyi bırakmayacaktır.”

Gerçekten de ülke genelindeki sayıları yüzbinleri bulan ve sadece İstanbul'da toplam sayıları “40 bin civarında olan”, her gün herkesin yediği üç öğün ekmeğin üreticisi olan bu işçiler, yine bunların deyimiyle en fazla sömürülen, ezilen, horlanan, sosyal güvence imkanlarından en az yararlan-

nan, buna rağmen yaptıkları iş dolaşısıyla da yeni yeni farkettileri olağanüstü güçteki bir silahı da ellerinde bulunduran bir potansiyel emekçi kitlesidirler. Öyleki, sadece İstanbul'da onbir no'lu şubenin işçileri olarak Pazar günü işi bıraktıklarında, üzerlerine, ellerinde joplariyla gelen polis baskısına görebiliyor. Direniş tavrından taviz vermedikleri için de, çalışan işçisi, temsilcisi ve şube başkanıyla birlikte bine yakın işçi karakollara çekiliyorlar. Ne var ki haklı ve gerekli bir zeminde sürdürdükleri direniş tavrı onca baskıya rağmen başarıyla sonuçlanıyor.

18.2.1989 Pazar günü gelişen olayları yerinde kaydetmek üzere, işçi temsilcileri ve TEK Gıda-İş Sendikası genel başkanıyla görüşmemiz şöyleydi:

Yeni Demokrasi (YD): Olay nedir. Gelişmeleri aktarır mısınız?

Orhan Balta (TEK-Gıda-İş Genel Başkanı): Sözleşmesi devam eden iş kolunda bazı arkadaşlarımız, Pazar günü çalışmama haklarını kullanarak, dinlenme haklarını kullanarak, Pazar günü çalışmadılar. Böylece, sözleşmemizin 21. maddesine göre Pazar günü işimiz çalışmak mecburiyetinde değil. Ancak çalışırsa üç yevmiye alacak.

YD: Gözaltına alınan işçiler...

OB: Hepsi bırakıldı. Tümü bırakıldı. Şu anda içerde başkan da dahil, bütün arkadaşlarımız bırakılmıştır. Zaten kısa bir süre kaldılar. Mahalli karakollarda herhalde bir anlaşmazlık olmuş, fakat şu anda içerde kimse olmadığını, emniyet amiri bana bildirdi.

YD: Siz hiç girişimde buldunuz mu?

OB: Elbette üyelerimiz hakkında girişimde bulduk. Bulunmaz olur muyuz?

YD: İşçilere herhangi bir baskı...

OB: Şu ana kadar işçilere baskı olmadığı söylendi. Baskı olmuşsa da görüşeceğiz. Hele bir gelsinler.

YD: Gözaltına alınmaların nedeni işçilerin Pazar günü dinlenme haklarını kullanmış olmaları mı? Öyleyse sendikayı ilgilendirmiyor mu? Yani muhatap sendika, işçiler niye gözaltına alınıyor?

OB: Şu anda söyledikleri o, ...? Teybi kapatır mısın...

Orhan Balta'nın sendika başkanı sıfatıyla gerçekleri kamuoyundan saklama niyeti ile röportajı yarıda kesmiştir.

İşçi temsilcilerinin durumu değerlendirmesi de şöyleydi:

YD: Sorun nedir?

İşçi temsilcileri (İ.Tem.): Beşiktaş bölge temsilcisi Mustafa ŞEKERGÜNEŞ ve diğer temsilciler olarak: Bizim fırındaki sorunumuz, bundan önceki yönetimin, varolan toplu sözleşme hükümlerini uygulamadığı ve işverenle aynı noktadan, aynı işçilerin sorunlarına çözüm bulmaktan yana olmadığından, bizim de her zaman böyle baskılarla karşılaşmamızdan kaynaklanıyor.

YD: Peki genel başkanınızın gelişmelerden haberi yok mu?

İ.Tem: Önce yanlış anlamaları kapatayım. Bu olayınız tabanın kendi olayıdır. TÜRK-İŞ'in yapısını biliyoruz. Ona bağlı olan sendikal yapıları biliyoruz, o nedenle, olayımız sendikamızın önderliğinden ziyade tabanın önderliğiyle gelişmiştir. Yöneticilerimizin alınması da "Ne iş, ne oluyor" babında, kimisi sokakta kimisi evinden alınmışlardır. Bizim sorunlarımız çoktur. En önemlisi, çalışanların yarısı sigortasızdır. Genellikle iki grupta toplanır. Tek vardiyalılar: 15-16 saat çalışırlar, bir yevmiye alırlar. Çift vardiyalı olanlar: On saate yakın çalışırlar ve onlar da bir yevmiye alırlar. Arkadaşlarımızın hemen yarısı köyle bağlarından dolayı mevsimliklerdir. Köye giderler tekrar gelirler... İkibinin üzerinde işyerimiz var. Tümü bir şubeye bağlıdır ama koordinasyon eksikliği vardır. İşçi sirkülasyonu oldukça fazladır.

YD: Sekiz saatin üzerinde çalıştırılmış olmak gayri-yasal değil mi?

İ.Tem: Söyleyeyim. Onu anmsattığımız zaman işveren şöyle diyor: "Yahu saatte neymiş, sen çalışmana bakacaksın, işine gelmiyorsa gidersin"

başkası gelir" gibi sözler söyleyerek bizimle alay ediyor. İşveren 8 saatir ne olduğunu bilmiyor. Bunların demokratik denen bir ülkede nasıl yaşandığına gerçekten hayret ediyorum. Ama artık neden yaşandığını işçi olarak yeni yeni öğreniyorum, öğrendik. Bundan sonra da üzerine gideceğiz, kararlıyız. Kesinlikle fırın işçileri bu mücadeleyi bırakmayacaktır. Ama bu işin içinde de hemen anarşik olay ararlar, siyasi olay ararlar belki ama, biz en doğal hakkımızı kullanıyoruz.

Bakın, bizim şube başkanımızı saf dışı etmek için, işveren diyor ki: "Bu adam aranıyor, siyasidir..." diye emniyete sinyal veriyorlar. Yani işverenler demokratik biçimde yapılan seçimleri engellemek için, işçinin seçtiği şube başkanına (II. Şube Başkanı-YD) çamur atıyorlar. Ayrıca belirtelim, şube başkanımıza Üsküdar Emniyet Amirliğinde oldukça kötü davranıldığını biliyoruz. Şube başkanımız çirliçiplak soyundurularak kendisine bu şekilde kötü muamele yapılmış. Kendisinin söylemi bu.

Aslında birtakim durumları detaylı anlatmanın olanağı yok. Öz olarak şunu söyleyelim: Bizler sınıf ve kitle sendikacılığı temeline inanan tabanın söz ve karar sahibi olma ilkesini benimseyen insanlar olarak, geçmişte birtakim sendikalardaydık, bir kesimi de TÜRK-İŞ içindeki sendikalardaydı. Şubemizin yönetiminin uzun yıllar sorunlarımıza çözüm bulamamasından dolayı oluşan muhalefet, aralarında anlaşarak tabanın söz ve karar ilkesi doğrultusunda tüm İstanbul'da kongre çağırması yaptı. Her türlü maddi manevi baskıya rağmen kongre sonunda merkezin de desteklediği gerici güçleri yenerek hakkımızla yönetime geldik. □

KAMUOYUNA

Bizler ekmek üreticileri fırın işçileri olarak Tek-Gıda-İş Sendikası II. No'lu fırın şubesine bağlı bulunmaktadırlar. Sendikamızın fırın işverenleriyle sürdürdüğü toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanması üzerine geçerli olan sözleşmenin II.nci maddesindeki yasal hakkımıza dayanarak geçtiğimiz Pazar günü fırınlarda çalışmadık.

Biz işçilerin bu haklı ve kararlı tu-

tumu karşısında telaşa kapılıp sını tavrını gösteren işverenler durumu polise bildirerek önlem alınmasını istedik. Hiçbir yasal dayanağı olmadığı halde polis, bütün fırınlarda işçiler baskı ve terör estirerek "Cop" altırda zorla işbaşı yaptırmaya çalıştılar. Bine yakın arkadaşımız I. Şube ve özellikle Bakırköy ve Üsküdar Emniyet Amirliklerince gözaltına alındı. Şube Başkanımız Mehmet Kan, ön-

Üsküdar'da, daha sonra I. Şube'de işkenceye tabi tutuldu. Şu an hâlâ I. Şube'de 80 tane arkadaşımız ve başkalarımız kötü muamele altında tutulmaktadır.

İşverenlerin amacı 28.000 TL. haftalıkla günde 12 saat sigortasız ve köle gibi çalıştırdıkları biz işçilerin uyanmasını sağlamak ve tatlı kârlarını cevam ettirmektir. Polis, hiçbir yasal cayanağı olmadığı halde işçileri ve sendikacıları hiç dinlemeden anında

işverenlerden yana tutum almakla kalmamış, insanlık dışı yöntemlerini daha fazla açığa çıkarmak istercesine pervasızca biz fırın işçilerine ve kamuoyuna yeniden göstermiştir.

Biz fırın işçileri, gözaltındaki arkadaşlarımızın bir an önce salıverilmesini istiyor, işveren-polis ortaklığı ile üzerimize yöneltilen devlet terörünü kınıyoruz. Yasal haklarımızı sonuna dek savunmaya kararlıyız. Polisle ve rilmeye çalışılan gözdağı bizleri kor-

kutmamış, aksine ekonomik mücadelede bizi daha da kararlı kılmış ve bu mücadelenin demokrasi mücadelesi ile bağlantılarını göstermiştir. □

POLİS'İN YASADIŞI TERÖRÜ ENGELLENMELİ VE ORTADAN KALDIRILMALIDIR!

GÖZALTINDAKİ ARKADAŞLARIMIZ DERHAL SERBEST BIRAKILSIN!

YAŞASIN İŞÇİLERİN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİ!

Porsat Fabrikasında Ortaçağdan Kalma Çalışma Koşulları

Bizler Demirören Grubu'na bağlı MODOPAR işçileriyiz. Hileli iflasla isim değişikliğine uğrayan MODOPAR'ın şimdiki adı PORSAT'tır.

İşyerimizde toplam 600 işçi çalışmaktadır. Demirören Grubu sırtımızdan vurgunlar vurmaktadır, ancak bizim durumumuz içler acısıdır. Sendikamız (Çelik-İş) var ama bütünüyle işverenin emrinde '85 senesinde işçiler zamana göre daha iyi bir sendikada örgütlenmek istemiş, ancak patron hemen hepsini kapı dışarı etmiş. Sonra da istediği biçimde bir mekanizma oluşturmuş. İşe başvuruda bulunan işçiyi bizzat kendisi kaydettirmiş, sendikaya itiraz eden de almamış.

Sendika temsilcilerine bakacak olursak; Baştemsilci Cemil Arhavi tam bir işveren temsilcisi konumunda. Sabah veya akşam çıkış ve giriş saatlerinde işçinin elindeki gazeteyle dergiye paketlere bakar. Cumhuriyet gazetesiyle işyerine gelmek cesaret ister. Ertesi gün kendini kapının önünde bulursun çünkü. Fabrikada şef olarak çalışan bu adam sezinlediği devrimci-demokrat ve doğu kökenli işçileri patrona anında ispiyon eder. Fabrikada ŞŞ subayı gibi davranır. Tuvalete 1-2 kez gittin ni hemen enseler. Hasılı tam bir mahkum muamelesi yapar işçilere. Kontrolleri elinde sürekli TERCÜMAN gazetesi taşıyarak yapar. Notlar tutar. Bağırır çağırır. Bir gün işe gelmeyen işçiyi keyfine göre ikinci gün atar. İkinci temsilci Ali de onun eksikliklerini tamamlar. "İşyerinde yediğin nimete şükretmelisin. Bismillahirrahmanirrahim, dikkatli ol ceza-

landırılırsın. İşyerin yuvandır saygılı ol" levhalarını da o asar. Sağlık namına hiçbir önlem alınmaz. Kışın dondurucu soğuşunda fabrika temizliğini işçiler yapar. Fabrikanın dökümhanesi olduğu için iş kazaları da sık sık olur. İşyerinde bir ecza dolabı dahi bulunamaz. Zehirlenmeye karşı hiçbir tedbir yok. En basitinden günde birkaç kez zehirlenmeye karşı yogurt verilmesi gerekirken burada iki ayda bir dahi verilmiyor. Fabrikada "iş bilgisi" adı altında artık çağdışı kalmış okullarda dahi okutulması zararlı ahlak dersleri veriliyor (Büyüğü-nüze ve amirinize saygılı olun gibi.)

Aylıklar işverenin keyfine göre her ayın onunda ya da, onbeşinde ancak veriliyor. Bordro yok. Nereye ne kesildiğini sorarsan fişlenirsin. At imzayı ne verirlerse! Yemek olarak nizami her gün komposto makarna, bulgur pilavı, pırasa ya da kapuska çıkar. İşyeri vardiyalı olduğu için gece dörtte yapılan yemeği akşam yirmiotuzda yersin.

Özet olarak MODOPAR (PORSAT) emekçileri olarak içinde bulunduğumuz durumun sadece çok az bir bölümünü anlattık. Olayın diğer boyutları ise işin cabası. □

Özgür Günlere

Devrimci-demokrat kamuoyuna

Bilindiği gibi bundan daha birkaç ay önce "1 Ağustos Genelgesi" adı altında cezaevlerinde estirilerek istenen teröre karşı, duyarlı kamuoyunun ve basın desteğini de kazanan ve neredeyse tüm cezaevlerinin ardı ardına katıldığı açlık grevleri patlak vermiş, kırk güne yakın bir süre devam eden ve ölüm sınırına ulaşan bir direniş sonucunda genelge pratikte geri çekilerek eski haklar yeniden tanınmıştır.

Büyük acılar, fedakârlıklar, ölümler ve sakatlıklar pahasına elde edilen asgari sosyal haklarımızı bir çırpıda gaspmetmeyi, bizlere, ortaçağ zindanlarına anımsatan koşullar altında yaşat-

mayı hedefleyen "1 Ağustos Genelgesi" gerçekten yürürlükten kaldırılmamış, yalnızca açlık grevleriyle iç ve dış kamuoyunun baskısı sonucunda uygulamak için uygun bir ortamı ve koşulları beklemek üzere geri çekilmişti. Bugün, cezaevlerindeki insan olarak kabul etmeyen, kişiliksizleştirmek ve siyasi kimlikten soyutlamak için vahşet boyutlarına ulaşan baskı ve işkence uygulamaktan çekinmeyen bir anlayış hâlâ cezaevlerinde hüküm sürmektedir. Geçmişte baskı ve işkenceyle yapılmak istenen, bugün yasa ve tüzüklerle gerçekleştirilmek istenmektedir. İşkence ve diğer baskı biçimlerini elden bırakmamakla birlikte, infaz

Türkiye'den Haberler

yakmalar, sürgünler vb. uygulamalar tüm şiddetiyle devam etmekte; cezaevinde bulunanlar mümkün olan her yol ve yöntemle sindirilmeye, en küçük hakları için bile ses çıkaramaz hale getirilmeye çalışılmaktadır. Cezaevlerinde iki-üç ayda bir patlak veren ve yaşamsal önemdeki haklarını elde etmek için tek yol olan açlık grevlerinin nedeni söylendiği gibi salt "eylem aşkı" ya da bahane bularak yapılan eylemler değil, cezaevlerindeki baskıya yönelik yaptırım ve uygulamalardır. Nitekim Eskişehir özgülünde otuzüç gün süren açlık grevinin üstünden daha üç ay bile geçmeden Eskişehir Cumhuriyet Savcısı Uğur İbrahim Hakkıoğlu, 1. Müdür Mehmet İnci, Müdürler; Zeki Yıldırım, Nuh Setenci, Yaşar Doğuyıldırım, cezaevi dış güvenlik komutanı ile tutuklu ve hükümlü temsilcilerinin hazır bulunduğu görüşmede varılan anlaşmaya rağmen yeniden çeşitli kısıtlama ve hak gaspları bize dayatılmaktadır.

Şehirden 20 km. uzakta özel olarak konumlandırılmış olan Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde açıldığından bu yana yüklendiği misyonu yerine getirmek için hak gasplarından çeşitli yaptırımlara, fiziki işkenceye kadar türlü baskılar merkezi olarak kullanılmıştır. Bu işkence merkezinde, iç çamaşırların bile verilmediği, bırakılmı gazete, kitap, dergiyi, konuşmanın bile yasak olduğu, on dakikalık havalandırmaya eller kelepçeli olarak çıkarıldığı, tek kişilik hücre yaşamından kurtulabilmek ve bazı iyileştirmeler elde edebilmek için tam beş kez (bu altıncı olacak) süresiz açlık grevine başvurmak zorunda kaldık. Her açlık grevinin ardından bazı sözler veriliyor, fakat hemen ardından verilen haklar geri alınmaya çalışılıyor. Bunun üzerine başvurulan diyalog, dilekçe, protesto yöntemleri de hiçbir sonuç vermeyince yeniden açlık grevi gündeme geliyor. Sonra eski süreç sanki tekrar yaşanıyor. Adeta "bu kısır döngüden kurtulamazsınız; versek bile sonra geri alırız, bu arada sizler de yavaş yavaş ölürsünüz" demek isteniyor. Ya çağdışı, ortaçağ zindan koşullarını kabul ederek sesimizi kesip oturacağız; ya da yavaş yavaş öleceğiz. Kırk-katır ya da kırk-satırdan birini seçmek zorunda bırakılıyor. Her gün kamuoyunun karşısında bol bol insan hakları sözleri ediliyor. İşkencelere karşı uluslararası kurum ve kuruluşlara üye olup, anlaşmalara imza atılıyor; ama öte yandan cezaevle-

rinde işkence ve baskı sesleri yükseliyor. Acaba bu çelişki 21. yy.'a girmek üzere olduğumuz bir dönemde nasıl açıklanacaktır? "1 Ağustos Genelgesi" ile mi?

Bugün Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde "1 Ağustos Genelgesi" hükümleri yeniden uygulamaya konmaya çalışılıyor. Otuz yedi günlük açlık grevi ertesinde verilen sözler yavaş yavaş çiğnenirken, aynı kısır çark yeniden işletilmeye başlıyor. Son günlerde idarenin içine girmiş olduğu tavırlar bunun çok açık bir göstergesi olarak önümüzde duruyor.

13 Ekim günü süngütlü askerler, çıplak tabanlı sivil polisler ve gardiyanlar tarafından yapılan baskın sırasında talan edilircesine hiçbir gerekçe ile ri sürülmeden el konulan kitaplarımızın bir kısmı hâlâ verilmedi. Yasak olmayan kitap ve dergilerin içeri alınacağı söylenmesine rağmen bin-bir bahaneyle zorluk çıkarılıyor. Yiyecek alımı için ziyaretçilere "yasaklayacağız, bir daha getirmeyin" deniliyor. Dış kantin alımında keyfi kısıtlamalar getiriliyor. Gasp edilen teyp ve kasetlerimiz verilmiyor. Yine aynı şekilde daha sonra çözeceklerine dair verdikleri sözlerin de hiçbiri yerine getirilmedi. Misafirlik; çay, tütünün serbestçe alınması; cezaevleri arası mektuplaşma; demokratik kurum ve kuruluşlarla haberleşme; çoğu bozuk olan ve karşılıklı konuşmayı engellleyen telefonların ve camların kaldırılması vb. haklarımız tanınmadı.

Görüldüğü gibi "1 Ağustos Genelgesi" yeniden ama bu kez isim verilmeden dayatılıyor. Kapıdan kovulunca bacadan içeri girilmeye çalışılıyor. Cezaevlerinde insan olma onuruna ve devrimci kişiliğimize bugüne kadar yapılan saldırıların hiçbirine sessiz kalmadık; bundan sonra da KALMAYACAĞIZ. Asgari düzeyde de olsa insanca yaşama koşullarının sağlanması talebimizden şimdiye kadar vazgeçmedik; bundan sonra da VAZGEÇMEYECEĞİZ. Onursuzca bir yaşam ile yavaş yavaş ölüm arasında bir seçim yapmak gerekirse, ikincisini seçmekten şimdiye kadar çekinmedik; bundan sonra da ÇEKİNMEYECEĞİZ.

Bizler Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde yatan Tutuklu ve Hükümlüler olarak, bunca acı, ölüm ve direnişle elde edilen haklarımızın geri verilmesini; verilmeyen haklarımızın tanınmasını; aşağıya sıraladığımız ve asgari olarak insanca yaşamayı hedefleyen taleplerimizin kabul edilmesini istiyoruz.

İdarenin ve ilgililerin haklarımızı yönelik ve gasp tavırları devam ettikçe, bizlerin direnmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle aşağıya sıraladığımız haklar verilmeye kadar SÜRESİZ AÇLIK GREVİNE başladığımızı tüm kamuoyuna duyuruyoruz. □

Eskişehir Özel-Tip Cezaevi
Siyasi Temsilcilik Kurumu
Şükrü GÖKTAŞ, Abidin POLAT,
Rıza DOĞAN

Eyüp Cumhuriyet Savcılığı'na

İstanbul

Ülkemizde onurlu yaşamak ve buna her ne şart altında olursa olsun sahip çıkılması insanlık gereği olduğu gibi, hele bu devrimci-demokrat düşüncelerle de bütünleşmişse yürek ve bilinç işidir. Evet, ülkemizde karanlığı kaldırmak için karanlığın karşısına yüreklerini bilinçle koyanlar 12 Eylül 1980'le açılan tarihi kesitte yüzler, binler, onbin-

ler, yüzbinler demokrat olmanın, yurtsever, devrimci, insanlık onurunu savınmanın "bedelini" ödemişlerdir. Bu bedelin karşılığı, yani "ödülü", işkence tezgahları, kurşunlanma, sürgün, cezaevleri ve ölümdü. Buna binlerce, onbinlerce örnekler verilebilir. Ama herkesçe malum olan bu gerçeklerin anlatılması, bunun insanlık suçtu olduğu, birçok işkence davası açıl-

masına karşı uygulayanlar usanmadı, rütbeleri cilalandı, ödüllendirildi. Ama şu kesinlikle unutulmamalıdır; tarih, işkencecilerden, sömürü ve zulümden yana olanlardan hep lanetle bahsetmiş. İnsanlığın mutluluğu için çalışanlardan övgüyle söz etmiştir. Bu durumun istisnası dahi olmamıştır. Bunun arasında kalan veya göz yumanlar ise silik yaşamlarını tarihten de silinerek anılmışlardır.

Ben de, devrimci-demokrat düşüncelere sahip, insanlığın mutluluğunu ve ülkemi seven bir yurtsever olarak, bu onurumu yaşadığım her yerde okulunda, çalıştığım fabrikada, işkence tezgahlarında, cezaevlerinde korudum, koruyorum. Savundum, savunacağım. Bu kendine insanlık payesi biçen her kişinin kuşkusuz sorumluluğudur. Bu sorumluluğu bugüne dek ayaklar altına almadığım ve bu kararlarda yaşayan solucanların dev oldukları(!) kalelerinde, insanlık onuru ve devrimci-demokrat sorumluluğun aydınlık bayrağını yere düşürmediysem, devlerin cüceler olduğunu kendilerine gösterdiysem bundan gurur duymak tek benim değil, insanlığın ve buna layık olanların; bunun için çalışanların hakkıdır.

Ben, 1982 Aralık'ında bir TKP/ML TİKKO örgüt soruşturması sonucunda tutuklanıp 3 yıl cezaevinde kaldım. 3 yıl sonra sorgum dahi alınmadan tahliye edildim, daha sonra da mahkeme beraat kararı verdi. Bu 3 yıl içinde işkence, baskılar, yasaklama ve kötü koşullarda onursuzluk ve kişiliksizleştirme politikalarını kabul etmeyip, boyun eğmedim. 1985 Eylül'ünde tahliye olduktan sonra okuduğum okul olan Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'ne tekrar başladım. Fakat tahliye olmama karşın polis baskıları bitmedi. Çeşitli defalar evimden, okulumdan, kaldığım öğrenci yurdundan soruşturulup baskılara maruz kaldım. Kaldığım yurttan Emniyet Müdürlüğü tarafından bildirilen ve yurt idaresi tarafından bana iletilen "sakıncalıdır" yazılı belgeyle -hâlâ elimdedir- gerekçe gösterilmeksizin ilişki kesildi. Evime polislerin sık sık gelip arama yaparak, adres alarak, telefon ederek tehdit edip ailemi sürekli tedirgin ve rahatsız ettiler. Hatta '87 Ocak'ında, bir müddet önce İstanbul Üniversitesi önüne "İşkence ve Baskılara Son" yazılı protesto mahiyetinde asılan siyah çelenk bahane edilerek 1. Şubeye alınıp 1 aya yakın işkenceye maruz kaldım. Evet,

ben, faşizme ve emperyalizme karşı olan yurtsever bir öğrenciyim. Ve bu temelde de demokrat olmanın verdiği sorumlulukla ülkemdeki anti-demokratik uygulama ve baskılara karşı çıktım, bunu çekinmeden de her yerde savundum. Ülkemde aydın bir öğrenci olmanın gururu, ancak bunu hayatın her alanında toplumun sorunlarından kopuk olmadığı inancından hareket ederek ülkemde gelişen toplumsal sorunlara ilgi göstererek yaşadım, yaşattım. 1. Şubede işkenceyi protesto edip sustuğum konuları mahkemedeki sorgumda açıkça savundum. Bu davadan da bugün beraat etmiş bulunmaktayım. Bunlar sadece öne çıkan birkaç örnektir.

12 Ocak 1989 Perşembe akşamüstü Kadıköy PTT'sinden telefon etmek için kuyrukta beklerken İstanbul Siyasi Şube polisleri tarafından arkamda bekleyen bir bayanla birlikte "Şubeye kadar gideceğiz" belirtildi. Ne olduğunu, nedenini sorup cevap istediysen de bu yaklaşım tartışmaya dönüştü. Polislerin hayli sinirli ve tedirgin oldukları, açıkça korktukları belli oluyordu. Kapıya doğru ilerlediğimizde dışarısının resmi polislerle dolu, bir nevi polisiye filmlerdeki gibi çembere alma izleniyordu. İtirazlar sonuç vermeyip, akşam 18.00 civarında İstanbul Siyasi Şubesinin bulunduğu Gayrettepe'deki "ne olduğunu öğreneceğiz" binaya gittik.

1. Şubeye girdiğim gibi kafama sırtındaki montum çıkarılarak kapatıldı ve kalabalık bir odama sokuldum. Burada 4-5 kez üst aramasına, hatta polislerin deyimiyle "ince aramaya" tabi tutuldum. Sorular daha orada hakaret ve tekme-yumruklarla başladı. Neler olabileceğini tahmin ettiğim için ve o anda herhangi mantıklı bir açıklamanın dahi faydasız olduğunu hissettiğimden karşılıklı muhatap olmam gereksizdi, öyle yaptım.

"Aramam" bittiği gibi, "fiili sorguya" alındım. Ülkemizde bunun adı, yetkililerce "münferit olay", halkımız tarafından ise kanıksanan işkence idi. İşkence salt halkın "güvenlik güçlerinin" karakollarında, şubelerinde değil, bizzat yaşamın yaşayan pratiğinde her alanda bugün de tüm şiddetiyle sürmektedir. En son örneği de Mardin-Cizre Yeşilyurt köyünde dışkının köylülere yedirilmesidir. Artık bu işkence aleniyetinin ne boyuta vardığını ve pervasızlığın "demokrasi" koşullarında nasıl istikrarlı olduğunun kanıtından başka nedir? İşkence ülke-

mizde artık günlük bir olaymış gibi, sıradan bir iş derekesine düşürülmüştür. Bundan bir insan olarak utanç duyulması yerine, bakıp da görmemek, görüp de susmak yeğlenmiştir, yeğleniyor. Bir Adli Tıp doktoru 14 günlük işkence sürecimden sonra, olağanmış gibi "yara-bere, iz var mı?" sorusunu yöneltip karşılığında anlattıkları "bunları geç" demesi; 'ciddiyetin', 'doktorluk sorumluluğunun' ve insanlığına ilgisizliğinin gösterge-sinden başka nedir?(!)

Baştan, hatırlayamadığım bir süre hiç aşıyağa yatmak için hücrelere götürülme, sürekli yanlarında uyutulmadan, ayakta veya yerde oturtularak bekletildim. Radyo sonuna dek açık bir şekilde, gözlerim bağlı ve hakaret-tehditler altında belli aralıklarla aşıya işkenceye alındım.

Orada bana bizzat uygulanan işkenceler şunlardı;

-Kaba dayak: Bu, tekme, tokat, yumruk biçiminde vücudun rastgele bölgelerine vurma biçiminde sürdürdükleri bir uygulamaydı.

-Hayaların sıkılması: Yumurtalıkların işkenceciler tarafından sıkıştırılarak ezilmesi ve insanın kendinden geçene dek sürdürdükleri uygulama.

-Cereyanda bekletme: Yukarıda yanlarında beklettikleri dönemde, özellikle gece sabaha dek, camı ve kapıyı karşılıklı açık bırakıp soğuk hava cereyanında tutmak.

-Göğüse darbe: Bu yumruk veya herhangi bir araçla göğüs kafesine düzenli bir ritme belli bir müddet aralıksız, özellikle aynı yere vurma biçimindeydi.

-Askıya alma: Kollar yana doğru yatay bir şekilde açılarak kollara kalın ve uzun bir sırtla beraber battaniye sererek bunu kuşaklarla gergin bir biçimde bağlanıp, değneğin iki ucu yukarıya belli bir yere, ayaklar yerden kesilmek kaydıyla (sandalyeye çıkarıp daha sonra onu çekerek) asılmak.

-Elektrik verme: Vücut çıplak bir şekilde bırakılıp, sandalyeye oturtularak, iki elin küçük parmakları ısılatılıp kabloları geçirilerek elektrik verilmesi şeklinde olup, ayrıca elektrik verilmesi özellikle askıyla birlikte uygulanmaktadır. Bunda vücudun sadece belden aşağı kısmı soyularak elektrik kablolarından biri peniste sabit kalmak kaydıyla, her seansta diğer uç, küçük parmak, dişler ve makattan (iz kalmaması için ve elektriğin iyi iletilmesi için su dökülüp ısıtılarak) elektrik verme biçiminde sürdürüldü.

Ayrıca, öldürme, sakat bırakma, tecavüz etme, jop sokma, falaka gibi blöf ve girişimlerde de bulunuldu.

Bu işkenceler şubede kaldığım 14 gün boyunca sürdü. Buna bir müddet sonra aşağıya hücrelerin bulunduğu kısma indirildiğimde orada bulunan tüm gözaltındaki şahıslar şahittirler. Çünkü orada kalan birçok kişi şahitler ki; sabah, öğle, akşam, gece yarısı sürekli hücremden alınıp saatler sonra getiriliyordum. İşkenceyi en iyi protesto etme ve işkencecileri yenilgiye uğratıp, insanlık onurunu savunma bizzat işkence tezgahlarında anlamlıdır. Bunun bilincinde olarak birçok faili meçhul veya ortada kalan fiilleri polis üzerine yıkmak, bana kabul ettirmek istedi. Ancak, ben bunları red-

dedip bir devrimci-demokrat olduğumu ve bundan böyle de bu düşüncelerimi her şart altında her zaman savunacağımı bildirdim.

Şubede kaldığım müddetçe işkence ve baskıları devrimci-demokrat bir insanlık olarak protesto edip açlık grevine gittim. Bu uygulamaya durdurulup ifademe yazılı olarak bitene kadar sürdürdüğümü de ilettim. Ve son güne dek su dışında hiçbir şey almadan bunu sürdürdüm.

Sonuç olarak; ülkemdeki ve tüm dünyadaki işkence uygulamalarını bir kez daha nefretle lanetliyorum. Bunu pervasız biçimde uygulayanlardan hesap sorulmasını, yoksa bunun tersi durumda varılan nokta işkencecileri aklamak ve onları daha da cesaretlen-

dirmekten başka bir şey olmayacaktır?

Buradan yola çıkarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şubede bana işkence yaptıran ve uygulayanlardan Atom, Eko, Panzer, 66 (Bunlar İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şubede TIKKO timinde yer alıp, bugün 1984 yılında H.Hakkı Erdoğan'ın işkence-de öldürülmesi ile ilgili olarak yargılanmaktadırlar) lakaplı kişiler hakkında suç duyurusunda bulunuyor ve gerçeğinin yapılmasını talep ediyorum. □

**Sağmalcılar II. Özel Tıp Cezaevi
B Blok BAYRAMPAŞA
İsmail Oral
6.02.1989**

VERA TULYAKOZ'un Konuşması!

4 .2.1989 tarihinde Fransa'nın Strasbourg şehrinde TBKP tarafından hazırlanan Nazım Hikmet'i anma toplantısına Vera Tulyakoz, Ataol Behramoğlu ve tercüman olarak İrene Melikof katıldılar.

Vera Tulyakoz kimdir? Vera, Nazım Hikmet'in karısıdır. Rus asıllıdır. Sözüme ona Nazım'a sahip çıkmak için toplantıya katılmıştır. Oysa Nazım'a değil, Gorbacov'a sahip çıkmaktadır. Toplantıyı iki ana temelde ele alabiliriz.

1- Vera hanım Nazım'ın hayatı ve mücadelesini anlatırken, daha ziyade Nazım'ın aşkını dile getirmeye çalış-

tı. Nazım'ı yanlış biçimde tanıtmaya çaba gösteriyordu. Kitleleri sürü gibi gördüğü, sanki Türkiye halkının Nazım'ın düşüncelerini bilmiyormuş gibi bir havada konuşuyordu. Ve kendi gözlükleriyle Nazım'ı Türkiye halkına anlatmaya kalkıştıyordu. Ve şöyle diyor: "Nazım 30 yıl önce bugünkü devlet başkanı olan Gorbacov'un ve Glasnost'un düşüncelerini savundu. Nazım her zaman tek adaylı seçimi ve vatandaşlardan gizli sürdürülen devlet politikasının karşısındadır" diyor-du.

2- Vera hanım bilinçli olarak Stalin'e saldırıyor, Stalin'i karşı-devrimci ilan ediyor ve amansızca teşhire yöneliyordu. Bizim Bernsteinciler ve 2. en-

ternasyonal dönemleri Kautsky ve Krusçev, Brejnev, Gorbacov'cu TBKP pek ses ve seda çıkarmamaktadır bu konuda. Toplantıda bulunan biz TBKP, Kawa, D.İşçi taraftarları olarak bu duruma karşı çıkmaya başladık ve sorular sordüğümüzde da Vera Hanım, "Ben politik bir insan değilim" deyip temelsiz iddialarını cevaplamaktan kendini böyle sıyrırken, yazar Ataol Behramoğlu mikrofonu kendi önüne alıp ortahğı yatıştırılmaya çalıştı.

Sonuç olarak şunu belirtmek isterim ki, bu insanlar bilinçli olarak Marksizmin düşmanlığını yapıyorlar. Burjuvaziden umut beklemek, burjuvazinin düşüncesini savunmak bunların babalarından kalan miraslarıdır. □

DEVİRİMCİ KAMUOYUNA

B izler Doğuda görev yapan devrimci öğretmenleriz. Çeşitli milliyetlerden Türkiye halkına ve özelde Kürt Ulusuna karşı yönelmiş bulunan Yıldırma politikalarını elimizden geldiğince teşhir ediyoruz, bu yolda siyasetimiz bellidir. İ.K.'nin yaşamı ve düşünceleri ışığında Kürt emekçi ve köylüleriyle sırt sırta verip mücadele ediyoruz.

İşte sırf bu yüzden siyasi örgütlenmemizi istemeyen ve kendilerini bir Kürt siyasetinin temsilcileri gibi gösteren kişilerin sözlü tehditleri ile karşı karşıyayız. Bız bu M.L.'den haberi olmayan kişileri şovenist ve bilinçsiz olarak görüyor ve bu tip çıkışların bir örgütü bağlamayacağını düşünüyorsak da gerçekler ortadadır.

Emeğin Bayrağı dergisi 10. sayısında sadece Mardin'in Gercüş ilçesinin köylerinde ona yakın devrimci öğretmenin bu siyasetin militanlarınca katledildiği yazıyor. Bunlar yapılırken; bizlere sadece Türk olduğumuz için "Mit ve Ajan" suçlamaları yöneltilip, bu aşağılık ve yalan ön yargının altına gizleniyorlar. Fakat hayret vericidir ki, Kürt öğretmenlere, evet gerici, yobaz ve faşist Kürt öğretmenlere en ufak bir harekette bulunmuyorlar.

Devrimciler bütün dünyadaki ezilen halkların ve ulusların davalarını destekler. Bunun adı "DAYANIŞMA"dır. Tarihte bir çok devrimci insan, bu dayanışmanın örneğini vermişler ve devrimci yüreklere adlarını yazdırmışlardır.

Bu yüzden bütün devrimci sosyalistlerin; genelde ilerici basının, özelde YENİ DEMOKRASİ'nin gerekli kamuoyunu oluşturacaklarına inanıyor ve bütün şovenist hareketleri protesto ediyoruz. □

DOĞU'DA GÖREV YAPAN BİR GURUP DEVİRİMCİ ÖĞRETMEN

Bursa Öğrenci Hareketi'nin Gerçek Yüzü

Sekterizmin Son Çırpınışı ve Kariyerizm

Bursa, karizmatik yapı olarak gerici unsurların ilerici unsurlara daha baskın geldiği ve her türden ilerici hareketlerinin Bursa Emniyeti tarafından ivedilikle bastırıldığı ya da bastırılmaya çalışıldığı bir yer olma gerçeğini koruduğu yıllarda, olumsuzluklar silsilesi içerisinde alternatifsiz bir çalışmayla ve 1986 yılına kadar öğrenci derneği önderliğinde bir mücadele süreci yaşandı. 12 Eylül Askeri Faşist Cuntası'na karşı Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Bursa'da da devrimci potansiyel 1984-1986 döneminde yükselmeye başlamıştı. 12 Eylül'ün rahatsızlığına yaşayan hakim sınıflar faşizan baskılarıya bu potansiyeli eritmek zorundaydı. Bunu da öğrenci kesimi üzerindeki baskı aracı olan YÖK'ün suç anlayışı içerisinde şekillendirdi ve öğrenci derneklerini kapatma yoluna gitti. Bursa'da da sudan bir sebeple öğrenci derneğini kapattı. Elbette bu dönemde yanlışlar olmuş, kitleye yeterince inilememiştir. Bu dönemdeki mücadeleye kelimenin tam anlamıyla saldırgan bir tutum takınan ve kendilerini Dev-Genç diye adlandıran (bakınız Y.ÇÖZÜM Dev-Genç S.1)) arkadaşlar neredeydi? 1987-1988 döneminin ilk 6 ayında ortaya çıkan pasifizmde neredeydiler? Nitekim bu dönemde öğrenci gençlik sesini çıkaramamış, geçmişteki kitle dağılmış, mücadele içindeki devrimci-demokrat unsurlar kendilerine sahip çıkılmadığı için mücadeleden soğumuş ve uzaklaşmışlardır. Kitleye önderlik edecek, doğru politikalar üretip, uygulayacak bir yapı yoktu. Ancak 1988 yılının Mart ayında yaklaşık üç bin öğrencinin katılımıyla gerçekleşen (katılım oranı % 95) süresiz yemek boykotu öğrenci gençlik içerisindeki kitle bilincini uyandırdı. Tabii bu, ileri unsurları da harekete geçirdi. Ne-dense kendilerini Dev-Genç diye ad-

landıran kişiler Türkiye'de bizim bildiğimiz en geniş katımlı öğrenci yemek boykotu olan bu eylemden bahsetme gereğini duymuyorlar ve kamuoyuna objektif olmayan, yanlış bilgiler veriyorlar. Bu acaba unutkanlık mı, yoksa kendilerinin bulunmadığı her eyleme "tu kaka" deme mantığına sahip olduklarından mı?

İlkeli birlikten bahseden bu kişiler, böyle bir birliğin kurulması için her şeyden önce bir araya gelip, geçmişin bir değerlendirmesini yaparak, yanlışları ortaya koyarak, doğrular üzerinde mücadeleye ivme kazandırmak gerektiği gerçeğini kabul etmek istemiyorlar mı? 1987-1988 döneminde bütün ileri unsurların bir araya gelip yer ve zaman hazırlanıp çağrı yapıldığında, arkadaşlar gelmediklerini niçin saklıyorlar?

1988 Eylül ayında Saddam faşizmini protesto etmek için telgraf çekme fikrini en ateşli savunan bu kişilerdi; hem de bunu yumruklarını masaya vurarak, örgütlü bir yapı olduklarını iddia ederek savunmuşlardır. Bu doğrultuda eylem kararı çıkmışken 24 saat sonra "bizim buna gücümüz yetmez, bunu kaldıramayız" demogojisi bu örgütlü yapının ciddiyetini ortaya koymaktadır! Bu kişilerin eylemden çekilmesi hiçbir şeyi değiştirmedir. Çünkü, bunlar kitleden uzaklaşmış, sayıları iki elin parmağını geçmeyecek kadarlardı.

1988-1989 dönemi başında hareketlenmeye başlayan kitlenin YÖK kısıncına karşı eyleme hazır olduğu bir anda, çağrıldıkları halde, eylem biçimini belirlemek için toplantıya gelmeyen bu kişiler değil miydi? Eyleme katılmamaları yine bir şeyi değiştirmedir. Üç yüzü aşkın devrimci-demokrat unsur YÖK'ü protesto forumunda omuz omuzaydı. Onlarsa kitle nezdinde bu tavırlarıyla pratiksizliğe aday olduk-

larını bir kez daha kanıtladılar.

Türkiye genelinde, cezaevlerinde uygulanmaya çalışılan 1 Ağustos Genelgesi yaptırımlarına karşı, içeride tutuklu ve hükümlülerin başlattığı ve dışarıda ailelerin de destek verdiği açlık grevlerine Bursa'dan da öğrenci gençlik kamuoyu yaratmak ve destek amacıyla katılımlarda bulundu. Kendilerini Dev-Genç olarak adlandırılan arkadaşlar, bu eyleme de fiili olarak katılmadılar. Bu kişiler, dar grupçu bir anlayışın dar grupçu pratiği olarak öncelikle kendi isimlerini taşıyan bir eylem taslağı oluşturdu ve bu taslağı, o güne kadar kendilerini pratikte kanıtlayan unsurların bir kısmına haber verip, bir kısmına vermemek yoluyla bir ikilem yaratarak dayatma derecesinde öne sürdüler. Oysa yapılması gereken, eylem taslağından önce haber vererek birlikte bir taslak oluşturmaktır. Taslakları kabul edilmeyince dar grupçu pratiklerine uygun olarak forum eylemlerini gerçekleştirdiler. 20-30 kişilik bir katılımla gerçekleşen bu eylem kitleleşme diye bas bas bağırmanın kitleye ne derece inebildiklerinin göstergesidir. Faşistlerin yuhalamalarının bu kişilerin sloganlarını bastırması, polise güven sağlayınca okuldaki öğrenci eylemlerine ilk polis müdahalesi gerçekleşmiştir. Bu arkadaşların polislin elinde kurtarılmanın başında oportünist diye adlandırdıkları kesim geliyordu. Kendileri dışındaki herkese oportünist, teslimiyetçi, pasifist diyen bu kişilerin bugüne kadar katıldıkları tek eylem, cılız ve yüz kızartan bu forum ve hemen ardından girdikleri açlık grevleridir. Kimin teslimiyetçi, kimin pasifist, kimin çıkarıcı olduğunu pratikler ortaya koymuştur.

Cezaevlerinde açlık grevlerinin 44-45. günlere gelmesiyle devrimci arkadaşlar ölümün eşiğine gelmişti. Ne ik-

tidar, ne muhalefet, ne de tüm kamuoyu gerekli duyarlılığı gösteriyordu. Anlayışları ve politikaları ne kadar farklı olursa olsun, bütün devrimci-demokrat, ileri unsurların genel ve güçlü bir tavır göstermeleri gerekiyordu. Kitlenin de isteğiyle bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda bahsettiğimiz kişiler de bulundu. Toplantı ölümün eşğine gelmiş devrimci arkadaşların eylemine destek vermek ve kamuoyu yaratmak düşüncesinden sapaarak, kendilerini Dev-Genç diye adlandıran kişilerin eyleme kendi imzalarını atmak istemeleri sonucu farklı bir boyuta bürünmüştür. Bu arkadaşlar her zamanki gibi, bir kariyer arayışı içerisinde olduklarını, dar grupçu pratik formasyonlarıyla bir kez daha ortaya koydular. Eğer, istekleri kabul edilmezse eyleme katılmayacaklarını bildirdiler. Kabul edilmeyince de kalmadılar. Katılmamaları yine bir şey değiştirmedir. 1 Ağustos Genelgesi'ni protesto forumunda üç yüzü aşkın devrimci-demokrat öğrenci faşizme

karşı yumruklarını havaya kaldırdı.

Bursa'daki öğrenci gençliğin devrimci mücadelesinin gerçek yüzü yukarıda anlatıldığı gibidir. Bursa'da hiçbir zaman anti Dev-Genç'çilik gündeme gelmemiştir. Aksine, her zaman bütün devrimci-demokrat unsurların akademik-demokratik mücadelede bir bütün olmalarına çalışılmıştır. Kendilerini Dev-Genç olarak adlandıranlar ilkel birlik demogojilerine rağmen, bunu pratikte yadsımışlar ve neredeyse kendilerine sekterizmi ilke edinmişlerdir. Sürekli olarak, geçmişteki devrimci tavırdan yoksun, sekter, pasifist hareketlerinin özeleştirisini vermemekle, iddia ettikleri yapılarının örgütsüzlük silsilesinden başka bir şey olmadığını ortaya koymuşlardır. Kendilerine her ne kadar Dev-Genç deseler de, bunun meşruluğunu savunsalar da, Dev-Genç ruhu pratiksizlikle savunulamaz; gerçek pratiklerle kazanılır. Meşruluk ellerde dergi ile gezmekle kazanılmaz, inançlı pratikle kanıtlanır. Oysa bu kişilerin

Bursa'daki pratik süreçte yer almamaları sözcükleri Dev-Genç'lilik ile bir ikilem oluşturmaktadır.

Kitleden dem vuran arkadaşların kitlesi kafakol ilişkilerinden oluşuyorsa, kitle anlayışları 20-30 kişiyi geçmiyorsa ve onlara göre kitleye inmek, bilinçsiz unsurlara dergiyle gitmekse, kitle içerisinde çalışabilen, doğru politikalar üretebilen, kitleye gerçek öneriler yapabiler arkadaşlar olarak, bu kişileri devrimci ciddiyete, devrimci dürtüğe devrimci olgunluğa davet ediyor ve diyoruz ki, devrimci-demokrat unsurlar, arkadaşların belirttiği gibi birbirine düşman değildir, olamaz. Düşman, faşizmin ve emperyalizmin dir. □

Kahrolsun Faşizm

Kahrolsun emperyalizm ve Sosyal Emperyalizm

Yaşasın çeşitli Milliyetlerden Halkımızın Onurlu Mücadelesi

Bir grup öğrenci adına

Mirza Doğruer

YILDIZ ÜNİVERSİTESİNDE POLİS TERÖRÜ

Yıldız Üniversitesi öğrencileri, çakan ders saatlerinin değişmesi ve gündüzlü öğrencilerin gece, gece öğretim gören öğrencilerin de gündüz ders almalarını dile getiren taleplerini rektörlüğe iletek için girişimde bulundular. bu amaçla 24 Şubat günü rektörlük önünde toplanan öğrenciler, sivil polis tarafından film-lenmeye tepki göstermesi üzerine polis ateşle karşılık verdi. Bu da olayların gelişmesine neden oldu.

Üniversite gençliği, en haklı istemlerini rektörlüğe sunmasına polisin müdahale edip, ateş etmesine kadar tırmanan ve gittikçe yoğunlaşan sindirme hareketine dönüşen polis baskısını protesto etti. 28 Şubat günü çeşitli üniversitelerden gelen öğrenciler Yıldız Üniversitesi önünde toplandı.

Düzenledikleri forumda polis baskısını kınayan konuşmalar yaptılar, şarkılar söylediler. Forumdan sonra, toplu olarak yürümek isteyen öğrenciler çevik kuvvet engeliyle karşılaştılar.

Çevik kuvvet timleri öğrencilerin üzerine cop ve sopalarla saldırmaya başlayınca olay kısa bir zamanda büyüdü. Polis, Beşiktaş sokaklarında öğrencileri saatlerce kovalayıp, tartaklamayı sürdürdü. Öğrencilerin bir bölümü mahallede bazı evlere sığınmak zorunda kaldı. Tek tek evleri evleri basan polis, öğrencileri yaka paca dışarı çıkarttı. Birkaç saatlik kovalamacadan sonra 110 öğrenci gözaltına alındı.

Olayın ertesi günü bir grup öğrenci, polis-idare işbirliğine son verilmesi, üniversitelerden polisin çekilmesi

ve polis baskısını kınamak amacıyla İstanbul Valiliğin önünde protesto gösterisi yaptı. Protesto gösterisi esnasında karşılarında yeniden polis engelini buldular. Polis cop ve sopa kullanarak öğrencileri dağıttı. 11 öğrenci de burada gözaltına alındı. Her iki gösteride de öğrenciler, "Polis-idare işbirliğine son", "Üniversitelerde polis istemiyoruz", "Dilekçe vermeye geldik, kurşunlanmaya değil", "Kahrolsun faşizm" vb. sloganlar attılar. Gözaltına alınan öğrencilerin bir bölümü serbest bırakılırken, 30 öğrenci hâlâ gözaltında tutuluyor.

Bütün bu gelişmeler karşısında YÖK Başkanı İhsan Doğramacı, polisi alkışlarcasına tavır takındı. Bilim düşmanı İhsan Doğramacı'dan başka tür-lüsü de zaten beklenemezdi. Üniversitelerin polis denetiminde olmasını savunan YÖK'ün ve YÖK denetiminde olan üniversitelerin özerk olamayacağı gibi, bilimsel öğretimin yapılması da mümkün değildir.

Üniversite gençliği, ekonomik, demokratik, akademik taleplerinin yanı sıra Özerk Demokratik Halk Üniversiteleri mücadelesini de vermek zorundadır. Bu mücadele verilmeksizin üniversitelerin özerk bilim yuvalarına dönüşmesi mümkün olmayacaktır. Üniversite gençliği bu bilinçle hareket edip, mücadele etmek zorundadır. □

Bir insanlık ayıbı daha

16 Şubat tarihli Cumhuriyet gazetesinde "Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde Açlık Grevi" başlığını taşıyan bir haber yayımlandı. Haberin kapsamı içinde, Eskişehir C.Savcısı Uğur İbrahimhakkıoğlu'nun ilginç ve ortaçağın karanlık düşüncesinde ifadesini bulan açıklaması da yer alıyordu. Açıklama şöyleydi; "Şunu açıkça belirtelim ki, yasadışı hiçbir işlem yapılmamaktadır. Geçenlerde bir kadın ziyaretçinin külotu içinde 4000 (Dört bin) mark ve 200 dolar çıktı. Bu hangi amaçla yapılmak isteniyor. Bu aramalara devam edeceğiz" diyordu.

Bir C.Savcısı'nın "kadın ziyaretçileri çırılçıplak soymaya devam edeceğiz" diye açıklamada bulunması, cezaevlerinde uygulanagelen keyfi ve insanlık dışı uygulamaların ulaştığı boyutu göstermektedir. İnsan olmayan, "İnsan Hak ve Özgürlüğüne" saygısı bulunmayan toplumun ahlaki değerlerini hiçe sayan, zulüm ve işkenceyi kendine görev edinmiş kişilerin eline insan hayatı teslim edilirse, elbette ki bu tür insanlık dışı uygulamalar devam edecektir. Bu da, egemen güçlerin uyguladıkları politikadan ayrı düşünülemez.

Tutuklulardan Mustafa İspert'in Almanya'dan gelen kız kardeşi ziyaret öncesi yapılan arama esnasında üzerinde bulunan paraları çıkartıp C.evi dışı emanetine teslim eder. Kadın ziyaretçileri çırılçıplak soyma amacıyla olan C.savcısı ve cezaevi görevlileri, bir hane yaratarak kadın ziyaretçileri soyup aramaya çalışırlar. Bunu kılıflandırmak içinde "...bayanın külotunda para çıktı" denir. Her ne amaçla yapılsa yapılsın, bu, çürümüş, kokuşmuş bir ziyniyeti ortaya koymaktadır. Bu, toplumun "haysiyet" ve "namus" kavramıyla özdeşleşen ve toplumun büyük bir dayanıklılık gösterdiği kadınlarımıza karşı yapılan, bu çirkin ve ahlaksız davranışlar saldırganlığın ne denli ilerlediğini göstermektedir. Bu davranışta, tutuklu yakın anaların, kız kardeşlerin çocuklarını, kardeşlerini görmesi engellenmek istenmekte. Yeni baskı yöntemleriyle direnişleri bastırılmak amaçlanmaktadır.

Artık, cezaevi önlerinde, meclis kapılarında, yollarda polis copu ve jandarma dipçiğiyle dövülüp işkencelerden geçirmekle, öldürmekle (Didar Şensoy örneğinde olduğu gibi), gözaltlarına alıp cezaevlerine atmakla direnişlerini kıramadıkları, evlatlarından, kardeşlerinden uzaklaştıramadıkları analara, bacılara karşı bu kez de ahlak dışı baskı yöntemlere başvurarak direnişleri kırılmak istenmektedir. Bu amaçla külotlarına varıncaya dek aramalar yapılarak en mahrem yerlere el atmak isteniyor. Bu egemen güçlerin, kendilerine yönelen direnişleri kırmak için ne denli alçalabileceğini göstermektedir. Ama bütün bu çabaları boşuna. Bu uygulamalar onlara hiçbir şey kazandırmayacak. Tersine, insanların sınıf kinini bileyerek daha güçlü ve organize bir mücadelenin gelişmesini hızlandıracaktır.

Benzeri uygulama; 31 Aralık yeni yıl açık görüşmesinde Sema Çelik adındaki 50 yaşındaki bir tutuklunun annesi çırılçıplak soyularak aranmıştı. Hem de herhangi bir gerekçe olmaksızın. Cezaevi görevlileri ve C.savcıları "görev aşkı"yla her türlü ahlaksızlığı yapmaktan geri kalmıyorlar. Ve egemen güçler, cezaevlerimiz sütlümanmış, hiçbir insanlık dışı uygulama yapılmıyormuş gibi rahat hareket edebiliyorlar. Hepimizin gözünün içine bakarak rahat bir şekilde yalan söyleyebiliyorlar. Herşeyin ayyuka çıkmasına karşın, işkenceci katillerin hâlâ görev başında bulunması, devletin bunları korumaya çalışması, bütün bu uygulamaların devletin bir politikası olduğunu göstermektedir. Yeşilyurt'ta köylülere insan pisliği yedirilmesine kadar uzanan ve geçmişten bugüne dek uygulanagelen tüm bu uygulamaları devletin politikasından ayrı düşünmek mümkün mü!

Bundan bir süre önce 1 Ağustos Genelgesi dayatılarak tutuklu ve hükümlülere yöneltilmek istenen yeni saldırılar, tüm cezaevlerini kapsayan direniş ve açlık grevleriyle boşa çıkarılmıştı. Tutukluların istemleri kabul edilmiş, cezaevi koşullarının düzeltileceği sözü verilmişti. Aynı amaçla Eskişehir E-Tipi cezaevindeki tutuklular 17 Ekim'de açlık grevine başlamış, istemlerinin kabul edilmesinden sonra 37.

günde açlık grevlerine son vermişlerdi. Aradan kısa bir zaman geçmesine karşın, tutukluların hakları yeniden gaspedildi. Tutuklular, haklarını korumak amacıyla 9 Şubat günü yeniden açlık grevine başlamak zorunda kaldı. Tutuklu yakınları da, bu haklı eyleme destek vermek amacıyla açlık grevine başladılar.

20 gün süren açlık grevi sonunda cezaevi idaresinin ve C.savcısının tutukluların istemlerini kabul etmesiyle varılan anlaşmayla açlık grevi eylemi sona ermiş oldu.

Tüm devrimci, demokrat, ilerici kamuoyu ve demokratik kuruluşlar kadınları çırılçıplak soyundurmaya varan bu iğrenç ve insanlık dışı baskı zulüm mekanizmasına karşı kayıtsız kalmamalı. İnsanlık görevi, bu tür zorbalığa karşı durmayı gerektiriyor. Tutukluların onurlu ve haklı mücadelesine omuz vermeyi, onlarla birlik olmayı zorunlu kılıyor.

Tutuklu haklarına yönelen saldırılar şimdi de G.Antep'te yaşanıyor. Bu kez de, buradaki tutuklular haklarını elde etmek amacıyla açlık grevine başlamış durumdadır. Bu baskı ve zulüm mekanizmasına dur demek için, tüm tutukluların organize bir şekilde mücadele etmesi zorunludur. Te tek cezaevi direnişleri kalıcı başarılar kazanmayı yaratamıyor.

Kalıcı kazanımların elde edilmesi için, tüm cezaevleri ve tutukluların tek bir vücut, tek bir yürek meydana getirerek mücadele etmelidir. Böyle bir mücadelenin yaratılması ancak kalıcı başarıları taçlandırır. Böylelikle tutuklular aleyhinde olan tuzuk ve yönetmenlikler değiştirilebilir, tutuklular lehine yeni tüzük ve yönetmenlikleri geçirilebilir. Böyle bir başarının sağlanması için, ülke genelini kapsayan devrimci, demokrat güçlerin organize bir biçimde mücadele etmesi, tutuklularla omuz omuza sonuna kadar destek vermesiyle mümkün olacaktır.

Tüm devrimci ve demokratik güçler şimdiden üzerine düşen bu görevi yerine getirmelidir. İşte o zaman egemen güçler rahatlıkla keyfi uygulama ve baskılara başvurmaya cesaret edemeyeceklerdir. □

Kamuoynuna çağrı

Ülkemizin tarihi kan, zulüm, katliam ve zorbalıklarla doludur. Zulüm zorbalığın olduğu bir ülkede elbette ki direniş ve başkaldırılar da olacaktır. Ülkemiz yakın tarihi bu şanlı direniş örnekleriyle de doludur. Zulüm ve zorbalık devam ettikçe yeni direniş ve başkaldırılar göstermenin zamanı da gelmiştir. Kuşkusuz, örgütlü ve bilinçli direniş en olumlu ve istenilen toplumsal tepki olacaktır.

Ülkemizde işkence olayları korkunç boyutlara ulaşmıştır. Nerdeyse, işkence görenlerin sayısını tespit etmeye, işkence görmeyenlerin sayısını tespit edecek duruma gelir olduk. Dışarda, Türkiye denilince, işkence ve insan haklarının ihlal edildiği bir ülke akla gelir olmuştur. Böyle bir ülkenin vatnadaşı olmak utanç verici duruma gelmiştir. Sahipsiz ve savunmasız durumdaki köylülere insan pisiği yediren bir zorba yönetiminin zorbaları, sorguvelerinde, cezaevlerinde insanlara neler yapabileceğini düşünmek hiç de zor olmasa gerek.

Her gün gazete sayfalarında bu tür haberlere rastlamak mümkündür. "Falanca karakolda falanca vatandaşı kendini asarak intihar etmiştir." "Falanca emniyet binasının bilmem kaçınca katından falanca vatandaşı kendini pencereden atarak intihar etmiştir." "Falanca semtin falanca mahallesinde polisle girdiği çatışma sonucu falan terörist ölü olarak ele geçirilmiştir." "Falanca semtte polisin ya da askerinin dur ihtarına uymayan dönerci çağa, için ateş sonucu ölü olarak ele geçirilmiştir" v.b... Bırakın siyasi insanları, sıradan bir hırsız, yankesici, gaspçı, hatta genç aşıklar, sevgililer bile sorgusuz-sualsiz kurşuna dizilmekte, işkence tezgahlarında katledilmektedirler. Yaşama hakkının olmadığı bir ülkede diğer kişisel ve toplumsal haklardan bahsetmek biraz gülünç olsa gerek.

Yetkililere sormak gerek. Bunca insan neden intihar etmek için hep polis karakollarını, emniyet binalarını tercih etmektedir. Her türlü enflasyonu anladık da, her enflasyonun da ortaya çıktığını yeni yeni öğreniyoruz. Neden başka bir yer ve mekan değil de özellikle karakol ve emniyet binaları? Böylesi uydurma ve saçma senaryo ve hikayelere Türk filmlerinde bile rastlamak zordur.

Aslında bu ve buna benzer soruların cevaplarını elbette ki bizler iyi bilmekteyiz. Amacımız, her türlü iletişim

araçlarıyla uyutma politikasının karşısında uyutulmak istenen insanlarımızı gerçeği anlatmaktır.

Ayrıca günlük basında oğlunu, kızını arayan, oğlunun, kızının katillerinin ortaya çıkarılıp adalet önünde hesap vermeye çağırılan ana babaların sosyal içerikli ilanlarına da rastlıyoruz. Onların acı haykırışlarını duyuyoruz. Halen cesedi bile bulunamayan nice insanlarımızın isimlerini sağda solda öğreniyoruz. Arjantin'de olduğu gibi ülkemizde de toplu mezarlar bulunmakta, Siirt'te Kasaplar deresinde insan cesetlerine rastlanmaktadır.

Böylesi bireysel arayış, yalvarış ve karşı çıkış olaylarına zorbalara bıyıkaltından gülerken, yetkili ve etkili makamlardaki efendiler tarafından ödüllendirilerek, terfi ettirilerek cesaretlendiriliyor. Görevinde başarısızlığı sonucu fazla açık veren birkaç zorbayı göstermelik olarak yargılayıp gülünç deneyecek "cezalar" verdirtilerek hem ülke kamuoyunu, hem de dünya kamuoyunun artan tepkileri karşısında sustimal yoluna gidilmektedir.

İzlenen politika çok açık ve nettir. "Bizde işkence yoktur, işkence iddiaları dış mihrakların rejimaleyhtarlarının uydurdukları yalan ve iftiradır. Bizim dışımızda birkaç münferit işkence olayı olmuşsa bile devlet, suçluları yakalayıp adalet önüne çıkarak gerekli cezayı vermiştir" diyebilecek kadar alçalıp, ikiyüzlü ve yalanla dolu açıklama yapan devlet yetkililerinden ne derece samimiyet ve ciddiyet beklenebilir.

Tek tek bireysel olarak çırpınan, dövünen ve haykıran insanlarımızın sesi nereye ve ne zamana kadar duyulabilir ki? Birkaç işkencecinin göstermelik yargılanmaları işkencelere son verip, evlatlarımızı geri getirebilir mi? Hayır. Elbette ki hayır! Zorbalar karşılarında bir tepki, hem de ciddi bir toplumsal tepki göstermedikçe cesaretle, keyifle ve zevkle kıyımlarına, can almalarına, zorbalıklarına devam edeceklerdir.

Sorunun asıl kavranması gereken halkası burada yatıyor. Biz biliyoruz ki, bu zulüm ve sömürü düzeni devam ettikçe işkence olayları devam edecektir. İşkence olaylarını geriletip, hatta yok etmek bizlerin elindedir. Yeter ki bizler sesimizi yanyana öfke ve haykırışlarımızı yanyana koyabilelim. Yeter ki bilinçli, örgütlü yürüyebilelim.

Peki öyleyse ne yapmamız gerekir? Yapılacak görev şudur; Neden ne olursa olsun, her ne sebepten dolayı

olursa olsun evladını, kardeşini, yakını kaybedenlere öfke ve tepkilerini bilinçli ve örgütlü bir şekilde dile getirmeleri için birleşmeleri çağrısını yapabiliriz.

Cezaevlerindeki siyasi tutuklular buldukları cezaevlerindeki tutuklu sayısını, işkencede öldürülen, sakat kalan kişilerin nerede, ne zaman ve nasıl öldürüldüğünü, adlarını yazarak aşağıda yazılı adreslere bildirerek, bu kampanyaya katılmaları ve gerekli kamuoyunun sağlanmasına yardımcı olmalıdır.

Bütün bu çağrılarının amacı detaylı ve kapsamlı bir basın toplantısı düzenlemek olmalıdır. Özellikle işkencelerde (diğer nedenlerden dolayı da olabilir) katledilen insanlarımızın neden ve nasıl öldürüldüklerini şimdiye kadar geçen süre içinde, ölüm olaylarının ardında ne gibi işlem yapıldığını, işlem yapılmamışsa bunun nedenlerini, yapılmış ise bunun gelişim ve sonuçlarını ve nihayetinde insanlarımızın bu konudaki somut istem ve taleplerini öğrenip adım atabiliriz. Kamuoyunun desteğini yaratarak işkencecilerin yargılanmalarını zorlayabiliriz. Kısaca bu davayı bir toplumsal davaya dönüştürmenin çabası içine girmeliyiz. İstem ve talepler doğrultusunda mevcut hükümeti zorlayarak bu konuda hesap vermelerini, işkencecilerin, katillerin üzerine gidip onları yargı önüne çıkarılmaları için yasal yürüyüş ve mitingler (Şili ve Arjantin'de olduğu gibi) düzenleyebiliriz.

Pekala bütün bu girişimlerimiz sonucunda işkenceler duracak mı? İşkenceciler yargı önüne çıkarılıp cezalandırılacak mı? Cevabını vermeye gerek görmüyorum. Sizlerin çok iyi tahmin edeceğinizi belirtmek geçiyorum. Lakin tüm bu girişimlerimiz ve çabalarımız sonucu zorbalara, insanlarımızın canına kıymada tereddüt gösterecek ve cesaretleri kırılacaktır. Artık eskisi gibi katliamları istedikleri zaman ve biçimde rahat bir şekilde yapamayacaklardır. Tetiği çekerken bile elleri titreyecek, hatta bunun hesabını bir gün verebileceği korkusuyla silahı bırakabileceklerdir.

Ölü toprak canlanmaktadır. Ege men güçler, zorbalara çözülmenin hızlı bir sürecini yaşamaktadır. Yeter ki bizler maddi bir güç olmanın birlik, beraberlik ve dayanışma içine girmenin sürecini hızlandırabilelim. Yeter ki asgari müştereklerde birleşerek, küçük çıkarlarımızı uğruna birliğimizi parçalamayı bölmeyelim. □

FLORENCE RUSSEL İLE SÖYLEŞİ

• Florence RUSSEL: Omrünün 54 yılı devrim yolunda geçti.

Florence Russel bugün 78 yaşındadır. Hâlâ politik faaliyet içindedir. Yahudi bir ailedendir ve Ukrayna'dan Filistin'e yerleştikten az bir zaman sonra Filistin'de doğmuştur. 1934'de Avustralya Komünist Partisi saflarında, sınıf mücadelesine doğrudan katıldı. 1935'de parti üyesi oldu, 1945'de Merkez Komitesi'ne seçildi. MK'da kadın hareketi sorumluluğunu üstlendi. Değişik ülkeleri gezdi. Büyük Proleter Kültür Devrimi'ne MK üyesi olarak katıldı. Enver Hoca, Teng Siao Ping, Kang Şeng gibi simalarla tanıştı. Mao'nun ölümünden sonra AKP (M-L) Teng çizgisine kayınca, partiyi Mao'nun doğru çizgisinden sapmakla suçladı ve ayrılmak zorunda kaldı.

Russel'le kadın sorunu konusunda görüştük.

HAYDAR ALİ DÖNMEZ:

AKP'nin kadın sorununa yaklaşımı konusunda kısa bilgi verir misiniz? Tabii ondan sonra kurduğunuz AKP (M-L)'nin de...

RUSSEL: Otuzlu, kırklı yıllarda ve daha sonraları, parti ve parti kadroları, Patriarkal etkilenmeler içinde olduğu için kadın sorununa istekli, sağlıklı yaklaşamıyordu. Partinin bileşimindeki kadın sayısı da bunu gösteriyordu. MK'nın tek kadın üyesiydim. Görevimi küçümsüyorlardı. Bu görevi formalite olarak görüyorlardı. 48'de beni sendikalar sorumlusu yaptılar. Parti güçlüydü o zamanlar. Sendikal faaliyete katıldığında, sendikacılar bir kadının sorumluluğu altında çalışmayı sindiremediler. Ama parti araya girdiği için sorun olmadı bu. MK üyesi olduğumu bildikleri halde yapıyorlardı bunu. Otuzlar öncesinde kadın hareketi güçlü olduğu için, parti bu harekete önem vermiş, ayrı bir ka-

dın dergisi çıkarmaya başlamıştı. Ama sonraları aynı ilgiyi göstermedi. Tabii AKP'den ayrıldıktan sonra Hill ve bir grup arkadaşla birlikte kurduğumuz AKP (M-L)'nin de kadın sorunu karşısındaki tavrı pek yeterli ve iç açıcı olmadı.

HAYDAR ALİ DÖNMEZ: Büyük Proleter Kültür Devrimi'nde kadınlar nasıl bir rol oynadı? Devrim kadınlar ne getirdi?

RUSSEL: Biliyorsunuz ilk anlarda öğrenciler etkin oldu. Sonra proletarya ağırlığını koydu. Devrim, çok büyük kadın yığınlarını harekete geçirdi. Kadın insiyatifi devasa boyutlara ulaştı. Ocak fırtınasında kendimi milyonların ve büyük bir özgürlüğün içinde buldum. İlk kez onbin kişilik bir kitleye hitap edebildim. Tibet'e gittim, tüm dünyaya İngilizce devrimin propagandasını yaptım. Bir İngilizce gazete çıkarmamı istediler, çıkardım. Tibet ka-

dınlarının uyanışını hayranlıkla izledim. Devrim, kadınlara başkaldırı ve kendine güven ilkesini benimsedi, hayat tarzı haline getirdi. Emekçi köylü kadınlarının sayısı olarak diğerlerine nazaran daha geniş yığınlar halinde meydanlara egemen olduğunu gözlemledim. Sayı olarak bunları işçi kadınlar izledi.

H.ALİ DÖNMEZ: O dönemde dünyada kadın hareketinin durumu neydi?

RUSSEL: Altmışlı ve yetmişli yıllarda feminist hareket güçlüydü. O dönemlerde dünyada devrimci aksiyon da güçlüydü. Büyük Proleter Kültür Devrimi vardı. Öğrenci ve işçi hareketleri vardı. Vietnam savaşı vardı. Modern revizyonizmle devrimci proleter cephe arasında büyük bir ideolojik tartışma vardı. O dönemde kaçınılmaz olarak kadın hareketi de canlandı, feminist hareket, saflarına memur kadınları ve küçük burjuvazinin değişik kesimlerinden

uyanmış unsurları aldı ve bir küçük burjuva aydın kadın hareketi olarak canlandı. Fabrika ve sendikalarda yoğunlaşan proleter kadınlar yine bu hareketin dışında kaldılar. Tabii aynı hareket bugün iflas içindedir. Parçalara ayrılmış, perspektifi bulanmış, iyice pasifize olmuş bir durumdadır.

H.A. DÖNMEZ: Yani bugün dünyada kadın hareketinin iflas içinde olduğunu mu söylüyorsunuz?

RUSSEL: Hayır, kadın hareketinin iflas içinde olduğunu söylemiyorum. İflas ve çöküntü içinde olan, küçük burjuva demokratik, bağımsız kadın hareketidir. Üçüncü dünyadaki silahlı kadın hareketi güçlüdür. Bağımsız değil ama, geniş kadın yığınlarını kucaklıyor. Bu büyük bir ilerlemedir. Günümüzün silahlı mücadeleleri ve bu mücadeleler içinde yer alan kadınların sayısal önemi, kadınların davranış ve kurtuluş yolu hakkında dünyaya güzel bir mesaj veriyor. İntifadaya katılan Filistinli kadın, Filipin'li, Fretilin'li, Salvador'lu, Eritre'li kadın, kadınların nasıl kurtulacağını pratikleriyle anlatıyorlar. Erkeklerle omuz omuza, gerici bir dünyaya karşı savaş. Feminist hareket bunun önemini kavrayamıyor. Bu hareketle sıkı bir dayanışmaya girme yeteneğini gösteremiyor. Bu silahlı hareket, kuşkusuz onu düşündürüyor, çok düşük de olsa değişime yöneltiyor, ama bu yetmiyor.

H.A. DÖNMEZ: Yani bir ilerleme mi var?

RUSSEL: Bana göre kadın hareketi, çok yavaş da olsa bugün ilerliyor, değişiyor ve devrimcileşiyor. Geriye dönüşler kadın hareketini olumsuz yönde etkilemesine, onların ekonomizmini, reformizmini ve kendiliğindenciliklerini derinleştirmesine rağmen, dünyada bu böyle oluyor. Ben sınıf mücadelesini merkeze koyuyorum. Hem emperyalist, hem de geri ülkelerde, sınıf çatışmalarının gelişmesiyle birlikte geliştiğini gördüm kadın hareketinin. Geri ülkelerde silahlı kadın hareketinin kadın örgütüne dönüşmesi kolay değildir. Yönlendirme ve perspektif gerekiyor. Burjuvazinin ve revizyonizmin bu konudaki tutumunu biliyoruz.

H.A. DÖNMEZ: Mevcut proleter

devrimci partilerin kadın sorununa ve hareketine ilişkin perspektif ve teorileri yeterli midir?

RUSSEL: Yeterli olmadığı gibi hatalı ve sekter yaklaşımlarla da maluldür. Bu sorunda Marksizmin özünü kavramayanlar bile vardır. Kadın hareketinin dar feminist çember içinde kalmasında bu partilerin de günahı vardır. Proleter kadın yığınlarını bile kadın sorununun teorisi ile donatamıyorlar yeterince. Gelinek noktada Marksist-Leninist teori de yeterli değil. Yüz yıl önce konulan şekliyle kaldı. Bu alanda geliştirilemedi pek. Enternasyonal, bilinçli işçi hareketinin yükselmesi bu sorunu halledecek kanısındayım. Savaşın yarısı, işin yarısı, dünyanın yarısı bugün bu sorunu dayatıyor bilinçli işçi hareketine. O, doyurucu cevaplar vermek zorundadır.

H.A. DÖNMEZ: Bugün ileri kapitalist ülkelerde ailenin durumu nedir?

RUSSEL: Aile bugün dağılıyor. Basın yayın kuruluşları pornografiyi ve seks pompalıyor. Aile seks pazarına kadın ihraç ediyor. Aşk birlikteliğinin yerini kısa vadeli cinsel birliktelikler alıyor. İnsani, içten, sevgiye dayanan ilişkileri, hayvani seks arzusu eziyor. Eş değiştirmeler, pazarlamalar yaygınlaşıyor. Kuşkusuz seks güzel bir şeydir ama, kapitalizm onu adı biçimlere büründürdü. Kendi çürüyüşünü ona da aşıladı. En güzel seks, aşkın seksidir. Sevgisiz seks kapitalizmde yaygınlaştı. Genel olarak sekse damgasını vurdu. Çıkar ve geçim endişeleri, çarpık değer yargıları, bireysel bunalımlar cenderesinde adiletti seks. Pornografik adilliklere gömüldü. Bunun yanında, çocukların sokağa atılması ve vandalizm adeta hortladı. İsveç gibi bazı kapitalist ülkelerde aile içi (Ana-oğul, baba-kız ve kardeşler arası) sekse kadar tırmandı bu kötü durum. İşte bu çürümedir. Aileyi dağıtan asıl etken de budur. Elbet ailenin dağılması iyidir. Ama bu evrimle olmalıdır, çürümeyle değil. Bana göre evrim bugün ikincil bir ögedir. Kuşkusuz aynı şey işçi için de geçerlidir. O da kapitalist bir ailedir.

Bugün Avustralya ailesinde erkek hâlâ birincil, kadın ikincil şahıstır. Erkek burjuvadır. Kadın ise hem

fabrikada hem de evde proleterdir. Kadının fabrikada çalışması ona belli bir bağımsızlık sağlıyor: Dayak hâlâ vardır ve hatta yaygındır. Ama dayağa kadın boyun eğmiyor, kolayca başkaldırıyor. Evrim öğelerini de görüyoruz. Evrim uzak olmayan bir gelecekte çürümeyi bastırcağı, ailenin dağılmasını daha sağlıklı bir kanala sokacak. Ama bugün kapitalist ideoloji ailede çok güçlüdür. Dayağa kaynaklık ediyor. Erkek tarafından uygulanan dayak ise, ekonomik bakımdan bağımsızlığını az-çok kazanmış ve uyanmış kadını yeni birlikteliğe ya da bağımsız yaşama yönlendiriyor. Dağılmayan ailelerde ise zor, eşlerin seks ihtiyaçlarını aile dışında karşılamalarına gerekçe ve zemin oluyor, bu duruma meşruluk sağlıyor.

H.A. DÖNMEZ: Seks pazarı yaygın mı?

RUSSEL: Çok yaygın. Düşünebiliyor musun, pahalı ve ucuz genelevler var. Burjuvazi ve işçi sınıfı için ayrı ayrı.

H.A. DÖNMEZ: Son bir soru. 20. yüzyılda, en çok sevdiğiniz kadınlar?

RUSSEL: Çiang Çing, Rosa Lüksemburg, Clara Zetkin... Bu üçünü severim. En çok da Çiang Çing'i... Pratiğinde ve teorisinde tutarlı, militan bir kadındır. Çok iyi bir propagandist ve ajitatórdur. Çaresiz kalınca birçok kadının yaptığı gibi göz yaşlarına sığınmaz. En umutsuz anda bile güçlüdür. Kitle kadınıdır. Boyun eğmezliğin ve başkaldırışın sembolüdür. Çin Modern revizyonizminin onu boy hedefi haline getirmesi boşuna değildir. Teng'in, Çu'nun ve Kang Şeng'in eşlerini de yakından tanıdım, herbirisine konuştum, pratiklerini de gördüm. Çiang Çing'in göz alıcı özellikleri bunlarda yok. Kang Şeng'in karısını biraz olumlu gördüm. Ama biliyor sun, o da sonunda Teng'e teslim oldu. Kitleler üzerindeki yayınlığının dan dolayı Revizyonistler Çiang Çing'i serbest bırakmak zorunda kaldılar. Şimdi sağlığı iyi değil, tüberkülozdan rahatsızdır.

H.A. DÖNMEZ: Verdığınız bilgiler için teşekkür ederim sayın Rusel.

RUSSEL: Ben de teşekkür ederim.

Makineleri Soğutulmuş Bir Yayın Yönetmeniyle Söyleşi

X

• Lois Arce BORJA: Sahibi olduğu EL DIARO gazetesinde halka mal olmuş devrimin önderi GONZELO ile röportajı yayımlayınca...

Bundan bir süre önce, PERU KOMÜNİST PARTİSİ (PKP) genel başkanıyla yaptığı röportajdan dolayı tutuklanıp ve hakkında dava açılan, daha sonra gayri resmi yollardan, kendi yöntemlerine başvurarak, yurt dışına çıkmayı başaran ve PERU'da legal olarak yayımlanan "EL DIARO" gazetesinin genel yayın yönetmeni, Lois ARCE BORJA ile görüştük.

Lois'le merhabalaştıktan hemen sonra ilk gözume çarpan özelliğinin, sıradan bir halktan görünümünü al- tında, tecrübeli, birikimli, kitlelerden öğrenmiş ve kitlelere öğretmiş bir halk

adamı olduğunun yattığıydı. Bu yüz hatlarının yerinde değişen anlamlılığın ve gözlerinin hilesizce derinlere bakan sıcaklığından da anlaşılması zor değildi.

Yeni Demokrasi: İsterseniz başlayalım söyleşimize. Ne dersiniz Lois?

LOİS: Evet, haklısınız. Bir saate sığdırmak zorunda kalacağımız, ama, sığdıramayacağımız kadar geniş ve derin sorunlarımız var. Bir de tercüman aracılığıyla anlamak ve anlatabilmek...

Evet, nereden başlamamı istiyorsunuz?

Yeni Demokrasi: Zamanımızın dar

oluşunu dikkate alarak, derin ve geniş sorunları özetleyebilecek sorularım olacak.

LOİS: Çok güzel. Karmaşık sorunlarla karşı karşıya kalındığı anda, anlık bir karar kılma ile, asgari ölçüde işin içinden sıyrılmaya benzer ve mekanik bir mantıktan uzak bir yöntem izlemek, her zaman gereklidir. Evet, ben de, izleyeceğim yöntemden yanayım.

Yeni Demokrasi: Peru nüfusu, çalışan ve çalışmayan işçi sayısı, düzensiz çalışan veya mevsimlik işçi sayısı, gençliğin öğrenim gören yüzdesi ve enflasyonun yükselmiş durumundaki yüzdesi nedir?

LOİS: Peru nüfusu 20 milyondur. Bu 20 milyon, (Elit kesim hariç) sorunlarla doludur. 5 milyon işçiden 3 milyonu düzenli işçi, 2 milyonu düzensiz ve mevsimlik işçidir. 800 bin işçi ise, sürekli boşa kalandır. 1 milyon 200 bin gençten, ne okuyanı ve ne de çalışanı var.

Enflasyon, 1989 sonunda % 12 bin olacak. Buna karşın asgari ücret 12 dolardır.

Küçük üretim tahrip olmuş. Köylülüğün hayat standardı sıfırlanmış ve orta üretimde, iflas edenler, iflas edeceklerin ardı arkası kesilmiyor. Her kesimde bir telaştır almış gidiyor. Tabii, karışık gibi görünen bu durumda halk, kendi öz örgüt ve partilerini de görüyor. Kafiler halinde biricik örgütlerine sarılıyor. Ve bugün esas gelişme, PKP'si önderliğinde yürütülen halk savaşının gelişim yönüdür ve giderek güçlenmesidir. PKP'si önderliğinde, insanın, insanca yaşaması uğruna savaşan halkı yolundan alıkoymak, artık çok zordur.

PKP'si 1982'de AYAKUÇ ada idi. Bugün, başta Ayakuça ve Altohuala-

ga olmak üzere, Peru'nun dört bir yanına yayılarak derin kökler salmış ve sökülemeyecek kadar güçlü örgütler yaratmış. PKP'i esas olarak gücünü, proletarya ile köylülükten almakta. Bu, şimdilik böyledir!

Yeni Demokrasi: Köylülüğün yoksul ve orta halli kesiminden mi, yoksa, genel olarak köylülükten mi bahsediyorsunuz?

LOİS: Peru köylülüğün genelinden bahsediyorum. Çünkü, önemli ölçüde zengin diyebileceğimiz köylülükte yoksullaştı. Ve yoksullaşmaya doğru gider, geri kalan zengin köylü, bugün büyük bir tereddüt ve panik içinde debelenmek durumundadır.

Yeni Demokrasi: Bilebildiğim kadarıyla PKP'sinin esas gelişimi, giderek güç kazanması 1984'ten başlayarak bugüne gelindi. Oysa PKP'sinden, daha güçlü örgütler, partiler vardı önceleri. (Örneğin "MRTA".) Bugün PKP'sinin en güçlü ve en kök salan bir parti olmasını esas olarak neye bağlıyorsunuz?

LOİS: Evet doğudur. Daha önce PKP'sinden güçlü olan parti ve örgütler vardı. Bugün PKP'sinin en güçlü bir parti olması, halkıyla kaynaşarak köklerini daha derinlere salmasının elbette sebepleri ve üzerine bastığı bir temel var. Bu temel, Birincisi; Leninizm ve Maoizm'in aydınlık yoluna, bilinçli bir inançla sarılma ve onunla donanma!

İkincisi; Peru'nun siyasi, iktisadi ve ekonomik yönlerini, hilesiz bir analizden geçirerek, sosyo-ekonomi yapı üzerinde olumsuz etki icra eden etken, yan etken ve tüm bağ ve bağlantı ebatlarını görerek ortaya çıkarma...

Ve Üçüncüsü; Çok karmaşık ve içinden çıkılmaz gibi görünen bu durumdan kurtulmanın en etkin yolunu bulmak, yani MLMZD'sini pratiğe uyarlamak ve bu yolda sebatla yürüme cesaretinden olmak!

İşte, PKP'sinin bugünkü gelişimi, bu üç ana konuyu çözdüğünden, daha doğrusu kavradığındandır.

Bunları gerçekten kavrayan PKP'si, artık istediği kadar savaşın her biçimini, mevcut devlet mekanizmasına yönelmede çekinmedi. Düşmanın beklemediği, istemediği savaş taktikleriyle üzerine gitti. O günlerin gerilla mücadelesi bugün de devam ediyor. Ancak, bugün beraberinde bölükler de yarattı ve cephede onun bir sonucu olarak kuruldu. Dahası, siyasi grevlerin yerini, bugün silahlı grev-

ler aldı. Bunlar hep savaşmanın ve savaşacakların ürünü ve ürünleri oldu, olacaklar.

Her alanın özgül koşullarına uygun, mücadele biçimlerini benimsemekte tereddütsüz davranarak, tüm mücadele biçimlerini bir kanala, halk savaşının hizmetine sokarak halktan bir seli meydana getirdi PKP'si. Ve bu selin coşkun akışına, setlerin dayanamayacakları kadar güçlüdür artık!

Yeni Demokrasi: Gonzelo önderliğinde gerçekleştirilen PKP'si birinci kongresinin, siyaset ve politik mücadelede tayin edici rolün, ürünü-gelişmelerdir... diyebilir miyiz.

LOİS: Evet! Birinci kongrenin doğru siyasi hattının, pratikle kaynaşması, politik ve siyasi mücadelede tayin edici oldu! Ve Başkan Gonzelo önderliğindeki bu kongre, savaş içinde gerçekleştirilen önemini de belirtmek istiyorum!

Yeni Demokrasi: Etkin gerilla mücadelesi sonunda bir cephenin kurulu olduğundan bahsettiniz. Kimine göre cephe; "Grupların birliğidir", kimine göre, "Sınıfların ittifakı", kimine göre, "Kızıl siyasi üst ya da üstlerin oluşumu sonucunda milli burjuvazinin de yer alması" vs. görüşler mevcut. PKP önderliğindeki cephede yer alan sınıf ve tabakaların cephede yer alış biçimini özetler misiniz?

LOİS: PKP'si önderliğinde kurulu bir cephe var. Bu cephede proletarya, devrimde menfaati olan diğer sınıf ve tabakalara, menfaatleri yönünde zaten yer vermiş. Şu anda proletarya, köylülükle beraber cephede yer almıştır. Proletarya ve onun biricik partisi, sınıflarla ittifaktan yana değil, onları kazanma siyasetini güdüyor ve politik mücadelesi de bu yöndedir. Proletaryanın cephe siyaseti zaten geniştir. O, (Proletarya) kendinden bir şeyler kopararak diğer sınıf ve tabakaları yanına çekebiliyor. Yani Proletarya ereğinin, kösteklenme pahasına, devrimde menfaati olan sınıf ve tabakalarla yürüyebiliyor. Cephe programından, devrimden menfaati olan her kesimin çıkarları mevcut. Sorun, kendilerine çıkarlarını anlatabilme ve uygun siyaseti, politik mücadelede perçinleştirmektir. Onları kazanmak budur.

Yeni Demokrasi: İsterseniz genel yayın yönetmeni olduğunuz "ELDI-ARO"ya gelelim!

LOİS: Bitmek üzere olan zamanım ölçüsünde cevaplamaya çalışacağım.

Tabii ki sorunuz!

Yeni Demokrasi: Peru'da en çok satan gazete tirajı ne kadardır? ELDI-ARO'nun genel tirajı ve GONZELO ile röportaj yaptığın, sayısının artan tirajı ne kadardı.

LOİS: Karşı devrimin en etkin olan "EL COMERGIÖ" ile "EXPRESO" gazeteleridir. Bu gazeteler 80 bin tirajlıdır. "EL DIARO" genel olarak 50 bin tirajlıdır. GONZELO ile yaptığımız röportaj sayısı ise, birinci baskıyı 100 bin bastık, hemen tükendi. İkinci baskı yine 100 bin bastık ve o da baskıda tükendi. Üçüncü baskı olarak bir 100 bin'lik daha bastık ve üçüncü baskı matbaadan çıkarılmadan polis, hepsine el koydu (Toplatıldı).

Yeni Demokrasi: "EL DIARO'nun" şimdiki tirajı ne kadardır? Umarım röportaj öncesini aşmıştır!

LOİS: Şimdi çıkmıyor. Nedenine gelince; "EL DIARO" ile dostluk kurmuş makinalar, düşmanları tarafından kundaklanarak paramparça edildiler. Kim kundakladıya getirdiler. oysa ki, parçalanan o demirler bile Alan GARCİYA'nın şaşkın hırçnlığından anhyorlar!..

Yeni Demokrasi: Son olarak Yeni Demokrasi aracılığıyla, çeşitli milliyetlerden Türkiye halkına iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

LOİS: Türk olsun, Türkiye'de ezilen azınlık milliyetler ve Kürt'lerin yaşadığı bölgelerde, mazlum halkı olsun ve dünyanın neresinde olursa olsun, halklar; insanın, insanca, kardeşçe yaşaması için, zulüm, kanlı saltanatını yok etmenin savaşını vermede daha da azimli olsunlar.

Marksizm'in-Leninizm'in ve Maoizm'in silahıyla donansınlar ve özellikle Mao Zedung düşüncesi bayrağını elden ele, nöbetleşerek dalgalandırsınlar. Gün geçtikçe daha ileri mevzilere atılarak bu bayrağımızı, kırlarına, ovalarına ve canlarının dostu dağlarının başlarına bir taç gibi koyunsunlar. Türkiye gibi bir yerde, helâ Kürt'lerin yaşadığı bölgelerde, mutlak savaş türkülerıyla, zalimlerin üstüne gitsinler. Ve savaş naralarıyla, Peru halkına selam göndersinler!

Yeni Demokrasi: Ereğimizin Peru'daki sesi olan mücadelemizi kardeşçesamalar, söyleşi için teşekkür ederim

LOİS: Ben de...

Sergey Bondarçuk'tan on günlük bir ihtilal şöleni

John Reed, yani bu ünlü Amerika'lı "sosyalist" gazeteci, konularını nedense hep Andre Malraux gibi uzak ihtilal odaklarından seçti.

1913'lerde Emiliano Zapata ve Panço Villa'ların ülkesindeyken tanık olduğu ve hatta bizzat yaşadığı Meksika devrimini Reed, "İhtilalci Meksika" adı altındaki kitabında topladı.

1917'de ise Lenin'in işaret parmağıyla sarsılan bir dünyaya, Rusya'ya gitti.

Orada Amerika'lı eşiyile birlikte devrimin en can alıcı aşamalarına (Çarın devrilmesinden Petrograd'da Kerenski'nin geçici hükümetinin tutuklanmasına kadar) tanık olan Reed, bu kez Sovyet devrimi üzerine en önemli belgelerden biri olan "Dünyayı Sarsan On Gün"ü yazdı. Lenin'in "tüm ülkelerin işçilerine yürekten öneririm" dediği bu kitabı daha sonraları Sergey Bondarçuk SSCB, Meksika, İtalya ortak yapımı olarak filme aldı.

Orjinal adı "Yeni Bir Dünyanın Doğuşunu Gördüm" (I've Seen the Birth of a New World) olan film, "Kızıl Çanlar" olarak da bilinmesine rağmen ülkemizde "Dünyayı Sarsan On Gün" olarak gösterime girdi.

Sergey Ayzenştayn'ın "Potemkin Zırhlısı"ndaki o kitlesel kahramanlık gösterisinden sonra böylesine ayaklanma özlü bir şölenin ülkemizde ardarda bir rüzgar gibi esişi kelimenin gerçek anlamıyla müthiş güzel bir olay!

Ellerinde bayraklarla, flamarlarla (ama sayılmayacak denli çok) bir şölene gider gibi iktidara yürüyen kitleler ve o gösterişsiz ama etkileyici suretiyle kürsüye çıkan Lenin!... Her şey "kızıl-sarı saçlı top sakallı" bu ufak tefek adamın işaret parmağında öylesine bir düğümlenmeye gelip dayanmıştır ki... Geçici hükümetin hakkında "yakala ve öldür" emri çıkarmasına ve ayaklanma gününü Merkez Komitesinden iki üyenin gazetelerde deşifre etmesine rağmen o; "saldırı anında duraklamak

ölümdür" der ve diretir. "Ya şimdi ya da hiçbir zaman".

Ancak Kamenev ve Zinoviev'den sonra Troçki'de ayaklanma tarihini Petrograd Sovyeti'nin bir toplantısında açıklamış ve bunun üzerine parti merkez komitesi ayaklanma tarihini değiştirmek zorunda kalmıştır.

Ve daha önce başında Stalin'in bulunduğu özel bir organ (parti merkezi) belirlenen tarihe uygun olarak bugün bir ayaklanma örgütlenmesine girmiştir. (Gerçi filmde Stalin nedense hep arka planda veriliyor ama olsun. Bu tarihsel gerçek Reed'e rağmen değişecek değil ya!)

Ve sonra her şey 7 Ekim'de gizlice Finlandiya'dan Petrograd'a gelip orada bir işçi mahallesinde saklanılarak ayaklanmanın başına geçen Lenin'in öngördüğü şekilde gelişir. Ayaklanma olanca görkemiyle yayılıp, bütün gerici odakları zaptedip, Kerenski'nin geçici hükümetini devirip, Kışık Saray'ı da aldıktan sonra kürsüde yine onu görürüz. Bu kez eli yeleğinin cebindedir ve kitlelere muzafferane bir üslupla aynen şunları söylemektedir. "Sovyet iktidarı bütün uluslara hemen demokratik bir barış ve cephelerde hemen ateşin kesilmesini teklif eder."

İşte bu sahne filmin deyim yerindeyse gerçek anlamda doruk sahnesidir. Zira yüzlerce, hatta onbinlerce insan hep bir ağızdan Enternasyonal'i söylemekte ve sarsılan bir dünyanın orta yerinde yeni bir dünya doğmaktadır.

N.Krupskaya'nın yerinde bir tespitle "kendi türünde bir destan" olarak nitelediği John Reed'in bu kitabının filmi, iki buçuk saat boyunca bizlere öylesine ilginç (ama o denli de öğretici) kesitler sunuyor ki Rus Devrimi'nden. Örneğin Menşevik öğrenciyle ihtilal neferi askerik arasında geçen o ünlü konuşma sahnesi başlıbaşına bir tarih dersi şeklindedir adeta. Zavallı öğrenci iki saat çene çalar da bir türlü ikna edemez bu "cahil" askeri.

"İki sınıf var" der asker. "Proletarya ve burjuvazi. Birinden değilsen diğerindensin."

Devrimin coşkun seli Rusya'nın dört bir yanında yayılmış ve taşmıştır artık. Her şey kendi nesnel seyri içinde evrilerek gelişmiş, olgunlaşmış ve netleşmiştir.

Çanların birileri için çaldığı böyle bir anda Lenin, bütün ikazlara rağmen (kendisi için tehlikeli olacağını bile bile) Bolşeviklerin ayaklanma öncesi üssü durumunda olan Smolni Sarayı'na gitmek üzere korumasıyla birlikte yola çıkar. (İşte bu yürüyüş sahnesi uzun süre sinema seyircisinin belleginde çıkmayacak denli güçlü, çarpıcı ve etkileyicidir.) Boş bir tramvaya atlar ve tramvayın sürücüsü kadına nereye gittiğini sorar, aldığı yanıtla da yüzü sabah güneşi gibi şenlenir. "Bir ihtilali başlatmaya"...

On günlük ayaklanma şöleni Aurora Krovazörünün topları eşliğinde Kışık Saray'a da girmiştir artık. Birkaç gün önce Kerenski'nin ne yapacağını bilmeden tur attığı bu koridorlarda şimdi işçiler kol gezmektedir. İhtişam burada öylesine göz kamaştırıcıdır ki... Bazı aşırılıklar gösteren emekçilere karşı "Devrimci disiplin gösterin. Hiçbir şeye dokunmayın" uyarısı yeltiyor da artıyor bile.

Evet... "Dünyayı Sarsan On Gün" Sergey Bondarçuk'un usta yönetmenliği sayesinde kitleleri yığınsal bir aksiyon halinde vermedeki o üstün başarısıyla çakışarak renklenmiş ve ortaya unutulması güç sahnelerle dolu on günlük bir ihtilal şöleni çıkmış.

Georgiy Sviridor'un müziği eşliğinde Ekim Devrimini devrilen ve tarih sahnesine çıkan sınıflarla betimleyen bu filmi izlerken, "Sovyet Rusya'da tífuse yakalanarak ölen ve şimdi Kremlin'deki Kızıl Duvar'ın dibinde son uykusunu uyumakta" olan John Reed'i anmadan geçmeyin. □

Küçük burjuva dar görüşlülüğünün ürünü bir roman:

Devrimciler

“Edebiyatımız, büyük zekaların sürdürdüğü bir tarla gibi. Ancak, yeni gübrelenmiş ve renk renk çiçeklerle donatılmış olan bu tarlada, şimdi bilgisizliğin yabancı otları bitmekte, renk renk kâğıt parçalarıyla -Fransız, İngiliz ve Alman kitaplarının kaplarıyla- çöp tarlası haline gelmiş. Batılı dar görüşlülerin, bize yabancı olan değersiz ve hastalıklı fikirlerinin çöpleri bunlar. Bu, ‘devrimin cennetle uzlaşması’ bile değil, düpedüz, geçmişin anılarına çamur atmak için gösterilen yabancı ve pis bir çaba. Kendisine her şeyin yabancı olduğu bir dışarıklı geldi. Taze mezarların üzerinde tepinmek de; kan birikintilerine basmakta bu dışarıklı. Çürümekte olan dişlerini göstere göstere sırtan lekeli bir surat. Yabanilik hastalığına tutulmuş olan bu kişi, kendini bir fatih sanıyor. Onun o tutarsız zirvalarına bugün kulak verenleri görünce zevkten ne yapacağını bilmiyor, athyor, sıçırıyor, şımarık zafer çılgınlıkları atıyor. Kısa ömürlü bir tırtıl böceği gibi, yarının onu lanetleyeceğini hiç düşünmeden, tek bir günün sesini dinliyor, kısa, kuru gürültülerle avunuyor.”

-M.GORKİ-

M. Gorki'nin Rusya'da devrimci hareketin gerilediği ve karşı-devrimin amansızca saldırdığı bir dönem için söylediği bu sözler, üzerinde biçimsel birtakım değişiklikler yapıldığında, pekala 12 Eylül sonrası ülkemizi ve ülkemiz edebiyatını gözler önüne sermede, bu dönemdeki mevcut durumu yansıtmada faydalı olabilir.

Yaşanan yenilgi sürecinin hemen akabinde, devrimci mücadeleye şu veya bu oranda katılmış, ya da hiç katılmayıp da kıyısından köşesinden şöyle bir bulaşmış birtakım türedi yazarlar, tekelci ve gerici basının da desteğini arkalarına alarak, özel olarak devrimci güçlere, genel olarak da bir döneme damgasını vuran devrimci mücadeleye karşı yoğun bir saldırıya giriştiler. Uzanamadığı ciğere mundar diyen kedi misali, ya-

şanan birtakım olumsuzlukları abartıp, olumlulukları yok saydılar; “Çürümekte olan dişlerini göstere göstere” ve utanmazca çılgınlık atarak, “taze mezarların üzerinde” tepinip, “kısa ömürlü bir tırtıl böceği gibi”, yarının ne getireceğini tümünden unutup, salt bugüne bakarak zafer sarhoşluğuna kapıldılar. Yaşanan bu sancılı dönemin ürünü olarak ortaya çıkan yalın, korkak ve karamsar bir yığın insan ise, bu türedi yazarların okuyucu kitlesini oluşturdu. Bu, onların kapıldığı bu zafer sarhoşluğunu daha da kamçılayan bir etken oldu ve bir leke gibi ellerine yapışıp kalacağını hiç düşünmeden, “geçmişin anılarına çamur atma” yarışına giriştiler.

Hakları olmadığı halde bir dönem, bu dönemde yürütülen devrimci mücadeleyi yargılamaya kalkışan, yargılamanın da ötesinde düzeysiz bir biçimde mahkûm etmeye çalışan

bu kişiler, çeşitli biçimlerde cevaplandırılıp, teşhir ve tecrit edildilerse de, yapılanların yeterli olduğu söylenemez. Yeterli olduğunu söylemek, konuyu küçümsemek anlamına gelecektir ki, bu da doğru bir tutum olamaz.

Hakim sınıflara karşı yürütülen mücadele yaşamın bir değil, birçok alanında gerçekleşir ve özgül bir alan olarak sanat ve edebiyatın işlevi bir hayli önemlidir. M.Gorki “Edebiyatın görevi, ayaklanmış olan emek dünyasına omuz vermektir. Bu destek, ne kadar güçlü olursa, ‘sendeleyeni’ (yani burjuvaziye) düşürmek onca çabuk olacaktır.”⁽¹⁾ derken, bu işlevin önemini açık bir biçimde vurgulamıştır. Bu anlamda, bir yandan burjuvazinin yoz ve çürüme içinde olan sözde sanatına karşılık proleter sanat ve edebiyatını etkin kılma mücadelesini yürütürken, öte yandan, bu mü-

cadeleyle bağıntılı bir biçimde olması koşuluyla, karşıt akım ve anlayışlara karşı da acımasızca çatışıp, onları mahkûm etme görevini bir an bile olsun gözden kaçırmamalıyız. Zaten proleter sanat ve edebiyatının etkin kılınması, ancak böyle bir çatışma sonucu mümkün olabilir.

Konu özgülünde yürüteceğimiz mücadelede, meseleye yaklaşımımız sınıfsal bir bakış açısına sahip olmalıdır. Sınıflararası çatışmanın olduğu hiçbir toplumda, o çatışmadan bağımsız herhangi bir olgu düşünülemez. "Hem toplumda yaşayıp, hem de ondan bağımsız olmak mümkün değildir." (LENİN) Bu bağlamda, "sınıf mücadelesinin var olduğu bir çağda, sınıf edebiyatı olmayan, taraflı olmayan, siyaset dışı bir edebiyat olamaz."⁽²⁾ İşte bu yüzden ki, içinde yaşadığımız toplumda yapılan her şey, örneğin yazılan her roman, (öznel niyet bu olmasa bile) çatışan güçlerden ya birine, ya da diğerine hizmet eder. Ve bu da şu anlama gelir ki: Proletaryaya ve onun davasına hizmet etmeyen her şey, özünde burjuvaziye ve onun proletarya üzerindeki hakimiyetine hizmet ediyordur.

Yukarıda belirtilen anlayışın zorunlu bir sonucu olarak, gerek bu konu özgülündeki uğraşlarımızda, gerekse değerlendirmelerimizde tarafsız olmamız mümkün değildir. Çünkü, yine belirttiğimiz gibi, sınıf çatışmasının var olduğu bir toplumsal düzende tarafsız olmak, özünde taraflı olmak, hem de sömürü düzeninin devamından yana olmak anlamına gelir. Sovyet Yazarları 1. Kongresi'ndeki konuşmasında Jdanov, Sovyet edebiyatını taraf tutmakla suçlayanlara, "Evet, Sovyet edebiyatı taraflıdır ve biz bundan gurur duyuyoruz. Çünkü biz, emekçilerin ve bütün insanların kapitalist kölelik zincirinden kurtulmasından yanayız" diye yanıt verilmesi gerektiğini söylerken, vurgulamak istediği, işte tam da budur. Aynı şekilde Engels de, 1885'te Minna Kautsky'ye yazdığı mektupta, "Taraf tutucu edebiyata hiç de karşı değilim" demektedir.

Konumuz, proletaryanın sanat ve edebiyata yaklaşımının nasıl olması gerektiğini tüm yönleriyle irdelemek olmadığından, genel bir pers-

Devrimciler

pektif sunmakla yetiniyor, bu perspektifin ışığında, son dönemde yayımlanan "DEVİRİMCİLER" adlı romanın eleştirisine geçiyoruz.

Kaan Arslanoğlu'nun romanı, adından da anlaşılacağı üzere, bir döneme damgasını vuran mücadeleyi yürütenleri, bu mücadelenin ön sıralarında yer alanları tanıtmak, onları anlatma iddiasıyla kaleme alınmıştır. Bunu yaparken ne ölçüde nesnel davrandığı, soyunduğu işin ciddiyetinin ne ölçüde farkında olduğu ya da olmadığı ve iddialarının doğruluğu veya yanlışlığı tartışılabilir ve tartışılmalıdır da...

Öncelikle, hakim sınıfların ve uşaklarının tüm cephelerden ideolojik bir karşı saldırıya geçtiği, sözde biliminden basınına varana dek tüm kurumlarıyla bir yalan ve iftira kampanyasına giriştiği böylesi bir dönemde, böylesi bir romanı kaleme almakla yazar, safını belirlemiş, bu ideolojik saldırı cephesindeki yerini almıştır. Romanı gözlemci bir tarzda okuyup, yukarıda sunulan bakış açısıyla değerlendiren herkes, aynı sonuca varacaktır.

"Küfür Romanları" adlı incelemesinde Y. Küçük, "Sanatçının kavgası yarattığı tipler aracılığıyla gerçekleşiyor. Seçtiği tipler ile kiminle kavgaya etmek istediğini de seçmiş oluyor" diyor. "Devrimciler" in ya-

zarının seçtiği tipler detaylı olarak irdelendiğinde, yazarın, kavgaya etmek için devrimcileri ve bir dönemdeki mücadeleyi seçmiş olduğu anlaşılıyor. Ne yazık ki bu kavgaya, eksiklikleri gösterip gidermeyi, yapılan hatalardan dersler çıkarıp bunları aşmayı değil, karalamayı, mahkûm etmeyi hedefleyen bir kavgaya görünümünü veriyor.

Plehanov, "bir elma ağacının elma, bir armut ağacının armut vermesi gibi", sanatçının da hangi sınıfın üyesi ise, o sınıfın ideolojisini yansıtacağını belirtiyor.⁽³⁾ Yani bir burjuva sanatçı burjuva ideolojisini, bir proleter sanatçı ise proletaryanın ideolojisini yansıtır yapıtlarında. Bu belirleyici iki karşıt sınıftan ayrı olarak, diğer ara sınıf ve katmanlar (örneğin küçük burjuvazi) ise, sınıfsal karakterleri gereği, bu iki belirleyici sınıf arasındaki çatışmada tutarsız ve sallantılı, güçler dengesine göre değişken bir tavır alırlar. "Avrupa'nın bütün devrimlerinin ve bütün devrimci hareketlerinin deneyimiyle tam olarak doğrulanmış bir gerçek varsa, o da, kapitalist düzende, sürekli bir sömürü ve baskıya ve çoğu kez yaşam koşullarının hızla kötüleşmesine ve yıkıma uğrayan bir toplumsal tip olarak küçük mülkiyet sahibinin, küçük üreticinin aşırı bir devrimciliğe kolayca geçtiği, ama bu sınıfın tutarlı, örgütlü, disiplinli ve sağlam bir tutumu benimseyemediğidir." diyen Lenin, devamla, "Bu çeşit devrimciliğin kararsızlığı, kısırlığı, çabucak boyun eğişe, kayıtsızlığa, kuruntuya ve giderek bir burjuva hevesinden bir ötekine çılgınca sevadalanmaya dönme eğilimi-bütün bunlar, herkeşçe bilinir."⁽⁴⁾ diyerek, genel olarak küçük burjuvazinin, özel olarak da yazarımızın ve romanında çizdiği tiplerin halet-i ruhiyesini eksiksiz bir biçimde yansıtıyor.

Evet, yazarımızın romanındaki baş kişilerde (özellikle Aylin ve Akın), devrimci durumun ve buna bağıntılı olarak devrimci mücadelelerin alabildiğine geliştiği bir dönemde kolayca "aşırı bir devrimciliğe", karşı devrimin azgın saldırıları karşısında gerileyen devrimci durum ve devrimci mücadeleyle ise, gene kolayca "kararsızlığa", "boyun eğişe" ve "bir burjuva hevesinden bir öte-

kine" savrulmuş tiplerdir. Bir başka deyişle yazar, Lenin'in deyimiy-le devrimciliğin neredeyse bir "mo-da" (tabii bu küçük burjuvalar için böyledir) halini aldığı, yanısıra, bu mücadeleyi yürütenlerin fazla bir risk gerektirmediği dönemde "devrimci" olmuş; mücadelenin riskli bir hal aldığı, dolayısıyla daha fazla fedakârlık ve özveri gerektiren bir dönemde ise yılgınlığa, korkaklığa ve teslimiyete kapılmış tipleri romanının baş kişileri yapmış ve bunları olumlamıştır. Bu durumda yazar, devrimcileri değil, tüm tipikleriyle devrimci mücadeleye katılmış küçük burjuvaları anlatmıştır. En büyük yanlış ise, bunları "DEVRİMCİLER" olarak yutturmaya kalkışmasıdır!

Büyük bir ihtimalle yazarın kendisi de, dün, bugün yargılamaya kalktığı mücadelenin içinde yer almıştır. Kitap okunup bitirildiğinde akla şöyle bir soru geliyor ister istemez: Acaba yazar, dün aktif olarak içinde yer aldığı, bugün ise güç koşullara boyun eğmesi sonucu dışında kaldığı sınıf mücadelesini, dar görüşlü bir bakış açısıyla ve salt olumsuz yönleriyle ele alarak, bu yolla, mücadeleden kopmuş olmasının verdiği ezikliği törpülemeye mi yönelmiştir? Yani, bir anlamda, psikolojik mastürbasyon yoluyla kendi kendisini rahatlatmakta, açmazına bir çıkış mı aramaktadır? Gorki, dar görüşlü bireyciyi tarif ederken, "Umutsuz bir hastalığa yakalanmış adam, yaşamın coşkunu çağırısına nasıl cevap verir?" diye sorduktan sonra yanıtıyor: "Yalnızca homurtuyla!"⁽⁵⁾ Yazarın yaptığı da bundan pek farklı değil. O, "kendisinin ve kendi gibi yalnız kalmış küçük adamların ağıtını"⁽⁶⁾ söyleyerek rahatlatmaya, açmazına bir çıkış bulmaya çabalyor. Seçtiği yolun bu açmazı daha da çözülemez bir hale getireceğinin bilincinde bile değil; çünkü böylesi bir açmaz, yaşamın gerçeklerine kulak tıkayıp, yerine kendi gerçeklerini koymaya çalışmakla aşılamaz.

"Düşünsel yoksullaşmanın nedeni her zaman gerçek yaşam olaylarının gerçek anlamını kavramaktan kaçmak, yani, ya yaşamdan korkulduğu için, ya bencilce bir rahat bırakılma isteği yüzünden, ya da ka-

pitalist devletin iğrenç anarşizminin yol açtığı toplumsal umursamazlıktan ötürü, yaşamın kendisinden kaçmaktır."⁽⁷⁾ Yazarımız da bugünkü yolunda yürümeyi sürdürdüğü, yani "gerçek yaşam olaylarının gerçek anlamını kavramaktan" kaçtığı, sorunları dar görüşlü bir bakış açısıyla değerlendirip, yanlış çözümler ürettiği sürece, düşünsel yoksullaşmadan kurtaramaz kendisini. Kendisi ve kendisi gibilerin ağıtını söyleye söyleye tükenir gider. K.Marks, küçük burjuva yazarları tanımlarken şöyle diyor: "Onları küçük-burjuvaların temsilcisi yapan şey, küçük-burjuvaların yaşayışlarında aşamadıkları sınırları, onların da düşünüşlerinde aşamamalarıdır; maddi çıkarların, toplumsal durumlarını küçük-burjuvaları pratikte ittiği işlere ve çözümlere onlar da teoride itilirler böylece."⁽⁸⁾ "DEVRİMCİLER" in yazarı da bu küçük-burjuvalar görüşlülüğünün sınırlarını, bakış açısını değiştirmedeği sürece aşamayacaktır. Aşabilmesi ise, "en üstün bir beğeni ile donatılmış olmak, ölümsüzlüğe geçecek olayları genel akışın içinden seçip çıkarabilmek; özel ve geçici olanı genel ve kalıcı olana çevirebilmek"le mümkün olabilir ancak.⁽⁹⁾ Gerçek sanatın özü budur. Bunun tam tersini yapmakla, yani, "genel ve kalıcı olan"ı "özel ve geçici olan"a feda etmekle hiçbir yere varılamaz.

Şimdi romana döneelim ve yazarın çizdiği tiplerle, verdiği/vermek istediği mesajları irdeleyelim biraz.

Yazarda genel olarak insanları küçümseme, onları hor görme eğilimi var ve bu kendi eğilimini devrimcilere mal etme çabası içinde. Kitabın hemen başından aktaracağımız bölüm, bunu açık seçik yansıtıyor.

"Neden üstleri başları kir içinde, saçları üç numara kesilmiş işte şu edepsiz gibi hoyrat bakışlı çocuklar bazılarının pek beğendiği malum kartpostalların, kitap kapaklarının değişmez modelleri olurlar? Oysa beş yıl sonra nasıl biri olur acaba bu çocuk, ya da on yıl sonra? Yetişkin insanlar... Kelime hazneleri dardır. Küfürleri ile anlam katarlar konuşmalarına. Belden aşağı şamataları erkek olduklarını hatırlatır, güven verir onlara" v.b. biçiminde

devam ediyor.⁽¹⁰⁾

Devrimcilerin uğruna savaşım verdikleri insanları böylesine küçümsemeleri olası mı? Belki bazıları için olası ama, bu genelin bakış açısıymış gibi yansıtılabilir mi? Ezilen insanların, bugün içinde buldukları bu kötü durumun sorumlusu kim? Onları böylesine cahil ve geri bırakan hangi şartlardır? Romanda bununla ilintili tek bir cümle bile yok! Nesnellik bunun neresinde? Genel olarak ezilenleri, işçileri ve köylüleri eğitim görme hakkından yoksun bırakan, onların "akıllarını geliştirmelerine yaşamı tanımlayıp çözümlenmelerine, değiştirmelerine ve çalışma koşullarını geliştirmelerine"⁽¹¹⁾ olanak tanımayan, üretim anarşisi içinde onları yabancılaştıran hakim üretim ilişkilerini, mevcut düzenin çelişkilerini gözler önüne sermesi, bu durumdan kurtulmanın yollarını ortaya koyması ve gerçek insan doğasını yansıtması gerekirken, yazar, bu insanları yargılamaya kalkışmakla hangi akla hizmet ediyor acaba?! Burada okuyucuya verilmek istenen mesaj nedir? "Bu insanlar kötüdür, cahildir ve bunlar için kılıcı kıpırdatmaya bile değmez!"

Zaten roman okunduğunda görülecektir ki, anlatılan insanların (yani "devrimciler" in) amaçlarından, onları sarmalayan ve birlikliklerini sağlayan nesnel koşullardan tek kelimeyle olsun söz edilmemiş; edilseye bile bu, çok soyut bir biçimde yapılmıştır.

Gelelim Akın ve Aylin'e; tipler, yazının başında niteliklerini ana hatlarıyla ortaya koyduğumuz küçük-burjuvaların tipik birer temsilcisidirler. Her ne kadar örgütün lider kadroları olarak sunuluyorlarsa da, bunlar, proleter devrimci olmanın gerektirdiği vasıflara sahip olmanın çok ama çok uzağında olan kişilerdir. Davaya, yoldaşlarına ve halka bağlılık, dürüstlük ve açıklık, fedakârlık vb. niteliklerden zerre kadar pay almamalarına karşın, sıradan bir devrimcinin bile sahip olmaması gereken ikiyüzlülük, fedakârlık ve özveriden kaçınma, korkaklık ve benzeri gibi olumsuzlukları bütünüyle bünyesinde taşıyan bu insanların "DEVRİMCİLER" olarak lanse etmek, üstelik devrimci bir örgüt-

ün lider kadroları olarak tanıtmak, yazarın herkesi kendisi gibi sanma anlayışından kaynaklansa gerek! Bu saydığımız olumsuz nitelikleri tek tek belirtmeye, ya da kitaptan alınlar alıp sıralamaya gerek yok; çünkü kitabın hemen her sayfası bunlarla dolu.

Yazar, işi neredeyse hakim sınıfların yaşamı sorunsuz, pespembe gösterme çabalarına ortak olma, onların bu çabasına omuz verme noktasına vardırıarak, gene tiplerinden birinin ağzından şöyle diyor: "Böyle yüzbinlerce insan var, milyonlarca. Enflasyon azdıka azyor, pahalılık dayanılmaz halde, bu insanlar hâlâ keyifleri gıcık kahveleri dolduruyorlar, kâğıtlarını oynuyorlar."⁽¹²⁾ Oh, ne ala! Herkes rahat ve hayatından memnun; milyonlarca insanın "keyifleri gıcır"! Ne gereği var, kendi hayatını yaşamak varken, bu milyonlar için mücadele edip yaşamını tehlikeye atmaya?! Sanki o milyonlar senin, onlar için kendini tehlikeye attığının farkındalar mı veya umursuyorlar mı seni? Nerede... "İleri atıldık, kim alkışladı bizi? Kim minnet borçlu oldu?"⁽¹³⁾ Hiç kimse! Akın'ın "karşılaştığı her insan savunduklarının geçersizliğini kanıtlayan bir abide gibi" yükselmüyor mu önünde?⁽¹⁴⁾

Yazarın, mücadelenin "gereksizliğini", "boşluğunu" ispatlayıp kendi ve kendi gibilerinin, diğer bir deyişle kavga yorgunlarının haklılığını tanımlama çabası salt bununla sınırlı değil. Kitapta bu çabayı gösteren o kadar çok örnek var ki, bunları tek tek sıralamak, neredeyse kitabı yeni baştan yazmayı gerektiriyor. Bu yüzden, örneklerin içinden en belirgin olanları seçip, onları aktarmak, yazarın bakış açısının anlaşılması açısından yeterli olacaktır.

Biliniyor, özellikle 12 Eylül 1980'den sonra devrimci güçlere yönelik olarak başlatılan ideolojik saldırı kampanyasına bir kısım burjuva "bilim adamları" da katıldı ve bunlar devrimcinin "kişilik çözümlemesi"ne soyundular. Kamuoyunun yakından tanıdığı ve insanları kobay olarak kullanmasıyla ünlenen Prof. Dr. Turhan İTİL başta olmak üzere bu sözde bilim adamları, bir sürü anti-bilimsel tez öne sürdüler: Devrimcilerin "kişiliksiz ve toplumsal

yaşamda silik, ezik kişiler oldukları", "toplumsal duydukları kinden dolayı terör eylemlerine katıldıkları ve bu yolla kendilerini ispat etmeye uğraştıkları"; "örgütlü yapı içinde yer almanın, örgüt disiplini ile hareket etmenin, insanın bağımsız kişiliğinin gelişmesi önünde engel olduğu ve dolayısıyla terör eylemlerine katılan bu kişilerin uzaktan kumanda edilen birer robottan farksız oldukları" vb. vb. gibi, pek çok saçma, bilim adına söylendi, yazıldı ve çizildi.

Yazar bu noktada burjuva "bilim adamları" ile aynı dili konuşuyor. Sanki onların söylediklerini tanıtlama çabası içindeymişçesine, hem mücadele dışında olan insanları (Ömer ve Engin gibi), hem de Aylin ve Akın'ı olumlamakla, örgütlü mücadeleyi yadsıyıp, bağımsızlığın övgüsünü yapıyor. Örnekleyecek olursak, mücadele içindeyken sürekli bir bunalım içinde olan Aylin, mücadeleyi bırakır bırakmaz rahatlıyor! "Ucuz kurtulmanın, yıllardan sonra bağımsız, bildiğince yaşayabilmenin, ilkesiz, kuralsız, kalıpsız bir hayatın sevincini" duyumsuyor içinde.⁽¹⁵⁾ Bağımsız, apolitik insanları yakından tanıdıka, "bu insanların kendilerinden çok daha anlaşılır ve açık" olduklarını, onların, "duygularını, isteklerini kendi yaptıkları gibi baskı altında" tutmadıklarını keşfediyor! Hem onların arasında "hiç kimse insana yeni görevler vermiyor", kimse "kenara çekip", "sorumluluklarını hatırlatmıyor"; "bu mesele de şöyle tavr almak gerekir" demiyor kimse ona.⁽¹⁶⁾ Yani kendini özgür olarak ifade edebilme, bağımsız kararlar alabilme durumu, örgütlüken değil, örgütlülüğün dışına çıkıldığında mümkün oluyor! Ve örgütsüzlüğü seçen, mücadeleye sırt çeviren Aylin, "geçmişteki peşin fikirlerinden çok daha somut ve gerçekçi çözümlemelere varıyor..."⁽¹⁷⁾

Aylin'in erkek arkadaşı Engin ise, "Hiçbir şeyi büyük öneme layık görmüyor" ve "her yönelişi bir kişisel tatmin aracı olarak görüyordu. En özverili atılımları, en sarsılmaz tutkuları..." Ona göre, "Kendini bir inanç doğrultusunda ölüme atan da, mesaide vatandaşın işini aksatmadan görmek için çırpınan memur

da bunu kendini tatmin için yapıyor du."⁽¹⁸⁾ Yazar da Engin'den farklı düşünmüyor.

Devrimci mücadeleye katılan hiçbir kimse, bunu irade dışı bir zorlama sonucunda yapmamıştır. Devrimci mücadele gönüllülüğü, gönüllülük ise özgür bir irade ile verilmiş kararı içerir. Katılımın yanısıra, mücadeleyi sürdürme konusunda da özgür irade sonucu sağlanmış gönüllülük esastır. Devrimcileri sıradan insanlardan ayıran özelliklerden birisi de budur ve bu özellik, haklı olarak, birtakım hakim sınıf üyelerinin bile hayranlığını kazanmıştır. Durum böyleyken tersiymiş gibi göstermeye çalışmak, az önce belirttiğimiz gibi hakim sınıfların dilinden konuşmaktır.

Yazara göre devrimciler, sosyal yaşamdan kopuk, dar kalıplar içinde hapsolmuş, ufku geniş olmayan kişilerdir. "İnanıkları çizgi doğadaki ve toplumdaki her olayı, her durumu, her gelişmeyi basit ve kabaca da olsa açık bırakmayacak şekilde yorumluyordu." Dolayısıyla, "Kendilerine bilgi edinme, yeniden değerlendirme, gözlemleme, duyumsama, esinlenme sorumluluğu düşmüyordu." Ve onlar, "Kendi dışı kapalı dünyalarından gönül rahatlığı içinde yaşayıp gidiyorlardı."⁽¹⁹⁾

Burada, devrimcilere yönelik yurkarıda belirttiğimiz suçlamaların yanısıra, devrimci teorinin küçümsenmesi de göze çarpmaktadır. Burjuva ideolojilerinin tersine, doğayı ve toplumu, ilkel toplumdaki bugüne kadarki toplumsal değişme ve gelişmeleri tüm yönleriyle açıklığa kavuşturan, gösterilen tüm çabalara rağmen çürütülmesi mümkün olmayan bilimsel sosyalizm, "basit ve kaba" bir teori derekesine indirgenmektedir. Diğer tüm teorilerden farklı olarak, diyalektik yöntemle dayanan bu teori, insanların önünü aydınlatır; onlara bilgi edinme, çözümleme, yorumlama vb. gibi yetkiler kazandırır. İnsanları düşünsel yoksullaşmadan kurtarıp, "her olayı, her durumu, her gelişmeyi" doğru olarak saptayıp, değerlendirebilmeye olanağı sağlar. Dolayısıyla, bu teoriyle donanmış olan insanlar, toplumun en ileri kesimini oluştururlar. Yarın devrim olacakmış gi-

bi hayale kapılan, bugün savundugunu yarın reddetme eğiliminde bulunan bir küçük-burjuvanın dar görüşlü bakış açısı, bu örnek özgülünde de, kendisini açık bir biçimde göstermektedir.

Yazar, devrimcilerin "Toplumsal içerik, siyasi bir mesaj taşımayan, kendilerini anlatmayan bir şiir, bir hikâye, ya da roman, bir resim ya da film"i, "çok yavan ve katlanılmaz"⁽²⁰⁾ bulduklarını belirtiyor. Doğrudur, devrimcilere göre, toplumsal içerikten soyutlanmış her şey boş ve yavandır. Çünkü, toplumsal içerikten soyutlanmış herhangi bir şey, nesnellikten uzaktır. "Gerçekçiliğin Tarihi" adlı incelemesinde Boris Suçkov, 19. yy. yazarlarından Plaubert'i eleştirirken, onun, "sanatın toplumsal yaşamdan bağımsız oluşu ve yazarın ya da sanatçının, ta bugüne değin gelmiş olan sınıf çatışmasının uzağında kalabileceği yarılsamasının doğmasına" yol açtığını belirtiyor.⁽²¹⁾ Buradan da anlaşılabilir gibi, toplumsal yaşamdan soyut olarak ele alınan her şey bir yarılsamadır ve devrimcilerin bunu çok yavan ve katlanılmaz bulmalarından daha doğal bir şey olamaz. Bunu bir "eleştiri" konusu yapmakla yazar, eleştirilecek konuma düşmüştür.

Örgütlü mücadele için "insanı birçok yönden köreltiyordu" tespiti yapan yazar, "bazı konularda ne kadar eksik kaldıklarını", "liseden bu yana beş altı klasik-teorik kitap ve üç beş devrimci romandan başka hiçbir kitap okumamış olduğunu, hiç müze ya da tarihi eser gezmediğini, turistik amaçlı hiçbir seyahate çıkmadığını, sinemaya bile senede iki üç defadan fazla gidemediğini"⁽²²⁾ örgütlü mücadeleyi terk etme kararı verdikten sonra farkeden Aylin'i ve girdiği yeni çevreyi olumluyor. Çünkü, örgütlü mücadelelenin "dar kâlıplarından" sıyrılmakla o, "mesleğinde çok iyi biri olacaktı. Hem çok çalışacaktı, hem çok dinlenecekti, hem çok yer gezecekti, hem çok insan tanıyacaktı. Resim yapacaktı. Piyanosunu ilerletecekti. Müzik dinleyecekti."⁽²³⁾ Girdiği yeni çevreye gelince, "bilimsel konularda çok şey öğreniyordu onlardan."⁽²⁴⁾ Aman ne güzel! Hemen örgütlü mücadeleyi bırakıp, bildiği-

mizce yaşayalım; çünkü ancak böyle yapmakla kendi kişiliğimizi bulabilir, kültürel gelişimimizi sağlayabiliriz! Yazarımızın yaptığı da budur işte... O Aylin'i olumlamakla kendi durumunu olumlamaya çabılıyor aslında. Ama bu boş bir çaba; çünkü örgütlü mücadele dışına çıktıktan sonra ufkunun ne kadar "genişlediği", yazdığı romandan belli oluyor!

Yazının buraya kadarki bölümünde kitapta önemli bir rol üstlenen Bedri'ye değinmedik; çünkü onu diğerlerinden ayrı olarak ele alıp, öyle irdelemek gerekiyor. Diğerleriyle kıyaslandığında daha olumlu bir görünüm arzemesine karşın, ne yazık ki Bedri de gerçek proleter devrimci niteliklerine sahip değildir. Ölümü göze alarak işkencede direnmesi ve sonuçta onurlu bir biçimde ölmesi en önemli kıstaslardan biri olsa da, tek başına yeterli olmuyor. Salt sorgudaki tavrıyla değil, yakalanmadan önceki durumuyla birlikte ele alınıp, bütünlüklü bir biçimde incelendiğinde, bu düşünceleri doğrulayabilecek birtakım olguların bulunduğu görülecektir. Yazarın buradaki tavrı ve Bedri'yi sunuş biçimi, değerlendirmede ikircikte kalınmasına yol açabilecek niteliktedir.

Örneğin, daha önce aktardığımız bölümde, insanların "keyifleri gıcır" diye düşünen, kendisine yapılan eylem önerisi karşısında çekinen, ama bu çekingenliğini belli etmemeye çalışan; Aylin'e olan duygusal bağımlılığı yüzünden onu sakınmaya, yapılacak eyleme katmamaya çabalayan, istemi dışında eylem grubuna alındığında ise, pasif bir görev vererek, mantığıyla değil, duygularıyla hareket eden Bedri'nin ta kendisidir.

Yakalanmadan önceki Bedri'nin iç dünyasında geleceğe umutla bakışla karamsarlık arasında yoğun bir çelişme vardır ve zaman zaman ağır basan karamsarlığını, kendisini çeşitli biçimlerde ajite ederek bastırma eğilimindedir.⁽²⁵⁾ Bir başka deyişle, çelişkilerin çözümüne yönelişte, akılcı bir yaklaşımdan çok, ajite yoluyla bastırma çabası ağır basmaktadır. Yine dönemin ağır koşulları karşısında bıkkınlık eğilimi ve geçmişin nispeten daha rahat koşullarına duyulan özlem göze çarpmak-

tadır.⁽²⁶⁾ Yadsınamaz bir gerçeklik olarak, tüm bu olgular, gerçek bir proleter devrimcinin aşmış olması gereken zaaf ve eksiklikleri içermektedir. Bunları vermekle yazar, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Bedri'nin değerlendirilmesinde net değil, ikircikli bir konuma düşülmesine yol açmaktadır.

İşkencedeki tavrı konusuna gelince; Bedri'nin tavrı, sonuç itibariyle olumludur. Ancak, bu olumlu sonuçta yol açan nedenler yeterince irdelenmemiş, açık olarak ortaya konmamıştır. En ağır işkenceler karşısında boyun eğmemek, direnmek, salt devrimcilere özgü bir olay değildir. Yine aynı şekilde, direnmeye yol açan nedenler de birbirinden farklı olmak durumundadır: Kimisi kendisini hukuki anlamda korumak güdüsüyle, kimisi salt gurur meselesi yaparak, kimisi ise tüm bunları devrime olan inanç ve bağlılığıyla bütünleştirerek ve esasını bu inancın oluşturması sonucu direnir. Örneğin mücadeleyi bıraktığı halde polise teslim olup, direnmeyi kafasına koyan Akın, "işkencede ya da cezaevinde ne adına tavrı koyacağım?" sorusunu, "ne adına olacak, kendi adına. Kişisel özgürlüğün için, kişisel çıkarın için" diye yanıtlamaktadır.⁽²⁷⁾ Şimdi Akın'ın tavrı koyup direndiğini farzedelim; bu tür bir tavrı proleter devrimci bir tavrı olarak niteleyebilir miyiz? Tabii ki hayır. Proleter tavrı koyan bir kişi, bunu kendi adına değil, devrime olan inancı ve bağlılığı adına yapar; kişisel onurunu değil, kendi kişiliğinin de de yansısını bulan örgütünün onur ve prestijini korumayı hedefler. İşte proleter devrimci bir tavrı diğerlerinden ayıran temel özellik budur ve bunlar arasındaki fark kalın çizgilerle belirtilmelidir. Konuyu Bedri'nin direnişi özgülünde ele alan yazarın bunu yaptığını, aradaki çizgileri belirgin olarak ortaya koyduğunu söylemek, fazla iyimser bir yorum olmaktan öte, bariz bir yanılsama olmaktadır. Zaten, kitaba yansayan mevcut bakış açısıyla yazar, bunu yapabilmeyen çok ama çok uzağındadır. Çünkü o, Akın ve Engin'den farklı düşünmüyor: Her yöneltiş gibi, devrimcilik de bir "kişisel tatmin" aracıdır ve direnen kişi bunu, kendi "kişisel özgürlüğü, ki-

şisel çıkarı için" yapar! İşte sorun bu kadar basit! Peki, "Bedri boşuna mı öldü?"⁽²⁸⁾ Aylin'in bu sorusuna yazarın vereceği yanıt açıktır: "Evet, boşuna öldü!"

Buraya kadar yazarın bakış açısını irdelemeye ve değerlendirmeye çalıştık; şimdi ise, meselenin diğer yönünü, bizce daha büyük bir öneri arzeden yönünü inceleyelim biraz. Çünkü yazıyı okuyanlar, -haklı olarak- şöyle bir itiraz yöneltebilirler: Anlatılan olaylar gerçekten yaşanmadı mı? Ya da kişilerin hepsi yazarın uydurması mıydı? Hayır... Kitapta anlatılanların önemli bir bölümü ülkemiz devrimci hareketinin yaşanan gerçeğini (bir yönüyle de olsa) yansıtmaktadır. Ancak bu gerçeklik, kabullenilmesi ya da olumlanması gereken değil, eleştirilmesi, ders çıkarılması ve değiştirilmesi gereken bir gerçekliktir. Bu gerçekliğin kaynağında yatan ana neden ise, ülkemizin bir "küçük-burjuvalar ülkesi" olmasıdır. Ülkemizin bu yapısı bir anda değiştirilemeyeceğine veya devrimci mücadeleye katılan küçük-burjuva unsurlara gelme-git denilemeyeceğine göre, sorun, mücadeleye şu veya bu nedenle katılan küçük-burjuva sınıf karakterine sahip bu unsurları değiştirip dönüştürme, onlara proleter bir nitelik kazandırabilme sorunudur. Bunu başarabilmenin ön koşulu ise, sorunu yadsıyıp görmemezlikten gelmek değil, tersine, doğru olarak tespit edip, üzerine üzerine gitmektir. Doğru olarak teşhis edilemeyen bir hastalığın tedavisi mümkün olamaz. Bu anlamda, eksik ve hatalarımıza karşı yaklaşımda herkesten çok kendimiz acımasız olmalı, gördüğümüz hata ve eksiklikleri açıkça ortaya koyup, gerekirse çekinmeden özeleştirisini yapmalıyız. Hata ve eksikliklerimizden gereken dersleri çıkarıp, onları aşmanın ve yinelenmesini önlemenin tek doğru yolu budur. 12 Eylül öncesi Türkiye devrimci hareketinin yaşadığı süreç, değerlendirilmesi ve ders çıkarılması gerekenengin bir deneyim ve tecrübe birikimine sahiptir. Bu dönemde sahip çıkılması gereken yönler daha da öne çıkarılmalı ve geliştirilmeli, yaşanan olumsuzluklar ise neden ve sonuçlarıyla birlikte irdelenerek aşılmalıdır.

Herhangi bir yanlış anlamaya

meydan vermemek açısından, bir noktayı daha belirtmek gerekiyor: Sanat ve edebiyat özgünlüğündeki bakış açımız, varolan mevcut nesnel durumu tamamiyle gözden irak tutarak, olumsuzlukları yok sayıp, abartılı bir yorumla her şeyi mü-kemmel ve toz pembeymiş gibi gösteren bir bakış açısı olamaz. "Yansıtılması gereken, çarpıtılan şey değil, çarpıtılan gücün kendisiydi; ancak çirkinini sergilemeden ya da onun eski güzelliğini görmeden bu nasıl yapılabilirdi?"⁽²⁹⁾ Evet, buradan da anlaşılabilceği gibi, toplumsal gerçekçi bakış açısı, toplumda varolan çirkinlikleri yansıtır; ancak, bunu yaparken salt yansıtmakla yetinmez, nedenlerini de ortaya koyar ve daha da önemlisi, onu güzele dönüştürmenin yollarını gösterir. Kişilerin ruhsal çözümlemesi, bu amaca hizmet eder. "Gorki, doğaya aykırı toplumsal koşullardan ötürü, kendilerini doğru dürtüst ortaya koymaya yan sade insanların zihin ve ruhlarında gizli kalmış gücü ve zenginliği açığa çıkarmak için kullanmıştı ruhsal çözümlemeyi"⁽³⁰⁾

Gene kişilerin çiziminde, olumlu olan öne çıkarılmak koşuluyla, olumsuz yönler de verilmelidir. Karşıt düşüncelerin sürekli bir çelişme içinde oldukları insan doğasının inandırıcı bir görüntüsünü sunmak için şarttır bu.

Şimdi yine yazarımıza dönersek, söylediğimiz bu son sözlerin onu hiçbir biçimde haklı kılmayacağı açıktır. Çünkü o, olumlulukları yok sayıp, varolan olumsuzlukları genelleştirmeyle, işi, karalama ve inkâr noktasına kadar vardırmıştır. Bu, ölümler, işkenceler ve zindanlar pahasına yürütülen bir mücadeleye saygısızlık etmekten başka bir anlam ifade etmez. Böylesi bir tutumla kendi iç dünyasını rahatlatabileceğini sanması ise, boş bir yanılgıdır sadece. "İnsanların kolayca kendini kaptıracağı suda n eğlence ve oyalamaları besleyen ve destekleyenler kadar, çevrelerindeki yaşantının çirkinliklerine ve daha temel sorunlara karşı ayaklanmış, isyan duygularıyla dolu insanları da bulunduğu- nu bilmek önemlidir. Bir de, insanlara ileriye gidecek yolu gösteren ve onları, o yolu izlemeye yönelten bu eylemcilerin son çözümlemeye, işçi-

lere iğrenç hırslar, kıskançlıklar, tembellik ve çalışmaya karşı tiksinti duyguları aşıl原因 sınıfı toplumun, burjuva toplumunun yarattığı kötü koşullarla uzlaşmayı savunan ve o koşulları örtbas etmeye çabalayanlara üstün geleceğini anlamak önemlidir."⁽³¹⁾ Yazar, küçük-burjuva dar görüşlülüğünün sonucu olarak burada dile getirilen gerçeği anlayamamış, açmazına tek "çare" olarak, sınıfı toplumla uzlaşmayı seçmiştir. "bireyin yaratıcı güçlerini yönlendirebilecek fikirler üretme yetisinden yoksun olan..."⁽³²⁾ tüm diğer dar görüşlüler gibi, o da, aynı yolda yürüdüğü sürece içine düştüğü bu açmazdan kurtulamayacak, çirpindikça daha çok batmaktan alıkoyamayacaktır kendini. Varsın o kendi öz hastalığını diline dolayıp yakınsın dursun; biz, "Dünyanın şimdilik kusurlu olduğunu biliyoruz, bunu yalnızca bir sorun olarak kabul ediyor, dünyayı yoğrulması gereken bir gereç olarak kabul ediyor ve ona yeniden biçim verecek gücü kendimizde buluyoruz."⁽³³⁾

KAYNAKLAR

- (1) M.Gorki - Edebiyat Yaşamım, sf.163
- (2) Jdanov - Sovyet Yazarları 1. Kong. Konuşmadan
- (3) Plehanov - Sanat ve Sosyalizm
- (4) Lenin - "Sol" Komünizm, sf.23
- (5) M.Gorki - Ed.Yaşamım, sf.98
- (6) age - sf.84
- (7) age - sf.220
- (8) Marks-Engels - Sanat ve Ed. Üzerine, sf.52
- (9) Lunaçarski - Sanat ve Ed. Üzerine, sf.84
- (10) Devrimciler - sf.5
- (11) M.Gorki - Ed.Yaşamım, sf.220
- (12) Devrimciler, sf.47
- (13) age - sf.302
- (14) age - s.302
- (15) age - s.292
- (16) age - s.293
- (17) age - s.294
- (18) age - s.296
- (19) age - s.267
- (20) age - s.266
- (21) Boris Suçkov, Gerçekçiliğin Tarihi, sf.120.
- (22) Devrimciler, sf.245
- (23) age - s.245
- (24) age, 293
- (25) Bkz. age - sf.58-59
- (26) Bkz. age - sf.125-129-164-168
- (27) age - sf.300
- (28) age, sf.243
- (29) M.Gorki - Ed.Yaşamım, sf.193
- (30) B.Suçkov - Gerçekçiliğin Tarihi, sf.153
- (31) M.Gorki - age, sf.31
- (32) age - sf.131
- (33) Lunaçarski - Sanat ve Ed. Üzerine, sf.97

Mahir Çayan'ın Görüşlerinin Eleştirisi

III. Bölüm

• Mao çelişmeler konusunda şöyle der :

"Ne var ki, baş olsun, ikincil olsun bir çelişki'deki iki çelişik yönü eşit olarak ele alabilir miyiz? Hayır, alamayız. Her çelişki'de, çelişik yönlerin gelişmesi aynı değildir. Etlazem bir denge varmış gibi gelir ama, bu, daima geçici ve bağıntılı bir durumdur. Asıl olan kararsızlık ve eşitsizliktir."

Ferhat Ali

SUNİ DENGE

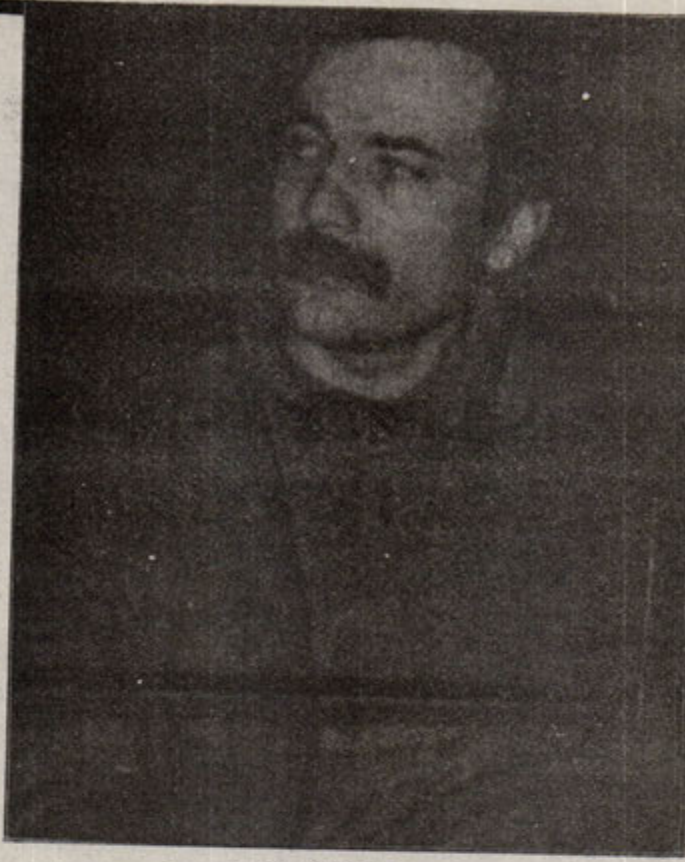
Mahir'in, Guevara'dan ödünç aldığı bir diğer konuda SUNİ DENGE'dir. Ona göre, yeni sömürgecilik metoduyla, emperyalizm, ülkeye iyice yerleşmiş, yani, aynı zamanda, İÇSEL bir olgu olmuş ve bu dönemde, pazarın genişlemesine paralel olarak, emperyalizm, toplumsal üretim ve nispi refahı "arttırmıştır." Ve görünüşte, ülke içindeki çelişmeler yumuşamış, geniş emekçi yığınların düzene karşı olan tepkileri yu-

muşamış, bu tepkiler pasifize edilerek, "bu tepkiler ile oli garşı arasında suni denge kurulmuştur." (abç) Dolayısıyla, "Emperyalizm işgal gizenliği için emperyalizm aynı zamanda içsel bir olgu haline geldiği için halk kitlelerini n milliyetçi tepkileri, gavura aller jisi nötralize olmuştur."

Evet, bu görüş'ler tastamam Che Guevara'nındır. Mahir'in yaptığı, bunların mekanı k bir tarzda ülkemi ze uyarlanması ndan başka bir şey değildir. Mahir 'de, özgülü tahlil yerine şablonculuk vardır. Zaten o, Latin-Amerik a çizgisine ateşli bir tutku ile sevgilidir.

Bu tez, objektif-realite üzerinde yükselen sınıf çelişmeleri, ölü bir

noktada, sıfırla dondurmak ve Mahir'in sözleriyle "Nötralize" etmektir. Nedir ki, denge tali, dengesizlik esastır. Bu genel ve vazgeçilmez bir yasadır. Doğada da, toplumda da bu böyledir. Oysa, akıp giden hayat, her dengeyi, yeni bir dengesizlikle bozma yasası üzerine kurulmuştur. Toplumsal gelişmeyi sağlayanda budur. Dolayısıyla, Mahir'in, Guevara'dan esinlenen bu yargısının gerçek yaşamda hayat hakkı bulması imkansızdır. Bu tez, şeyleri, fenomenleri dondurmak, öldürmek, edilgenliğe, durağanlığa mahkum etmektedir. Bilinmezmi ki, "her türlü hayatın ve her türlü hareketin kökü" çelişkidir. Ve bilinmezmi ki: "bir şey olarak, kendi kendine bir

• Mahir Çayan

çelişkisi olan bir şey olarak hareket edebilir ve gene ancak böylece bir iç tepkiye ve bir etkinliğe sahiptir" çelişki. Öyleyse, şeyleri dondurmamak, "nötralize" etmek, denge ve hemde "suni denge" kurmak nerden çıktı? Pek doğaldır ki, doğadan toplumdaki değil, Mahir'in kafasından.

Mahir'in ne idüğü belirsiz uyduruk "3. bunalım" dönemine özgü bir belirleme olarak şekillendirdiği bir tezin, yani, "SUNİ DENGE"nin, Leninizmle, materyalist diyalektiğin ilkeleriyle hiçbir bağı yoktur. Pratikten kopuk, yaşamın, pratiğin görüş açısını yansıtmayan, salt teorik bir soyutlamayla ulaşılmış ciddi bir yanılgıdır bu. Hemde formal bir mantığın yanılgısı.

Öyle bir yanılgı ki, ezilen yığınların, emperyalizmin toplumsal dayanağı komprador burjuvazi ve büyük öprak ağalarına karşı mücadelesi yok sayan suni bir mantık ürünüdür. Öyle bir yanılgı ki, ülkemiz özünde mevcut başlıca çelişmeleri dahası, temel ve baş çelişmenin çelişmesi ve ivme kazanma gerçeğini görmezden gelen bir mantığın ürünüdür.

Düşünün ki; feodalizmle, halk yı-

ğınları, emperyalizmle ülke halkı arasında; hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişme ve burjuvazi ile proletarya arasındaki ülkemiz toplumunun başlıca çelişmeleri sanki hep aynı düzeyde seyrediyor ve bunlar arasında ve bunların ana ve tali yönleri arasında ilerleyen sürecin gelişen herhangi bir aşamasında hiçbir değişiklik, hiçbir ilerleme ya da gerileme yokmuş gibi sorun ele alınıyor Mahir'de.

Bakın, dinleyin Mao ne diyor bu konuda:

"Ne varki, baş olsun, ikincil olsun bir çelişkideki iki çelişik yönü eşit olarak ele alabilir miyiz? Hayır, alamayız. Her çelişkide, çelişik yönlerin gelişmesi aynı değildir. Bazen bir denge varmış gibi gelir ama, bu, daima geçici ve bağıntılı bir durumdur. Asıl olan kararsızlık ve eşitsizliktir."

Sormak isterdik, madem ki, emperyalizmin içsel bir olgu halini aldığı "III. bunalım" döneminde eğer, halkın tepkileri ile oligarşi arasında "suni denge" kurulmuşsa, nasıl oluyor da, ülke, 15-16 Haziran gibi şanlı işçi direnişlerine tanık olabiliyor? Ve nasıl oluyor da, 12

Mart'lar, 12 Eylül'ler vb. gibi birkaç darbe birden, hem de on yılda bir gündeme gelebiliyor? Eğer denge varsa, eğer her şey bu dengeye tabiye, 15-16 Haziran'lar bu dengeyi bozmada bir etki yaratmıyor mu? Darbeler dengeyi bozmuyor mu? Yoksa, bu mevcut gelişmeler, uç noktasına varıp patlamayla sonuçlanan mevcut çelişmeler ve halkın tepkileri değil Merihlilerin tepkileri mi? Etkinin, tepkiyi doğurduğu, bununda dengeyi bozduğu bilinmeyen bir şey mi? İtim ile çekim denen şeyler nedir acaba?

Dahası, daha yakın zamanda, 12 Eylül öncesinde, bir ülkede günde 30 insan mücadele içinde öldürülüyorsa, nasıl oluyor da, hâlâ, halkın tepkileri ile oligarşi arasında suni bir dengeden söz edilebiliyor?

Bütün bunlar, sınıflar zemini üzerinde yükselen çelişmelerin sürecin çeşitli aşamalarında aldığı değişik vaziyetler değil midir dersiniz?

• Denge üzerine "teori" inşa eden Mahir'e, ML'in ustalarından bir hatırlatma yapmak gerekiyor. İlk hatırlatma Engels'ten:

"Her hareketsizlik, her denge, sadece görelidir." (abç)

İşte ikincisi:

"Dünyada hiçbir şey dümdüz gelişmez. Bu yüzden düz gelişme ya da denge teorisine karşı çıkmamız gerekir." (abç)

Demek ki, Mahirci tezlerin ilerlettiği bir yanımdan söz edebilmek olası değildir. Olası olan tek şey, Mahir'in gerçeklerle çatışma halindeki soyutlamalarıdır.

Denge üzerine "teori" inşa eden Mahir'e, ML'in ustalarından bir hatırlatma yapmak gerekiyor. İlk hatırlatma Engels'ten:

"Her hareketsizlik, her denge, sadece görelidir." (abç)

İşte ikincisi:

"Dünyada hiçbir şey dümdüz gelişmez. Bu yüzden düz gelişme ya da denge teorisine karşı çıkmamız gerekir." (abç)

Görülüyor ki; Guevaracı, Mahirci denge teorisi, hem de suni denge teorisi, marksist felsefi yazını da hiçe sayıyor ve dahası, marksist felsefe, bu teorinin aleyhine tanıklığını sürdürüyor.

En sonu, yalnızca marksist felsefe değil ama, Mahir'in bu teorisini Guevara'dan ödünç aldığı günden bu yanaki tüm toplumsal gelişmeler, dağdağalı alt üst oluşlarla gelişen sosyal hayatta bu özgün, soyut teorisinin aleyhine bar bar bağırılmaktadır. Yüzlerce, binlerce insanın kanıyla sulanan toplumsal çıkışlar, hergünkü pratikte, bu "suni denge"yi defalarca bozdu, bozuyor, bozacakta!..

Öyleyse, Guevara ve onun ülkemizdeki çeşitlemesi ya da bir türevi konumundaki Mahirci "suni denge" teorisi, yalnızca bu teori sahiplerinin suni mantıklarının ürünüdür; hayatın değil.

Suni mantıktan, "suni denge" çıkar. Onun suni mantık şaheserlerinde (!) marksist felsefeyi yeterince incelememiş olması ve kenarından geçmiş olmasında payı gözardı edilmemelidir.

HAKİM ÜRETİM BİÇİMİ KAPİTALİZM MI? KOMPRADOR- FEODAL ÜRETİM İLİŞKİLERİ MI?

Mahirci teze göre, ülkemizde, "meta pazarını genişletilmesi" ile birlikte 3. bunalım döneminde, "yukarıdan aşağıya kapitalizm" (abç) hakim üretim biçimi olmuş; "yukarıdan aşağıya demokratik devrim" (abç) belli ölçülerde gerçekleştirilmiş ve "üst yapıda feodal ilişkiler genellikle muhafaza edilirken... alt yapıda kapitalizm egemen unsur haline

gelmiştir." (abç)

• *Kapitalizm, ülkemizde yukarıdan aşağıya 3. bunalım döneminden sonra nasıl egemen üretim biçimi oldu. Bu egemenlik, eski biçimin tasfiyesi üzerine inşa olduğuna göre, feodalizm altyapıda nasıl, hangi koşullarda ve daha da önemlisi "HANGİ HAL TARZIYLA" tasfiye oldu?*

Mahir'de, yalnız sonuçlar vardır; bu sonuçlara nasıl ve nereden ulaşıldığı onu pek ilgilendirmeyiz. Şu sorular onda cevap bulamaz ve karşılıksız kalır: Demokratik devrim, nasıl ve ne zaman ve hangi koşullarda "yukarıdan aşağıya" doğru belli ölçülerde tamamlandı? Bu tarihi görevi, hangi sınıf ya da sınıflar, hangi sınıfın önderliğinde yerine getirdi ve neden tamamlanamadı? "3.

• Kautsky

bunalım" döneminden sonra, demokratik devrim belli ölçülerde tamamlandıysa ve "3. bunalım"da 1946 yılından sonra başladıysa, 1946 yılından sonraki DP hükümeti döneminde mi bu "yarım" devrim ya-

pıldı? Bu dönemde yapıldıysa, bunun siyasal önderliğini DP mi yaptı? Ama eğer, 1950, Mahir'e göre, "karşı-devrim" se bunu DP yapmış olamaz; tek yol, Kemalistlerin yapmasıdır, ya da 1960, Mahir'de "devrim" se (öyle diyor) o zaman 1960'da mı bu yarım devrim başarıldı.

Ve dahası,

Kapitalizm, ülkemizde yukarıdan aşağıya 3. bunalım döneminden sonra nasıl egemen üretim biçimi oldu. Bu egemenlik, eski biçimin tasfiyesi üzerine inşa olduğuna göre, feodalizm altyapıda nasıl, hangi koşullarda ve daha da önemlisi "HANGİ HAL TARZIYLA" tasfiye oldu?

Evet, Mahirci, yalnızca sonuçları ifade eden tezler, bu soruların yanından geçip gitmiş ve hep karavana çıkmıştır.

Mahir Çayan'ın bu görüşleri, yalnızca Mahir'le sınırlı olan görüşle değil, onun dışında, çeşitli revizyonist, oportünist karargahlar tarafından aynı koşutluk ya da farklı zeminlerde değişik nüanslarla savunulagelmiştir. Ancak hepsinin üzerinde birleştiği ortak nokta: Altyapıdaki kapitalizmin hakim hale geldiği ya da bu kapitalist üretim ilişkilerini ülkemiz zemininde egemen olduğu tezidir. Dolayısıyla, onlara göre, feodalizmin tasfiye olduğudur.

Onların yanılgılarının temelini yatan şey, feodalizmin adım adım giderek çözüldüğü ve kapitalizmin ön koşullarının zemininin hazırlandığı ilkel birikim dönemi ile; kapitalist unsurların iki ayağı üzerindeki doğrulduğu kapitalist evrimleşme süreci arasındaki farkın görülmesidir. Her iki oluşumda, feodalizmin çözülüşü sürecinin iki aşaması olmasına rağmen, aynı şeyler değil, biri diğerinin zorunlu ön koşuludur; zorunlu öncülü durumundadır. Diğer nokta, gelişen üretici güçler ile, feodal üretim ilişkileri arasındaki belirgin ve tayin edici gelişimin evrimleşme süreci ile, demokratik devrimin tamamlanmasının şutluğu içinde feodalizmin tasfiye edildiği evrim süreci arasındaki farklılığın karartılması, sınır çiziminin bulanıklaştırılmasıdır.

Ve işte, Mahir'in kafa karışıklığının temeli budur.

Ne diyor Mahir?

Ülkemizde "yukarıdan aşağıya demokratik devrim" belli ölçülerde tamamlanmıştır. Peki nedir devrim?

Lenin'e başvuruyoruz:

"Gerçektende Marksist açıdan devrim nedir? Yani üretim ilişkiler ile olan çelişkinin belli bir anda çöküşe yol açtığı köhnemiş siyasal üst yapının, zor yoluyla yerle bir edilmesidir."

Böyle bir gelişim çizgisi mi vardı ülkemiz toplumunun geçmiş toplumsal ve tarihsel gelişim sürecinde!

• *Soru şudur: Eski üst yapı, devrim yapılmadan tasfiye edilebilir mi? Feodalizm altyapıda tasfiye edilebilir mi?*

Ülkemizde köhnemiş üst yapı, devrim yapılmadan ne zaman yerle bir edilmiş? Yok eğer, "yukarıdan aşağıya demokratik devrim" adım adım köhnemiş üst yapıyı yerle bir etti deniliyorsa, bu, çok daha sığ bir mantığı sergiliyor demektir.

Soru şudur: Eski üst yapı, devrim yapılmadan tasfiye edilebilir mi? Feodalizm altyapıda tasfiye edilebilir mi?

İşte asıl konumuza gelmiş bulunuyoruz.

Bizi, dışımızdaki her türden oportünizm ve revizyonizmden ayıran ayırım noktası tam da burada ortaya çıkıyor. Bir toplum biçiminden diğerine geçebilmenin yegane yolu, NİTELİK SIÇRAMALARIDIR. Zira, eski üst yapının yerle bir edilmesinin dönüm noktası, devlet iktidarının ele geçirilmesidir. Bu olmadan tedrici yollarla, devrimsiz, sıçramasız tasfiye olası değildir. Dolayısıyla, bir devrim olmaksızın, içi boşalmış üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki temel çelişmenin çözülmesi imkansızdır.

Mahirci tez, feodalizmi, bir çırpıda ve her derde deva "3. bunalım" aspirini teorisinin ışığında altyapıda tasfiye eder ve yerine kapitalizmi iki ayağı üzerine oturtur.

Nasıl? Hangi HAL TARZIYLA? Bilinirki; feodalizmin TASFIYESİNİN iki hal tarzı vardır.

Birincisi; "aşağıdan devrim" ya

da çokça kullanılan yaygın bir deyişle "köylü usulü hal tarzı."

İkincisi; "yukarıdan devrim" ya da çokça kullanılan yaygın bir deyişle "prusya usulü hal tarzı".

• Lenin

• *KÖYLÜ USULÜ HAL TARZI, devrimci yoldur. Devrimin, devrimci yollarla gerçekleştirilmesi yoludur. Üretici güçler önündeki köstek rolünü oynayan köhnemiş eski üst yapı paramparça edilir ve köylülük; feodal mülkiyeti siler süpürür; ona el koyar. Böylece, üretici güçlerin, özgürce gelişmesi önündeki engeller temizlenir, bu güçlerin önü açılmış olur.*

KÖYLÜ USULÜ HAL TARZI, devrimci yoldur. Devrimin, devrimci yollarla gerçekleştirilmesi yoludur. Üretici güçler önündeki köstek rolünü oynayan köhnemiş eski üst yapı paramparça edilir ve köylülük, feodal mülkiyeti siler süpürür; ona el koyar. Böylece, üretici güçlerin özgürce gelişmesi önündeki engeller temizlenir, bu güçlerin önü açılmış olur.

PRUSYA USULÜ HAL TARZI, adım adım gerçekleşen ağır ve sancılı bir devrimdir. Üretici güçler önündeki engeller, eskimiş, köhne-

miş, zamanı dolmuş üst yapı, adım adım yıkılır. Böylece, devrim selinin bir anda üretici güçlerin önündeki engelleri silip süpürmesi görevi adım adım, acılı ve sancılı bir biçimde yerine getirilerek, "köylü usulü hal tarzı"nın görevlerini, "yukarıdan devrim" dediğimiz bu yol yerine getirir. Bunda temel öğe; coşkun bir kurtuluşun yerine, kademeli, ağır ve acılı bir kurtuluş geçer. Ve devlet iktidarı, feodal beylerden burjuvaziye adım adım geçer. Bu geçiş sürecinde, burjuvazide ilerici olan ne varsa hepsi tükenir. Zira, "yukarıdan devrim" dediğimiz bu türde, burjuvazinin feodallerin yerine adım adım geçmesi süreci, aynı zamanda proletaryanın da, adım adım burjuvazinin karşısında ayağa kalkması sürecidir.

Dolayısıyla, iktidarın feodal beylerden burjuvaziye geçişi süreci (kartelli bir devrimdir bu) tamamlandıktan ve proletarya da ayağa kalktıktan sonra, burjuvazi feodal beylerden elini çekmez. Onlarla kol kola durmaktan geri kalmaz. Öyleki; iç başkalaşma uğrattığı feodalizmle birlikte, onlarla kol kola feodalizmin tasfiyesini tamamlar. Demokratik devrimin görevleri tamamlandığında da, feodallerde burjuvalaşmıştır artık.

Evet, feodalizmin bilinebilen iki hal tarzı budur. Nedir ki; Mahir sonuçlardan hareket etmiş, "3. bunalım" döneminde emperyalizme ya da yerli ortağı burjuvaziye feodalizmi nasıl tasfiye ettiğini açıklayamamıştır.

Belirtelimki; Almanya'daki "Prusya" ya da "Junker" yolu hal biçimi Bismark önderliğinde daha kapitalizmin emperyalist aşamaya varamadığı 1848-1871 arasındaki dağdağaltı alt-üst oluşlar döneminde tamamlandı. "Yukarıdan" olmasına rağmen bu da bir devrimdi. Engels'in sözleriyle:

"(Bismark) yapılan barışla, Prusya'ya üç meşru Alman prensliğinin ve bir özgür kent topraklarını sağladı... Kısacası bu, devrimci araçlarla yürütülen esaslı bir devrimdi. Kuşkusuz bunun için onu en son suçlayacak olan biziz. Tam tersine biz, onu yeterince devrimci olmadığı için, tepeden inme bir burjuva devrimcisi olduğu için ancak yarım

bir devrim yapabileceği için, bir kere ilhak yoluna girdikten sonra dört değersiz küçük devletle yetindiği için suçluyoruz.”

• *Hemen belirtelim ki, genel olarak emperyalizm şartlarında “Prusya (Junker) usulü” hal tarzıyla, Almanya’da olduğu gibi “yukarıdan” bir devrimle, burjuvazi tarafından feodalizmin tasfiyesi imkânsızdır. Bu yol, belli tarihi koşullarda gündeme gelen, ama başka tarihi koşullarda, mesela, emperyalist baskı koşullarında gündeme giremeyen bir yoldur.*

Dolayısıyla, Mahirci tezin ülkemiz açısından bu usule bel bağlaması ve ülkemizde feodalizmin bu usule tasfiyesi imkânsızdır. Ama hemen Rusya örneği verilecektir. Ve denecektirki, peki Rusya?

Hemen belirtelim ki, genel olarak emperyalizm şartlarında “Prusya (Junker) usulü” hal tarzıyla, Almanya’da olduğu gibi “yukarıdan” bir devrimle, burjuvazi tarafından feodalizmin tasfiyesi imkânsızdır. Bu yol, belli tarihi koşullarda gündeme gelen, ama başka tarihi koşullarda, mesela, emperyalist baskı koşullarında gündeme giremeyen bir yoldur.

Evet, yineleyelim, Peki Rusya?

Gerçekten de Rusya, emperyalizm koşullarında, burjuvazinin artık devrimi barutunu tükettiği, tümüyle gerici olduğu, halka karşı sömürü ve zulmün pramidi haline geldiği koşullarda Rusya’da, “Prusya usulü hal tarzı”, yani, “aşağıdan” köylü usulü hal tarzıyla değil, ama “yukarıdan” bir devrimle feodalizmin tasfiyesi için koşullar olgundu. Dahası, bu koşulları bağrında taşıyordu.

Bilinir ki, Rusya’daki iktisadi gelişme süreci, serflığın kaldırılmasını zorunlu kılmış ve “Kırım Savaşı”ndaki yenilgisiyle zayıflayan ve köylülerin toprak ağalarına karşı giriştiği ayaklanmalardan korkan Çarlık hükümeti, 1861’de serfliği

kaldırmak zorunda kaldı.” Ne var ki; bu durum, köklü bir çözüm getiremedi. Ama buna rağmen, Lenin’in sözleriyle, “1861 yılı 1905 yılının babalığını yaptı. Birinci ‘büyük’ burjuva reformu gelişme yolu-

• Troçki

nu engelledi, köylüleri bin kere daha kötü ve acılı eziyete mahkum kıldı. Fakat 1905 burjuva devrimini önlemedi. 1861 reformu, aslında bir kapakçık açarak, kapitalizmin bir miktar büyümesine izin vererek olayı geciktirdi; fakat kitlelerin Çar’ın

• *Bir istisna teşkil eden Rusya’da demokratik devrimin görevlerinin “Prusya yoluyla” yerine getirilmesinin, feodalizmin tasfiyesinin maddi dayanağı varolmasına rağmen ve bu durum Rus özgülünde TİPİK değil, ama bir İSTİSNA olmasına rağmen, 20. yüzyıla girildiğinde, emperyalizmle birlikte burjuvazi artık PRUSYA YOLU için bütün enerjisi ve atılımını tamamlamıştı.*

otokrasisine ve feodal toprak sahiplerine başkaldırısıyla 1905’le kıyaslanamayacak kadar daha geniş alanda savaşılan kaçınılmaz olayı engellemedi... Üçüncü devlet duması ve Stolip’in tarım politikası feodal toprak sahipleri tarafından gerçekleştirilen ikinci burjuva reformudur. 19 Şubat 1861, tamamen feodal otokrasinin burjuva monarşisine dönüşümündeki birinci adımdı; 1908-10 dönemi, aynı yol boyunca atılan ikinci ve daha önemli bir adımı ifade etmektedir.”

Dolayısıyla, 1861-1905 dönemi, Rusya’da iç başkalaşımın ağır bastığı yıllardır. Bu yıllar, ilkel birikim sürecinin adım adım yerini bir sonraki adıma bıraktığı dönemlerdir. “Yukarıdan devrim” Rusya’da daha 1861 yılında bir ihtimal olarak girmiş ve onun yolu 1861 toprak reformuyla açılmıştır. 1905’te ise artık Rusya, iki ayağı üzerine kapitalizmin toprağı üzerine oturmuş bile. Bu durum, yani Rusya’nın, emperyalizm çağına ilkel birikim sürecini tamamlamış bir ülke olarak girmesi, Rusya’da “yukarıdan devrim” dediğimiz “Prusya” ya da “Junker” usulü hal tarzının objektif zeminini doğuruyordu. Ve zemin 20. yüzyıla ilkel birikimini tamamlayan Rusya’da mevcuttu. Bu nedenlerden ötürü bir istisna (emperyalist çağda) teşkil eden Rusya’da demokratik devrimin görevlerinin “Prusya yoluyla” yerine getirilmesinin, feodalizmin tasfiyesinin maddi dayanağı varolmasına rağmen ve bu durum Rus özgülünde TİPİK değil, ama bir İSTİSNA olmasına rağmen, 20. yüzyıla girildiğinde, emperyalizmle birlikte burjuvazi artık PRUSYA YOLU için bütün enerjisi ve atılımını tamamlamıştı.

Dolayısıyla, Almanya’da gerçekleşen (Bismark önderliğinde), Rusya’da Rusya’nın 20. yüzyıla yani emperyalist çağa ilkel birikimini tamamlayarak girmesinden ötürü istisna olarak gündeme giren “Prusya yolu” başka ülkelerde, emperyalist dönemde artık değil genel kural, istisna bile olamaz.

Mahirci tez, ne “köylü usulü hal tarzı”nı ne de “Prusya” ya da “Junker usulü hal tarzı” dediğimiz yolu kavrayamamış ve Mahir Çayan “çanın çaldığını duymuş ama sesin

nereden geldiğini farkedememiştir.”
Bu da onun talihsizliğidir...

Mahirci “yukarıdan aşağıya” demokratik devrimin belli ölçülerde ülkemizde tamamlanmıştır tezi, emperyalist döneme tekabül eden Mahirci “3. Bunalım” döneminde yani, 2. emperyalist paylaşım savaşından sonra, “yukarıdan devrimin” yani, “Prusya usulü hal tarzı”nın emperyalizm koşullarında, burjuvazinin bu yol için barutunu tüketmiş olmasından dolayı mümkün değildir. Bunun içindir ki, “yukarıdan aşağıya” tezini, Mahir, hiç bir ML klasikle destekleme çabasına girişmemiş ve girişememiştir.

Bugün, Mahir’in ispatlanamayacak olan iddialarının aksine, ülkemizde feodalizmin tasfiyesinden söz etmek, “yukarıdan devrim”den söz edebilmek, ya da emperyalizm ve burjuvaziye feodalizmi tasfiye ettirebilmek yalnızca oportünist ve revizyonist gürüha has bir şeydir. Marksist Leninistler bu ML dışı akılsızlıkların peşinden sürüklenmezler.

Mahir’in usta olarak gördüğü Mao, şunları söylerken acaba ne demek istiyordu?

“Uluslararası kapitalizm ya da emperyalizm, Çin’de burjuva diktatörlüğü altında **kapitalist bir toplum kurulmasına izin vermeyecektir.** (abç) Ülkemizde Çin kapitalizminin değil, tersine Japonya, Japon kapitalizmini geliştirmektedir.”

• *Bugün ülkemizde, feodalizmin özellikleriyle, kapitalizm özelliklerinin yüzlerce çeşidinin içiçe geçtiği bir iktisat, yarı-feodal bir iktisat egemendir. Egemen üretim ilişkisi, komprador-feodal üretim ilişkisidir.*

Bugün ülkemizde, feodalizmin özellikleriyle, kapitalizm özelliklerinin yüzlerce çeşidinin içiçe geçtiği bir iktisat, yarı-feodal bir iktisat egemendir. Egemen üretim ilişkisi, komprador-feodal üretim ilişkisidir.

Bırakalım emperyalizmin feodalizmi tasfiye etmesini, Stalin’in deyişleriyle “Bütün mali ve askeri gücüyle emperyalizm, Çin’de feodal kalıntıları ve bunların bütün bürokratik-militarist üstyapısını destekleyen, teşvik eden, geliştiren ve koruyan güçtür.”

Ve ülkemizde, emeğin sömürülüş biçimi ya da sömürünün egemen şekli, yarı-feodal biçimdir. Yarı-sömürge, yarı-feodal iktisadın temeli, küçük üreticinin artı-emeğinin feodal toprak rantı ve tefeci faiziyle sömürülmesidir. Artı-emeğin gaspediliş biçiminin yarı-feodal tarzda oluşu ve emperyalizmde bu tarza dayanarak sömürsünü devam ettirmesi, emperyalizm, feodalizm ve komprador kapitalizm üçgenini halkın karşısına üç büyük, devrilmesi gereken üç büyük birader olarak çıkartmıştır.

Kaypakkaya’nın 1970’li yıllarda söylediği ve geri ülkeler için (yarı sömürge, yarı-feodal) teorik bir aksiyom (belit) halini almış şu sözlerle bu bölüme son veriyoruz. Bakın neler diyor:

“Emperyalizm, böyle ülkelerde, varlığını ve hakimiyetini esas olarak, feodalizme dayanarak, onu özellikle siyasi ve ideolojik alanlarda destekliyerek ve güçlendirerek feodal mülkiyetin ve ilişkilerin çözülmesini, yavaşlatarak devam ettirmektedir. Emperyalizmin şehirlerdeki sosyal dayanağı komprador burjuvazi, geniş köylük bölgelerdeki sosyal dayanağı ise, toprak ağaları tefeciler faizciler, asiret reisleri, yarı-burjuva, yarı-feodal çiftlik beyleri ve feodalizmin ideolojik dayanakları olan şeyler, hacılar, hocalar, dedeler vs.’dir.”

MAHİR’İN ÖZGÜN OLİGARŞİSİ YA DA

MAHİRCİ OLİGARŞİ

• *Finans kapital ya da mali oligarşi vb. kategoriler tarihsel olarak ortaya çıkan görelî kavramlardır. Bu kavramları, olur olmaz her derde deva bir reçete gibi her yerde kullanmak sahibini fena halde yaralar.*

Dinleyin bakın: “Sanayi devriminden geçmiş olan emperyalist kapitalist ülkelerdeki yönetim de, geri bırakılmış ülkelerdeki yönetim de oligarşik yöntemdir.” Mahir’e kulak vermeye devam edelim: “Bizim gibi ülkelerdeki oligarşik dikta ise sadece finans kapitalin damgasını taşımamaktadır. Çünkü ülkedeki kapitalizm, kendi iç dinamiği ile değil, “yukarıdan aşağıya” geliştirilmiştir. Dolayısıyla yerli tekelci burjuvazi, daha baştan, çekirdek halindeyken emperyalizmle bütünleşerek gelişmiştir. (Emperyalizm içsel bir olgu durumuna geldiği için, bu oligarşi içindedir.) Ancak bu gelişen tekelci burjuvazi tek başına emperyalizmle ittifakını sürdürerek emperyalist üretim ilişkilerini muhafaza edecek güçte değildir. Dolayısıyla, yabancı ve yerli tekellere zorunlu olarak bağlı olan toprak burjuvazisi ve feodal kalıntılarla yönetimi paylaşmaktadır.”

Finans kapital ya da mali oligarşi vb. kategoriler tarihsel olarak ortaya çıkan görelî kavramlardır. Bu kavramları, olur olmaz her derde deva bir reçete gibi her yerde kullanmak sahibini fena halde yaralar. Bilinirki, bir dönemin feodal tekeli ve ticaret sermayesi yerini bir dönem sonra, serbest-rekabet dediğimiz sanayi kapitalizmine, bir dönem sonrada sanayi kapitalizmi yerini mali sermaye tekeline bırakmıştır. Emperyalizm, kapitalizmin tarihi bakımdan yeni bir biçimi, dünyanın çeşitli ulusal-ekonomik birimleri arasında yeni bir ilişki ve kapitalizmin çeşitli sınıfları arasındaki ilişkilerin değişik bir biçimidir. Ve bu yeni tarihsel dönem, kapitalizmin ya-

Ya şöyle derken:

“Çin’e özgü durumun üstyapısını, Sudsunlar, her türden valiler ve bugünkü taş yürekli, soyguncu ve sivil bürokrasi meydana getirmektedir. Emperyalizm bütün bu feodal-bürokratik mekanizmayı desteklemekte ve sağlamlaştırmaktadır.” (abç)

salarının dolaysız sonucu olarak varolagelmıştır. Sanayi kapitalizminin gelişiminin tarihi bir sonucudur. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi tekellere yol açmıştır bu dönemde; kurulan güçlü tekeller bankalar aracılığıyla birbirine kaynaşmış yeni ve birkaç işletmeyi birbirine kaynaşmış yeni ve birkaç işletmeyi birbirine bağlayan dev girişimler oluşmuştur.

• **Lenin'in sözleriyle:**
"Mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstünlüğü rantiyenin ve mali oligarşinin egemenliği anlamını da taşır; mali yönden "güçlü" birkaç devletin bütün öbür devletler karşısındaki üstün durumunu da açıklar."

Böylece, üretimin ve sermayenin genişleyen yoğunlaşması süreci sonucu, banka ve sanayi sermayesinin kaynaşması ve bu temel üzerinde finans kapitalin şekillenmesi ve bu piramit üzerinde de güçlü finans oligarşinin meydana çıkması. Finans oligarşinin tarihi olarak kapitalizmin gelişiminin sonucu olarak ortaya çıkışının süreçleridir bunlar.

Lenin'in sözleriyle: "Kapitalizmin özelliği, genel olarak, sermaye sahipliğini, bu sermayenin sanayiye uygulanışından; nakdi sermayeyi, sınıai ya da üretken sermayeden; yalnızca nakdi sermayeden elde ettiği gelirle yaşayan rantiyeyi, sanayiciden ve sermayenin yönetimi ile doğrudan ilgili herkesten ayırır. Bu ayrılma, geniş ölçülere ulaştığı zaman, mali sermayenin egemenliği ya da emperyalizm, kapitalizmin en yüksek aşama çizgisine gelir. Mali sermayenin bütün öbür sermaye çeşitlerinden üstünlüğü rantiyenin ve mali oligarşinin egemenliği anlamını da taşır; mali yönden "güçlü" birkaç devletin bütün öbür devletler karşısındaki üstün durumunu da açıklar."

Mahirci tez, bu kısaca anlattığımız aşamaları, tarihsel oluşum çizgisini bir çırpıda alt-üst edip, atlıyor ve emperyalist döneme özgü ola-

nı bizim gibi ülkelere yakıştırmaya çalışıyor. O, serumla yaşayabilen geri ülkeler burjuvazisine, daha üstün, daha ileri payeler biçiyor. Ve o, ülkemizde hem kapitalizmi ve hem de tekeli burjuvaziyi "yukarıdan

• Stalin

şağıya" geliştirerek, "yukarıdan aşağıya" gelişen kapitalizme de finans kapital ediyor.

Her şeyden önce, kaçamaklara sapmaksızın, ML'in temel doğru ve terimleri çarpıtılmaksızın şu sorular cevaplandırılmalıdır: 1-) Ülkemiz burjuvazisi tekeli burjuvazi midir? 2-) Ülkemizde oligarşiden söz edebilir miyiz?

Öncelikle belirtmeliyiz ki; emperyalizmin politikası finans kapital zemininde yürütülür. Yani emperyalizm, finans kapitalin, dahası, üstün bir derecede gelişmiş ve örgütlenmesi, erişilmesi gereken olgunluğa erişmiş kapitalizmin politikasıdır. "Yukarıdan aşağıya" gelişen çarpık bir kapitalizmden bu özellikler beklenebilir mi? Kendi ayakları üzerine dikilme sürecini yaşamamış ve henüz sermaye birikimi ile feodalizmin çözülmesi evresini yaşayan bir yapıdan bu özellikler beklenebilir mi? En sonu, emperyalizmin koltuk değneklerine yaslanarak zar-zor ancak ayakta durabilen ve onun toplumsal dayanağı bir sınıf, nasıl oluyor da finans-oligarşik oluşumla aynı kefeye konulabiliyor?

Emperyalizmin cephe gerisi konumundaki, cılız sanayiye sahip, geri

tarım ülkeleri olan yarı-sömürge, yarı-feodal yapıdaki ülkelerde, ne burjuvazi esas olarak tekeli karakterdedir ve ne de bizdeki ekonomik-toplumsal statü oligarşi biçiminde yer edebilmektedir.

• **Osmanlı kentlerinde de. 15.16.yy. Loncasistemi vardı ve bunun yanında da manifaktür üretimi gelişmekteydi. İngiliz ve Fransız mallarının ülkeyi işgal etmesi ve yabancı ticaretin giderek Osmanlı pazarlarını işgal etmesi, kentteki zanaatların yıkımına neden oldu ve embriyon halindeki milli sanayi dumura uğradı!**

Baştan alalım.

Daha Osmanlı toplumu döneminde, yani 15.-16. yüzyıllarda, Osmanlılarda gelişkin bir ticaret vardı. Manifaktür sermayesinin rüseyim halindeki ilk gelişmesi daha bu dönemde başlamıştı. Ancak, kent-küçük üretimindeki bu sermaye gelişmesi, yabancı kapitalizmin sömürge siyaseti ve talanı ve akabindeki emperyalist sömürgeciliğin talanı sonucu, iç gelişme olduğu yerde çakılı kaldı ve emperyalist bağımlılık ağırları daha o zamanlar örülmeye başladı. Avrupa'da ve de özellikle Fransa ve İngiltere'de gelişmekte olan kapitalizm, 16. yy. Osmanlı İmparatorluğu'nu başlıca pazarlarından biri haline getirmişti. Böylece, özellikle kıyı limanlarından olmak üzere, içlere doğru Avrupa metaları akmaya başladı. Metaların karşılığını altın ve değerli madenlerle karşılayan Osmanlı idaresi kısa sürede hazineyi tüketti. Bu durum, bir yandan Osmanlı-feodal devletin borçlanmasını, öte yandan da ülke içinde borç sağlayan tefeci ve bankerlerin yeşermesi ve gelişmesini sağladı. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin köylülük üzerindeki baskısı ve sömürüsü çok daha yoğunlaşıyordu. Köylülüğün ürününün çok daha büyük bir bölümüne el koymayı zorluyordu bu yeni gelişim. Ancak, ticari kapitaliz-

min ülkeye girişi ve para ekonomisinin adım adım yayılması dahi, mevcut üretimi arttıramadı ve arttıramazdı da. Zira, feodal ekonomi, kullanım değeri temelinde kurulmuş bir ekonomiydi. Köylülerin üretim tarzlarını değiştirmeden gerçekleştirilen sömürü sistemi, zamanla egemen olan Osmanlı tımar sistemini çökertti. Köylü üretiminin artı-emeği eskisi gibi artık devlet aracılığındaki atanmış tımar sahipleri değil, mültezimler tarafından toplanıyordu. Bu dönemde doğrudan üretici olan köylü, ürün-rant, para-rant gibi ilişkiler sistemine girip değişikliğe uğrarken, diğer yandan da feodal-merkezi yapı parçalanarak hem küçük köylü mülkiyetinin hem de mültezimlerin önce malikane sahipleri ve sonradan da toprak ağaları haline gelerek özel toprak ağası mülkiyetinin doğmasının yolunu açtı.

Osmanlı kentlerinde de 15.-16. yy. Lonca sistemi vardı ve bunun yanında da manifaktür üretimi gelişmekteydi. İngiliz ve Fransız mallarının ülkeyi işgal etmesi ve yabancı ticaretin giderek Osmanlı pazarlarını işgal etmesi, kentteki zanaatların yıkımına neden oldu ve embriyon halinde milli sanayi dumura uğradı.

Tüm bunların sonucu gerek içteki yeni vergi sistemi ve mültezimlik ve gerekse yabancı kapitalizmin ülkeye girişi ve ticari kapitalizmin amansız sömürsünü Osmanlı toplumunda kentte ve kırdaki çözülme-yi sağlamada temel unsur oldu. Dolayısıyla, bir yandan merkezi-feodal yapı çözülüp, yabancı kapitalizmle başlayan meta üretimi yaygınlaştıkça, diğer yandan tefecilik ve ticaret gelişti, büyüdü. Kapitalizmin emperyalist aşamasıyla birlikte de tekelleşen batı kapitalizmi, Osmanlı pazarlarını emperyalist sisteme bağımlı hale getirip, kendine bağımlı toprak ağası, tefeci, tüccar, kompradorlarla sömürü ağını, kentte ve kırdaki yaygınlaştırarak komprador toprak ağaları sınıfıyla halka karşı güçlü gerici sınıf ittifakını giderek perçinleştirdi.

Neticede ülke, emperyalizm-feodalizm-komprador kapitalizmin sömürü ağları içinde komprador-feodal üretim ilişkilerinin egemenliğini

sürdürdüğü, yarı-feodal bir iktisadi sisteminin zincirlerine hapsoldü.

Dolayısıyla, üretimin ve sermayenin yoğunlaşması sonucu doğan ve onların banka sermayesiyle kaynaşarak dev girişimleri oluşturmaları zemini üzerinde yükselen finans-kapitalden ülkemizde söz etmek ve dahası, mevcut yönetimi, egzotik havalı oligarşi kategorisiyle tanımlamak, gelişen tarihsel evrelerdeki ekonomik ve toplumsal halkalar zincirinin analizine sırt çevirmek, Osmanlı'dan bu yanaki genel gelişmeye gözlerimizi kapamak demek olur. Mahir'in yaptığı da tastamam budur. Sermayenin ilkel birikim sürecini henüz tamamlamamış bir iktisadi sisteme, yoğunlaşan, merkezileşen ve genişleyen sermayenin görevlerini yükleyerek, Mahir, batının yüzlerce yıllarda tamamladığı şeyi ülkemizde bir anda, tüm evreleri atlayarak yerine getirmiş!

"Yukarıdan aşağıya" modeliyle "Prusya hal tarzını" taklit eden Mahir, bu kez de, oligarşi ve finans-kapital kategorilerini ülkemize yakıştırarak, yine metropollerini taklit etmiş ve Mahir yer yer bu taklitçiliğinin farkına vardığı içindir ki, "Oligarşik yönetim içinde, işbirlikçi tekelci burjuvazi, emperyalizmin temel dayanağı olmasına rağmen, emperyalist üretim ilişkilerini muhafaza eden tek yerli sınıf değildir" demek zorunda kalarak, komprador patron-ağa devleti kavramına ulaşmak durumunda hissediyor kendini. Bu açmaz, bu çelişki, onu zaman zaman zor duruma sokuyor ve bu durum, yazılarında ona şu sözleri bile söyletiyor: "Anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrim kavramı kavram olarak milli demokratik devrimden pek farklı değildir. Ancak daha geniş muhtevayı ve niteliği belirtmektedir. Emperyalizmin 3. bunalım döneminin emperyalist işgal biçimini belirtmesi açısından bu kavram daha tutarlıdır. Milli Demokratik Devrim kavramı, genellikle, emperyalizmin eski istismar metodlarının temel olduğu dönemi karakterize etmektedir.

Bu da Mahir'in çelişkisidir! Bu nu çözme görevi ona düşüyor! ...

Sorunun ikinci cephesine gelince. Oligarşi, başka anlamlarda, yani, kendi anlam ve içeriği dışında, salt

bir diktatörlük kavramı bağlamında, ama yalnızca bu çerçevede kullanılamaz mı?

Bu mümkündür, bunun böyle kullanıldığı alanlar, hiç de yok sayılmaz. Bu kategoriye, bu biçimlerle gerçek anlamından yoksun biçimlerle rastlamak mümkündür. Örneğin, bugün, Latin Amerika ülkelerinde, tek bir partinin diktatörlüğünün egemenliğini yıllarca sürdürdüğü ve geçmişte, Somoza, Çan-Kay-Şek (Çin) vb. ailelerin diktatörlüklerinin hüküm sürdüğü yönetim biçimlerine oligarşik dikta anlamının yüklendiği olmuştur. Ama bu, finans-kapitalin piramidi üzerinde yükselen bir mali-oligarşinin egemenliği anlamında ya da, finans-kapitalist burjuvazinin egemenliği anlamında değil, yalnızca bir tek aile, bir tek zümrenin diktatörlüğü anlamında ortaya çıkmıştır.

• Her halükarda kavranması gereken şey, oligarşinin, finans-kapitalin vb. kategorilerin, bizim gibi ülkeler açısından değil, ancak, kapitalist-emperyalist ülkeler açısından bir anlam, genel ve tipik bir durum arzettiğidir.

Örneğin, geçmişte Çin'de, Çan-Kay-Şek'in komprador burjuvazi ve toprak ağalarının feodal-faşist diktatörlüğüne sık sık olmamakla birlikte, çok ender de olsa, Çan-Kay-Şek oligarşisi dendiği olmuştur. Ama bu, Mahir'in terime yüklediği anlamıyla değildir. Kaldı ki, ülkemizde, bu bağlamda bile olsa, oligarşiden söz edilebilir mi? İki yılda, üç yılda bir hükümet değişikliklerinin olduğu bir ülkede Özal, İnönü, Ecevit vb. lerinin oligarşisinden söz edilebilir mi?

Her halükarda kavranması gereken şey, oligarşinin, finans-kapitalin vb. kategorilerin, bizim gibi ülkeler açısından değil, ancak, kapitalist-emperyalist ülkeler açısından bir anlam, genel ve tipik bir durum arzettiğidir.

Dolayısıyla, Mahir'in bu tezi, Leninizmin yolunu karartmaktan baş-

ka bir işlev taşıyor. Ve bu karartma bakın baş çelişmeye nasıl yansıyor.

OLİGARŞİ İLE HALK ARASINDA YA DA HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİYLE OLİGARŞİ ARASINDAKİ ÇELİŞME BAŞ ÇELİŞME Mİ?..

Yine kulak verelim Mahir'e "Ülkemizde baş çelişki oligarşi ile halkımız arasındadır." Devamla, "Bunun pratikteki görünümü, halkın devrimci öncüleri ile oligarşi arasındadır." (abç)

Mahir Çayan, II. emperyalist paylaşım savaşı öncesi "emperyalist istismar metodu sonucu, geri bırakılmış ülkelerde, emperyalizmin müttefiki yerli egemen sınıf feodalizm diyor ve komprador kapitalizmi, yalnızca emperyalizmin bir uzantısı olarak ele alıyor ve bu dönem için, "Ülke için emperyalizm dıssal bir olgu, toplumsal süreçte feodal bir süreçti. Bu yüzden ülkede baş çelişki ülkenin ve nüfusun dörtte üçünü kontrol altında tutan zayıf feodal birimler ile yarı-serf durumunda olan köylüler arasındaydı" dedikten sonra, her ne hikmetse, 2. emperyalist paylaşım savaşının sonunda, nasıl oluyorsa birden ülkedeki bu Mahirci baş çelişme değişiyor, yok oluyor ve yerine oligarşi ile halk arasındaki ve somutta da halkın devrimci öncüleri ile oligarşi arasındaki çelişme rap diye orta yere çikiveriyor" ve bir öncekinin yerine oturuyor.

Burada, Mahir'i incelerken, ister istemez insanın aklına Buharin ta-

kılıyor. Lenin, Buharin için, diyalektiği kavramamıştı derken, birden Mahir belirveriyor. Evet, gerçekten de Mahir, diyalektik gelişim nedir bilmiyor. Süreç, aşama, temel çelişme, başlıca çelişmeler ve bunların hangisinin sürece damgasını bastığı ve hangi koşullarda ortaya çıkıp, hangi koşullarda ortadan kalktığı konusunda Mahir tam bir belirsizlik içindedir.

Dolayısıyla, eleştirimize bu temel kavramları açıklığa kavuşturarak en baştan başlamak istiyoruz. Ancak o zaman, Mahirci baş çelişme sağlıklı eleştiri süzgecinden geçirilebilecektir.

• Ana hattı ile TEMEL ÇELİŞME; karmaşık birtakım şeylerin gelişme sürecinde, sürece niteliğini veren çelişme olarak tanımlanır. Mao Zedung bu konuda "Bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişme ile bu temel çelişmenin belirlediği sürecin niteliği, süreç tamamlanmadan ortadan kalkmaz" demektedir.

Doğada, toplumda, her şeyin gelişme sürecinde bir dizi çelişmeler vardır. Bunlar içinde, içinde bulunan sürece niteliğini veren çelişme ya da çelişmeler temel çelişme olarak adlandırılır. Bunun dışında, küçük, büyüklü çelişmelerin bir kısmı geçici olarak hafifler ve kısmen çözülürler. Bu durum, sürece damgasını basan temel çelişme ve sürecin içinde bulunulan aşamasında ön plana çıkan baş çelişmenin etkisi ile olur. Ama küçüklüğü-büyüklüğü çelişmelerdeki bu durum, hiçbir zaman temel çelişmenin mahiyetini değiştirmez. Temel çelişmenin özü, hiçbir zaman süreç tamamlanmadan değişmez.

Ana hattı ile TEMEL ÇELİŞME; karmaşık birtakım şeylerin gelişme sürecinde, sürece niteliğini veren çelişme olarak tanımlanır. Mao Zedung bu konuda "Bir şeyin gelişme sürecindeki temel çelişme ile bu temel çelişmenin belirlediği sürecin niteliği, süreç tamamlanmadan orta-

dan kalkmaz" demektedir. Sürece niteliğini veren çelişme olarak adlandırılan temel çelişmenin, her özgül duruma uyarlanışında kavranması gereken temel halka, o özgül durumun mahiyetini iyi kavramak, somut koşulları iyi tahlil edip, böylece karmaşık sürecin "sırrını" çözmektir.

O halde, temel çelişme tespitinde kavranması gereken nokta:

a) Somut durumun, özgülün tahlili

b) Bu somut ya da özgül durumun doğurduğu çelişmelerin ML ışığında tespiti.

c) Temel çelişmenin aşamanın değil, sürecin niteliğini belirlediğini iyi kavramak gerekir.

Belirtmeliyiz ki, temel çelişme konusundaki bu tahlil, olduğu gibi baş çelişmeye uyarlanamaz. Baş çelişmeyi temel çelişmeden ayıran belirgin çizgi, baş çelişmenin, sürecin gelişen herhangi bir aşamasına damgasını basması, temel çelişmenin ise, sürecin bütününe damgasını basmasıdır. Kaba hatlarıyla bu genel, ama oldukça önemli noktaları belirttikten sonra, ülkemiz özgülündeki çelişmeler ve bunlar arasındaki bağıntı ve çelişkilerin neler olduğunu belirterek, özellikle de mücadelenin darbesinin doğrultusunu belirleyen çelişmeyi yani, baş çelişmeyi saptayalım.

Yarı-sömürge, yarı-feodal toplumsal statüdeki, ülkemiz toplumdaki çelişmeler, ülke somutuna uygun bir durum arzeder ve emperyalizm bu özgül durumun varlık koşulu olarak başlıca rol oynar. Nedir bu özgül durum?

• Emperyalizm, feodalizmi tasfiye etmek bir yana, onu tümüyle ayakta tutan güçtür. Stalin'in sözleriyle "Emperyalizm her yerde, kendi gerici müttefiklerinin varlığının temeli olan bütün kapitalizm öncesi sömürü biçimlerini (özellikle köylerde) korumaya ve devam ettirmeye çalışır."

Emperyalizmin ülkemizin finans-kapitalin ağırları içine henüz almadığı merkezi feodal toplum döneminde, ülkemiz toplumunda "köylülük ile toprak ağaları" arasındaki çelişme, toplumumuzdaki gelişme ve değişmeyi tayin eden başlıca çelişmeydi. Bu çelişme, dönemin temel çelişmesiydi; aynı zamanda baş çelişme -bugün, kapitalist ülkelerde, burjuvazi- proletarya çelişmesinin hem baş, hem temel çelişme olması gibi. Ancak emperyalizm ülkeyi ekonomik, askeri, siyasi ve kültürel yönden kendine bağımlı kılmasından sonra, somut durum, yeni koşulların etkisi ile değişti. Emperyalizm, feodaller ve kendisinin yetiştirdiği, kendisine uşaklık eden komprador burjuvazi ile beraber halka karşı gerici bir ittifak kurdu. Ülkemizde en geri ve gerici üretim ilişkilerinin temsilcisi unsurları ayakta tutan, muhafaza eden emperyalizm, devrimimizin en başta gelen hedefleri arasında başlıca yeri işgal etti. Ülkeyi her yönüyle kendine bağımlı kılan emperyalizm, feodal dönemin kendisine yeterli ekonomisini çözdü. Emperyalizmin etkisi ile çözülen feodalizm, kapitalist unsurlarla içiçe geçti. Yarı-feodal iktisadi yapı böylece emperyalizm-feodalizmin ikilemi temelinde oluşarak, kapitalizmin özellikleriyle, feodalizmin özelliklerinin yüzlerce çeşidinin içiçe geçtiği yarı-feodal sistem boy attı. Emperyalizmin feodalizmde yarattığı çözücü etki, hiçbir zaman tasfiye noktasına varamadı. Emperyalizm koşullarında varamaz da. (Bunu daha önce açıklamıştık; "yukarıdan", "aşağıdan" halk tarzlarna ilişkin açıklamalarda.) Çünkü emperyalizm, feodalizmi tasfiye etmek bir yana, onu tümüyle ayakta tutan güçtür. Stalin'in sözleriyle "Emperyalizm her yerde, kendi gerici müttefiklerinin varlığının temeli olan bütün kapitalizm öncesi sömürü biçimlerini (özellikle köylerde) korumaya ve devam ettirmeye çalışır." "Bütün askeri ve mali gücü ile emperyalizm, Çin'de feodal kalıntıları bütün bürokratik-militarist üstyapıları ile birlikte destekleyen, teşvik eden, besleyen ve muhafaza eden güçtür." Böylece ülkemiz toplumunda DEMOKRATİK DEVRİM'e temel teşkil eden feodalizmi

yok etmenin yanı sıra, bunları ayakta tutan ve muhafaza eden emperyalizmi yok etmekte, devrimimizin en başta gelen görevlerinden birini oluşturmaktadır. Bunun içindir ki, "Demokratik devrimin özünü anti-feodal, anti-emperyalist çelişmeler oluşturur."

Daha açık bir vurgulayışla, yarı-sömürge, yarı-feodal toplumumuzda, yarı-sömürgecilikten dolayı, bir milli devrim, yarı-feodaliteden dolayı da demokratik bir devrim başlıca görev halini almıştır. Bundan hareketle, emperyalizmin sömürü ve tahakkümüne son vermek için anti-emperyalist, feodalizmin hakimiyetini kırıp yok etmek için de anti-feodal devrim, bağımsız ve yeni-demokratik Türkiye için gerekli öğelerdir. Ve ülkemiz, bundan dolayı milli demokratik devrim sürecindedir. Bu süreç, milli ve demokratik olmak üzere iki aşamayı kapsar. Böylece içinde bulunduğumuz devrimimizin sürecine damgasını basan emperyalizme bağımlılıktan dolayı anti-emperyalist, feodal kalıntıların varlığından dolayı, ya da yarı-feodal statüden dolayı anti-feodal çelişmeler, sürecin mahiyetini belirleyip, sınıfsal planda, emperyalizmle ülke halkı; feodalizmle geniş halk yığınları arasındaki TEMEL ÇELİŞME olarak ifadesini bulmaktadırlar.

İşte yeni dönemin yarı-sömürgeci statü ya da yeni-sömürgeci statü beraberinde getirdiği yeni özellik, temel çelişmenin, yalnızca iç olgular temelindeki eski tesbitin **yetersizliğini**, bu tesbitin yanında içteki olguları, önemli ve tayin edici bir biçimde etkileyen ve belirleyen emperyalizmde temel çelişmenin bir yanı olarak hesaba katılması zorunluğuydu.

Böylece, en geri üretim ilişkilerini temsil eden unsurların başlıca dayanağı olan emperyalizm, diğer unsurlar gibi, üretici güçlerin gelişmesi önünde temel engellerden birini oluşturarak, temel çelişme kapsamında yerini aldı.

Dolayısıyla, ülkemiz somutu için temel çelişme, ulusal ve toplumsal gelişmeyi engelleyen, sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklanan, üretici güçler ile üretim ilişkileri; altyapı ile üstyapı arasındaki çelişkilerin sınıfsal plandaki yansıması olarak orta-

ya çıkıp, içinde bulunduğumuz DHD sürecinin niteliğini belirler. Bütün bu özellikleri taşıyan ve geçmiş devrimci deneyimlerin de gösterdiği gibi, feodalizm ile geniş halk yığınları ve emperyalizm ile ülke halkı arasındaki çelişmeler, toplumumuzun temel çelişmeleridir. İşte bu iki temel çelişme, ülkemiz toplumunun iki ana özelliğini belirler.

1) Ülkemiz toplumundaki devrimin karakteri YENİ DEMOKRATİK DEVRİM'dir.

2) Yeni Demokratik Devrim'in stratejik sorunu, ya da yönü, feodalizm, emperyalizm ve komprador kapitalizmi yenmek ve DEMOKRATİK HALK İKTİDARINI KURMAKTIR.

• *Mızrağın sivri ucunun yöneldiği ya da mücadeledenin darbesinin doğrultusunun yöneldiği hedef olarak ortaya çıkar BAŞ ÇELİŞME.*

Ülkemiz temel çelişmelerinin var ettiği Milli Demokratik Devrim, bir devrimin "tamamen ayrı iki dönem olarak nitelendirmek yanlış" olmakla birlikte, "iki temel görev, yani milli devrimle, demokratik devrim, hem farklı hem de birleşmiştir." Ülkemiz demokratik devriminin önünde duran en büyük stratejik sorun, feodalizm, emperyalizm ve komprador kapitalizmi def etmek olduğuna göre, devrimimizin, bu üç büyük dağını, ya da hedeflerini yok etmenin yolu da, somut koşullara ve yaşanan aşamaya göre, MIZRAĞIN SIVRI UCUNU sürecin yaşanan aşamasında, hedefler arasında, en canalıcı hedefe yöneltilmesinden geçer.

İşte, mızrağın sivri ucunun yöneldiği ya da mücadelenin darbesinin doğrultusunun yöneldiği hedef olarak ortaya çıkar BAŞ ÇELİŞME. Dahası, "karmaşık bir şeyin gelişme sürecinde birçok çelişki vardır; bunlardan birisinin varlığı ya da gelişmesi, öteki çelişkilerin varlığını ve gelişmesini belirler ya da bunlar üzerinde etkili olur ki, işte bu baş çelişkidir."

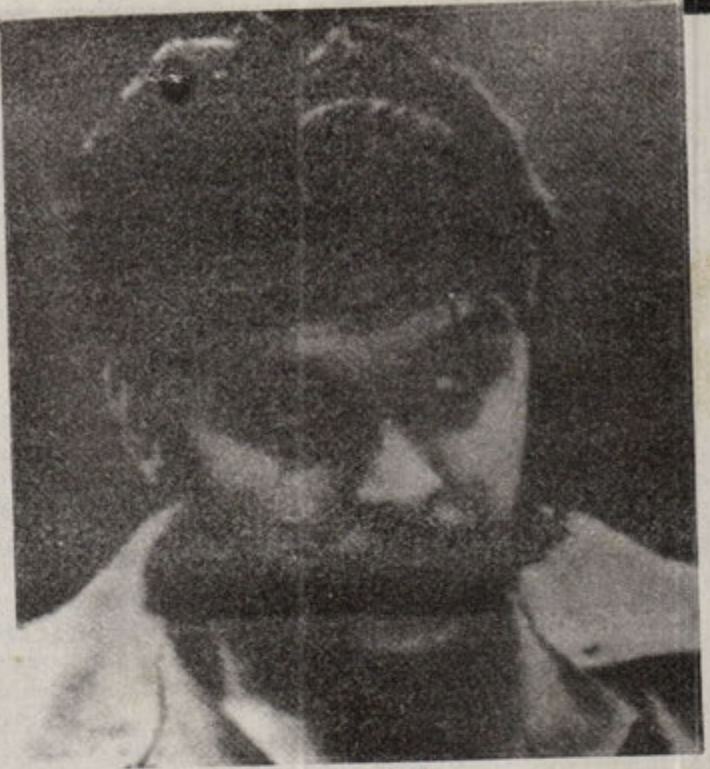
Ülkemiz toplumunun karakterin-

X

den kaynaklanan dört başlıca çelişme mevcuttur. Bunlar, 1) Feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki çelişme; 2) Emperyalizm ile ülke halkı arasındaki çelişme; 3) Hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişme; 4) Burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir. Bunlar arasında, feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki çelişme, yaşadığımız evrede, diğer çelişmeler üzerinde tesir icra ettiği, öteki çelişmelerin gelişmesi üzerinde etkili olduğu, çözülmesi ile birlikte, diğer çelişmelerin bir kısmını çözdüğü, bir kısmınınsa çözümünü kolaylaştırdığı (burjuvazi-proletarya çelişmesi gibi) için ülkemiz toplumunun BAŞ çelişmesidir.

• Ülkemiz koşullarında ki ülkelerde, iki temel çelişme olan feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki çelişme ile emperyalizm ile ülke halkı arasındaki çelişmeler, koşullara göre, her biri, özgün aşamada, öne çıkarak baş çelişme olarak işlev görür.

Ülkemiz koşullarındaki ülkelerde, iki temel çelişme olan feodalizm ile geniş halk yığınları arasındaki çelişme ile emperyalizm ile ülke halkı arasındaki çelişmeler, koşullara göre, her biri, özgün aşamada, öne çıkarak baş çelişme olarak işlev görür. Emperyalizmin böylesi ülkeleri işgal vb. durumlarında, sınıf mücadelesinin çıkarları ulusal bağımsızlığın çıkarlarına tabi olarak, feodalizmle geniş halk yığınları arasındaki çelişme ikinci plana inip, merkezi görev, ULUSAL BAĞIMSIZLIK olarak öne çıkarken; demokrasi görevleri ya da sınıf mücadelesinin esas olduğu, emperyalist işgalin değil, dolaylı sömürsünün devam ettiği evrede, ulusal bağımsızlığın çıkarları, sınıf mücadelesinin çıkarlarıyla içiçe ve ona tabi biçimde, sınıf mücadelesi merkezi görev olarak öne çıkarak, emperyalizmle ülke halkı arasındaki baş ve belirleyici çelişme ikinci plana inerek, yerini, feodalizm ile halk yığınları arasındaki baş çelişmeye bırakarak, bu çelişme, baş ve

• Che Guevera

belirleyici olarak mızrağın sivri ucunu belirler.

Demek ki, yarı-sömürge, yarı-feodal iktisadi ve sosyal yapıdaki ülkelerde temel ve baş çelişme aynıleşmiyor, tersine farklılaşıyor. Birisi gelişme sürecinin her aşamasında asıl işlev görürken, diğeri, çeşitli aşamaların birleşmesinden oluşan sürecin tümüne niteliğini vermektedir. Ve bilinmelidir ki; başlıca çelişmelerin hepsini ya da bir bölümünü, yani, birden fazlasını birden, bir aşamada baş çelişme olarak ele alamayız. Zira, biliyoruz ki; ne olursa olsun, gelişme sürecinin her aşamasında, başrolü oynayan, diğer çelişmeler üzerinde etkileyici olan bir tek baş çelişki vardır; diğerleri ikincildir; ikinci derecede rol oynarlar. Bilinir ki; "Bir süreçteki çelişkilerin hepsini, birbirine eşitmiş gibi ele alamayız; baş ve ikincil çelişkileri birbirinden ayırmamız ve baş çelişkiye özel bir önem vermemiz gerekir." Baş çelişkiye özel bir önem vermeliyiz çünkü, "baş çelişki ile ikincil çelişkilerin incelenmesi, bir çelişkinin ana ve ikincil yönlerinin incelenmesi, devrimci bir partinin, siyasal, askeri, stratejik ve taktik buyruklarını belirlemede önemli yöntemlerden birini oluşturur." Özel bir önem

vermeliyiz, çünkü, ülkemiz devrim sürecinde gelişen aşamadaki değişme ve gelişmeyi etkileyen ve tayin eden bu çelişmedir. Diğer çelişmeler tali ve buna bağlıdır.

Kaypakkaya'nın yıllar önce çözümlediği gibi "Çok sayıda çelişmenin mevcut olduğu herhangi bir seyrerde, 'yönetici ve belirleyici rolü oynayan' çelişme baş çelişmedir" ve devamla "Bugün ülkemizde feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişme 'diğer çelişmelerin gelişmesini tayin ve onlar üzerinde tesir icra ettiği' için 'yönetici ve belirleyici rolü oynadığı' için baş çelişmedir." Başka yerde Kaypakkaya "Feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişme niçin baş çelişmedir? -sorusuna şu cevabı verir- Birden fazla çelişmenin bulunduğu bir süreçte bunlar arasında bir tanesi diğer çelişmelerin gelişmesini tayin ve onlar üzerinde tesir icra eder. Bu çelişme baş çelişmedir. Feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişme, ülkemizde hem burjuvazi-proletarya çelişmesi üzerinde, hem de emperyalizm Türkiye halkı çelişmesi üzerinde belirleyici ve yönetici rol oynar. Feodalizm çözüldüğü ölçüde proletarya-burjuvazi çelişmesi ortaya çıkar ve keskinleşir. Öte yandan, emperyalizm

min geniş köylük bölgelerdeki sosyal dayanağı güçlerdir. Bu nedenle, feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişmenin gelişmesinde ve çözümünde tayin edici bir rol oynar. Feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişmenin baş çelişme olmasının sebepleri kısaca bunlardır.”

• *Kaypakkaya şöyle der:*
“Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde emperyalizme karşı mücadele ile feodalizme karşı mücadele, yani milli devrimle, demokratik devrim birbirinden ayrılmaz, bunlar birbirine sıkı sıkıya ve kopmaz bağlarla bağlıdır. Fakat şartlara göre, bu iki çelişmeden bazen biri, bazen de öteki ön plana gelebilir.”

• MAO ZEDUNG

Yarı-sömürge, yarı-feodal ülke deneyimleri, özellikle de Çin, Vietnam vb. ülke deneyimleriyle teorik haline gelmiş Mao Zedung'un öğretilerini bu sorunda ustaca ülkemiz koşullarına uygulayan Kaypakkaya şöyle der:

“Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde emperyalizme karşı mücadele ile feodalizme karşı mücadele, yani milli devrimle, demokratik devrim birbirinden ayrılmaz, bunlar birbirine sıkı sıkıya ve kopmaz bağlarla bağlıdır. Fakat şartlara göre, bu iki çelişmeden bazen biri, bazen de öteki ön plana gelebilir. Emperyalizmin dolaylı yönetimi altında bulunan yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, feodalizmle halk yığınları arasındaki çelişme, baş çelişme olduğu halde, emperyalizmin askeri işgaline uğramayan bu gibi ülkelerde milli çelişme ön plana geçer ve baş çelişme haline gelir; ama her iki halde de bu iki çelişmenin çözümü birbirinden ayrılmaz.”

Kaypakkaya devamla şöyle der: “Emperyalizmin şehirlerdeki sosyal dayanağı komprador burjuvazi, geniş köylük bölgelerdeki sosyal dayanağı ise, toprak ağaları, tefeciler, zanaatçılar, aşiret reisleri, yarı-burjuva, yarı-feodal çiftlik beyleri ve feoda-

lizmin ideolojik dayanakları olan şeyhler, hacılar, hocalar, dedeler vs...dir. Yani feodal sınıf mensuplarıdır.” Ve Kaypakkaya, emperyalizmin geniş köylük bölgelerdeki bu dayanaklarını, mızrağın sivri ucunun yönelmesi gereken baş çelişme olarak ele alır.

Bir de Mahir'in usta olarak değerlendirdiği Mao'yu dinleyelim:

“Çin gibi, yarı-sömürge ülkelerde baş çelişki ile öteki çelişmeler arasındaki ilişki, karmaşık bir durum gösterir. Ve emperyalizm böyle bir ülkeye savaş açtığı zaman bir avuç hain dışındaki bütün sınıflar, emperyalizme karşı ulusal bir savaş vermek için, geçici bir süre birleşirler. Bu gibi zamanlarda emperyalizm ile bu ülke arasındaki çelişki baş çelişki olur. Ve ülkedeki çeşitli sınıflar arasındaki çelişkileri (feodal sistem ile büyük halk kitleleri arasındaki baş çelişki de dahil) geçici olarak ikincil duruma düşer.”

Bilinmelidir ki, baş çelişme sorunu, proletaryanın öncü müfrezesi açısından en hassas konulardan biridir. Devrimin yolu, niteliği, biçimi vb. temel tespitler, baş çelişmenin de içinde bulunduğu temel çeliş-

meden kaynaklandığına göre, baş çelişmenin hassaslığı daha da artar. Bu sorundaki en ufak bir muğlaklık ya da çarpıtma, bu sorunun doğal sonucu olan örgütlenme vb. konularda da marksizmin bir sapıtılması ve revizyonizmi beraberinde doğurur.

Birçok konuda Mao'nun ardılı durumundaki Vo Nguyen Giap, “Partimizin Siyasi ve Askeri Çizgisi” adlı makalesinde, çelişmeler sorusunda MAO'nun teorik çözümlerleriyle koşutluk halinde şöyle der:

“Böyle bir toplumun karakteri, bugün G.Vietnam'da iki temel çelişkinin olduğunu göstermiştir. Biri, halkımızın emperyalistler, her şeyden önce, ABD emperyalistleri ve uşakları ile halkımız arasındaki çelişki, diğeri de başta köylülükle toprak ağalığı arasındaki olmak üzere, Güney'li halkımız arasındaki çelişkilerdir.”

Dahası,

Ekim Devrimi'nin mimarı Lenin, Rus Devrimi'nin hedeflerini belirtirken, bunlar arasında hangisinin, hangi devrim aşamasında esas alınması gerektiğini, mızrağın sivri ucunun her aşamada yöneldiği hedefi

• Ibrahim KAYPAKKAYA

şöyle saptar:

“1903’ten 1917 Şubat’ına kadarki evre için, yani Rus Devrimi’nin birinci aşamasında doğrultuyu “Proletarya, kuvvet yoluyla **otokrasiyi ezmek** ve burjuvazinin tutarsızlığını etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir” diye belirler. Oysa, 1917 Mart’ından 1917 Ekim’ine dek olan ikinci aşama ise, farklı bir doğrultuyu belirleyerek “Proletarya, kuvvet yoluyla **burjuvazinin direncini kırabilmek** için, köylülüğün ve küçük burjuvazinin kararsızlığını etkisiz hale getirmek için, halkın yarı-proleter öğeleriyle ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır” diye söz eder.

Aynı şekilde, Stalin’de, Sovyetler’de, gelişen devrimci süreci, üç aşamaya ayırmakta ve her üç aşamaya denk düşen “Proletaryanın başlıca darbesinin doğrultusunu” saptayarak, Lenin’le koşutluk içinde “Devrimin belirli bir aşamasına” denk düşen, proletaryanın güçlerinin mevzileşmiş planını, gelişen aşamanın etkileyici ve belirleyici çelişmesini açıklıkla ortaya koyar.

Anlaşılmıştır ki, her devrimin temel sorunlarının en başında gelenlerinden biri anahtar rolüyle yükümlü baş çelişme sorunudur. Baş çeliş-

me, ya da mızrağın sivri ucu bir kez yanlış yönlendirildi mi, yenilgi kaçınılmaz olur. Öyle ki; puslu havada pusulayı şaşırın şaşkın kaptanın ruh alametine yakalanır insan.

İşte Mahir’in durumu da budur!

Sosyalizmin küçük-burjuva yorumlayıcısı Mahir’in bu yanına bir de çelişmeler konusundaki bilgisizliği, kavrayışsızlığı eklenince, onun gemiyi demirleyeceği yer revizyonizm bataklığından başka bir yer olamaz. Bu da, Che Guevara’nın eteklerine yapışmanın bir sonucu olsa gerek! ...

Mahir ne yapmıştır?

Kavram kargaşası yaratan oligarşiyi bir kefeye, halkı öbür kefeye koyarak baş çelişmeyi oluşturmuş. Ve bununla da yetinmemiş, 2. emperyalist paylaşım savaşı öncesi “Zayıf feodal birimler ile yarı-serf durumunda olan köylüler” arasındaki baş çelişmeyi (bu tesbit onundur; zira o 2. paylaşım savaşı öncesi ülkede baş çelişmeyi böyle ele alır) ne bir devrim, ne bir alt-üst oluş olmadan ortadan kaldırmış, yerine (2. emperyalist paylaşım savaşı sonrası) oligarşiyi oturtmuştur. Dedik ya, Mahir, diyalektik nedir bilmiyor.

Peki baş çelişme değişmez mi? Yerini bir başkasıyla değiştiremez mi?

Bu mümkündür, ama Mahirci bi-

çimiyle değil. Örneğin, ülke işgale uğrarsa (ki, bunları anlatmıştık) feodal sistemle halk yığınları arasındaki baş çelişme, yerini, geçici olarak emperyalizmle ülke halkı arasındaki çelişmeye bırakır. Zira, ulusal bağımsızlık merkezi görevdir proletaryanın önünde.

Evet, bu tür durumlarda baş çelişme yer değiştirir ikincil plana düşebilir. Ama Mahir’in yaptığı bu değildir. O, bırakalım 2. emperyalist savaş öncesi baş çelişmeyi ikinci plana itmeyi, ortadan kaldırmış, yok saymıştır. O, süreç, aşama ve bunlarda etkili ve belirleyici olan, bunlara niteliğini veren çelişmeler konusunda tam bir karanlığa hapsolmüştür.

Öyle ki o, oligarşi ile halk arasındaki çelişmenin pratik görünümünü “Halkın devrimci öncüleriyle-oligarşi arasında” görececek kadar bilgisizliğin tutsağı olmuştur. Siyaset ve sınıfsal temelden yoksun bir baş çelişme! Bir elin sayısı kadar halkın devrimci öncüleriyle-oligarşi arasındaki çelişme ülkede baş çelişme olacak; insan sınıfsal bakış açısında uzaklaşınca, değil insanlar, insan kargalar bile güler.

Diğer yandan, ya oligarşi!

“Yönetim biçimi” Mahir’de. Peki hangi sınıflara dayanıyor? Baş çelişme, yönetimle-halk arasında mı olur; yoksa ML’in öngördüğü şekilde sınıflar zemininde mi olur? Oligarşinin dayandığı sınıflar nedir? Sınıflar mevzilenişinde, sınıflar arasındaki ilişki ve çelişkiadaki görünümü nedir? Baş çelişme, bu zeminde varlık bulur. Görülmüş müdür yönetim biçimi ile halk arasında-sınıfsal görünüm ve temelden yoksun-baş çelişme tespiti?

İşte, onun, baş çelişme konusundaki bu açmazı, halkın devrimci öncüleriyle-oligarşi baş çelişmesi on “Öncü Savaş”ını teoride besleyen bir kaynak olarak vücut bulacaktır. Ve ondaki öncüler baş çelişme onu, hep beraber göreceğiz, önümüzdeki savaş tüneline sokacaktır. Ve dahası, bu teori, salt popülarite hayranlığına ve umutsuz müritlerinin vâkıfında yalnızca varoluşunu sürdürebilecek, işçi sınıfında yankı bulmayacaktır. ■

Devamı gelecek sayıda

Merhaba!

Yeni Demokrasi'nin 17. sayısını okuduğumda çok beklediğim bir şeyi bulamamanın can sıkıntısını yaşadım. SEKA grevi ile ilgili hiçbir çalışmanın yapılmamasını sınıf öncüsü adına konuşan Yeni Demokrasi'den hiç beklemiyordum. Vurdumduymazlık sınırlarının da ötesinde açık bir ayıba dönüşen bu sorunda Yeni Demokrasi'nin özeleştirisi yapması boynunun borcudur. Özeleştirisi, papazdan günah çıkartan günahkâr havasında değil, SEKA grevinin anlam ve önemini koyarak, ML'lerin pozisyonunu açığa çıkararak yapmalıdır. SEKA grevi Türkiye işçi sınıfı tarihinde önemli bir aşamayı ifade eder. 12 Eylül öncesinde işçi sınıfının düzen karşısında en uslu kesimini oluşturmakla kalmayıp, ideolojik ve siyasi planda egemen sınıfların ciddi şekilde nüfuz sahibi oldukları geniş bir işçi kitlesini oluşturan SEKA işçisi kararlı direnişi ile egemenleri şaşırtmakla kalmayıp, gerçek anlamı ile ürkütüştür. SEKA işçisi grev ve ekonomik talepler ileri sürerek bugüne dek sürdürülen en zor grevi sendikasından maddi yardım olmadan sürdürme kararlılığını belirttiğinde pek ciddiye alınmamıştı. Aradan geçen zaman içinde sendika ağalarının tüm uzlaşma girişimlerini en son referandumla yanıtlayan işçilere karşı işveren olan siyasal iktidar, tüm tehdit ve baskıları kullanmasını yanısıra sendika ağalarının da blok saldırısı ile yüzyüze kaldı. Devrimci demokrat kesimlerden beklediği ilgiyi görememenin kırınglığını yaşadı. Ama her şeye rağmen diyor ki:

12 Eylül'den sonra egemenler greve kalkışmaya cesaret eden işçileri gözükara bir azgınlıkla cezalandırmak için kendilerini tahrif edecek, ekonomik zararları da göze alacak ideolojik planda saldırarak grevleri unutma yolunu seçtiler. Bunun en son rakamları "grevde kaybolan işgünü" şöyleydi:

Yıl	Grev Sayısı	Katılan İşçi Sayısı		Kaybedilen İş Günü
		İşçi Sayısı	Kaybedilen İş Günü	
1980	220	84,832	1,303,253	
1987	307	29,734	1,961,940	
1988	156	30,057	1,910,459	

Rekor: Son 25 yılın rekoru 87 yılına ait.

1980 ile 1988 karşılaştırmasında grev sayısı ve katılan işçi 80'e göre daha az olmasına rağmen kaybolan işgünü daha yüksektir. Bunun başlıca iki nedeni var:

1) Grevlerin büyük işletmelerde daha yoğun olması,

2) Bundan daha önemli olan işverenlerin ideolojik planda cezalandırma amacıyla grevleri uzatma yolunu seçtiklerindedir.

Ancak grevlerde işçi sınıfı kararlılığını gösterince, işveren sendikalarında çözülme engellenemez şekilde hızlanıyor. İşveren sendika konfederasyonlarının ve siyasal iktidarın tüm ekonomik ve sosyal olanaklarına rağmen bu çözüme engellenemiyor. İşçilerin mücadele kararlılığının yüksek olduğu yerlerde grup sözleşmesi dayatması yıkılıp gidiyor. Dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, işverenlerin ağırlıkla çoğunluğu işçilerin ekonomik istemlerini karşılayacak durumda oldukları halde, bu istemleri üç-dört kat fazlasına katlayan bir ekonomik yükümlülüğü göze alarak işi grev yokuşuna sürmeleridir. Bunun stok eritmekle bir ilgisi olmadığı açıktır. Örneğin; Migros grevi, Seydişehir Alüminyum ve en son SEKA grevi. (Bu son iki grevin siyasal iktidarın kendine yakın patronları ödüllendirmek amacıyla uzatıldığını unutmamalıyız.) SEKA grevi egemenlerin işçi sınıfını teslim alma ve teslimiyet ruhu ile köleleştirmeyi amaçlayan ideolojik saldırının en son halkalarından biridir.

SEKA grevi, en büyük işveren olan kamu kesiminde pek çok anlamı ile bir dönüm noktasını belirledi. Hiç kuşkusuz bunun Türkiye çapında olduğu bir gerçek. Ama kamu kesimi açısından taşıdığı önem önümüzdeki ilk 6 aylık dönemde 600.000 kamu işçisinin toplu sözleşme dönemine girilmesinde idi. SEKA direnişinin sonuçlanış biçimi bu 600.000'lik sözleşmeyi belirlemekle kalmayacak, özel sektördeki sözleşmeleri de etkileyecekti. SEKA grevinin yarattığı korku sonucunda siyasal iktidar ve sendika ağaları kömür işletmelerinde işçileri oldu bittiye getirerek grev tehlikesini savuşturma yolunu tuttular. SEKA işçisinin "burnunu sürtmek", moral çöküntüsüne uğratmak ve bunu tüm çalışanlara göstermek, siyasal iktidarın, sermayenin ve sendika ağalarının ortak stratejisi oldu. Bunun doğal uzantısı olarak halk muhalefetine saldırının en önemli basamağına çıkacaklardı. Sendi-

kanın satış ihanetine rağmen direniş ideolojik ve siyasal planda zaferini pekiştirmiştir. Siyasal iktidar SEKA grevi ile kültür hayatına tümüne saldırmakla kalmadı, yayın organlarını da cezalandırmayı amaçladı. Diğer yandan Halis Toprak gibi kâğıt sektöründeki holding babalarını palazlandırmanın yanısıra, ithalatçı babaları da pek fazlası ile memnun etti. Sınıf tabanını bir güzel pekiştirdi.

Sınıf mücadelesi düz bir hat izlemez, inişli çıkışlı, umulmadık yerden, umulmadık kesimlerin öne çıkması ile ilerler. SEKA grevi en geri kesimlerin en militanca mücadeleye girebilecekleri aşamaya ulaştıklarını gösterdi. İspatladığı diğer önemli bir gerçek, öncünün esamesinin okunmaması oldu. Burnunun dibindeki sınıf savaşı kızışmış, öncü yakıcı ateşten uzaktı. SEKA işçisi yardım istiyor, öncü uyuyor. Bunun adı öncülük değildir, artçılıktır. Öncülük mücadele içinde kazanılan bir otoritedir. Şehirlerde 12 Eylül yenilgisinin ağır ve derinleşmesine oluşunun en önemli nedeni sınıf ile kaynaşmamış, sektör ve kof yapının varlığı idi. 12 Eylül'ün nikâhının tazelenme hazırlıklarının yapıldığı bugün aynı şeyi tekrarlamak affedilmez. 12 Eylül bir trajedi ise bunun tekrarı tam anlamı ile bir komedi olacaktır. Bu durum, bilinçli ve ciddi bir çaba ile aşılma yönünde atılma geçilmediği müddetçe değişmeyeceği kesindir.

Bu sorunda öz olarak söyleyeceğim bunlardır. Yeni Demokrasi her konuda konuşabilir, ama işçi sınıfı ile ilgili sorunlarda daha yeni yeni dili çözüyor. Şu haliyle bir umut vaatmediğini söylemek haksızlık olmaz.

Petrol-İş Şube Başkanı ile yapılan röportaj "Dostlar alışverişte görsün"ün ötesine gitmiyor.

Bir kez Yeni Demokrasi tüm grevlere gidip bu grevleri okuyucularına ulaştırmakla kalmamalı, çarpıcı örnekleri, grevlerin ortak yanlarını genel bir perspektif içinde belirleyip eğitim aracına dönüştürmeli. Adam yok denilmesin, bunu tek bir kişi bile yapabilir. İkincisi sendikal çalışmalarını sürekli ve sistemli izleyen bir büro oluşturulmalıdır. İlk adım için bir-iki kişi yeter de artar. Düzenli sayılarda yazıların yanında ek bültenler ve broşürler çıkarılmalıdır. Kendi branşında uzmanlaşmalı, geniş bir çevre için-

de bağlantılarını yaymalı, kabul edilen ve tanınan bir otorite olmayı hedeflemelidir. Öyle ki, eline belge geçiren bu büroya kendiliğinden ulaştırılabilmelidir. Bunun için bir yanı olduğunu, sınıfı, siyasal sınıf bilinci ile donatmak için tüm sınıflara gitmenin zorunluluğu ne kadar tartışılmaz ise sınıftan kopuk bilgi bir siyasal havaya kapılmak da o denli yanlış. Sınıf içinde tüm ayrık otlara, onlarla birlikte, onların içinden savaş açmalıyız. Revizyonizme, reformizme, her türden oportünizme, burjuva gerici ideolojilere karşı bir an dahi gevşetilmemek koşulu ile sürekli tetikte olunmalıdır.

"Türk-İş'te 'Genel Grev' Sancısı" adlı yazıda öz olarak Genel Grev "En son başvurulması gereken... bir kitlesel eylem biçimidir." deniliyor. Bu yaklaşım cezaevleri koşullarında şekillenen mantığı hatırlatıyor. Orada açık grevlerinin başlayıp başlamaması iradi bir sorundur. En son aşamada bu silahın kullanılacağını iradi olarak tayin edebiliyorsunuz. Sıradan bir grev için de bu sözkonusudur. Genel Grevler için ise, iradi tayin, bizim gibi ülkelerde pek geçerli değildir. Avrupa ülkelerinde oldukça güçlü olan sendikalar, merkezi planda koşullar olduğu an Genel Greve iradi olarak gidebiliyorlar. Son İspanyol Genel Grevi bunun en açık örneğidir. Bu örgütlülük sorunudur. Bizim gibi ülkelerde durum tamamen farklıdır. Birincisi, böylesi bir mücadele geleneği yok gibidir. İkincisi, sendikalar örgütlü olsa da (en babayığit sendika olan DİSK dahil) bunu göze alamamış, çok zorlandığında etkisizleştirilmenin yollarını muhakkak bulmuştur. Ama en önemlisi 15-16 Haziran örneğinde yaşandığı gibi böyle bir durum, belli bir plan hazırlığı dahilinde değil, kendiliğinden ve ani patlamalarla ortaya çıkar. Patlamanın nerede ve nasıl olacağını bilmemek de kestirebiliriz. Bunu ancak sınıf içinde ciddi bir çalışması olan, bu anlamda ön hazırlığı olan ve anında müdahale gücü olan bir öncü yapabilir. Hazırlıktan söz edilecekse işte bunun hazırlığı yapılmalıdır. Subjektif olarak kitlelerin bu aracın önemini ve etkisini kavratmaya çalışmak görevimizdir. Ancak, bunu sıradan bir fabrika grevini örgütlemekte çok farklı ve kapsamlı olduğunu unutmamalıyız. Grevin ekonomik demokratik istemler doğrultusunda olabileceği gibi tamamen siyasi bir nitelik kazanabilir de. Her şey patlamanın şiddetine ve doğrultusuna bağlıdır.

Genel grev, genel demokrasi mücadelesinin öncüsü olarak işçi sınıfının genel

demokratik istemlerini öne sürerek diğer sınıf ve tabakalarla güç ve eylem birliği yapacağı bir platform etrafında örgütlenmesi bu sorunda genel perspektifimiz olmalıdır. Siyasal hakları kazanmaya yönelmeyen bir genel grev düşünülemez. ML'lerin öncü olarak bu sorundaki amaç ve hedefleri budur. İspanyol genel grevinin bu anlamda incelenmesi özel bir öneme sahiptir. Örgütlü sendikalı işçi sayısının genel katılım oranı içindeki payı o kadar küçük ki, buna güvenen sosyalist Gonzales çok kötü bir bozguna uğradı. Futbolcusundan restorant sahibine dek toplumun tüm kesimleri bilfiil katılarak destekledi. Yeni Demokrasi İspanyol grevini bizzat İspanyol işçi sınıfının öncülerinin kaleminde/ağzından sunmalı ve olumlu dersler çıkarılmalıdır.

Diğer başka bir sorun:

Önümüzdeki ilk altı aylık dönem içinde 600.000 kamu işçisini kapsayan toplu sözleşmeler dönemine giriliyor. Sözleşmeler öncesinde bu kesimin yardımına koşmak için Yeni Demokrasi çok ciddi biçimde çalışmalı, hem bu kesime yol göstermeli, hem de eğitimi sağlamalı. Özellikle sendika ağlarının hilebazlıklarını gün yüzüne çıkarıp teşhir ederek, işçiyi uyurup hazırlamak çok önemlidir. Burada işçi ağırlıklı sözettik. Yeni Demokrasi öğretmeninden PTT memuruna, orduda teknik personele vs. ye dek en geniş çalışan kesime ulaşmayı hedeflemelidir. Köylüye ise daha özel bir önem verilmelidir.

Son cezaevleri direnişine ilişkin yazılar içinde cezaevinden gelen yazı bir tane. Bu Yeni Demokrasi'nin kitle ve aileleri ile ilişkisinin sağlıksızlığının bir göstergesidir. Direnişin derli toplu bir değerlendirilmesi ile derinleştirilmesi gereken olumlu yanları, aşılması gerekli olan eksiklikleri ve terk edilmesi gerekli olan yanlışlıkları koyup önümüzdeki dönem direnişlerin genel bir perspektifi sunulmalı idi. Direnişin hedeflediği sonuçları elde edemediği açık. Bunun nedeni, Müslüm Elma'nın yazısında olduğu gibi, tüzük değişikliği egemenlere zaman tanımakla bir ilgisinin olmadığını biliyoruz. Sorun: Türkiye çapında mü-

cadelenin örgütlü bir koordinasyon içinde sürdürülmemiş olmasıdır. Türkiye çapında tüm cezaevleri kitesinin, ailelerin ve duyarlı kamuoyunun hemfikir olduğu bir platform örgütsüzlüğünden dolayı istenilen sonuçlar elde edilemiyor. Gerçekli dersleri çıkarıp yeni mücadeleler için kitleleri eğitmek Yeni Demokrasi'nin diğer bir görevidir.

Tuzla katliamı tüm yargılama süresince canlı tutulmalı. Bunun yanında gerekli gazetecilik çalışması yapılmalıdır.

Arka kapaktaki kompozisyonun nasıl bir önem sırasına göre oluşturulduğu anlaşılmalıdır. Devrim şehitlerini anmak için tek tek fotoğraflar koymak yerine günün anlam ve önemini sembolize eden genel bir kompozisyon yapılmalıdır.

"Çıkmaza bir çözüm mü, çözümün bir çıkması mı" adlı yazı kısa geçebileceği noktaları gereksiz yere uzatıp durmuş. Ekonomik çözümler yetersiz. ML'ler ekonomi-politika süzgecini kullanmada oldukça yetersiz. Alternatif koyarken çalاکalem davranmış, temel ilkele altı kalın çizgilerle çizilerek açık ve belirak konulmuş. Sorun, burada alternatif program sorununa dayanıyor.

Alternatif tartışmalarının toza duma na bulandığı günümüzde broşür şeklinde "Proletaryanın kokuşmuş, düzene alternatif programı" adı altında temel ilkeleri kısa ve özle koyan bir çalışması yapılması zorunludur. Esas olarak bunun asgari programı kapsayacağı tartışılmaz. Yeterli kapasiteye sahip bir-iki yazar bu işi halledebilir. Yapılmalıdır.

Troçkizmin eleştirisini hedef alan araştırma yazısı olumlu bir çalışma idi. Aynı olumluluk Mahir'in görüşlerini eleştirisi ile devam ettirilmesine teşekkül edilmelidir. Yıllardır beklenen bir boşluğu dolduran bu çalışma aynı tempo da ilerlerse sonucun olumlu olacağını kestirmek güç değil.

Diğer ülke devrimlerinin tanıtılmasında aynı beğeniye layık. Filipin devriminin tanıtılması genişçe yapılırsa çok iş olur. Afgan sorunu ile ilgili çalışmalar yapılmalı. □

Yeni Demokrasiye

Her ay büyük bir sabırsızlıkla beklediğimiz Yeni Demokrasi'yi okuyordum ki, sayfa-

ların birinde (17.ci sayı) bir tanıtım yazısıyla karşılaştım. "Nasuh Mitap'ın eşi tarafından çizilmiş bir tablo" c

yordu. Okurken yüreğim buruklaştı. Kimdi bu Nasuh Mitap'ın eşi? Kendine ait bir adı, kendine özgün bir kimliği yok muydu ki, ancak birilerinin eşi olarak anılıyordu? Kendi yarattığı değerlerde bile kendi adı yoktu!

Bizlerin hedeflediği insan tipi böyle mi olacaktı? Yeni tipte insanı nasıl tanımlıyorduk? Toplumda kendi ayakları üzerinde duran, olumlu değer yargılarını kendinde toplayan, yaşamına kendi iradesiyle yön veren ve kendi gücü ile yer edinen insan değil miydi? Birlerinin eşi, anası, babası, çocuğu ya da yakını olmak kişiye özde bir olumluluk ya da olumsuzluk katar mı? Herkesin değeri kendinden menkul değil mi? Öyle olması da gerekmi-

yor mu ki böyle bir tanım yapıyor du?..

Yeni Demokrasi'nin kadın sorununa bakış açısını bildiğim için böyle bir tanım beni daha da çok yaraladı. Tabi aynı tepkiyi iimsiz tanıtılan koca ya da herhangi bir içinde gösterirdim.

Kadın sorununda bir bardak suda fırtınalar koparanlardan ya da ayrıntıları ön plana çıkarıp hedefi karartanlardan değilim. Eğer toplumlar güzelliklere gebeysen ve eğer bu güzelliklerin kalıcı olması isteniyorsa emekten yana kadın ve erkekten yediden yetmiş herkesin elele omuz omuza vermesinin gerekliliğine inanıyorum.

Ve bu inanışla diyorum ki, hiç kimseyi bir başkasının kimliğinde değer-

lendirmeyelim. Aklama ya da karalama derekesine düşmeyelim. İnsanlarımızın kendi kimlikleriyle yaşamda yer edinebilmelerinin yılmaz savaşçısı olalım. Ve de kadın sorununda toplumdaki hakim anlayışın bilincinde olduğumuz için ayrıntılarda daha dikkatli olmamız gerektiğini akıldan uzak tutmatalım.

Yeni Demokrasi, Attığınız her olumlu adım ve de yarattığınız her değer yüreğimizde bayram sevinci doğuruyor. Bunu biliyorsunuz değil mi?

Her şeyin çok daha güzel olması dileğiyle. □

Seza Çengelolu

Sevgili Yeni Demokrasi, yayın hayatınızın 2. yılını da doldurmak üzeresiniz. Özellikle son sayılardaki nitelikli yazıların artmasını olumlu karşılıyoruz ve yayın hayatınızda başarılar diliyoruz.

Benim üzerinde durmak istediğim 2. özel sayı ve 26 Mart seçimlerindeki proleter tavrı.

2. özel sayınızda "SHP içerisindeki devrimci - demokrat güçlerle birleşmeyi" olumlu bulduğunuz yazıyorsunuz. Daha sonra ise "Ancak her halükarda objektif olarak destekleyeceğimiz aday şahsında SHP'nin il, ilçe, köy, mahalle düzeyinde de olsa güç kazanması söz konusudur" diyerek olumsuz yönünüzü belirtiyor, bu çelişik durumu kıvrak bir cümle ile tali plana alıyorsunuz. "Bu çelişik durum oyların ne getirip ne götüreceği ile çözülecektir."

Bugün proletaryanın siyasi ve örgütsel bağımsızlığı özellikle günümüz konjonktüründe ve bağlı olarak sağa savrulmuş koşullarında çok büyük bir önem taşımaktadır. Proletarya siyasi ve örgütsel bağımsızlığını hiçbir koşul altında zayıflatamaz ya da onu korumaktan çok az da olsa taviz veremez. SHP içerisinde demokrat adayların (belli koşullar öne sürülse de) desteklenmesi bu ilkesel anlayışa sırt çevirmektir. Çünkü bu objektif olarak tabana "SHP içerisinde aday ol" mesajı vermektedir. Bunu aşağılarda daha ayrıntılı açıklamaya girişeceğim.

Bugün SHP tabanında özellikle kırsal yerlerde demokrat insanların oldu-

ğu bir gerçektir. Ancak proletaryanın, bu demokrat insanları SHP'den koparmak zorunda olduğu da bir gerçektir. Bu özellikle devrimin ileri aşamalarında "olmazsa olmaz" bir sorundur. Proletarya yalnızca bağımsız adayları desteklemek yerine, SHP'deki demokrat adayları desteklemek (ya da SHP'den aday çıkartmak) objektif olarak, kitleleri en azından bir kısmını SHP'ye yollamak anlamı taşıyor mu? Kendi potansiyelinin bir kısmını yapmanız gerekenin tam aksine SHP'ye aldattırıyor mu?

Diğer yandan her fırsatta haklı olarak eleştirdiğimiz "Sosyal Faşist" ve "Gerici" SHP'nin aday şahsında bile olsa desteklenme kitleler gözünde bir çelişkidir. Bu davranışların sürmesi durumunda proletaryanın öncüsünün, kitlelerin gözünde yıpranması ve güvenilirliğini yitirmesi gündeme gelecektir. Güvenilemeyen bir öncü ise ne kadar güçlü olursa olsun yok olma-ya mahkûmdur.

2. özel sayı okunduğunda bir bütün olarak haklı bulunabilir. Özellikle aday desteklemede bir takım ilkelerin getirilmesi, yalnızca okur düzeyindeki insanlara doğru gelebilir. Proletaryanın halk güçleri ile yapacakları ortaklıktaki koşulları şunlardır:

1. Proletarya hareketinin varlığının tanınması ve onun kitleler içinde örgütlenmesine karşı çıkılması.

2. Emperyalizme, Sosyal Emperyalizme, Faşizme, Sosyal Faşizme, Feodalizme, Milli Zulma karşı olup, U.K. K.T.H. kayıtsız şartsız savunmak.

Bu koşullar SHP tabanındaki demokrat insanlar içinde geçerlidir (Halk Güçleri). Okur açısından kâğıt üzerinde hoşgörülse bile SHP tabanında bu ilkeleri savunabilecek bir insan yoktur. Çünkü bu ilkeler devrimci proleter ilkelerdir ve bu ilkeleri savunanların yeri SHP ya da tabanı değildir. Öyle ise SHP tabanındaki demokrat insanlar desteklemek havada kalan bir olaydır. O zaman 2. özel sayıda neden SHP ismi geçmektedir? Yoksa Devrimci proletarya düşüncesini savunan bir insanın aday olması mı istenmektedir?

Bence objektif olarak bu ortaya çıkmaktadır ve bu durumda daha önce ilkesel olarak söz ettiğimiz proletaryanın siyasi bağımsızlığı güme gitmişti gibi örgütsel bağımsızlıkta güme gitmiştir.

Diğer yandan bu koşullar altındaki Türkiye'de seçimlere esasta propaganda amacıyla girilmek, seçilmek 2. planda kalmalıdır. Ancak 2. özel sayı bu konu üzerinde yeterince durmadığı gibi, bir iki cümle ile değinerek geçmiştir. Bugün kadro sorunu da üst boyutlarda iken seçimlerin bu amaçla kullanılması ya da bu amacı da gözetmesi daha da önemli bir durumdadır.

Kısaca değinmeye çalıştığım bu hatalardan sonra; daha doğru, politikalar üretmeniz ve Devrimci proleter tutumları elden bırakmamız dileğiyle sözümü bitiriyorum.

Dostlukla,

İbrahim POLAT

MART AYI ŞEHİTLERİNİ KALBİMİZE GÖMDÜK, SAYGIYLA ANIYORUZ!

AHMET MUHARREM ÇİÇEK
HAYDAR SÖNMEZ
NİYAZİ GÜNDOĞDU
MAZLUM GÜDER

*Yok,
Onlar ölmediler
Direnişleriyle destanlaştılar
Ölümleriyle ölümsüzleştiler
O güzel bakışlarıyla
Yüreklerimize yerleştiler*

KIZILDERE'NİN KIZIL ŞEHİTLERİNİ ANIYORUZ!

MAHİR ÇAYAN
ÖMER AYNA
CİHAN ALPTEKİN
SABAHATTİN KURT
SAFFET ALP
SİNAN KAZIM ÖZÜDOĞRU
ERTAN SARUHAN
HÜDAİ ARIKAN
AHMET AKSOY

*Kızıldere Kızıldere
On yerinde yara bere
Mahir gardaşı vurdular
Haber ver gittiğin yere*

FAŞİST KATİLLERCE 16 Mart 1978'de İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE KATLEDİLEN DEVRİMCİLERİ ANIYORUZ!

A.TURAN ÖREN
ABDULLAH ŞİMŞEK
HAMİT AKIL
MURAT KURT
BAKİ EKİZ
CEMİL SÖNMEZ
HATİCE ÖZEN

Karanlık deryasında birer kıvılcım oldular, göğe savruldu-
lar, parıltılarıyla karanlığa korku
saldılar. Haykırışları dağ-
lardan ovalara özgürlüğü, ba-

ğimsizliği, mutluluğu müjde-
liyordu. Bu yolda faşizmin ka-
ra zulmüne bedenlerini siper
ederek hakların mutluluğu
için ölümü seçtiler. Güzel bir

dünyanın yaratılması için can-
larını verdiler. Bu güzel insan-
ları, bu güzel halk kahraman-
larını saygıyla anıyoruz. □

Yaşasın 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü!

“Ve kadınlar,
bizim kadınlarımız:
korkunç ve mübarek elleri,
ince, küçük çeneleri,
kocaman gözleriyle
anamız, avradımız,
yârimiz

ve sanki hiç yaşamamış
gibi ölen
ve soframızdaki yeri
öküzümüzden sonra gelen
ve dağlara kaçırıp uğrunda
hapis yattığımız

ve ekinde, tütünde,
odunda ve pazardaki
ve karasapana koşulan
ve ağıllarda
ışılısında yere saplı bıçakların
oynak, ağır kalçaları
ve zilleriyle
bizim olan kadınlar,
bizim kadınlarımız”

N.Hikmet

“Kadınlar Göğün Yarısıdır”

Burjuva-Feodal, Faşist Partilere Oy Yok!

**Demokratik Halk İktidarının Örneklerini
Yaratmak İçin İleri!**

**Yerel İdare Organlarını Devrimin
Kürsüleri Haline Getirmek İçin İleri!**

**Yaşasın Bağımsızlık, Halk Demokrasisi
ve Sosyalizm Mücadelemiz!**

**Hep Beraber Omuz Omuza,
Yeni Demokrasi Saflarına!**